

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE
YAZMALARI K.0006 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-
METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA TEMÜR

TEZ DANIŐMANI
DOÇ. DR. HACI İBRAHİM DEMİRKAZIK

BİLECİK, 2022

10299752

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE
YAZMALARİ K.0006 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME-
METİN)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

RABİA TEMÜR

TEZ DANIŐMANI
DOÇ. DR. HACI İBRAHİM DEMİRKAZIK

BİLECİK, 2022

10299752

BEYAN

“İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 Numarada Kayıtlı Şiir Mecmuası (İnceleme-Metin)” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.	
DESTEK ALINMIŞTIR	DESTEK ALINMAMIŞTIR
Destek alındı ise;	
Destekleyen kurum;	
Desteğin Türü	Proje Numarası
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)	
2- TÜBİTAK	
Diğer;.....	
ETİK KURUL onayı var ise;	
ETİK KURUL karar tarih/sayı:	...../.....

Öğrenci Adı ve Soyadı

.....

Tarih

.....

İmza

.....

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 numarada kayıtlı bir şiir mecmuasına yer verilmektedir. Kim tarafından ve nerede derlendiği belirlenemeyen mecmuanın tertip tarihi tahminî olarak Hicrî 1175/ Mîlâdî 1761-1762 yıllarını göstermektedir.

Bu mecmua çalışmasının inceleme kısmında *Times New Roman*, metin kısmında *Gentium Plus* yazı tipi kullanılmıştır. Üç ana kısımdan oluşan tezin birinci kısmı, mecmuanın tanımı ve mecmualar hakkında genel bilgileri içermektedir. İkinci kısımda çalışmamıza konu olan şiir mecmuası incelenmektedir. Ortaya çıkan bilgiler tablolar ile desteklenmiştir. Üçüncü kısımda ise şiir mecmuasının transkripsiyon alfabesiyle oluşturulmuş şekli yer almaktadır. Çalışmanın sonunda kişi adları indeksi oluşturularak çalışmaya son şekli verilmiştir.

Bu tez çalışmasında, çalışmamı sahiplenerek takip eden değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Hacı İbrahim Demirkazık'a değerli katkı ve emekleri için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Son olarak haytım boyunca desteklerini esirgemeyen değerli aileme teşekkür ederim.

Rabia TEMÜR

ÖZET

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K.0006 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASI (İNCELEME- METİN)

Bu çalışmada, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 numarada kayıtlı şiir mecmuası incelenmiş ve söz konusu mecmuanın tenkitli metni verilmiştir.

Mecmua, mahlası bilinen 89 şairi ve 314 şiiri bünyesinde barındırmaktadır. Mecmuada kime ait olduğu belirlenemeyen şiir ve beyitler de yer almaktadır. Ayrıca Arapça ve Farsça kısımlar da bulunmaktadır. Mecmuada şiiri bulunan şairlerin büyük bir kısmı 16. asırda yaşamış olanlardır. Mecmuada en çok şiir Nef'î'ye aittir. Büyük çoğunluğunu gazellerin oluşturduğu mecmuada, kaside, muhammes, tahmis, müseddes, tesdis, terhib-bend, kıt'a, kıt'a-yı kebire, nazm, rubai, müfred ve mesnevi gibi farklı nazım şekilleri de yer almaktadır. En çok gazel, 16 gazelle Nef'î'ye aittir, onu 15 gazelle Bākī takip eder.

Mecmuadaki şiirlerden divan ve mecmua gibi başka kaynaklarda da yer alanlar, bunlar ile mukayese edilmiş, farklı kısımlar dipnotta gösterilmiştir. Aynı şekilde mecmuada bir şaire nispet edilen ancak onun divanında bulunmayan şiirler de dipnotta gösterilmiştir. Şairlerin yaşamış olduğu yüzyıllar, şiir sayıları, şiirlerin nazım şekilleri ve vezinleri tablolar hazırlanarak belirtilmiştir. Mecmua içerisindeki eksiklikler ve karışıklıklar ilgili kaynaklardan faydalanılarak en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Şiir Mecmuası, Atatürk Kitaplığı, Belediye Yazmaları K.0006.

ABSTRACT

ISTANBUL METROPOLITAN MUNICIPALITY ATATÜRK LIBRARY MUNICIPALITY MANUSCRIPTS REGISTERED POETRY THE NUMBER K.0006 (ANALYSIS-TEXT)

In this study, the poetry magazine registered in Istanbul Metropolitan Municipality Atatürk Library Belediye Manuscripts K.0006 was examined and the critical text of the mentioned magazine was given.

The most ghazals belong to Nef'î with 16 ghazals, followed by Baki with 15 ghazals. The journal contains 89 poets with known pseudonyms and 314 poems. There are also poems and couplets that cannot be identified. Arabic and Persian chapters are available, too

Most of the poets who have poetry in the journal are those who lived in the 16th century. Most of the poems in the journal belong to Nef'î. There are also different verse forms such as qasida, muhammes, tahmis, müseddes, tesdis, tertib-bend, kıt'a, kıt'a-yı kebire, verse, rubai, müfred and mesnevi in the journal, the majority of which is composed of ghazals.

Among the poems in the magazine, the ones in other sources such as divan and magazine were compared with these, and different parts were shown in the footnote. Likewise, poems attributed to a poet in the journal but not found in his divan are shown in the footnote. The centuries in which the poets lived, the number of poems, the verse forms of the poems and their meter are indicated by preparing tables. The deficiencies and confusions in the journal have been tried to be minimized by making use of the relevant sources.

Keywords: Classical Turkish Literature, Poetry Magazine, Atatürk Library, Municipal Manuscripts K.0006.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR.....	v
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	vii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KLĀSİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUALAR

1.1. Mecmuanın Tanımı	2
1.2. Mecmuaların Tasnifi	2
1.3. Klasik Türk Edebiyatında Şiir Mecmuaları	6

İKİNCİ BÖLÜM

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARI K.0006 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ YAPISI VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

2.1. Mecmuanın Tavsîfi	9
2.2. Mecmuada Kullanılan Vezinler.....	9
2.3. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şairler ve Şiirleri.....	11
2.3.1. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şairler.....	15
2.3.2. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şiirler	28

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1. Metinle İlgili Açıklamalar	36
3.2. Mecmuanın Metni	37
SONUÇ.....	246
KAYNAKÇA	247
EKLER.....	257

KISALTMALAR LİSTESİ

age.	adı geçen eser
D.	Divan
G.	Gazel
Had. Sü.	Hadikatü's-Süeda
Haz.	Hazırlayan
K.	Kaside
Kt.	Kıt'a
M.	Mecmua
Msd.	Müseddes
R.	Rubai
s.	Sayfa
S. K.	Siham- 1 Kaza
Tah.	Tahmis
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TEİS	Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü
vb.	ve benzeri
vd.	ve diğerleri
vs.	ve sâire
yy.	yüzyıl
3812	Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Diyanet İşleri Bakanlığı Kütüphanesi 3812'de Kayıtlı Mecmū'a-yı Eş'ār (Vr. 106b-132b) (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri).

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

ا (آ)	a, ā	ص	ş
ا (أ)	a, e, ı, i, u, ü	ض	z, d
ب	b, p	ط	ţ
پ	p	ظ	z
ت	t	ع	c
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z, d	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	o

TABLULAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 2.1. Şiirlerde Kullanılan Aruz Vevni ve Aruz Bahirleri	10
Tablo 2.2. Mecmuada Kullanılan Rubai Kalıpları ve Sayıları	11
Tablo 2.3. Şairler ve Nazım Şekillerine Göre Mecmuada Şiir Dağılımı.....	11
Tablo 2.4. Şairler ve Şiir Numaralarına Göre Mecmuada Şiir Dağılımı	28
Tablo 2.5. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Şairleri ve Varak Numaraları.....	30
Tablo 2.6. Şairi Bilinmeyen Şiirlerin Numaraları ve Varak Numaraları.....	33
Tablo 2.7. Vezin ve Nazım Şekillerine Göre Mecmuada Şiir Dağılımı.....	35

GİRİŞ

Mecmualar, genellikle bir veya birden fazla yazar ya da şaire ait türlü biçim ve yoğunluktaki dinî ve din dışı düzyazı veya şiirlerden oluşan derlenmiş eserlerdir (Uzun, 2003: 265) . Klasik Türk edebiyatıyla ilgili en mühim kaynaklardan olan dīvānlar gibi mecmualar da Türk edebiyatına kaynaklık etmesi açısından dikkate değer bir öneme sahiptir. Mürettip, kendinden önceki ya da kendisiyle aynı yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerini istediği şekilde yazarak mecmuasını oluşturur. Bu mecmualar tıpkı dīvānlar ve tezkireler gibi eski Türk edebiyatımızda, şairlerin şiirleri, yaşadığı yüzyıl gibi bilgilere kaynaklık etmesi açısından oldukça kıymetlidir. Ekseriyetle ele almış olduğumuz bu mecmua da şairin kendi zevkine göre oluşturduğu, edebiyatımıza kaynaklık eden değerli bir eserdir.

Yüksek lisans tezi çalışmamıza konu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 numarada kayıtlı “*Şiir Mecmuası*” isimli bu mecmuada, mahlası bilinen 89 şairi ve 244 şiiri bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca kime ait olduğu belirlenemeyen 70 şiir ve beyit bulunmaktadır. Mecmuada ismi geçen ve hakkında kaynaklar bulunan şairlerin şiirleri, kaynaklardaki şiirlerle karşılaştırılmış ve tespit edilen farklı kısımlar dipnotta gösterilmiştir. Yine mecmuada şairin adı altında yer alan ama kaynaklarda bulunamayan şiirler de dipnotta gösterilmiştir. Çalışmamıza konu olan bu şiir mecmuasının, Hilal Gül İlhan’a ait olan, *İBB Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K_0006, Bel_Yz_K_0007, ve Bel_Yz_K0772 Numaralarda Kayıtlı Şiir Mecmualarının ‘Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi’ne (MESTAP) Göre Tasnifi* ismiyle yüksek lisans tezi çalışması bulunmaktadır.

Mecmuada en çok şiiri bulunan şair Nef’î’dir. Mecmuada bulunan şairlerin çoğunun hayatıyla ilgili yeterli sayıda bilgilere ulaşılabilirken, hayatıyla ilgili çok az sayıda bilgiye ulaşılabilen şairler de bulunmaktadır. Şairlerin hangi yüzyılda yaşadıkları, şiir sayıları, şiirlerin nazım şekilleri ve vezinleri tablolarla belirtilmiştir. Mecmua içerisindeki eksiklikler ve karışıklıklar ilgili kaynaklardan faydalanılarak en aza indirilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KLĀSİK TÜRK EDEBİYATINDA MECMUALAR

1.1. Mecmuanın Tanımı

Kökene Arapça olan mecmua kelimesi sözlüklerde “Toplanmış, biriktirilmiş ve düzenlenmiş şeylerin tamamı” (Parlatır, 2006: 1033), “Toplanıp biriktirilmiş, tertip ve tanzim edilmiş şeylerin hepsi; seçilmiş şeylerden meydana getirilen yazma kitap; dergi” (Devellioğlu, 2007: 596), “İçinde yazma eserlerin bulunduğu elyazması eser” (Pala, 2002: 312) şeklinde geçmektedir.

Eski harflerle yazılan mecmualar şekil açısından aslında bir defter mahiyetindedir. Halk kültürünü barındıran ve aşağıdan yukarı doğru açılanlarına cönk, sağdan sola doğru açılanlarına mecmua denmektedir. Bir tür antoloji mahiyetindeki bu eserlerin çoğunlukla kim tarafından ve ne zaman yazıldığı bilinmemektedir. Derleme yoluyla oluşturulan mecmuaların konuları çoğunlukla edebiyatla alakalıdır. Kasīde, gazel vs. şekillerle tevhid, mersiye vs. türleri içerecek şekilde hazırlanan mecmualar buna örnektir. Ayrıca dinī ve bātıl ilimler, musıkī gibi sanat dallarını içeren mecmualar da vardır (Pala, 2002: 312).

1.2. Mecmuaların Tasnifi

Mecmuaların sınıflandırılması konusunda birçok çalışma mevcuttur. Araştırmacılar mecmuaları belli başlıklar altında toplayarak sınıflandırma yöntemine gitmiştir. Bunlara örnek olarak Āgāh Sırrı Levend, Mehmet Gürbüz ve Atabey Kılıç’ın tasnif çalışmaları gösterilebilir. İlk olarak Āgāh Sırrı Levend’e ait tasnif çalışması şu şekildedir:

1. Nazire Mecmuaları
2. Meraklılarca Toplanmış Antoloji Niteliğindeki Seçme Şiir Mecmuaları
3. Türlü Konulardaki Risalelerin Bir Araya Getirilmesiyle Meydana Gelen Mecmualar
4. Aynı Konudaki Eserlerin Bir Araya Getirilmesiyle Meydana Gelen Mecmualar
5. Tanınmış Kişilerce Hazırlanmış, Birçok Yararlı Bilgileri, Fıkraları ve Özel Mektupları Kapsayan Mecmualar (Levend, 1998: 166-167).

Diğer bir tasnif çalışması ise Mehmet Gürbüz’e aittir. Gürbüz de mecmuaları 5 ana başlıkta toplamıştır:

1. Şiirlerin Şekil Özelliklerine Göre Oluşturulan Şiir Mecmuaları

- 1.1. Gazel Mecmuaları (Mecmu‘a-i Gazeliyyat)

- 1.2. Kaside Mecmuaları (Mecmu‘a-i Kasaid)
- 1.3. Müstezad Mecmuaları
- 1.4. Matla Mecmuaları
- 1.5. Beyit Mecmuaları (Mecmu‘a-i Ebyat)
- 1.6. Mısra Mecmuaları (Mecmu‘a-i Mesari‘)
- 1.7. Farklı Nazım Şekilleriyle Yazılmış Şiirlerden Oluşan Mecmualar
2. Şiirlerin Konularına Göre Oluşturulan (Tematik) Şiir Mecmuaları
  - 2.1. Tarih Mecmuaları (Mecmu‘a-i Tevarih)
  - 2.2. Na‘t Mecmuaları (Mecmu‘a-i Nu‘üt)
  - 2.3. Muamma Mecmuaları (Mecmu‘a-i Mu‘ammeyat)
  - 2.4. Lugaz Mecmuaları (Mecmu‘a-i Elgaz)
  - 2.5. Medhiye Mecmuaları (Mecmu‘a-i Medayih)
  - 2.6. Şehrengiz Mecmuaları
  - 2.7. Farklı Konularda Yazılmış Şiirleri İçeren Mecmualar
3. Nazire Mecmuaları
4. Şairlerin Aidiyeti/Mensubiyeti Esasına Göre Hazırlanan Mecmualar
  - 4.1. Aynı Zümreye (tasavvufî oluşum, meslek grubu vb.) Mensup Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar
    - 4.1.1. Mevlevî Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar
    - 4.1.2. Hurûfî-Bektaşî Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar
  - 4.2. Aynı Coğrafyada ya da Aynı Şehirde Yetişmiş veya Aynı Milliyete Mensup Şairlerin Şiirlerini Toplayan Mecmualar
5. Bir Mensubiyet İlişkisi Gözetmeksizin Belirli Şairlerin Divanlarını/Şiirlerini Bir Araya Getirmeyi Amaçlayan Mecmualar (Gürbüz, 2012: 108-112).

Son olarak Atabey Kılıç'ın mecmuaların sınıflandırılmasına dair yaptığı çalışma şöyledir:

1. Cilt ve Tertip Hususiyetleri Bakımından

1.1. Cönkler

1.2. Mecmualar

1.2.1. Tertip Durumuna Göre Mecmualar

1.2.1.1. Mürettep Mecmualar

1.2.1.2. Mürettep Olmayan Mecmualar

1.2.2. Mürettep Durumuna Göre Mecmualar

1.2.2.1. Mürettibi Bilinen Mecmualar

1.2.2.1 Mürettibi Bilinmeyen Mecmualar

1.2.3. Aynı Zümreye Mensup Şahsiyetlerin Eserlerinin Toplandığı Mecmualar

2. Şekil Bakımından

2.1. Manzum Metinler Mecmuaları

2.1.1. Kaside Mecmuaları

2.1.2. Gazel Mecmuaları

2.1.3. Nazire Mecmuaları

2.1.4. Mu‘amma Mecmuaları

2.1.5. Manzum Lugāt Mecmuaları

2.1.6. İlāhī Mecmuaları

2.1.7. Şh rengiz Mecmuaları

2.1.8. Na’t Mecmuaları

2.1.9. Hilye Mecmuaları

2.1.10. Mi’raciyye Mecmuaları

2.1.11. Matla Mecmuaları

2.1.12. Mersiye Mecmuaları

2.1.13. Çeşitli Mesnevilerden Seçkileri Barındıran Mecmualar

- 2.1.14. Güfte Mecmuaları
- 2.1.15. Müstezad Mecmuaları
- 2.1.16. Tarih Mecmuaları
- 2.1.17. Musammat Mecmuaları
- 2.1.18. Kıt'a ve Rubā'ī Mecmuaları
- 2.1.19. Divan Mecmuaları

2.2. Mensur Metinler Mecmuaları

- 2.2.1. Lugaz Mecmuaları
- 2.2.2. Fetva Mecmuaları
- 2.2.3. Tefsir Mecmuaları
- 2.2.4. Şerh Mecmuaları
- 2.2.5. Sakk Mecmuaları
- 2.2.6. Mekān Tasvirlerini İçeren Mecmualar
- 2.2.7. Münşe'ât Mecmuaları
  - 2.2.7.1. Derleme Münşe'ât Mecmuaları
  - 2.2.7.2. Tek Şahsa Ait İnşa Örneklerinden Oluşan Münşe'ât Mecmuaları

2.3. Karışık Manzum ve Mensur Eserler Mecmuaları

- 2.3.1. Fevāyid ve Eş'ār Mecmuaları
- 2.3.2. Farklı Türleri Barındıran Mecmualar

3. Dil Bakımından

- 3.1. Arapça Mecmualar
- 3.2. Farsça Mecmualar
- 3.3. Türkçe Mecmualar
- 3.4. Çok Dilli Mecmualar

4. Muhteva Bakımından

4.1. Din Mecmuaları

4.2. Tasavvuf Mecmuaları

4.3. ‘İlm-i Nücüm/Fāl ve Remil Mecmuaları

4.4. Hikāye/Latife Mecmuaları

4.5. Hezel ve Hicv Mecmuaları

4.6. Edviye Mecmuaları

4.7. Mūsıkī Mecmuaları

4.8. Hat ve Kitābet Mecmuaları

5. Şahısların Tertip Ettiği veya Şahıslar İçin Tertip Edilen Mecmualar (Kılıç, 2012: 81-95).

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Şiir Mecmuaları

Mecmualar başlangıçta, birçok açıdan benzer özellik gösterdiği cönkler gibi āyet, dua, fetva, hadis, hutbe, ilahi; şiir, şarkı, mektup, latife, lugaz, muamma ile ilaç tarifleri, faydalı bilgiler (fevāid), tarihi belgeler ile kayıtların (tevārih) toplandığı bir not defteri şeklinde oluşum göstermiştir. Zaman içerisinde gelişerek düzenli bir hāle bürünmüş bir kitap veya telif çeşidi özelliğine sahip olmuşlardır. Klasik Türk şiirinde mecmualar mecmūa’tü-l-ehādīs (hadisler mecmuası), mecmūa-i fetāvā (fetvālar mecmuası) gibi örneği çoğaltılabilecek pek çok isimle anılmaktadır (Uzun, 2003: 265).

Halk edebiyatındaki karşılığının cönk olarak geçmesine rağmen mecmualar düzenlenme amacı, biçimleri, yazımı ve oluşturulan metnin sağlamlığı bakımından cönklerden farklıdır (Kılıç, 2012: 77).

Mecmua oluşturma geleneği bünyesinde ortaya konmuş eserlerin en çok göze çarpan özelliği derleme olmalarıdır. Bu derleme, mürettip tarafından yalnızca bir alanda oluşturulabileceği gibi birbirinden çok farklı alanlarda da oluşturulabilir. Mecmuayı karşılamak üzere kullanılacak değişmeyen, tek bir biçim ve içerik olarak ifade edilmesi çok zordur. Çünkü bu hususta divan tertibi veya mesnevi yazımındaki gibi geleneğin belirlemiş olduğu bir kısıtlama veya mürettibi belli bir alan ya da konuya iten bir zorunluluk yoktur. Buradaki belirleyici olan etken, mürettiptir. Mürettip kendi zevki doğrultusunda eserini meydana getirir (Gürbüz, 2012: 101).

Mecmualar, hakkında bilgi verilen çoğu kaynakta da görüldüğü üzere klasik Türk edebiyatı içerisinde kendisine önemli bir yer bulmuştur. Mecmualar içerisinde barındırdığı şairlerin şiirleri, hayatları ve mecmuanın derlendiği yüzyıl hakkında bilgiler veren çok değerli bir kaynak niteliği taşımaktadırlar.

İKİNCİ BÖLÜM

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ K.0006 NUMARADA KAYITLI ŞİİR MECMUASININ YAPISI VE MUHTEVA ÖZELLİKLERİ

Ele alınan bu mecmua Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 numarada kayıtlı bir şiir mecmuasıdır. Bu çalışma, mecmuanın elektronik ortama aktarılan şeklinden faydalanılarak oluşturulmuştur. Kim tarafından ve nerede derlendiği belirlenemeyen mecmuanın tertip tarihi [34b]de geçen “Bu durur ‘aşık-ı zârûñ cānı” mısrasından hareketle tahminî olarak Hicrî 1175/ Mîlādî 1761-1762 yıllarını göstermektedir. Mecmuadaki nazım şekilleri oldukça çeşitlidir. Büyük çoğunluğunu gazellerin oluşturduğu mecmuada, tahmis, kıt‘a, müseddes, tesdis, rubai, muhammes, kıt‘a-yı kebire, müfred, kaside, matla, terhib-bend, müsebbâ, mesnevi ve nazımlar yer almaktadır.

Mecmuada çoğu şiire şairin mahlasını belirtecek şekilde başlıklar verilmiştir. Ayrıca bazı şiirlere nazım şeklinin başlık olarak verildiği de görülmektedir. Bazı şiirlerin başlıkta yazan nazım şekline uymadığı belirlenmiş ve bu hatalar düzeltilerek en aza indirilmeye çalışılmıştır. Aynı şaire ait birden fazla şiir arka arkaya yazıldığında “Ve lehū, Lehū, Hüve” gibi başlıklar yazılmıştır. Başlıkların bazıları kırmızı, bazıları siyah mürekkeple yazılmıştır. Başlık yazılmayan şiirler de mevcuttur. Mecmuada eksik olduğu tespit edilen matla veya makta beyitleri dipnotta belirtilmiştir. Mecmuadaki şiirlerin kırmızı mürekkeple yazılmış birkaç beyti hâriç büyük bir kısmı siyah mürekkeple yazılmıştır.

Çeşitli asırlardan şairlerin şiirleri müstensihin tercih ettiği şekilde yazılmıştır. Mecmuanın sayfalarında genel olarak en fazla beşer beyitlik iki şiire yer verilmiştir. Fakat farklı sayfa düzeniyle oluşturulan şiirler de mevcuttur. Mecmuaya sonradan sayfa numaraları verildiği ve bazı ayetlerin kullanıldığı da görülmektedir. Derlenen şiirlerin hepsi aruz vezni kullanılarak oluşturulmuştur. Bazı kısımlarda eksik kelimeler, yanlış yazımlar gibi sebeplere bağlı olarak vezin hataları bulunmaktadır, bu hatalar şiirin veznine en uygun şekilde giderilmeye çalışılmıştır.

Mecmuada Arapça ve Farsça kısımlar ile bazı nesir bölümler de bulunmaktadır. [89b] sayfasına kadar mecmuanın büyük çoğunluğunu Türkçe şiirler oluşturmaktadır. [90a]-[93b] sayfalarında ne olduğu tespit edilemeyen bazı mensur bölümler yer almaktadır. Mecmuada; [31a], [32b], [33a] ve [80a] numaralı sayfalarda birer tane Arapça kısım bulunmaktadır. [20a] sayfasındaki Su‘al-Cevāb şeklinde geçen Farsça bölüm [21b] sayfasında da aynı şekilde tekrar geçmektedir. [31a] numaralı sayfada 1 adet Farsça kısım, [32b]’de 5 adet, [35b]’de 1 adet,

[71a]'da 1 adet, [80a]'da 1 adet, [80b]'de 1 adet Farsça kısımlar yer almaktadır. Ayrıca [33a] numaralı sayfada bazı ilaç tarifleri yer almakta ve [33b] numaralı sayfada da yine bazı mensur bölümler yer almaktadır. Son olarak, mecmuada [71b], [81a] ve [81b] sayfaları da boştur. Sayfaların karışması nedeniyle bazı şiirlerin farklı sayfalarda dağınık bir biçimde bulunduğu tespit edilmiştir.

Çoğunluğunu 16. ve 17. asır şairlerinin oluşturduğu bu mecmuada, 15. ve 18. asırda yaşamış çok az sayıda şair yer almaktadır. Mecmuada olup da kaynaklarda tespit edilemeyen şiirler de mevcuttur.

2.1. Mecmuanın Tavsîfi

İncelemeye konu olan bu şiir mecmuası, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 arşiv numarasında kayıtlıdır. Kayıtlı olduğu Atatürk Kitaplığı'nın arşiv bilgilerinde eserin 89 varak ve 200x125 ölçülerinde olduğu yazmaktadır. Kahverengi bir deri ciltle kaplanmış olan mecmuaya sonradan sayfa numaraları verildiği görülmektedir. Şiirler umumiyetle 10'lu satırlar hâlinde, bir sayfada iki farklı şiir yer alacak şekilde kaleme alınmıştır. Ta'lik hattıyla, hareke kullanılmadan yazılan eserin başlıkları çoğunlukla kırmızı, beyitler ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Mecmuada [2b] sayfasından önceki sayfalarda ne olduğu tespit edilemeyen bazı yazılar bulunmaktadır.

Mecmuanın başı:

Ne aceb alçağ olur bu felek-i bed âyîn
Tökanur ehl-i dile dâ'im ider zâr u hâzîn [2b]

Mecmuanın sonu:

Yanuñdan eyleyüp ağıyâr ben gedâyı ğarîb
Düşürdi reh-i beyâbân-ı hecre bî-takrîb
Ne çâre çünkü degülmiş vişâlüñ aña naşîb
Kapuñda ölmege Nev'î'ye mâni' oldu raķîb
O seg komadı ki bir laħza istirâhat idem [89b]

2.2. Mecmuada Kullanılan Vezinler

Mecmuada toplam 314 şiir yer almaktadır. Tekrar eden şiirler çıkarıldığında bu sayı 312'ye düşer. Tekrar eden şiirlerle birlikte bu 314 şiir içinde toplam 15 farklı aruz vezni kullanılmıştır. En çok kullanılan aruz vezninin *fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün* olduğu görülmektedir. Şiirlerin aruz vezinleri, hangi vezinden kaç adet şiirin yer aldığı ve tüm bu vezinlerin hangi bahir grubuna ait olduğu aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2.1. Şiirlerde Kullanılan Aruz Vezni ve Aruz Bahirleri

ARUZ VEZİNİ	TOPLAM ŞİİR SAYISI	VEZİNİN BAHRİ
fā'ilatün fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	75	Remel
mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	68	Hezec
fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	58	Remel
mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün	27	Hezec
fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	16	Cedid
mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	14	Müctes
mef'ülü fā'ilatü mefā'ilü fā'ilün	13	Muzāri
mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün	10	Hezec
fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	7	Remel
fā'ilatün fā'ilatün fā'ilün	5	Remel
müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	4	Recez
müfte'ilün mefā'ilün müfte'ilün mefā'ilün	1	Recez
mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün	1	Hezec
müstef'ilün müstef'ilün	1	Recez
mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün mütefā'ilün	1	Kāmil

Mecmuada 12 adet rubai nazım şekliyle yazılmış şiir bulunmaktadır. Bunlardan 11'inin Azmi-zāde Hāleti'ye ait olduğu tespit edilmiştir. Rubailerin tamamı ahreb kalıbıyla kaleme alınmıştır. Rubailerin özel kalıpları olduğu için bu şiirlerin ayrı bir tabloda gösterilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Tablo 2.2. Mecmuada Kullanılan Rubai Kalıpları ve Sayıları

Rubai Kalıpları	Toplam Şiir Sayısı
mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilün fâ'	3
mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilü fe'ül//mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilün fâ'	3
mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilü fe'ül//mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilün fâ'	2
mef'ülü mefâ'ilün mef'ülü fe'ül//mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ül	1
mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ül//mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilü fe'ül	1
mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilün fâ'//mef'ülü mefâ'ilün mefâ'ilü fe'ül	1
mef'ülü mefâ'ilü mefâ'ilün fâ'	1

2.3. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şairler ve Şiirleri

Mecmuanın muhtevasında 89 şair ve 244 şiir bulunmaktadır. Ayrıca kime ait olduğu belirlenemeyen büyük çoğunluğunu müfred ve matlaların oluşturduğu 70 şiir ve beyit bulunmaktadır. Toplam 314 şiir mevcuttur. Mecmuada en çok şiir Nef'î'ye aittir. Şairin toplam 19 şiirine yer verilmiştir. Bunlardan 16'sı gazel, 1'i kıt'a, 1'i tahmistir.

Hangi şairin hangi nazım şekliyle kaç tane şiirine yer verildiği ve şairi tespit edilemeyen şiirlerin nazım şekilleri de aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 2.3. Şairler ve Nazım Şekillerine Göre Mecmuada Şiir Dağılımı

	ŞAİR	ŞAİRİN YAŞADIĞI YÜZYIL	NAZIM ŞEKLİ	ŞİİR SAYISI
1	'Ahdî	16	Tahmis	1
2	'Aklı	16-17	Gazel	1
3	'Âlî	16	Gazel	6
4	Âlî	17	Gazel	14
5	'Anḳā	17	Gazel	1
6	Āşafî	16	Gazel	1

7	‘Aṭāyī	17	Kıt‘a	1
			Gazel	2
8	Āzerī	16	Müseddes	1
			Tesdis	1
9	‘Azmī-zāde Ḥāletī	17	Rubai	11
10	Baḥṣī	16-17	Gazel	1
11	Bāḳī	16	Gazel	15
12	Bekdāṣī	16-17	Gazel	1
13	Bezmī	17	Gazel	1
14	Cinānī	16	Muhammes	1
			Tesdis	1
15	Cüdāyī	16	Gazel	1
16	Dervīṣ Nesīmī	17	Gazel	1
17	Dervīṣ Semā‘ī	16-17	Matla	1
18	Emrī	16	Gazel	5
			Kıt‘a-yı Kebire	1
19	Fehmī	16?	Gazel	1
20	Fennī	16-17	Kıt‘a-yı Kebire	1
21	Ferīdī	15-16	Tahmis	1
22	Fevrī	16	Gazel	2
23	Fiğānī	16	Gazel	1
24	Fuzūlī	16	Kıt‘a	2
			Gazel	3
			Tesdis	1
25	Ġubārī	16	Gazel	1
26	Güvāhī	16	Mesnevi	1
27	Ḥasbī	16	Gazel	3
28	Hāṣimī	15-16	Gazel	1
29	Ḥāverī	16	Müfred	1
30	Ḥayālī	16	Gazel	5
31	Ḥaylī	17	Müseddes	1
32	Ḥayretī	16	Gazel	1
33	Hüdāyī	16	Gazel	2

34	Hüsrev	16	Gazel	3
35	İbn-i Kemāl	16	Gazel	1
			Kıt'a-yı Kebire	1
			Muhammes	1
			Kıt'a	2
36	İlmî	16	Gazel	1
37	İzâkî	17	Gazel	1
38	Çabûlî	16	Gazel	8
39	Çadri	17	Gazel	8
			Tahmis	2
			Kaside	1
40	Çafzâde	17	Gazel	1
41	Çalender	16	Müseddes	1
42	Kâtibî	16	Gazel	1
43	Kesbî	17	Gazel	1
44	Keşfi	16	Gazel	1
45	Çudsi	16	Kıt'a-yı Kebire	1
46	Maçâlî	16	Gazel	2
47	Menba'î	17	Gazel	1
48	Mesîhî	16	Gazel	1
49	Meyli	16	Gazel	1
50	Mişâlî	16	Gazel	2
51	Muhyî	16	Gazel	1
52	Nâdirî	17	Gazel	2
53	Nâţikî	18	Gazel	1
54	Necâtî	15	Gazel	2
55	Nef'î	17	Gazel	16
			Tahmis	1
			Kıt'a	1
56	Neşâţî	17	Gazel	1
57	Nev'î	16	Gazel	3
			Tahmis	1
58	Nizârî	15	Tahmis	1

59	Nüzūlī	18	Gazel	1
60	Pertevī	16	Gazel	1
61	Rāġīb Paşa	18	Müfred	1
62	Raĥmī	16	Gazel	1
63	Revānī	16	Gazel	1
64	Rūĥī	16	Gazel	7
			Terkib-bend	1
65	Sā'ī	16	Gazel	1
66	Şabūĥī	17	Gazel	1
67	Şāfī	16-17	Gazel	1
68	Selīķī	16	Gazel	1
69	Sırrī	17	Matla	2
			Gazel	1
70	Sipāhī	16	Müsebbā	1
71	Şun'ī	16	Gazel	1
			Müseddes	1
72	Sūzī	16	Gazel	1
73	Süleymān	16	Gazel	1
74	Şemsī	16	Gazel	2
75	Şerīfī	17	Gazel	1
76	Şeyh Ğālib	18	Matla	1
77	Şeyhülislām Yaĥyā	17	Gazel	5
			Murabba	1
78	Ṭab'ī	18	Gazel	1
			Tahmis	1
79	Taşlıcalı Yaĥyā	16	Gazel	3
80	Tīġī	16	Tahmis	1
81	‘Ubeydī	16	Gazel	3
			Terkib-bend	1
82	‘Ulvī	16	Gazel	10
			Müseddes	1
83	Uşūlī	16	Tahmis	1
84	Vaĥdetī	17	Gazel	4

85	Vaşfi	16	Gazel	1
86	Vecdi	16	Müseddes	1
87	Veysi	17	Gazel	6
			Terkib-bend	1
			Kıt'a	1
			Müfred	1
88	Zāti	16	Gazel	4
89	Zihni	17-18	Gazel	1
90	-	-	Matla	20
91	-	-	Nazm	16
92	-	-	Kıt'a	10
93	-	-	Müfred	10
94	-	-	Gazel	7
95	-	-	Kıt'a-yı Kebire	2
96	-	-	Şairname	2
97	-	-	Rubai	1
			Toplam: 314	

2.3.1. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şairler

Mecmuada tespit edilen 89 şairle ilgili her türlü bilgiye ulaşabilmek için gerek yazılı gerekse elektronik ortamdaki kaynaklardan faydalanılmıştır. Mecmuada şiirlerine yer verilen şairlerin biyografileri hakkında bilgi verilirken şairlerin doğum ve ölüm tarihleri, baba, anne, dede gibi aile büklerinin isimleri, doğum yerleri vb. bilgilerle sınırlandırılmaya çalışılmıştır. Mecmuada adı geçen şairler şu şekildedir:

'Ahdī, 'Aklī, 'Ālī, Ālī, 'Ankā, Āşafī, 'Atāyī, Āzerī, 'Azmī-zāde Hāletī, Baḥşī, Bākī, Bekdāşī, Bezmī, Cinānī, Cüdāyī, Dervīş Nesīmī, Dervīş Semā'ī, Emrī, Fehmī, Fennī, Ferīdī, Fevrī, Fiğānī, Fuzūlī, Ğubārī, Ğuvāhī, Ḥasbī, Hāşimī, Ḥāverī, Ḥayālī, Ḥaylī, Ḥayretī, Hüdāyī, Ḥüsrev, İzākī, 'İbn-i Kemāl, 'İlmī, Ḳabūlī, Ḳadrī, Ḳafzāde, Ḳalender, Kātībī, Kesbī, Keşfī, Ḳudsī, Maḳālī, Menba'ī, Mesīḫī, Meylī, Mişālī, Muḫyī, Nādirī, Nāṭıķī, Necātī, Nef'ī, Neşātī, Nev'ī, Nizārī, Nüzūlī, Pertevī, Rāğıb Paşa, Raḥmī, Revānī, Rūḫī, Sā'ī, Şabūḫī, Şafī, Selīķī,

Sırrı, Sipāhī, Şun´ı, Sūzī, Süleymān, Şemsī, Şerīfī, Şeyh Ğālib, Şeyhülislām Yaḥyā, Ṭab´ı, Taşlıcalı Yaḥyā, Tīġī, ‘Ubeydī, ‘Ulvī, Uşūlī, Vaḥdetī, Vaşfī, Vecdī, Veysī, Zātī, Zihnī.

Mecmuada yer alan ‘Aḳlī, ‘Anḳā, Āşafī, Baḥşī, Bekdāşī, Cüdāyī, Dervīş Nesīmī, Dervīş Semā´ı, Fehmī, Fennī, Ferīdī, Ğubārī, Hāşimī, Hāverī, Ḥaylī, Hüsrev, Kāleder, Kātībī, Kesbī, Keşfī, Ḳudsī, Maḳālī, Menba´ı, Meylī, Mişālī, Nizārī, Nüzülī, Pertevī, Rāġıb Paşa, Sā´ı, Şāfī, Sipāhī, Sūzī, Süleymān, Şerīfī, Vaşfī ve Zihnī’nin şiirlerine kaynaklarda rastlanmamaktadır.

2.3.1.1. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şairlerin Biyografileri

‘Ahdī (?-1593-94)

Asıl adı Ahmet’tir. Babasının adı Şemsī-i Bağdādī’dır. Ahdī’nin, Sultan Selim’e sunduğu *Gülşen-i Şu‘āra* tezkiresi önemli bir eserdir (Bedestani, 2018: 4-5).

‘Aḳlī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 3 şair bulunmaktadır. Bu şairler şunlardır: *Aḳlī, Bağdatlı* (Aksoyak, 2020a). *Aḳlī, Tablī-zāde Şeyh Ali Efendi* (Yılmaz, 2020). *Aḳlī, Mehmed Aḳlī Efendi* (Aksoyak, 2020b).

‘Ālī (1541-1600)

Geliboluludur. Şairin babasının ismi Hoca Ahmed, Annesininki Ümmühānī, dedesinin ismi de Abdullah’tır. ‘Ālī, ailenin en büyük çocuğudur ve iki erkek kardeşe sahiptir. Kardeşlerinin ismi Mehmet ve İbniyamin’dır (Aksoyak ve İsen, 2020).

Ālī (?-1640-48)

İsmi Hüseyin’dır. Ālī’nin doğduğu yıl ve ailesi ile ilgili kesin bir bilgi yoktur. Şairin 1570’li yıllarda doğduğu düşünülmektedir. İyi bir eğitim almıştır, çok iyi Arapça ve Farsça bilmektedir (Arıkoğlu, 1999: VII-VIII).

‘Anḳā

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 17. yüzyıla gelinceye dek bu mahlası kullanmış 1 şair olduğu görülmektedir. Bu bilgilerden yola

çıkılarak, mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin *Ankâ, Hüseyin (Acem Hüseyin Molla)* olduğu tahmin edilmektedir (Güzel, 2020).

Āşafî

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası kullanan 2 şair olduğu görülmektedir. *Āşafî* (Eroğlu, 2020). *Āşafî, Hızır Çavuş* (Catovic, 2020).

‘Aṭāyî (1582-1635)

Şairin babasının adı Nev‘î Yahyâ Efendi, dedesinin adı ise Pir Ali bin Nasuh Efendi’dir. İstanbul’da doğmuş ve İstanbul’da ölmüştür. Babasının mezarının da bulunduğu Şeyh Vefâ türbesine defnedilmiştir (Karaköse, 2017).

Āzerî (?-1585)

İsmi İbrahim’dir. Muallim-zāde İbrahim Çelebi olarak da bilinmektedir. Bursalı olduğu düşünülmektedir. Babası Mevlānā Ahmed bin Şeyh Muslihiddin Mustafa Efendi’dir (Çetinkaya, 2020).

‘Azmî-zāde Hāletî (1570-1631)

Rubailerıyla meşhur bir şairdir. Osmanlı Sarayı’nda mühim hizmetler vermiş bir aileye sahiptir. Ailesinin bu olanaklarından fayda sağlamıştır (Yerdelen, 1991: 3).

Bahşî

Mecmuada bu mahlasla şiirleri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16 ve 17. yüzyılda bu mahlası kullanmış 4 şair olduğu görülmektedir. *Bahşî* (Alptekin, 2020). *Bahşî, Bahşî Çelebi* (Aksoyak, 2020c). *Bahşî, Bahşî Halife* (Ördek, 2020a). *Bahşî, Mehmed Bahşî Efendi* (Aksoyak, 2020d).

Bākî (1526-1600)

Gerçek ismi Mahmud Abdalbaki’dir. Şair İstanbul’da doğmuştur. Babası Mehmed Efendi’dir. Şairin babası Fatih Camii’inde müezzinlik yapmıştır (Kaplan ve Macit, 2022).

Bekdāṣī

Mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin kim olduĐu tespit edilememiŐtir. 16. ve 17. yūzyılda bu mahlası kullanan bir Őaire rastlanmamıŐtır.

Cinānī (?-1595)

Bursa'da doĐmuŐtur. Adı Mustafa Cinānī'dir. 16. yūzyılın ikinci sınıf Őairleri arasındaki önemli isimlerden biridir. Őairin babası Mehmed Efendi'dir. Cinānī'nin babasının mesleği bilinmemektedir (Okuyucu, 1994: III).

Cūdayī

Mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin kim olduĐu tespit edilememiŐtir. 16. yūzyılda yaŐamıŐ olup bu mahlası kullanan 1 Őair olduĐu gōrūlmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin *Cūdayī-i Acem* olduĐu tahmin edilmektedir (Solmaz, 2020).

DervīŐ Nesīmī

Mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin kim olduĐu tespit edilememiŐtir. 17. yūzyılda yaŐamıŐ olup bu mahlası kullanan 1 Őair olduĐu gōrūlmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin *Kul Nesīmī, Ali* olduĐu tahmin edilmektedir (Pehlivan, 2020).

DervīŐ Semā'ī

Mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin kim olduğu tespit edilememiŐtir. 16. yūzyılda yaŐamıŐ olup bu mahlası taŐıyan 2 Őair bulunmaktadır. Bu Őairler Őunlardır: *Semāī, Sultan Divanī* (ÖnkaŐ, 2021). *Hasan Semai Dede* (Apak, 2020).

Emrī (?-1575)

Gerçek ismi Emrullāh'tır. Emrī Çelebi ya da Emrullāh Çelebi olarak da bilinmektedir. Emrī Edirnelidir. Őair, muamma ve tarih dūŐūrme alanlarında usta olan biridir (Saraç, (T. Y.).

Fehmī

Mecmuada bu mahlasla Őiri derlenen Őairin kim olduğu tespit edilememiŐtir. 16. ve 17. yūzyılda yaŐamıŐ olup bu mahlası taŐıyan 6 Őair bulunmaktadır. Bu Őairler Őunlardır: *Fehmī, Fehmī Ali Efendi* (Ekinci, 2020). *Fehmī, Ali Fehmī Efendi* (Ördek, 2020b). *Fehmī,*

Fehmī Çelebi (Aksoyak, 2020e). *Fehmī* (Aksoyak, 2020f). *Fehmī* (Köksal, 2020a). *Fehmī, Sakkā-zāde Fehmī Derviş Efendi* (Bülbül, 2020a).

Fennī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair olduğu görülmektedir. *Fennī, Mehmed Fennī* (Aksoyak, 2020g). *Fennī, Yūsuf Fennī Sükūtī Efendi* (Aksoyak, 2020h).

Ferīdī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. Bu şairler şunlardır: *Ferīdī, Mehmed Veliyyüddin Ferīdī Efendi* (Eke, 2020). *Ferīdī, Kehhāl-zāde Ferīdī Efendi* (Kaplan, 2020a).

Fevrī (?-1571)

16. yüzyıl şairi olan Fevrī Arnavutluk'ta doğmuştur. Ailesi Hırvat asıllı Hristiyan'dır. Şairin mezarı Şam'da yer almaktadır. Türkçe, Farsça ve Arapça şiirleri bulunmaktadır (Kalpaklı, 2020).

Figānī (1505?-1532)

Gerçek ismi Ramazan'dır. Trabzon'da doğmuştur. Çocukluk ve gençlik yıllarıyla ilgili bilgi bulunmamaktadır. Şair, daha gençken güzel şiirler ortaya koymuştur. Figānī, asılarak öldürülmüştür (Cankurt, 2015: 2-4).

Fuzūlī (1483?-1556)

Gerçek ismi Mehmed'tir. Babasının ismi Süleyman'dır. Şair, Türkmenlerin Bayat boyundandır. Kerbela'da vefat ettiği tahmin edilmektedir. Fuzūlī'nin, Türkçe, Arapça ve Farsça eserleri bulunmaktadır (Macit, 2020).

Ġubārī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 4 şair bulunmaktadır. Bu şairler şunlardır: *Gubārī, Abdurrahman Efendi* (Kaplan, 2020b). *Gubārī* (Aksoyak, 2020i). *Gubārī, Kireççi-zāde Mahmud Çelebi* (Kaplan, 2020c). *Gubārī, Seyyid Kāsım Gubārī Efendi* (Aksoyak, 2020i).

Güvāhī (?-?)

Gerçek ismi Mehmed olan şair Geyveli'dir. Babasının ismi Abdullah'tır (İsen, 2020b).

Ḥasbī (?-1553)

16. asır şairlerindedir. Gedizlidir. Mesleği ve eğitimi hakkında kaynaklarda bilgi yer almamaktadır (Köksal, 2020c).

Hāşimī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 15. ve 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. Bu şairler şunlardır: *Hāşimī*, *Hāşimī-i Acem* (Köksal, 2020d). *Hāşimī*, *Emir Kadı Fakīh-zāde Hāşimī Çelebi* (Karagözlü, 2020a).

Hāverī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Hāverī*, *Acem* (Köksal, 2020e). *Hāverī*, *Açuk Kadıoğlu Ali Çelebi* (Bülbül, 2020b).

Ḥayālī (?-1557)

Adı Mehmet'tir, Bekār Memi takma adıyla da tanınmaktadır. Vardar Yenicesi'nde dünyaya gelmiştir. 16. yüzyılda yaşamış büyük şairlerinden biridir (Tarlan, 1945: VII).

Ḥaylī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 3 şair bulunmaktadır. *Hāfiz*, *Haylī Hāfızı* (Kaplan, 2020d). *Haylī*, *Ahmed Çelebi* (Kaplan, 2020e). *Haylī*, *Ahmed Çelebi* (Kaplan, 2020f).

Ḥayretī (?-1534/35)

Gerçek ismi Mehmed'dir. Mehmed Çelebi ya da Mehmed Şāh olarak da bilinmektedir. Vardar Yenicesi'nde dünyaya gelmiştir. Hayretī'nin hayatını Rumeli ve İstanbul olmak üzere iki bölümde inceleyebiliriz (Çavuşoğlu ve Tanyeri, 1981: X).

Hüdāyī (?-1584)

16. yüzyıl şairlerindedir. Asıl ismi Mustafa Hüdāyī Çelebi'dir. İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Şairin edebī yönü hakkında tezkirelerde, övgü dolu sözler yer almaktadır (Demiralay, 2007: 2-3).

Hüsrev

Mecmuada şiirleri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. Kaynaklarda şair hakkında bilgi bulunmamaktadır.

İbn-i Kemāl (1468/1469-1534)

Gerçek ismi Şemseddin Ahmed'dir. Şair Tokat'ta dünyaya gelmiştir. Babası, Fatih Sultan Mehmed döneminde kumandan olan Süleyman Bey'dir. Dedesinin adı Kemāl Paşa'dır (Demirel, 1996: XIX).

İlmī (?-1611-12)

İlmī Dede, Bağdat'ta dünyaya gelmiştir. Şam'da hayata gözlerini yummuştur. Mezarı, Dede Kartal'ın mezarının yanındadır (Kaplana, 2020g).

İzākī (?-?)

Hakkındaki bilgiler oldukça kısıtlıdır. Bağdatlı olduğu bilinmektedir (İçli, 2020).

Ḳabūlī (1523/24?-1591-92)

Gerçek ismi İbrahim'dir. Kütahya'nın Gediz ilçesinde doğmuştur. Kaynaklarda, şairin ailesi hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Şairin evli olup olmadığı hakkında kaynaklarda kesin bir bilgi yer almamaktadır (Erdoğan, 2008: 15-24).

Ḳadrī (?-1671)

Gerçek ismi Abdulkadir'dir. Kaynaklarda Kadrī Çelebi ve Abdulkadir Çelebi olarak yer almaktadır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Şair, Ayntab'lıdır. Ayntab bugünkü Gaziantep şehrimizdir. Kadrī evlenmiş midir, çocukları var mıdır bilinmemektedir (Külahlıoğlu, 1997: XV-XVIII).

Ḳafzāde (1589-1622)

17. asır şairlerindedir. Gerçek ismi Abdülhay'dır. Babasının ismi Feyzullah Feysi Efendi'dir. Şair, İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Fāizī, 33 yaşında vefat etmiştir ve dört eseri olduğu bilinmektedir (Okatan, 1995: 16-30).

Ḳalender (?-1591)

Gerçek ismi Kadı Kalender Çelebi'dir. Kütahya'da doğmuştur. Bursa'da defnedilmiştir. Şairin eseri olup olmadığı hakkında bir bilgi bulunmamaktadır (Selçuk, 2020).

Kātibī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 3 şair bulunmaktadır. *Kātibī, Seydī Ali Çelebi* (Köksal, 2020f). *Kātibī, Mustafa Efendi* (Kılıç, 2020a). *Kātibī Hasan Efendi* (Bülbül, 2020c).

Kesbī (?-1640)

Gerçek ismi Mehmed olan şair Edirnelidir. Dedesi İbrahim Şāhidī'dir. Şairliğinin yanında tarihçi olduğu da bilinmektedir (Aksoyak, 2022).

Keşfī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 3 şair bulunmaktadır. *Keşfī, Keşfī Bey* (Kaplan, 2020h). *Keşfī, Mehmed Çelebi* (Kaplan, 2020ı). *Keşfī, Mustafa Keşfī Efendi* (Bülbül, 2020d).

Ķudsī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 4 şair bulunmaktadır. *Ķudsī, Nişancı-zāde/Ramazan-zāde Seyyid Mehmed Ķudsī Efendi* (Gönel, 2020). *Ķudsī, Mehmed Çelebi* (Kaplan, 2020i). *Ķudsī, Ķudsī Çelebi* (Aksoyak, 2020j). *Ķudsī, Arap-zāde* (Aksoyak, 2021).

Maķālī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Makālī, Mehmed Çelebi* (Koyuncu, 2020a). *Makālī Mustafa Bey* (Koyuncu, 2020b).

Menba'ī (?-?)

Bu şaire kaynaklarda rastlanmamaktadır. Kātip olduğu bilinmektedir. Hakkında başka bilgi bulunmamaktadır (Gürbüz, 2020).

Mesīhī (?-1512)

Şair, Priştine'de dünyaya gelmiştir. Gerçek ismi İsa'dır. Adının Mesih olduğu da söylenmektedir. Ailesi ile ilgili kaynaklarda pek fazla bilgi bulunmamaktadır (Mengi, 2020).

Meylī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 4 şair bulunmaktadır. *Meylī, Bayram-zāde*

Zekeriyya Efendi (Tuğluk, 2020). *Meylî, Meylî Çelebi* (Kesik, 2020b). *Meylî, Ebussuûd-zâde Mehmed Çelebi* (Kaplan, 2020j). *Meylî, Kumsı-zâde* (Köksal, 2020g).

Mişālî

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Misālî, Gül Baba, Cafer* (Alptürker, 2020). *Misālî, Hasan Çelebi* (Kılıç, 2020b).

Muhyî (?-1547/48)

Asıl ismi Fenarîzade Muhyiddin Çelebi'dir. Şair'in soyunun II. Halife Hz. Ömer bin Hattab'a kadar uzandığı düşünülmektedir. Babası Alaaddin Ali, dedesi Yusuf Balî'dir (Arslan, 2020).

Nâdirî (1572-1626)

Şair İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Gerçek ismi Mehmed'dir. Babasının ismi Abdulganî'dir. Nâdirî, erdem ve ilim sahibi, şiirle ilgilenmiş bir babanın oğludur (Külekçi, 1985: 5-14).

Nâṭḫî (1594-?)

Şairin edebi kişiliği hakkında kaynaklarda pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Yaşadığı dönemin ikinci sınıf hatta üçüncü sınıf sanatçılarından biri olarak görülmektedir (Akbulut, 2004: 7).

Necâtî (?-1509)

Edirnelidir. Yaşlı bir kadın tarafından çocukken evlatlık alındığı ya da devşirme bir çocuk olabileceği düşünülmektedir. Başka bir ihtimal ise Edirneli bir şair tarafından büyütüldüğüdür. Şairin hastalanarak vefat ettiği bilinmektedir (Tarlan, 1997: XV-XIX).

Nef'î (1572?-1635)

Şair kaynaklarda Nef'î Ömer Efendi, Ömer Bey olarak da yer almaktadır. Erzurum'un Pasinler ilçesinde dünyaya gelmiştir. Babasının adı Mehmed Bey'dir, dedesi ise Pasinler Sancakbeyi Mirza Ali'dir. Nef'î'nin hicivlerinden dolayı öldürüldüğünü belirten rivayetler bulunmaktadır (Akkuş, 1993: 13-18).

Neşâî (?-1674)

17. asrın büyük şairleri arasında kabul edilmektedir. Şairin hayatıyla ilgili pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Edirnelidir. Cenazesinin Muradiye haziresinde olduğu bilinmektedir (Kaplan, 2019).

Nev'î (1533/34-1599)

Gerçek ismi Yahya'dır. Malkara'da dünyaya gelmiştir. Babasının ismi Pîr Ali, dedesi ise Nasuh Halîfe'dir. Annesi'nin Yazıcıoğlu Mehmed'in soyundan olduğu bilinmektedir. Şairin cenazesi Şeyh Vefâ Camii haziresindedir (Sefercioğlu, 2021).

Nizârî (?-?)

15. asır şairidir. Zârî olarak da bilinmektedir. Eseri olup olmadığı bilinmemektedir (Aksoyak, 2020k).

Nüzûlî (?-1744)

Gerçek ismi Mustafa'dır. Denizli'de dünyaya gelmiştir. Mutasavvıf bir şairdir. Kula'da hayata gözlerini yummuştur (Baki, 2020).

Pertevî (?-?)

Kaynaklarda şairle ilgili bilgi bulunmamaktadır. 16. asır şairlerindedir. İlmiye sınıfına mensup olduğu düşünülmektedir (Kaplan, 2020k).

Râğıb Paşa

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 18. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası kullanan 1 şair olduğu görülmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin *Koca Râğıb Paşa* olduğu tahmin edilmektedir (Kesik, 2020a).

Rahmî (1514/1519-1567/1568)

Gerçek ismi Pîr Muhammed'dir. Şairin Bursalı olduğunu belirten bir bilgi olmamasına rağmen tüm kaynaklar şairin Bursalı olduğunu kabul etmektedir. Babasının ismi Nakkâş Bali'dir (Erdoğan, 2017).

Revānī (1475?-1523)

Asıl ismi İlyas Şücā'dır. Şair, Edirne'de dünyaya gelmiştir. Babası voynuk beyidir ve ismi Abdullah'tır. Kaynaklarda şairin mezarının kendisinin yaptırdığı mescidin haziresinde olduğu bildirilmektedir (Avşar, 2017).

Rūhī (?-1605/1606)

Gerçek ismi Osman'dır. Bağdat'ta dünyaya gelmiştir. Şam'da hayata gözlerini yummuştur. Şairin tek eseri *Dīvān*'ıdır (Ak, 2001: 13-28).

Sā'ī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Emīnī/Sāī, Kağıd Emīni Hızır Çelebi-zāde Mehmed Emīnī Efendi* (Karagözlü, 2020b). *Sāī, Mehmed Sāī Efendi* (Kılıç, 2020c).

Şabūhī (?-1647)

Gerçek ismi Ahmed'dir. 16. asrın ikinci yarısında doğduğu tahmin edilmektedir. Bazı kaynaklar İstanbullu bazı kaynaklar Tokatlı olduğunu belirtmektedir. Kaynaklarda ailesiyle ilgili pek fazla bilgi bulunmamaktadır (Sarı, 1992: 35-46).

Şāfī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 4 şair bulunmaktadır. *Sāfī, Sāfī Çelebi* (Yılmaz, 2020). *Sāfī, Derviş Ahmed Sāfī Efendi* (Tuğluk ve Aydın, 2020). *Sāfī, Sāfī Efendi* (Kaplan, 2020l). *Sāfī, Karaca Ahmed-zāde Ahmed Sāfī Efendi* (Kesik, 2020c).

Selīkī (?-?)

Gerçek ismi Şaban'dır. Ispartalıdır. Ailesiyle birlikte öldürülmüştür. Bir *Divan*'ı olduğu belirtilmektedir (Köksal, 2020b).

Sırrī (?-1699)

Gerçek ismi İbrahim'dir. 17. yüzyıl şairlerindedir. Hayatı hakkındaki bilgiler sınırlıdır. Mezarının nerede olduğu bilinmemektedir. Şairin 4 eseri olduğu bilgisine kaynaklarda rastlanmaktadır. Ailesiyle ilgili bilgi bulunmamaktadır (Kazan, 2003: 6-13).

Sipāhī

Gerçek ismi Hüseyin'dir. Kaynaklarda Bosna'da veya İstanbul'da doğduğuna dair iki farklı görüş vardır. İstanbul'da vefat etmiştir (Kaplan, 2020m).

Şun'ī (?-1534/1535)

Geliboluludur. 16. asır şairlerindedir. Kaynaklarda ailesi hakkında bilgi yer almamaktadır (Yakar, 2018).

Sūzī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Sūzī* (İsen, 2020a). *Sūzī* (Kaplan, 2021).

Süleymān

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 2 şair bulunmaktadır. *Süleyman, Süleyman Efendi* (Kılıç, 2020d). *Süleyman, Süleyman Efendi* (Kılıç, 2020e).

Şemsī (?-1580)

Babası Mirza Paşa'dır. Annesinin II. Bayezid'in kızı olduğu kaynaklarda yer almaktadır (Akkaya, 1992: 13).

Şerīfī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. ve 17. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 4 şair bulunmaktadır. *Şerīfī* (Efe, 2020). *Şerīfī, Seyyid Abdülkerim Efendi* (Aksoyak, 2020l). *Şerīfī, Şerif Çelebi* (Akçay, 2020). *Şerīfī, Şerīfī-zāde Seyyid Mehmed Efendi* (Ördek, 2020c).

Şeyh Ğalib (1757/1758-1799)

Asıl ismi Mehmet Esad olan şair İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Annesi Amine Hatun Babası Mustafa Reşid Efendi'dir (Okçu, tarih yok).

Şeyhülislām Yahyā (1561-1644)

İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası Şeyhülislam Bayramzāde Zekeriya Efendi'dir. Annesinin ismi Rukiye'dir (Kavruk, 2020).

Ṭab‘ī

Gerçek ismi Siyāhī-zāde Ali Efendi olan şair hakkındaki bilgiler kısıtlıdır. 18. asır şairlerindedir. Divanından hareketle İstanbul’da yaşadığı tahmin edilmektedir (Kaya, 2009: 2-3).

Taşlıcalı Yahyā (?-1582)

16. asır şairlerindedir. Dīvān ve hamse sahibidir. Devşirme olan şair Dukagin ailesine mensuptur (Çavuşoğlu, 1983: 7-15).

Tīgī (?-1617)

Gerçek ismi Mehmed olan şair Edirnelidir. 16. yüzyıl divan şairlerindedir. Kaynaklarda bir divan sahibi olduğu bigisi bulunmaktadır (Ördek, 2020d).

‘Ubeydī (?-1573?)

Gerçek ismi Abdurrahman olan şair Edirnelidir. 16. yüzyıl divan şairlerindedir. Ölüm tarihi hakkında kaynaklarda 1572/1573/1574 tarihleri verilmektedir (Arslan, 2013: 5-6).

‘Ulvī (?-1585)

Gerçek ismi Derzi-zāde Mehmed Çelebi olan şairin, çoğu kaynak İstanbullu olduğunu belirtmektedir. 16. asır divan şairlerindedir (Çetin, 1993: III).

Uşūlī (?-1538)

16. asır şairlerindedir. Gerçek ismi bilinmemektedir. Ailesiyle ilgili hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Vardar Yenicesi’nde dünyaya gelmiştir (İsen, 1990: 11-13).

Vaḥdetī (?-1598)

17. asır divan şairlerindedir. Doğum yeri hakkında bir bilgi yoktur. Fakat Bosna’da yaşadığı bilinmektedir. Ereğli’de iken hayata gözlerini yummuştur (Öztürk, 2006: XIV).

Vaşfī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. 16. yüzyılda yaşamış olup bu mahlası taşıyan 3 şair bulunmaktadır. *Vaşfī* (Aksoyak, 2020m). *Vaşfī*, *Vaşfī Çelebi* (Kılıç, 2020f). *Vaşfī*, *Abdurrahim-zāde Mustafa Vaşfī* (Karagözlü, 2020c).

Vecdī (?-1599)

16. asır divan şairlerindedir. Hakkındaki bilgiler oldukça sınırlıdır. Gerçek ismi Derviş-zāde Abdurrahman Vecdī olan şair Filibelidir (Kavruk ve Selçuk, 2017).

Veysī (1561-1628)

Gerçek ismi Üveys'tir. Babasının isimi Mehmed olan şair Alaşehir'de doğmuştur. 17. asır divan şairlerindedir (Çaldak, 2020).

Zātī (1471-1546)

16. yüzyıl şairlerindedir. Karesi Vilayetine bağlı Balıkesir kasabasında doğmuştur. Kaynaklarda gerçek isminin Bahşī ya da Satılmış olduğu belirtilmektedir (Kurtoğlu, 2017).

Zihnī

Mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin kim olduğu tespit edilememiştir. TEİS'te, 16. yüzyıldan 18. yüzyıla dek yaşamış olup bu mahlası kullanan 19 şair olduğu görülmektedir. Bu bilgilerden yola çıkılarak, mecmuada bu mahlasla şiiri derlenen şairin tespit edilmesi oldukça güçtür.

2.3.2. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şiirler

Mecmuada toplam 314 şiir yer almaktadır. Bu 314 şiirden Nef'ī'ye ait olan 40 ve 67 numaralı şiirle Bākī'ye ait olan 204 ve 240 numaralı şiir aynıdır. Mecmuada iki kez verilen bu şiirler çıkarıldığında mevcut şiir sayısı 312 olur. Mecmuanın büyük bir çoğunluğunu gazel nazım şekli oluşturmaktadır. En çok gazel, 16 gazelle Nef'ī'ye aittir, onu 15 gazelle Bākī takip eder.

Mecmuadaki şiir dağılımı açısından Nef'ī'yi Bākī, Ālī, Kadri, 'Azmi-zāde Hāletī, 'Ulvī, Veysī, Kabūlī, Rūhī gibi şairler takip etmektedir. Bākī'nin 15 gazeli, Ālī'nin 14 gazeli, Kadri'nin 8 gazel, 2 tahmis, 1 kaside olmak üzere toplam 11 şiiri, 'Azmi-zāde Hāletī'nin 11 rubaisi, 'Ulvī'nin 10 gazel ve 1 müseddes olmak üzere toplam 11 şiiri, Veysī'nin 6 gazel, 1 terhib-bend, 1 kıt'a, 1 müfred olmak üzere toplam 9 şiiri, Kabūlī'nin 8 gazeli ve Rūhī'nin 7 gazel, 1 terhib-bend olmak üzere toplam 8 şiiri yer almaktadır. Bu isimler dışında az sayıda da olsa şiirleri yer alan şairler de mevcuttur.

Tablo 2.4. Şairler ve Şiir Numaralarına Göre Mecmuada Şiir Dağılımı

ŞAİR	ŞİİR NO	ŞAİR	ŞİİR NO
'Ahdī	222	Maḳālī	263, 304
'Aḳlī	68	Menba'ī	213
'Ālī	42, 161, 238, 262, 266, 309	Mesihī	15
Ālī	37, 42, 45, 48, 49, 54, 93, 95, 117, 118, 153, 255, 274, 318	Meylī	112

‘Ankâ	96	Miṣālî	111, 113
Āṣafî	232	Muhyî	271
‘Atâyî	69, 214, 313	Nâdirî	10, 286
Āzerî	150, 256	Nâṭikî	166
‘Azmi-zâde Ḥâletî	41, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 269, 270	Necâtî	32, 285
Baḥṣî	280	Nef’î	3, 6, 35, 36, 52, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 119, 170, 209, 217, 252, 254, 261
Bâkî	51, 114, 174, 197, 205, 212, 233, 239, 260, 276, 287, 290, 297, 307, 312	Neṣâṭî	292
Bekdâṣî	294	Nev’î	182, 259, 288, 336
Bezmî	193	Nizârî	249
Cinânî	257, 302	Nüzûlî	5
Cüdâyî	315	Pertevî	311
Dervîṣ Nesîmî	29	Râgıb Paṣa	133
Dervîṣ Semâ’î	176	Raḥmî	235
Emrî	12, 53, 179, 241, 310, 317	Revânî	199
Fehmî	253	Rûḥî	13, 38, 200, 220, 272, 291, 296, 331
Fennî	148	Sâ’î	192
Ferîdî	155	Şabûḥî	120
Fevrî	44-181	Şâfî	237
Fiğânî	204	Selikî	216
Fuzûlî	66, 73, 187, 188, 246, 335	Sırrî	18, 19, 308
Ġubârî	332	Sipâhî	177
Güvâhî	81	Şun’î	56, 203
Ḥasbî	21, 43, 316	Süzî	158
Hâşimî	293	Süleymân	115
Ḥâverî	178	Şemsî	9, 196
Ḥayâlî	71, 72, 74, 152, 275	Şerîfî	215
Ḥaylî	149	Şeyh Ġâlib	105
Ḥayretî	90	Şeyhülislâm Yaḥyâ	46, 47, 234, 273, 298, 300
Hüdâyî	40, 60	Ṭab’î	121, 198
Ḥüsrev	30, 258, 334	Taşlıcalı Yaḥyâ	31, 33, 91
İzâkî	28	Tiğî	2
‘İbn-i	50, 125, 127, 129, 134	‘Ubeydî	1, 8, 39, 279

Kemāl			
‘ilmī	243	‘Ulvī	160, 172, 189, 191, 219, 245, 248, 277, 301, 306, 314,
Ḳabūlī	16, 20, 57, 171, 218, 247, 264, 305	Uşūlī	83
Ḳadrī	4, 14, 17, 34, 58, 154, 168, 208, 244, 267, 299	Vaḥdetī	55, 59, 207, 281
Ḳafzāde	94	Vaşfī	333
Ḳalender	146	Vecdī	135
Kātibī	92	Veysī	159, 175, 186, 201, 206, 210, 221, 278, 319
Kesbī	116	Zātī	163, 165, 190, 194
Keşfī	202	Zihnī	240
Ḳudsī	103		

Tablo 2.5. Mecmuada Yer Alan Şiirlerin Şairleri ve Varak Numaraları

ŞİİR NO	ŞAİR	VARAK	ŞİİR NO	ŞAİR	VARAK
1	‘Ubeydī	2b-36a-36b-82a	191	‘Ulvī	46a
2	Tiġī	3a	192	Sā‘ī	46a
3	Nef‘ī	3b	193	Bezmī	46b
4	Ḳadrī	3b	194	Zātī	46b
5	Nüzūlī	4a	196	Şemsī	47a
6	Nef‘ī	4a	197	Bāķī	47a
8	‘Ubeydī	4b	198	Ṭab‘ī	47b
9	Şemsī	5a	199	Revānī	47b
10	Nādirī	5a	200	Rūḫī	48a
12	Emrī	5b	201	Veysī	48a
13	Rūḫī	6a	202	Keşfī	48b
14	Ḳadrī	6a	203	Şun‘ī	48b-49a
15	Mesihī	6b	204	Fiġānī	49a
16	Ḳabūlī	6b	205	Bāķī	49b
17	Ḳadrī	7a-69b	206	Veysī	49b
18	Sırrī	7a	207	Vaḥdetī	50a
19	Sırrī	7a	208	Ḳadrī	50a
20	Ḳabūlī	7b	209	Nef‘ī	50b
21	Ḥasbī	7b	210	Veysī	50b
28	İzāķī	8a	212	Bāķī	51a
29	Derviş Nesimī	8b	213	Menba‘ī	51a

30	Hüsrev	9a	214	‘Aṭāyī	51b
31	Yaḥyā	9b	215	Şerîfî	51b
32	Necâtî	9b	216	Selîkî	52a
33	Yaḥyā	10a	217	Nef’î	52a
34	Ḳadrî	10a	218	Ḳabûlî	52b
35	Nef’î	10b	219	‘Ulvî	52b
36	Nef’î	10b	220	Rûḫî	53a
37	Âlî	11a	221	Veysî	53a
38	Rûḫî	11a	222	‘Ahdî	53b-54a
39	‘Ubeydî	11b	223	‘Azmîzâde	54a
40	Hüdâyî	11b	224	‘Azmîzâde	54a
41	‘Azmîzâde	11b	225	‘Azmîzâde	54a
42	‘Âlî	12a	226	‘Azmîzâde	54a
43	Hasbî	12a	227	‘Azmîzâde	54b
44	Fevrî	12b	228	‘Azmîzâde	54b
45	Âlî	12b	229	‘Azmîzâde	54b
46	Yaḥyā	13a	230	‘Azmîzâde	54b
47	Yaḥyā	13a	232	Âşafî	55a
48	Âlî	13b	233	Bâķî	55a
49	Âlî	13b	234	Yaḥyā	55b
50	Paşazâde	14a	235	Raḥmî	55b
51	Bâķî	14a	237	Şâfî	56a
52	Nef’î	14b	238	‘Âlî	56a
53	Emrî	14b	239	Bâķî	56b
54	Âlî	15a	240	Zîhnî	56b
55	Vaḥdetî	15a	241	Emrî	57a
56	Şun’î	15b	242	Âlî	57a
57	Ḳabûlî	15b	243	‘İlmî Dede	57b
58	Ḳadrî	16a	244	Ḳadrî	57b-69a
59	Vaḥdetî	16a	245	‘Ulvî	58a-58b
60	Hüdâyî	16b	246	Fuzûlî	58b
61	Nef’î	16b	247	Ḳabûlî	59a
62	Nef’î	17a	248	‘Ulvî	59a
63	Nef’î	17a	249	Nizârî	59b-60a
64	Nef’î	17b	252	Nef’î	60a
65	Nef’î	17b	253	Fehmî	60b
66	Fuzûlî	18a	254	Nef’î	60b
67	Nef’î	18a	255	Âlî	61a
68	‘Aķlî	18b	256	Âzerî	61a-61b

69	‘Aṭāyī	18b	257	Cinānī	61b
71	Ḥayālī	19a	258	Ḥüsrev	62a
72	Ḥayālī	19a	259	Nev‘ī	62a
73	Fuzūlī	19b	260	Bāķī	62b
74	Ḥayālī	19b	261	Nef‘ī	63a
81	Güvāhī	20b-28a-28b- 29a-29b-30a	262	‘Ālī	63a
83	Uşūlī	21b	263	Maķālī	63b
90	Ḥayretī	22b	264	Ḳabūlī	63b
91	Yahyā	22b	266	‘Ālī	64a
92	Kātibī	23a	267	Ḳadrī	64a
93	Ālī	23a	269	‘Azmizāde	64b
94	Ḳafzāde	23a	270	‘Azmizāde	64b
95	Ālī	23b	271	Muḥyī	65a
96	‘Anķā	23b	272	Rūḥī	65a
103	Ḳudsī	24b	273	Yahyā	65b
105	Şeyh Ğālib	24b	274	Ālī	65b
111	Mişālī	25a	275	Ḥayālī	66a
112	Meylī	25a	276	Bāķī	66a
113	Mişālī	25b	277	‘Ulvī	66b
114	Bāķī	25b	278	Veysī	66b
115	Süleymān	26a	279	‘Ubeydī	67a
116	Kesbī	26a	280	Baḥşī	67a
117	Ālī	26b	281	Vaḥdetī	67b
118	Ālī	26b	285	Necātī	68a
119	Nef‘ī	27a	286	Nādirī	68a
120	Şabūḥī	27a	287	Bāķī	68b
121	Ṭab‘ī	24a-27b	288	Nev‘ī	68b
125	Paşazāde	30b	290	Bāķī	69b
127	‘İbn-i Kemāl	30b	291	Rūḥī	70a
129	‘İbn-i Kemāl	30b	292	Neşātī	70a
133	Rāĝıb Paşa	31a	293	Hāşimī	70b
134	Paşazāde	31b	294	Bekdāşī	70b
135	Vecdī	32a	296	Rūḥī	72a
146	Ḳalender	34a	297	Bāķī	72a
148	Fennī	34b-35a	298	Yahyā	72b
149	Ḥaylī	35a	299	Ḳadrī	72b
150	Āzerī	35b	300	Yahyā	73a

152	Ḥayālī	37a	301	‘Ulvī	73a
153	Ālī	37a	302	Cinānī	73b-74a
154	Ḳadrī	37b-38a-38b	304	Maḳālī	74b
155	Ferīdī	38b-39a	305	Ḳabūlī	74b
158	Sūzī	39b	306	‘Ulvī	75a
159	Veysī	39b	307	Bāḳī	75a
160	‘Ulvī	40a	308	Sırrī	75b
161	‘Ālī	40a	309	‘Ālī	75b
163	Zātī	40b	310	Emrī	76a
165	Zātī	41a	311	Pertevī	76a
166	Nāṭıḳī	41b	312	Bāḳī	76b
168	Ḳadrī	42a	313	‘Aṭāyī	76b
170	Nef‘ī	42a	314	‘Ulvī	77a
171	Ḳabūlī	42b	315	Cūdāyī	77a
172	‘Ulvī	42b	316	Ḥasbī	77b
174	Bāḳī	43a	317	Emrī	77b
175	Veysī	43a	318	Ālī	78a
176	Dervīş Semā‘ī	43a	319	Veysī	78a-78b-79a-79b-80a
177	Sipāhī	43b-44a	331	Rūḥī	82b-83a-83b-84a-84b- 85a-85b-86a-86b-87a- 87b
178	Ḥāverī	44a	332	Ġubārī	88a
179	Emrī	44a	333	Vaşfī	88a
181	Fevrī	44b	334	Ḥüsrev	88b
182	Nev‘ī	44b	335	Fuzūlī	89a
186	Veysī	45a	336	Nev‘ī	89b
187	Fuzūlī	45a			
188	Fuzūlī	45a			
189	‘Ulvī	45b			
190	Zātī	45b			

Tablo 2.6. Şairi Bilinmeyen Şiirlerin Numaraları ve Varak Numaraları

ŞİİR NO	ŞAİR	VARAK	ŞİİR NO	ŞAİR	VARAK
7	Hüve	4b	132	Müfred	31a
11	Hüve	5b	136	Matla‘	32b
22	??	7b	144	Müfred	32b
23	??	8a	147	Kıt‘a-yı Kebire	34b
24	Müfred	8a	156	Nazm	39a
25	Müfred	8a	157	Nazm	39a
26	Matla‘	8a	162	Gazel	40b

27	Kıt'a	8a	164	Gazel	41a
70	Kıt'a	18b	167	Gazel	41b
75	??	20a	169	Hüve	42a
76	??	20a	173	Matla'	42b
77	Matla'	20a	180	Matla'	44a
78	Matla'	20a	183	Nazm	45a
79	Müfred	20a	184	Nazm	45a
80	Gazel	20a	185	Matla'	45a
82	??	21b	195	Nazm	46b
84	Nazm	22a	211	Müfred	50b
85	Nazm	22a	231	Kıt'a	54b
86	Nazm	22a	236	Müfred	55b
87	Nazm	22a	250	Matla'	60a
88	Nazm	22a	251	Matla'	60a
89	Nazm	22a	265	Kıt'a	63b
97	Matla'	24a	268	Gazel	64b
98	Matla'	24a	282	Nazm	67b
99	Matla'	24a	283	Nazm	67b
100	Kıt'a	24a	284	Nazm	67b
101	Kıt'a	24a	289	Matla'	69a
102	Kıt'a	24a	303	Nazm	74a
104	Matla'	24b	327	Müfred	80b
106	Matla'	24b	328	Müfred	80b
107	Matla'	24b	330	Kıt'a	82a
108	Matla'	24b			
109	Matla'	24b			
110	Rubai	24b			
122	Matla'	29b			
123	Nazm	30a			
124	Matla'	30a			
126	Müfred	30b			
128	Kıt'a	30b			

2.3.2.1. Mecmuanın Muhtevasında Yer Alan Şiirlerin Nazım Şekilleri

Mecmua incelendiğinde çoğunlukla beyitlerden oluşan nazım şekilleriyle şiirler yer aldığı görülmektedir. Ayrıca bentlerle oluşturulmuş nazım şekilleri de mecmuanın muhtevasında yer almaktadır. Mecmuada en çok gazel nazım şekline yer verilmiştir. Mecmuada yer alan toplam 314 şiirden 195'i gazeldir, diğer 119 şiir ve beyitler ise farklı nazım şekilleriyle kaleme alınmıştır. Mecmuada mu'telif dairesi altında toplam 258 şiir yer almaktadır. Diğer şiirler ise muhtelif dairesinde 27, mütenevvi'a dairesinde 16 ve müttefika dairesinde 1 şiir olacak şekilde tertip edilmiştir. Mu'telif dairesinden en çok tercih edilen sırasıyla remel ve hezec bahirleridir. Ayrıca mecmuada 12 adet rubai nazım şekliyle oluşturulmuş şiir mevcuttur. Mecmuada en çok kullanılan aruz vezinlerinden ilk üçünün

fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün, mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün, fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün olduğu görülmektedir.

Tablo 2.7. Vezin ve Nazım Şekillerine Göre Mecmuada Şiir Dağılımı

Vezin ve Nazım Şekilleri	Toplam Şiir	Gazel	Kaside	Mesnevi	Kıt'a	Terkib-bend	Tesdis	Müseddes	Murabba	Tahmis	Muhammes	Müsebba	Nazm	Rubai	Kıta-yı kebire	Matla	Müfred	Şairname
Toplam	314	195	1	1	17	3	3	6	1	11	2	1	16	12	6	24	13	2
3x(fā' ilātün) fā' ilün	75	52	1		2					5			4		1	5	5	
4x(mefā' ilün)	68	52			2		2	1				1	1		1	7	1	
3x(fe' ilātün) fe' ilün	58	39			3	2	1	3		2	1		2			5		
mef' ülü 2x(mefā' ilü) fe' ülün	27	14				1				1			1			5	5	
fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün	16	8			5								1				1	1
mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün	14	9			1					2			1			1		
mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün	13	8			1			1		1						1	1	
2x(mefā' ilün) fe' ülün	10	4		1	1								1		2			1
2x(fe' ilātün) fe' ilün	7	3			1			1					1		1			
2x(fā' ilātün) fā' ilün	5	2			1								2					
4x(müstef' ilün)	4	1											2		1			
müfte' ilün mefā' ilün müfte' ilün mefā' ilün	1	1																
mef' ülü mefā' ilün mef' ülü mefā' ilün	1	1																
2x(müstef' ilün)	1								1									
4x(mütefā' ilün)	1	1																
DİĞER	12													12				

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

METİN

3.1. Metinle İlgili Açıklamalar

1. Mecmuanın sayfaları “[10a]”, [10b] şeklinde gösterilmiştir.
2. Beyitler ve şiirler “7, 8, 9” şeklinde numaralar verilerek gösterilmiştir.
3. Terkib-bend nazım şekliyle oluşan şiirlerin bentleri Roma rakamlarıyla numaralandırıldıktan sonra beyit numaraları verilmiştir.
4. Muhammes, tahmis gibi bentlerden oluşan nazım şekillerine ise Roma rakamları verilmeden bentler “1, 2, 3” şeklinde numaralandırılmıştır.
5. Şiirlerin dipnot bilgisi oluşturulurken sadece ilk dipnotta şiire numara verilmiştir. Aynı şiire ikinci ya da daha fazla dipnot verilmesi halinde şiir numarası vermeden yalnızca ilgili beyit numarası yazılmıştır. Bu yöntemle dipnot kısmı daha açık ve anlaşılır bir hale getirilmiştir.
6. Dipnot oluşturulurken ilgili beytin ilk mısrasını belirtmek üzere “a”, ikinci mısrasını belirtmek üzere “b” harflerinin kullanması uygun görülmüştür. Beyitlerin mısraları “3a”, “3b”; “4a”, “4b” şeklinde küçük harflerle belirtilmiştir.
7. Okunuşundan emin olunmayan eklerin, sözcüklerin ya da mısraların ve şairin yaşadığı yüzyıldan emin olunmadığı durumlarda yanına “(?)” eklenmiştir.
8. Mecmuada yer alan şiirler ilgili kaynaklarla karşılaştırma yapılarak, belirtilmesi uygun görülen büyük ölçüdeki farklar dipnotta ifade edilmiştir. Böylece dipnotta oluşabilecek karmaşa en aza indirilmeye çalışılmıştır.
9. Dipnot oluşturulurken, vezin ve anlam bütünlüğüne en uygun olduğu düşünülen, doğru görülen ekler, kelimeler vb. önce yazılmış, yanlış olarak görülenler ise daha sonra yazılmıştır. Kelimeleri ayırmak için araya “:” eklenmiştir. Örneğin, “ter: her D.” gibi.
10. Mecmuada yer almayan fakat şiirin anlam bütünlüğünü bozan ya da vezin düzenine uymayan, eksik olduğu düşünülen harfler, ekler, sözcükler vb. “[ ]” içerisine yazılarak gösterilmiştir. Örneğin, “şāhibi[yüz]” şeklinde belirtilmiştir.
11. Mecmuada yer alan bazı ekler “-” eklenerek yazılmıştır. “Süleymān-āsā” gibi.

12. Mecmuada bulunan Arapça kısımların Türkçe çevirisi yapılmamıştır. Bu kısımlar mecmuadaki asıl şekliyle çalışmaya eklenmiştir. Farsça kısımlar ise okunmuş ve Türkçe tercümesi yapılmıştır.

13. Varaklardaki eksiklik ve karışıklıklar dipnotta ifade edilmiştir. Boş varaklar da dipnotta gösterilmiştir.

14. Mecmua çalışmasının inceleme kısmında *Times New Roman*, metin kısmında *Gentium Plus* yazı tipi kullanılmıştır.

3.2. Mecmuanın Metni

1¹

[‘Ubeydī]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

I

- [2b] 1 Ne aceb alçağ olur bu felek-i bed āyīn
Tökanur ehl-i dile dā'im ider zār u ḥazīn
- 2 Kimi kim vuşlat ile bir gün ider ḥurrem ü şād
Firḳatiyle niçe yıllar ider anı ğam-gīn
- 3 Bir zaman şöyle güler yüzüne şanursın kim
Artuğ itmez ğam-ı derd ile cebīnūñ pür-çīn
- 4 Bir gün ammā yine bir ot birağur cānuña kim
Yedi deryāyı dökersūñ anı itmez teskīn
- 5 Pertev-i mihr ile gündüz geyürür cāme-i zer
Şeb-i ğamda koyuben bir kara şāl ile hemīn
- 6 Sen şanursın ki saña cāh virüp eylük ider
Ḥaberūñ yok seni ol cāha atar iy miskīn

---

¹ Ö. Arslan (2013). *Ubeydi Divanı (Metin ve İnceleme)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 237-241. Terki-bend 2. // Bu şiir mecmuada 2b varlığında başlamaktadır ama varakların doğru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniyle bu şiirin bir kısmı 36a, 36b, 82a varaklarında yer almaktadır. Şiirin başlangıcı 2b olduğu için şiir 2b'den başlayarak varak numarasına göre sırayla eklenmiştir.

I-2a vuşlat ile bir gün ider: bir gün ide vuşlat ile D.

I-5b koyuben: seni çor D.

- 7 Elüñ alup tütalum şimdi çıkardı başa
Bir zamān ola ki ide yirüñi ol zîr-i zemîn
- 8 İmdi hāk eylemeden menzilüñi çarḥ senüñ
Ceħd idüp eyleyigör yirüñi firdevs-i berîn
- 9 Çünkü bu ʿālem-i fāni saña kalmaz bākî
Erlik it pîre-zen-i dehre şaşın olma yakîn
- 10 ʿĀkil olan kişi dünyāya maḥabbet mi ider
Naḡd-i ʿömrin çüridüp yoḡ yire ğaflet mi ider

II

- 1 Tütalım cümle cihān mülkine olduñ server
Bir gün irüp ecelüñ der ki saña gel ser ver
- 2 Hāk ile tölmadı mı kāse-i çeşm-i Fağfūr
ʿĀkıbet şınmadı mı āyine-i İskender
- 3 Taḥtını taḥtaya tebdil idüben Keykāvus
Yıkılup hāk-ı reh olmadı mı kaşr-ı Kayşer
- 4 Koyalım bunları kim her biri bir ednādur
Ḳanı ol iki cihān serveri Hāk peygamber
- [36a] 5 Yerlere düşmez iken sâyeleri āḥir-i kār
Ten-i nāzüklerine olmadı mı hāk maḡar
- 6 Ne kadar ḡudret ile başuñ irerse felege
Seni de dest-i ḡazā bir gün ider zîr ü zeber
- 7 Nergis-āsa gözüñi göge dikersin āḥir
Şimdi giydüñ tütalum başuña zerrîn-efser

I-7a tütalum: tuta kim D. // başa: ʿarşa D.

I-7b ol: Bu kelime *Divan*'da bulunmamaktadır.

I-9a kalmaz bākî: bākî kalmaz D.

II-3a idüben: idüp D.

II-6a ḡudret: ḡadr D. // irerse felege: göge de irişse D.

- 8 Tumturāk u haşem u tācı yüri terk eyle
Bir gedā ol bu cihān devletine itme nazār
- 9 Dehr-i fānide bugün bir iki günlük ‘ömre
Bunca ğavġayı kişi başına alup n’eyler
- 10 Gözüñ aç ğafleti ƙo fikr ü ferāset demidür
Nefs-i emmāre-yi irşād-ı ƙarīƙat demidür

III

- 1 İy göñül ƙā‘at-i bārīde şaƙın itme ƙuşūr
Sen de isterseñ eger ravza-i cennetde ƙuşūr
- 2 Şimdiden zād u ‘ibādātı müheyā eyle
Nā-gehān birgün idersin reh-i ‘uƙbāya mürür
- 3 Kimsenüñ göñli evin yıƙuben oda yaƙma
Diriseñ dār-ı ƙarāruñ ola Beyt’ül-ma‘mūr
- 4 Ġaybetinden bu cihān hāƙını ğıybet itme
Rüz-ı maşşer olıcaƙ eylesin tā ki hużūr
- 5 Ġirre olma ƙayanup ƙaşr-ı hayāta bir gün
Hāƙ-i rāh eyler anı bād-ı fenā iy maġrūr
- 6 Tıtalum şimdi Süleymān-ı zamān olmışsın
‘Āƙıbet yise gerekdür ten-i efsürdeñi mūr
- 7 Tıtuşup ‘aşƙ ile gül-geşte-i şevƙ eyle özüñ
Şem‘-veş her gice insün dir iseñ üstüñe nūr
- [36b] 8 Nefsüñi tevbe-i şıdƙ ile ƙahır eyle yüri
Bir gedā ol bu cihān devletine itme ġurūr

II-8b devletine: ziyetine D.

III-3a evin yıƙuben: evini yıƙup D.

III-4a Ġaybetinden: Ġaybetinde M.

III-6b efsürdeñi: fersüdeni D.

III-7a ‘aşƙ: şevƙ D. // şevƙ eyle: ‘ışƙ ile D

III-8a ƙahır eyle yüri: yüri ƙahr eyle D.

III-8b Bir gedā ol bu cihān devletine itme ġurūr: İtmedin mevt seni dehr-i fenāda maƙhūr D.

9 Baña bir cām-ı şafā şundi bu sākī-i felek
İtmezin hamr-ı ecelle anı āhir maḥmūr

10 ‘Ākıbet sen daḥı bu bezm-i fenādan iy dil
Götürüp ayağı ‘uqbāya idersin menzil

IV

1 Xanı ol şāh-ı Hüseyin’üm xanı ol ḥüb-ḥıṣāl
Xanı ol ḥulq-ı Hasen pādīseh-i ḥüsn [ü] cemāl

2 Kerbelā-yı ‘ademe gidüp o şāh-ı şühedā
Derd-i dilden bu ben abdāla geyürdi qara şāl

3 Bezm-i devrānda şafā sürmedin ol māh dirīg
Ayağın alup ele cür‘a-veş itdi pā-māl

4 Gün gibi ḥüsn ile ‘ālemde zuhūr itmiş iken
Döndi doğmaduğa şimdi o şeh-i ferruḥ-fāl

5 İstikāmetde nazīri yoğ-idi ammā kim
Eyledi bād-ı fenā qaddini ol servüñ dāl

6 Şöyle maḥcüb idi kim göricek āzār ile
Yirlere geçdi ḥicābından o ḥurşid-miṣāl

7 Ş’ol kadar acıyup ağladı gözüm şanma şafaḥ
Oldı ḥün-ābe-i eşk ile felek māl-ā-māl

8 İy gönül var yüri şabr eyle yeter āh itdüñ
Böyle oldı n’idelim emr-i Ḥudā-yı müte‘āl

9 Derdümi bilse idüñ böyle dimezdüñ dir iseñ
Derdüni bilürem ammā n’ideyin çāre muḥāl

III-9a Baña: Kime D.

III-9b İtmezin: İtmedi D.

IV-2b Derd-i dilden: Dūd-ı dilden D.

IV-4b şeh-i ferruḥ-fāl: meh-i ferruḥ-fāl D.

IV-6a göricek āzār ile: geldügi dem ‘Azrā’il D.

IV-6b geçdi: çekdi M.

IV-9b Derdüni bilürem: Bilürin derdüni D. // n’ideyin: n’idelüm D.

10 Var hemān rūhına şıdķ ile du‘ā eyleyigör
Ḥayr ile yād kılup medḥ ü senā eyleyigör

V

- [82a] 1 Yā İlähî kerem [ü] luṭf [u] ‘ināyet eyle
Ḳabrin ol ḥūr-veşüñ ravza-i cennet eyle
- 2 Çünki ol bülbül-i cān uçmağa pervāz itdi
Aşiyānın gül-i gül-zār-ı sa‘ādet eyle
- 3 Daḥı mīzān günü ol Yūsuf-ı Mışr-ı ḥasenüñ
Ḳadrini yüce idüp ḥürmet ü ‘izzet eyle
- 4 Arkası üzre yatub tā ki ide zevķ ü ḥuzūr
‘Afv idüp cümle suçun lāyık-ı rahmet eyle
- 5 Bu güneh-kār ‘**Ubeydî** ḳuluñı da yā Rab
Raḥmet [ü] luṭfuñ ile cānını rāḥat eyle
- 6 Rūz-ı maḥşerde cehennem odına yanmaḳdan
Cümle mü’minlere de ḥıfz u ḥimāyet eyle
- 7 Nefs-i emmāre elinden anı āzād idüp
Her nefes tevbe-i tevfiķi hidāyet eyle
- 8 Dürlü dürlü ni‘am-ı luṭfuñ ile yā Rabbi
Her birin dār-ı na‘ım içre ziyāfet eyle
- 9 Bu du‘āyı işidüp kim ki dir ise āmīn
Yā Rab anı daḥı ḥarem-i ḥāşuña da‘vet eyle
- 10 Bu oḳunduḳça umarım ki beni yād ideler
Bu du‘ā ile daḥı rūḥumı dil-şād ideler

V-5a ḳuluñı da: ḳuluñuñ da D.

V-6a mü’minlere: mü’minleri D.

V-7a idüp: eyle M. // Her nefes: Soñ nefes D. // tevbe-i tevfiķi: tevbe vü tevfiķi D.

V-9b daḥı: Bu kelime *Divan*’da bulunmamaktadır ve mısranın vezin düzenini bozmaktadır.

V-10a Bu oḳunduḳça umarım ki beni yād ideler: Bu du‘āyı oḳuduḳça umarın yād ideler D.

2²

Tiġi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘lün

- [3a] 1 İy gönül niçeye dek fāriġ u bī-bāk olasın
Ġam u ālāyiş-i dünyā ile nā-pāk olasın
Ṭotalum şāh-ı Ferīdün fer [ü] Daĥĥāk olasın
Niçe bir ‘ıyş u neşāt ile feraĥnāk olasın
Fikr it ol sā‘ati ki yere girüp ĥāk olasın
- 2 Cismüni ferbih idüp ni‘met-i dünyā-yı denī
Āb-ı ĥayvān ile perverde idersün de teni
‘Āķıbet mār-ı ecel şoķup o nāzik-bedeni
Ef‘i-yi dār-ı fenā yir yirün altında seni
Başdan ayaġa eger toptolu tiryāk olasın
- 3 Bāde-yi ġaflet alup ‘aķluñı mest itdi seni
Naķd-i ‘ömrü yitirüp bilmedün elden gideni
Bi’llāh ey ehl-i başiret geķen iz‘ān ķanı
Fikr ü zıkrün dün [ü] gün devlet-i dünyā-yı denī
Ĥāşa li’llāh ki sen şāĥib-i idrāk olasın
- 4 Tiġiyā ġülşen-i dünyāyı idüp geşt ü ġüzār
Seyrū bustān-ı cüvānīde geķüp leyl ü nehār
Olmayup şāĥ-ı emel serv gibi ber-ĥordār
Baġ-ı ‘ömr ola Nihānī niçe bir tāze bahār
Bir gün irişe ĥazān mevsimi ĥāşāk olasın

² D. Kaya (2020). *T.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Bakanlığı Kütüphanesi 3812’de Kayıtlı Mecmū‘a-yı Eş‘ār (Vr. 106^b-132^b) (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, s. 55-56. Tahmis (Tah.) 25. // Bu şiir Nihānī’nin gazeline tahmistir. // Bu şiir 3812’de 5 bendtir fakat mecmuada 4. bendi bulunmamaktadır.

1e ki: kim 3812.

2a denī: tanı 3812.

2e eger: ger M.

3b yitirüp: batırup 3812. // gideni: gitdi 3812.

3d Fikr ü zıkrün: Zıkr ü fikrün 3812. // denī: tanı 3812.

4b Seyrū bustān-ı cüvānīde: Seyr-i bustān u cüvān ile 3812.

4d Nihānī: Bihānī 3812. // bahār: nehār 3812.

3³

Nef'i

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- [3b] 1 Mā'ılim cezbe-i dīdāra hem anı severin
Bir güzel çehrede ān olsa ben anı severin
- 2 Dilerin hüsni gibi hulkı güzel cānānı
Muṭlaқа böyle olan şūḥ-ı cihānı severin
- 3 Severin zāhir ü bāṭın göricek bir hūbı
‘Arz-ı hāle meded olmazsa nihānı severin
- 4 Ne kadar nazik ü nerm olsa nigārı sevmem
Ne kadar āfet-i cān olsa cevānı severin
- 5 İhtiyār elde degül şūfı ne dirsene di baña
Severin hāşılı ol serv-i revānı severin
- 6 Çāre yok sevmemege bir güzeli iy **Nef'i**
Saña lāzım mı demek işte falānı severin

4⁴

Ḳadri

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

- [3b] 1 Rāstı dil kāmety mevzunuña dildādedür
Himmeti ‘aşḳ ehlinüñ iy serv-ḳad bālādudur

---

³ M. Akkuş (1993). *Nef'i Divanı*. Akçağ Yayınları, s. 322-323. Gazel (G.) 87. // Mecmuada 6 beyit olan bu gazel *Divan*'da 7 beyittir. // *Gazel Divanı*'da "severim" redifiyle yazılmıştır fakat mecmuada "severin" şeklinde geçmektedir.

3a Severin zāhir ü bāṭın göricek bir hūbı: İhtiyārım gider elden göricek her yāri D.

5b serv-i revānı: rūḥ-ı revānı D.

6a sevmemege bir güzeli: bir güzeli sevmemege D.

⁴ M. Külahlıoğlu (1997). *Ḳadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, s. 138. G. 54. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divanı*'da 7 beyittir.

- 2 Öpmesün peymāne meclisde leb-i mey-gūnuñı
Bir gün iy şeh an olur arada keyf-i bādedür
- 3 Nie mümkündür konuşmaq ol hümā-pervāz ile
Biz niyāz itdüke bilmem semt-i istiğnādudur
- 4 Can-ı Şirīn’i revān itdi yolunda şir-veş
ayl-i ser-bāzānda reşküm benüm Ferhād’adur
- 5 Cevher-i ferd-i dehānında o şūhuñ **adriyā**
Olmaya dendānına mānend bir deryādudur

5⁵

Nüzūlī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [4a] 1 Hāıat eşm-i ‘ibretle nazār ıl iy dil-i şeydā
ayāl-i zılla benzer vāıf olsañ hey’et-i dūnyā
- 2 urulmuş nīlgūn bir ayme-i lu‘bet-nümādur arı
Fürū-ı şem‘dür o aymede mihr ü meh-i arrā
- 3 Bisā-i hāki naş idüp ‘acep eşkāl-i pür-‘ibret
Cihāna nie şūret eyleyüp şāib şuver peydā
- 4 Gelüp gitmekde bu bāzīe-i dehre nie peyker
Cihān bir zıll-ı zā’ildir şebātı yok durur aşlā
- 5 Cihān ‘ibret-i nümādur iy **Nüzūlī** ‘ārif oldur kim
Fenāsın añlayup dehrüñ bugün ekmez am-ı ferdā

2a peymāne meclisde: meclisde peymāne D.

2b arada: zīrā ki D.

⁵ 2b meh-i arrā: meh ü arrā M.

6⁶

Nef'i

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [4a] 1 Nāz iderse gamzesi 'uşşāk-ı zāra nāz ider
Zülfi bir aşüftedür kim rüzgāra nāz ider
- 2 Böyle şūha mübtelā olmağ ne güc āşık degül
Bulsa cümle dilberān-ı şivekāra nāz ider
- 3 Çeşmi gāhī mest olur ruḥşat virür nezzāreye
Durmaz ammā gamze ol 'ahd ü qarāra nāz ider
- 4 Dehre mağrūr olma iy gāfil ki bunda ādeme
Ṭālī'i yüz döndürür gāhī sitāra nāz ider
- 5 Görmedüm Nef'i gibi bir rind-i 'ālī-meşrebi
Hem gedā hem pādişāh-ı kāmkāra nāz ider

7⁷

Hüve

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [4b] 1 Dilā iklīm-i 'aşk içre mükellef şāh-ı devrānuz
Müsellem ḥükmümüz cārī yürür ḥan oğlı biz ḥānuz
- 2 Velī fehm eylemez kimse bizi zāhirde bātında
Başiret şāhibi[yüz] bir irilmez genc-i pinhānuz
- 3 Egerçi şüretā ednā faḳīr ü hem ḥaḳīrüz biz
Yetişmez 'ālemün 'aḳlı 'aceb deryā-yı 'ummānuz
- 4 Hemişe taḥtımız külḥan Süleymān gibi ma'nide
Ṭayanmaz kūh-ı Ḳāf olsa dirīgā āteş-nākuz

⁶ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, s. 299-300. G. 40.

⁷ Bu gazelden bir önceki gazel Nef'i'ye ait olmasına rağmen gerek bu şiirin *Nef'i Divanı*'nda bulunmaması gerekse de mahlas beytinde Nef'i mahlasının bulunmaması sebebiyle bu gazelin ona ait olmama ihtimali yüksektir. Makta beytinde geçen "bengî" kelimesinin bu şairin mahlası olabileceği düşüncesindeyiz.

4a Süleymān gibi: Süleymān-āsā M. // Kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

4b Mısrada vezin kusurludur.

- 5 İçüp cām-ı ilāhīden humār-ı mest-i lā-ya‘kıl
Gezer dīvāne-veş her dem şanasın bengī hayrānuz

8⁸

‘Ubeydī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [4b] 1 Bedenden cān giderse dāguñ iy gonca-dehān gitmez
Uçar bülbül gider şāḥ üzre қalur āşiyān gitmez
- 2 Meh ü mihr-i şafaқ şanma ḥazān olmuş varaқlardur
Cihān bir köhne gülşendür ki andan hīç ḥazān gitmez
- 3 Degüldür şeb cihāna bir ṭabanca urdı āhum kim
Yüzünüñ қarası iy māh-ı enver bir zamān gitmez
- 4 Görüp қan dökdüğini şaқladı peykān-ı ḥün-rizüñ
Anuñçün zaḥm-ı tīrūñ dilden iy қaşı kemān gitmez
- 5 Degül merdüm ḥayāl-i nār-ı ḥaddiyle ezel yandı
‘Ubeydī dahı ol demden berü gözden nişān gitmez

9⁹

Şemsī

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [5a] 1 Oldı bir ‘aşқа mübtelā bülbül
Bulmadı derdine devā bülbül
- 2 İy lebi gonca eylemezdi fiğān
Çekmese ḥārdan cefā bülbül
- 3 Seherī sergüzeştin ‘uşşāқа
Bāğda eyledi nevā bülbül

5b Bengī: Bu sözcüğün bu şiirin şarinin mahlası olabileceği düşüncesindeyiz.

⁸ Ömer Arslan, *Ubeydi Divanı (Metin ve İnceleme)*, s. 357. G. 103.

2b andan hīç: hīç andan D.

⁹ M. Akkaya (1992). *Şemsī Paşa Divanı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

4 Ğonce eṯfālını uyarmağ için
Şubḥ-dem eyledi şadā bülbül

5 **Şemsiyā** ṯañ mıdur iderse gülüñ
Yoluna cānını fedā bülbül

10¹⁰

Nādirī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [5a] 1 L‘al-i dilber surḥ u güller surḥ u reng-i bāde surḥ
Bāğa gel iy zāhid olsun bādeden seccāde surḥ
- 2 Penbe-i berfi alup ter dāğını gösterdi ḥāk
Şanma güllerdür açılmış sine-i şahrāda surḥ
- 3 Hūn-ı eşki şanma rāz-ı ‘ışkı fāş itdüm diyü
Ḥacletinden oldı şekl-i dīde-i dil-dāde surḥ
- 4 Var saña bağışladuğ iy ḥ‘āce surḥ altunı hep
Dāğ-ı ḥūn-ālūde besdür ‘āşık-ı nā-şāda surḥ
- 5 ‘ışkı yazmağa sevādundan midād iḥzār idüp
Nādirī-veş ḥūn-ı dilden eyledüm āmāde surḥ

11¹¹

Hüve

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [5b] 1 Hevā-yı ‘ışk ile bilmem ki n’idem hiç qarārum yok
Dağıldı rişte-i şabrum elümde iḥtiyārum yok

¹⁰ N. Külekçi (1985). *Gani-zāde Nādirī Hayātı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı ve Şeh-nāmesi'nin Tenkidli Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, s. 233. G. 22.

2a ter: her D.

4b ḥūn-ālūde: ḥūn-ālūdı D.

5a ‘ışkı: ‘ışkunı D. // sevādundan: sevdādan D.

¹¹ Bir önceki varakta Nādirī'nin bir şiiri olmasına rağmen bu şiiri *Nādirī Divanı* 'nda bulamadık. Şiirde herhangi bir mahlas da bulunmamaktadır. Bu sebeple şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

- 2 Aña şādam ki [ben] hergiz ta‘alluḡdan ḡalāş oldum
Cihān mülkini terk itsem içinde kār u yārum yok
- 3 Cünūn-ı ‘ışḡ ile ‘uşşāḡ içinde iftiḡārum var
Şalāḡ-ı zühd ile cānā egerçi iştihārum yok
- 4 Melāmet olmuşam ‘ālemde hergiz ‘ār ider benden
Derūnum derdini şerḡ itmege bir yār-ı ḡārum yok
- 5 Ġarīb-i bī-kes ü zāram ser-i kūyında dildāruñ
Yolında terk-i cān itsem yanında i‘tibārum yok

12¹²

Emrī

müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün müstef‘ilün

- [5b] 1 Vuşlat olur mı yār ile ḡaldum fiḡān u zār ile
Bilmem n’idem bu kār ile yā şabr u yā dildārumı
- 2 Yā Rab ḡanīsin sen ḡanī cānānuma irgür beni
Ḥāk itmeden firḡat teni yā şabr u yā cānānumı
- 3 Deryāya döndi göz yaşı oñulmadı baḡrum başı
Yaḡdı beni hicr āteşi yā şabr u yā maḡbūbumı
- 4 İy pādişāh-ı bī-mişāl senden olur firḡat vişāl
Ölem ḡam ile ihtimāl yā şabr u yā cānānumı
- 5 Ümmīdüm oldur **Emriyā** yārimden olmayam cüdā
Vire bu murādum Ḥudā yā şabr u yā dildārumı

¹² M. A. Y. Saraç (tarih yok). *Emri Divanı*. [Erişim: 21.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607.emridivanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

13¹³

Rūhī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [6a] 1 Güzel oldur ki ide ‘āşık-ı dīdāra nazar
Farz-ı ‘ayn ola yanında dil-i bīmāra nazar
- 2 Düşde irmek gibidür mertebe-i a‘lāya
Maşıb-ı dehr-i denī devlet-i bīdāra nazar
- 3 Kimi görseñ nazar-ı luḫfina muḫtāc geçer
Yār bilmez ki ide kaᅅı dil-efgāra nazar
- 4 Rūy-ı dildāra nazar kılmasa zahid ne ‘aceb
Çeşm-i ma‘lül idemez mihr-i envāra nazar
- 5 Hāsīd inşāfa gelüp **Rūhī**’ye taḫsīn eyler
Çeşm-i Ḥaᅅ-bīn ile eylerse bu güftāra nazar

14¹⁴

ᅀadri

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [6a] 1 ᅀayāl-i aᅅs-i ‘izāruñla zār olup giderin
Hevā-yı zülfüñ ile tārūmār olup giderin
- 2 Teşevvūᅅ-ı ruᅅ-ı pürtābuñuñ ᅀayāliyle
Gelürin kūyuña bī-iᅀtiyār olup giderin
- 3 Öz iᅀtiyār ile gitmem ᅅo ta‘mı ey zāhid
Cenāb-ı bāde fūrūşa ᅀumār olup giderin

¹³ C. Ak (2001). *Baᅅdatlı Rūhi Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt I*. Uludaᅅ Üniversitesi Yayınları, s. 523. G. 330. // *Divan*’da 8 beyit olan bu şiir mecmuada 5 beyittir.

3a görseñ: görse M.

3b dil-efgāra: *Divan*’da ve mecmuada “dil-fikāra” olarak yazılmış olan kelime vezin gereᅅi bu şekilde okunmuştur.

4a Rūy-ı dildāra: Ruᅅ-ı dildāra D.

4b mihr-i envāra: mihr-i pür-envāra D.

¹⁴ Mehmet Külahlıoᅅlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliᅅi ve Divanı’nın Transkripsiyonlu Metni*. // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

- 4 Getürme kûyuña yoğsa raķīb-i bed-ḥ'āhı
Alırın başımı terk-i diyār olup giderin
- 5 Yüzini görmeyicek göz göñül qarār itmez
O şūḥı görmeyeli **Ḳadrī** bī-ķarār olup giderin

15¹⁵

Mesihī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [6b] 1 Çarḥ elinden gözyaşı çağlar gelür çağlar gider
Bu zamān kime ķalır begler gelür begler gider
- 2 Ney gibi feryād iderüm geceler tā şubḥa dek
Dilberüñ cevriñ çeken iñler gelür iñler gider
- 3 Ḥüsnüñe mağrūr olup 'uşşāķuña cevriñ itme kim
Bu zamāndır ki niçe ḥūblar gelür ḥūblar gider
- 4 Müşkülüm budur benim yārümden ayru düşmüşem
Görmezem gün yüzüñi yıllar gelür yıllar gider
- 5 Bu **Mesihī** ķuluñuñ ḥāline baķ eyle nazar
Dem-be-dem eşigüñe ağlar gelür ağlar gider

16¹⁶

Ḳabūli

mefā'īlün mefā'īlün fe'ülün

- [6b] 1 Ṭarāvet sünbül-i zülf saña maḥşüş
Leṭāfet ḥod ezelden saña maḥşüş

5b Bu mısradaki vezin kusurludur. Mısradan mahlas olan Kadri kelimesi çıkarıldığında vezin düzeltilmektedir.

¹⁵ M. Mengi (2020). *Mesihī Divanı*. [Erişim: 22.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/74203,mesih-divanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

1b zamān: Mecmuada "zamāne" olarak yazılmış olan kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

¹⁶ M. Erdoğan (2008). *Kabūli İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 616-617. G. 173. 1a sünbül-i zülf: zülf-i sünbül D.

- 2 Melāḥat ʿarīz-ı zībāña mensüb
Güzellik ʿalʿat-ı raʿnāña maḥşüş
- 3 Ḥalāvet laʿl-i şekker-ḥʿāña muḥtaş
Tekellüm tūṭi-i gūyāña maḥşüş
- 4 Tebessüm gonça-i ḥoş-būña lāyık
Ġamuñla nāle kılamak baña maḥşüş
- 5 **Ḳabūli** ağlamak gülmek muḥaşşal
Biri baña birisi saña maḥşüş

17¹⁷

Tahmīs-i Ḳadri

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [69b] 1 Yārdan gelmez iderse ʿaşıķa āzār güç
İltiyām itmek raķibe muttaşıl nā-çār güç
Her deniden derd çekmek ḥāsılı her bār güç
Yār işi iy dil kolay ammā ğam-ı aġyār güç
Vaşl-ı gül āsān veli şabr u cefā-yı ḥār güç
- 2 Ḥālūmi ʿarż eyledüm bir pīr oldu müstemīʿ
Didi kim aġyārdur olmaz belā-yı mündefiʿ
Bundan özge olmaya ʿālemde bir kār-ı şeniʿ
- [7a] Bī-sebeb ğüftār müşkil āşinālık mümteniʿ
Böyle istiġnā şatan dil-dār ile bāzār güç

2b raʿnāña: ğarrāña D. // maḥşüş: mensüb M.

5b Biri baña birisi saña: Biri saña birisi baña D.

¹⁷ Mehmet Külahlıoĝlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliĝi ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s.78-79. Tah. 3. // Bu şiir Nev'î'nin gazeline tahmistir. // Bu şiir mecmuada 7a varaĝında başlamaktadır ama varakların doĝru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniyle bu şiirin baştan bir kısmı 69b varaĝında yer almaktadır.

2a pīr: per M.

2b belā-yı mündefiʿ: belāsı mündefiʿ D.

- 3 Nāz ile şalınsa reftār eylese ol nev-nihāl
İtse ‘uşşāka telatıtuflarla ger ‘arz-ı cemāl
Hayret alur aqlumı nuṭk itmege kalmaz mecāl
‘Arz-ı hāle yok meded kūyına hōd varmaḵ muḥāl
Mest-i ‘ıṣḵum şöyle kim reftār güç güftār güç
- 4 Nice mecrūḥ olmayam didüm ki iy cān pāresi
Merhem-i kāfūr sineñden irüşmez çāresi
Didi kim iy derd-i ‘ıṣḵuñ ‘āşık-ı āvāresi
Bir oñulmaz yāredür derd-i maḥabbet yāresi
Hāşılı şarılmayınca çāre yok tımār güç
- 5 Ehl-i ‘ıṣḵuñ rāy-ı hūşı kendüye fermān degül
Ḳadri’nüñ ‘ālem görünmez çeşmine sultān degül
Her ne deñlü setr iderseñ tıyılır imkān degül
Nev‘iyā esrār-ı ‘ıṣḵı şaḵlamaḵ āsān degül
Mey içüp keyfiyyetini itmemek izhār güç

18¹⁸

Sırrı

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [7a] Cānum sevinür eylese cānāna tecellī
Görmekle olurmış dil-i şeydā mütesellī

19¹⁹

Ve Lehū [Sırrı]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [7a] Āsitān-ı ğayra yüz sürmem ḵapuñdan sürseler
Dönmezem yoluñda ölmekden eger öldürseler

3a reftār: seyrān D.

3e reftār güç güftār güç: güftār güç reftār güç D.

4c āvāresi: bī-çāresi D.

5c setr: şerr M.

¹⁸ Ş. Kazan (2003). *Üsküdarlı Sırrı Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebī*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

¹⁹ **age**, bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

20²⁰

Ḳabūlī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [7b] 1 Gönlüm aldı nāz ile bir gözleri ala yine
Gözleri alalaruñ cānlar fedā ālāyına
- 2 Āl tūṭīdür femüñ güyā şekerdür leblerüñ
Anı seyr itmek dilerseñ destüñe al āyine
- 3 Ārzü-yı dāne-i ḥālūñle ṭarf-ı pāyuña
Saḳf-ı gerdündan kebüter-veş niçe ālāy ine
- 4 Ehl-i 'ışk ālāyınuñ ālā-yı ğamdur yidügi
Bu şimāṭ-ı bezm-i ğamdur bunda çok ālā yine
- 5 İy **Ḳabūlī** yār ile bir kez olur alış viriş
Şanma kim bir göñlüñ alan bir daḥı ala yine

21²¹

Ḥasbī

fe'īlātün mefā'īlün fe'īlün

- [7b] 1 Dāne dānedür ol ruḥān üzre
Lü'lüldür ki behremān üzre
- 2 Nedür ol ebruvān-ı peyveste
Dōstum çeşm-i nā-tüvān üzre
- 3 Cāme-i nīl reng ile rüyuñ
Māh-ı nevdür şan āsumān üzre

²⁰ Mustafa Erdoğan, *Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)* Cilt 1, s. 692-693. G.333.

1a nāz ile: āl ile D.

3a pāyuña: bāmuña D.

3b Bu mısranın, anlam gereği mecmuadaki 4. beytin 2. mısrasıyla yerleri değiştirilmiştir.

4a ālā-yı ğamdur: ālāy-ı ğamdur D.

4b bunda: daḥı D. // ālā: ala D.

²¹

3a rüyun: deşenüñ M.

4 Hatt-ı haddüñ gibi degül dil-keş
Müşk-i ter berg-i erguvān üzre

5 Hamdüli'llāh bizümle iy **Hāsbi**
Bugün ol māh iktirān üzre

22²²

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

[7b] 1 Hücüm-ı mihnet-i devrān melūl
Giriftār-ı ğam-ı 'ālem Fuzūl

2 Belālu dillerüñ dūd-ı siyāhı
Firāķ odına yanmış ya'ni Āhī

3 Gözi āhularuñ āşüfte hālī
Hevā şūrīdesi miskīn Ğazālī

23²³

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

[8a] 1 Hāk-i pāy-ı segān-ı Āl-i 'abā
A'ni Dervīş Vaḥdetī-i gedā

2 Mübtelā-yı esir-i bend-i belā
A'ni Ḳadrī-i müstemend-i gedā

3 Hāk-i pāy-ı segān-ı āl-i 'Alī
Seg-i Murtażā a'nī Molla 'Alī

24²⁴

Ferd

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

[8a] İçdükde muḥabbet meyini bezm-i ezelde
Bir pāre ḳodum Ḳays ile Ferhād'a baḳıyye

²² Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen bir şairnamedir.

²³ Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen bir şairnamedir.

²⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen bir müfreddir.

25²⁵

Ferd

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [8a] Hep baña içür kâse-i zehr-i ğamuñ iy yār
Şāyed ki kıala düşmen-i bed-ħ'āha baķıyye

26²⁶

[Maṭla']

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [8a] Tenümde reglerüm yer yer bu cism-i zāra şarmaşmış
Şararmış şarmaşıklardur kıuru dīvāra şarmaşmış

27²⁷

Kıṭ'a

fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [8a] 1 Şubħ-ı şādık gibi ṭulū' kılup
Nūr-ı şer'ci Muħammed-i 'Arabī
2 Pertev-i feyzi itdi 'āleme gör
Birbirinden ayurdı rüz [u] şebi

28²⁸

İzākī

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [8b] 1 Yār-i dil-cūyum beni 'āşık bilür bilmezlenür
Kılıyam kıul olduğum şādık bilür bilmezlenür
2 Zümre-i uşşāk içinde derd ü miħnet çekmede
Cümleden ben ħasteyi fāyık bilür bilmezlenür

²⁵ Kim tarafından yazıldığı belirlenemeyen bir müfreddir.

²⁶ Mecmuada beytin başlığında "Ferd" yazmaktadır ama bu beyit "Matla"dır. Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁷ Bu şiirin kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁸ 2b Cümleden ben ħasteyi: Cümleten ben ħaste-i M.

- 3 Rāh-ı aşkıında metā^c-ı kārīvān-ı şabrıma
Turre-i tarrarıdur sārık bilür bilmezlenür
- 4 Çāre-sāzım sīnemüñ zaḥmın görür görmezlenür
Merhem-i luṭfın bana lāyık bilür bilmezlenür
- 5 İy **İzākī** şū^c-le-i şem^c-i cemāli şevkine
Cānumı pervāne-veş yanuk bilür bilmezlenür

29

Dervīş Nesīmī

mefā^cilün mefā^cilün fe^cülün

- [8b] 1 Eyā mü³min ger isterseñ sa^cādet
Özüñe pīşe kıl dāyım se^cādet
- 2 Biri ṭab^c-ı laṭīf ü ḥulk-ı nīgū
Üçüncisi keremdür hem seḥāvet
- 3 Daḥı üç nesne göñli rüşen eyler
Ḥaḳıḳat bilgil anı kim irādet
- 4 Biri Muşḥaf biri aḳarşu dirler
Bu iki nesneye baḳsañ kifāyet
- 5 Üçünci şun^c-ı Ḥaḳdır ḥüsn-i zībā
Taşarrufsız teferrüc kıl ferāḡat
- [9a] 6 Daḥı üç nesnedür āzār-ı merdüm
Var itme özüñe anı şınā^cat
- 7 Biri kızb ü birisi ğıybet itmek
Biri küstāḥ olup kılmaḳ zerāfet
- 8 Daḥı dört nesne göñli ğamgīn eyler
Kulaḳ ṭut kim idem saña ḥikāyet
- 9 Yaman yoldaş yaman ḳomşı yaman ḥū
Yaman^cavret siyāsetdir siyāset

- 10 Nesīmī'nün abul it pendini kim
Se adetdur saadetdur saadet

30

Husrev

feilatun feilatun feilatun feilun

- [9a] 1 Hem-demi har-ı bela hem-nefesi zar olsun
Tek heman bulbul-i zarun yiri gulzar olsun
- 2 Bizi ferdalara aldun uyup ayara hemin
Olsun iy yar-ı cefakar [u] sitemkar olsun
- 3 Yusuf'ı gormeyicek ılmadı dunyaya nazar
Pir-i Kenan-ı azizun nazarı var olsun
- 4 Gorsin ol eme benum neyleye bad-ı ahum
Bir iki gun hele ayare hevadar olsun
- 5 Sen sana yar olıgor **Husrev** eger arif isen
Yar da her kimi isterse ana yar olsun

31²⁹

Yahya

feilatun feilatun feilatun feilun

- [9b] 1 Yine mazun idicek hatirumu ad itme
Yine viran olac gonlumi abad itme
- 2 Aabince bilurem cevri  cefa eylersin
Bari alemde vefa adını bunyad itme
- 3 Bu meeldur ki eha ademe eyluk yaramaz
Her ne cevri eyler isen eyle bana dad itme

²⁹ M. avuolu (1977). *Yahya Bey Divan Tenkidli Basım*. İstanbul niversitesi Edebiyat Fakltesi Yayınları, s. 531. G. 408.

1a Yine: Gir D.

1b Yine: Gir D.

3b cevri: zulm D.

- 4 Yā İlähî ğam-ı cānān ile şād olmaz isem
Bend-i ğamdan dil-i vīrānumı āzād itme
- 5 Ağlayup rāzuñı **Yaḥyā** gibi fāş itme müdām
Severüm bir gül-i ḥandānı diyü ad itme

32³⁰

Necātī

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [9b] 1 Zekān-i yārda vefā n’eyler
Ser-nigün çāh içinde mā’ n’eyler
- 2 Dimedüñ yād idüp beni bir kez
‘Aceb ol derde mübtelā n’eyler
- 3 Hele derd ü belāya şabr idelüm
Görelüm şoñ ucı Ḥudā n’eyler
- 4 Şol ki Naḳḳāş-ı Lem-yezel urılır
Dilberüñ ḥüsnini behā n’eyler
- 5 Şol çemende k’ide **Necātī** figān
‘Andelīb-i suḥan-serā n’eyler

33³¹

Yaḥyā

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [10a] 1 Sevdüm ol yārı mübtelā oldum
Kendü kendüme bir belā oldum

4b vīrānumı: dīvānemi D.

³⁰ A. N. Tarlan (1997). *Necati Beg Divanı*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, s. 216. G. 116. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 6 beyittir.

2a kez: gün D.

4a urılır: özler D.

³¹ Mehmed Çavuşoğlu, *Yaḥyā Bey Divan Tenkidli Basım*, s. 447-448. G. 265.

- 2 Baña yetmez mi bu sa‘adet kim
Āşināsiyla āşinā oldum
- 3 Kim ne dirse disün bi-ḥamdi’llāh
Hele ben lāyık-ı cefā oldum
- 4 Ol elif-ḳad selāmum almayalı
Dāl-veş ğuşşadan dü-tā oldum
- 5 Begligüm var cihānda iy **Yahyā**
Yār işiginde bir gedā oldum

34³²

Ḳadri

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [10a] 1 Nāfenüñ ḥün ile memlū cigeri ḥālünden
Münfa‘il nergis ü gül çeşm ü ruḥ-ı ālüñden
- 2 Bizi ḳatl itmege dün va‘de-i luṭf itmiş idüñ
Nedür iy ḥünī sebep yā bugün ihmālüñden
- 3 Depeletdüñ o ḳadar ‘āşıkı raḥş-ı nāza
Küştelere püştelere oldı yine pā-mālüñden
- 4 Mālik-i mülk-i ḥüsünsin bugün iy cān-ı ‘azīz
İtdüñ āzād niçe Yūsuf’ı sen mālüñden
- 5 Gördigüñ serv-i dilārāya olursun mā’ıl
Ḳadriyā āh senüñ bu dil-i meyyālüñden

2b Āşināsiyla: Āşināsına D.

³² Mehmet Külahloğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s. 189. G.103.

3b Küşteler: Geşteler D.

4a mülk-i ḥüsünsin: mülk-i ḥasensin D.

35³³

Nef'i

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- [10b] 1 Yāre derdüm diyemem bezm-i şarāb olmayıcağ
Cürmüm ikrār idemem mest-i ħarāb olmayıcağ
- 2 Āfitāb ol ruĥ-ı pür-tāba nazīr olsun mı
Bu yağar 'ālemi bir lağza niğāb olmayıcağ
- 3 Cezbe-i ħüsni gönül ħağğına ta'lığ eyler
Nice ħall itmek olur anı kitāb olmayıcağ
- 4 Tıtalım rüz-ı şumār olsa kim eyler da'vī
İtdüğüñ zülme senüñ ħadd ü ħisāb olmayıcağ
- 5 Sen bu rüsvālığı iy Nef'i ħomazsın elden
Yārdan yine saña ħışm u 'itāb olmayıcağ

36³⁴

Lehū [Nef'i]

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

- [10b] 1 Bildirirdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
Çorğaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ ħam-ħanesin pür-şevğ ider
Ĥağğ-ı 'ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne virmez ħirmenünden merdüm-i dānāya çarğ
Bezl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep
- 4 Ceng iderler dīdede her şeb ħayāl-i yār için
Girseler müjgānlarum n'ola boyunca ħana hep

³³ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, s. 311-312. G.63.

³⁴ *age*, s. 287. G. 12. // Bu şiir mecmuada iki kez -10b ve 17a- verilmiştir.

- 5 Olmaz iy **Nefî** bu vādide benümle hem-‘inān
Gelsün esb-i ṭab‘ına maḡrūr olan meydāna hep

37³⁵

Ālî

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [11a] 1 N’eyleyin ol yāri kim anuñ vefāsı olmaya
Güne gūne iltifāt ile ‘aṭāsı olmaya
- 2 Sevmezin ol şūḫı kim yüz biñ niyāz itsem eger
Bir nigāh-ı nīm nāz-ı dil-rübāsı olmaya
- 3 Olmazın anuñ ḥarīdār-ı metā‘-ı vaşlı kim
Şive-i güftār ile ḥüsn-i edāsı olmaya
- 4 Hāşılı gelmez teselli būs-ı la‘l ü sīneden
Bir gice tā şubḫ-dem pehlū şafāsı olmaya
- 5 Ehl-i dilden kimdür iy **Ālî** bugün biñ cān ile
Şāhid-i şı‘rūñ görünce mübtelāsı olmaya

38³⁶

Rūḫî

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [11a] 1 Gerçi her ḥār u ḥasa āteş-i sūzānuz biz
Lik ehl-i nazara tāze gülistānuz biz
- 2 Bāğ-ı ‘ālemde bize yer ḳomadı zāğ u zağan
N’ola ḳan aḡlarısaḳ bülbul-i nālānuz biz

5a hem-‘inān: hem-īmān D.

³⁵ İ. Arıkoğlu (1999). *Ālî (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, s. 191. G. 81.

4b şubḫ-dem: şubḫa dek D.

5b şı‘rūñ: şı‘rim D.

³⁶ C. Ak (2001). *Bağdatlı Rūhi Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt II*. Uludağ Üniversitesi Yayınları, s. 624-625. G. 480. // Mecmuada 7 beyit olan bu gazel *Divan*’da 10 beyittir.

- 3 Meclis-i va‘za ayak başmazısaḳ ma‘zūruz
Beste-i ḥidmet-i nāḳūs-perestānuz biz
- 4 Almamuz virmemüz erbāb-ı ḥarābāt iledür
Münkir-i laḳlaḳa-i zühd-fürüşānuz biz
- 5 Ta‘n idenler bize keyfiyetimüz fehm idemez
Kimse bilmez ki ne esrār ile ḥayrānuz biz
- 6 ‘Ālemi nīm-ḳadeḥ bādeye bulsaḳ şataruz
Bize kec baḳma naḳar-kerde-i merdānuz biz
- 7 Gelimez yolımuza ehl-i ğaraḳ iy **Rūḥī**
Dāğlar sedd olımaz bize ki tūfānuz biz

39³⁷

‘Ubeydī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [11b] 1 İrmeyen la‘l-i şafā-baḥşuña şıḥḥat bulamaz
Düşmeyen ayağıña pāye-i rif‘at bulamaz
- 2 Bil ki iy şāhid-i kāşāne senüñle büt-i deyr
Da‘vī-yi ḥüsn-i cemāl eylese şüret bulamaz
- 3 Ḳahr-ı ‘uşşāḳ ile meh-rūlar olurlar meşhūr
Yoḥsa anlar yalıñuz ḥüsn ile şöhret bulamaz
- 4 Ḥaşre dek yaralarum ağız açup söyleyeler
Ḳışşa-i derd ü ğam-ı yār nihāyet bulamaz
- 5 Maraz-ı ‘ışḳ **‘Ubeydī** ne ‘aceb miḥnet olur
Ḳanḳı ‘āşıḳ ki aña uğraya şıḥḥat bulamaz

4b laḳlaḳa: ta‘alluḳa M.

5a idemez: itmez D.

³⁷ Ömer Arslan, *Ubeydi Divanı (Metin ve İnceleme)*, s. 359-360. G.106.

1a la‘l-i şafā-baḥşuña: bezm-i şafā-baḥşuña D. // şıḥḥat: ḥürmet D.

3a Ḳahr-ı ‘uşşāḳ: Mihr-i ‘uşşāḳ D.

3b yalıñuz: bilüñüz D.

5a ‘Ubeydī ne ‘aceb: ‘Ubeydī’ye ‘aceb M.

40³⁸

Hüdāyī

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [11b] 1 Belālaruñ dil-i 'uṣṣāk-ı pür-figāra gerek
Belī 'ināyet [ü] raḥmet günah-kāra gerek
- 2 Cemālūñi niçe yüzden görem diyen diller
Şikeste āyineler gibi pāre pāre gerek
- 3 Kemāl-i kudret-i ḥaqq ile bir yürür olayın
Meded ölüyorırın ben kuluña çāre gerek
- 4 Sipihri gör ki çeker sīnesine bir māhı
Hemān felekde bilem ṭālī' ü sitāre gerek
- 5 **Hüdāyī** tāze gāzeller ḳāşīdeler diyicek
Hemīşe ol yüzi gül 'ārızı bahāre gerek

41³⁹

'Azmizāde

mef'ülü mefā'ilün mefā'ilün fā'

- [11b] 1 Her derde virüp vücūd giryān olmam
Eṭfāl-şıfat bahāne-cūyān olmam
Çaḳ zırve-i bām-ı āsumāndan düşsem
Minnēt-keş-i mūmyā-yı nādān olmam

³⁸ M. Demiralay (2007). *Hüdāyī-i Kadīm (16. yy) ve Divanı İnceleme-Tenkidli Metin*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, s. 167. G.116.

1a pür-figāra: dil-figāra D.

3 Bu beyit *Divan*'da şöyle geçmektedir:

Belā vü derd ü ḡam u hemden olsa dil nāçār

Ḥarīf ü şāhid ü şem' ü şarāba çāre gerek (G.116/3)

4b bilem: begüm D.

³⁹ C. Yerdelen (1991). *Azmī-zāde Hāletī'nin Rubaileri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, s. 226. Rubai (R.) 404.

42⁴⁰

‘Ālī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [12a] 1 Yār cevvr̄ar u felek kec-rev ü dünyā böyle
Raħmı yoğ dostlaruñ ıa‘na-i a‘dā böyle
- 2 Peyk-i ‘ömr ise Őitāb üzre zemān müsta‘cil
Dilde nā-yāb Őabır bende tađazā böyle
- 3 Dīde nem-nāk ü ħarāretle ciger āteŐ-nāk
Dil-i dīvāne ise vālih ü Őeydā böyle
- 4 Nic’olur ħāl eger olmaz ise yāre viŐāl
Derd-i hicrān ise her lağza hüveydā böyle
- 5 Yār ile kesb-i Őafā saña müyesser mi olur
Bende ađyār ile üslüb-ı müdārā böyle
- 6 Mūmiyānını kenār itmek umardum yāruñ
Düşdi mā-beyne keder ortalığ ammā böyle
- 7 Ğam helāk itmede ‘Ālī gibi nā-kāmı müdām
Dostlardan çün aña luđf-ı müdāvā böyle

43

Ĥasbī

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [12a] 1 [Bāđ-ı] gül seyr ider liđā-yı ħasen
Ğoncadur la‘l-i cān-fezā-yı ħasen
- 2 Sebze-i gülşen-i ħarāvetdür
Ĥađđ-ı müŐkīn-i dilrübā-yı ħasen

⁴⁰ İ. H. Aksoyak (2018). *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 1290.

4a olmaz ise yāre viŐāl: olmazsa viŐāle çāre D.

5a olur: dilā D.

7b Dostlardan çün: Kerem ehinden D. // luğf-ı müdāvā: luğf u tesellā D.

- 3 Revnağ-ı ʿanberi ŧikeŧ itdi
Çin-i gisü-yı nāfe-sāy-ı ḥasen
- 4 Berg-i nesrini kıldı ŧermende
Sine-i pāk dil-küşā-yı ḥasen
- 5 ŧāh-ı devrāna ser-fürü kılmam
Ḥasbiyā olalı gedā-yı ḥasen

44

Fevrī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [12b] 1 Kendü miğdāruñdan iy dil herkesi aʿlā gözet
Zerre-i mihr-i münevver kaçre-i deryā gözet
- 2 ʿĀkil iseñ kimseye itme ḥaḳāretle nazār
ŧırça-i cevher bil iy dil serçeyi ʿanḳā gözet
- 3 Merd iseñ merdāne baḳ mūr-ı Süleymān añlayup
ʿĀrif iseñ her gedā-yı bī-kesi Dārā gözet
- 4 Meskenüñ saʿy eyle kūy-ı meskenet kıl iy gönül
Mertebeñ eflākdan biñ mertebe aʿlā gözet
- 5 ʿIŧık içinde genc-i lā-yefnā dilerseñ **Fevriyā**
Her neye olsa ḳanāʿat eyle istiğnā gözet

45⁴¹

Ālī

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- [12b] 1 Olurdı müşkili ḥall ʿāŧıḳ-ı dil-efgāruñ
Çözülse dest-i niyāz ile bend-i ŧalvāruñ

⁴¹ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 145. G. 35.

1a dil-efgāruñ: Mecmuada “dil-figāruñ” ŧeklinde geçen kelime vezin gereği bu ŧekilde okunmuŧtur.

- 2 Gehī sürüp yüzimi gāh sīne sāy olsam
Açılsa berg-i semenden perend-i zer-tāruñ
- 3 İçilse bāde-i vaşluñ emilse la¹-i lebüñ
Çoçulsa müy-ı miyānuñ öpülse ruhsāruñ
- 4 Kilīd-i genc-i vişālüñ felekde girse ele
Olur güşāyişi anuñla kār-ı düşvāruñ
- 5 Yeter ümīd-i vişālüñ sirişkin āl itdi
Sirişk-i ālna raḥm eyle **Ālī**-i zāruñ

46⁴²

Yahyā

fe¹ilātün fe¹ilātün fe¹ilātün fe¹ilün

- [13a] 1 Belki āzürde ider pāy-ı ḥayāl-i yāri
Kaş [u] kirpiklerüm olmasa ḳalender-vārī
- 2 Eşk çün kanlı degüldür yolını pāk itsün
Hiç geçilmez didiler reh-güzer-i dildārı
- 3 Bu ten-i zerd ü nizār ile şarıldum yāre
Bilmeyen şandı ḳuşanmuş kemer-i zer-tārı
- 4 Şaḳınur yārini āyinedeki ‘aksinden
İstemez dil baḳa mir’āta o gül-ruhsārı
- 5 Baş açık ‘āşık-ı şūrīde geçermiş **Yahyā**
Girev-i bāde-i nāb eylesün destārı

3a vaşluñ: lā¹lūñ D.

5b Sirişk-i ālna: Sirişkin elüñe D.

⁴² H. Kavruk (tarih yok). *Şeyhülislam Yahyā Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] G. 414.

1a ider: ide D.

3b kemer-i zer-tārı: kemer-i rüzgārı M.

47⁴³

Lehū [Yaḥyā]

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [13a] 1 Hemîşe merdüm-i çeşmüm 'izār-ı yāra baqar
Gözüm o penceredür şaḥn-ı lāle-zāra baqar
- 2 Zamān gelür yine zerrīn kadeḥ alınur ele
Çemende nergis-i şehlā hemān bahāra baqar
- 3 Nesīm-i luṭfīñadur intizārı fülk-i dilüñ
Çoğ oldı sâḥil-i miḥnetde rüzgāra baqar
- 4 Seni gelür deyü bāğda yāsemen cānā
Çıkup o şevk ile dīvāre reh-güzāra baqar
- 5 Ne i'tibār ide evzā'a merd olan **Yaḥyā**
Ne zillate naẓar eyler ne i'tibāra baqar

48⁴⁴

Ālī

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [13b] 1 Bir qara 'asker ḥaṭuñ şāḥib-kırān-ı ğamzeñe
Tığ-i bürrāndur teğāfül qahramān-ı ğamzeñe
- 2 Dil hedef peykān-ı zehr-ālūde-i müjgānuña
Cān fedā nevk-i ciger-düz-ı sinān-ı ğamzeñe

⁴³

age,

[Erişim:

24.12.2020,

<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655.seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] G. 72.

2a alınur ele: alur eline D.

4a gelür deyü bāğda: gelür işidüp bāğa D.

4b dīvāre: dīvār M.

5a ide: bu D.

⁴⁴ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirmeli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 198. G. 88.

1a Bir qara: İki şaf D. // ḥaṭuñ: müjeñ D.

1b bürrāndur: ğam ğamdur M.

- 3 Mübtelâlar cân virür bir şive-i güftâruña
Ehl-i dil hayrân olur hüsni-beyân-ı ğamzeñe
- 4 Nâz u işve şifte-i âşüb u fitne mübtelâ
Nîm-nâz-ı çeşmüñe remz-i nihân-ı ğamzeñe
- 5 Nükte-i rengîn-i **Âlî** n'eydügün fehmi eylemez
Olmayanlar âşinâ luţf-ı zebân-ı ğamzeñe

49⁴⁵

Ve lehû [Âlî]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- [13b] 1 Hep işitdik ğayr ile seyr-i gülistân itdügün
Mest olup mânend-i gül çâk-i giribân itdügün
- 2 Bu gice nüş olmağa peymâne-i la'l-i lebün
Didiler bir iki rindân ile peymân itdügün
- 3 Şanma kim olmaz hüveydâ rind-i pâk âyineye
Perde-i rengîn inkâr ile pinhân itdügün
- 4 Olmadan ağyâr böyle ğarkâ-i âb-ı nevâht
Zâhir oldı ârzü-yı ğark-ı perrân itdügün
- 5 Zer-nişâr it yoluna mihr-i cihân-ârâ gibi
Yohsa **Âlî** n'eyler ol hâmuñ dür-efşân itdügün

50⁴⁶

Paşazâde

fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- [14a] 1 Maraž-ı işkı gör şifâ yirine
Alığör derdini devâ yirine

3a virür: virürler D.

⁴⁵ age, s. 146. G. 36.

⁴⁶ M. A. Y. Saraç (2021). *Kemâl Paşazâde Divanı ve Diğer Şiirler*. Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 339. G. 406. // Mecmuada 5 beyit olan bu şiir *Divan*'da 6 beyittir.

- 2 Baña sevdā-yı zülfüñ āḥir-i kār
Kara çul geydirür ‘abā yirine
- 3 Çıkarayın gözümi görmez ise
Ḥāk-i pāyuñi tütüyā yirine
- 4 Yüzüme bakmadan gelüp gitme
Sög begüm bāri merḥabā yirine
- 5 Müft mesken şanur cihāni kişi
Naqd-i ‘ömrin virür kirā yirine

51⁴⁷

Bākī

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [14a] 1 Bildüñ mi sen de kendüñi iy bī-vefā nesin
Āşüb-ı dehr [ü] āfet-i devr-i zamānesin
- 2 Müşkil belā degül mi vefāsuz güzel sevüp
Ġuşşayla yata derd ü gam ile uyanasın
- 3 Saña bahā ne idi cefā-pīşe olmasañ
Ḥaqqā budur ki bī-bedel ü bī-bahānesin
- 4 İy çerḥ gerçi cānuma geçdi cefāñ oқи
Ammā ḥadeng-i āhuma sen de nişānesin
- 5 **Bākī** yolında dōke şaça ḥarç idüp gözüm
Āḥir düketdi naqd-i sirişküm ḥızānesin

2b geydirür: geyürür D.

4a Yüzüme bakmadan gelüp gitme: Bakmadan yüzüme geçüp gitme D.

⁴⁷ S. Küçük (tarih yok). *Bākī Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 382. // *Divan*'da 7 beyit olan bu gazel mecmuada 5 beyittir.

2b yata: yatup M.

52⁴⁸

Nef'i

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [14b] 1 Gönlümi her dem bir âteşdür kılan pür-iztırāb
Kim ol âteşden bir aḥkerdür felekde āfitāb
- 2 Nār-ı āhum tutdı dehri yine maḥv olmaz felek
Ber-ḳarar olmaḳ 'acebdür âteş üstünde ḥabāb
- 3 Gelse peykān-ı ḥadeng-i yār ḳalmaz sūz-ı dil
Gör nice teskīn ider bir külḥanı bir ḳatre āb
- 4 Ābdur peykān-ı yār ammā gelince sīneye
Olur âteş-pāre ol daḥı virir bir gūne tāb
- 5 Āb u tāb eksük degül şı'rūñde iy **Nef'i** senüñ
Yār gāhī luḫf ider gibi saña gāhī 'itāb

53⁴⁹

Emrī

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [14b] 1 Şaḳla yā Rabb ḥaḫādan o boyı şimşadı
Saña tefvīz iderin yārı ki sensin hādī
- 2 Düşeli ayru cemālinden o gül-ruḥsāruñ
Şubḥa dek bülbül-i dil ḳıldı niçe feryadı
- 3 Şataruz bir pula bu mülk-i cihānuñ varın
Bilürüz kim felegüñ köhne durur bünyadı
- 4 Geçmezüz mihr ü maḥabbetden ölürüz de dilā
Eyledi sırr-ı maḥabbet bize bu irşadı
- 5 Yime ḡam 'āḳil iseñ fāni cihānda zinhār
Böyledür **Emrī** ezel geh ḡam olur geh şādī

⁴⁸ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, s. 285. G.8.

⁴⁹ M. A. Yekta Saraç, *Emri Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607.emridivanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

54⁵⁰

Ālī

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [15a] 1 Görür miyüz yine ol āfitāb-ı ruhsārı
O şūh-ı işve-nüvāz ol büt-i sitemkārı
- 2 Girih-güşā-yı sitem nükhet-i ser-i zülfi
Şüküfte-sāz-ı dil-i fitne tarz-ı reftārı
- 3 Girişme şifte-i gamze-i suhan-güyı
Nigāh-ı nükte-fürüş [u] leb-i şeker-bārı
- 4 Nigāh-ı luḫfinuñ āşüb u gamze meftūnı
Şikenc-i kākülinüñ cān u dil giriftārı
- 5 Geçer mi yoḫsa firāk ile rūzumuz Ālī
Görür miyüz yine ol āfitāb-ı ruhsārı

55⁵¹

Vaḫdeti

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [15a] 1 Raḫmet ol merd-i ğazel-ḫ'ān-ı kalem-perdāza
Ki benüm murğ-ı kelāmum getüre pervāza
- 2 Oḫısa ḫüb oḫıya yazsa daḫı ḫüb yaza
Sözi mizāna çeke yazmaya bī-endāze
- 3 La'net ol merdüm-i bī-dāniş ü bī-idrāke
Oḫıyup yazduğı dem bed oḫıya kec yaza

⁵⁰ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 228. G. 117.

1a Görür miyüz: Görmeyüz D.

4a gamze: fitne D.

5b Görür miyüz: Görmeyüz D. // Burada redd-i matla yapılmıştır.

⁵¹ Y. Öztürk, (2006). *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vaḫdeti'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, s.120-121. G. 121.

3a merdüm-i bī-dāniş: merd-i bī-endiş D.

4 Döne murğ-ı sühanum şāh eli üstünde iken
Dest-i dihkāna düşen bī-düm [ü] bī-per bāza

5 **Vahdeti'**nün sözine bā'is-i keşretler idüp
Yaza lemmāze vü hemmāze vire gammāze

56⁵²

Şun'ī

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [15b] 1 Daḥl idüp yāre dime gayr ile gül-zāra çıkar
Böyledür tā ezeli şoḥbet-i gül ḥāra çıkar
- 2 Derd-i cānāne için her kime bir çāre disem
Bir cefākāruñ elinden o da bī-çāre çıkar
- 3 Seherī gün yüzini görmek ise kaşduñ eger
Bekle ol rāhı dilā kim der-i dil-dāra çıkar
- 4 Vaşl [u] hicrānı eger kur'a ile baḥş itseñ
Vuşlat aḡyāra vü hicr 'āşık-ı gam-ḥ'āra çıkar
- 5 Bir kul oḡlı baña cevri eyler idi geldi ḥaṭı
Şun'iyā yeñiçeri cürm ide tīmāra çıkar

57⁵³

Ḳabūli

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [15b] 1 Cāhilüñ ḥar gibi göñlin büyüden zerdür zer
Zer ile faḥr idinüp ḡirre olan ḥardur ḥar

4b düşen bī-düm [ü] bī-per bāza: düşeyidüm ü bī-bībaze D.

5a sözine: sözini D. // keşretler idüp: keşret idüben D.

5b Yaza: Vire M. // vire: yaza M.

⁵² H. İ. Yakar (2018). *Gelibolulu Sun'ı Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57257,gelibolulu-suni-divanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

⁵³ Mustafa Erdoğan, *Kabūli İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1*, s. 559-560. G. 56.

- 2 Nev-‘arūs-ı felegüñ ‘işvesine aldanmaz
Bağmaz ārāyiş-i dünyāya gönül erdür er
- 3 Zāl-i dünyāya gönül bağlamadı üstür-i dil
Mā‘il-i māye degüldür besirek nerdür ner
- 4 Sürme-i hāk-ı derüñ kuḥl-ı başardur ammā
İmtizāc itmediler dīde aña terdür ter
- 5 Gūşe-i mey-kedeyi koma **Ḳabūlī** elden
Ḳoyacak gūşe degül zevḳ idecek yerdür yer

58⁵⁴

Ḳadrī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [16a] 1 Çāk idüp sīneñi ‘arz eyleme dāğ-ı hūn-bār
Şovuk alur ḳatı açılma iñen iy dil-i zār
- 2 Güldürür ‘āşığı bir būse ile meclisde
Yoğ durur la‘l-i lebüñ gibi şehā şīrīn-kār
- 3 Va‘de-i vaşluñı dün bendeñe iḳrār itdüñ
Bugün iḳrāruñı lāyık mı idersin inkār
- 4 H‘ābda mūy-ı miyānuñı dir itdüm āğuş
Bilmem iy şūḥ-ı cefā-cū ne şayıklar ağıār
- 5 Tāzelendürdi yine dāğ-ı dili iy **Ḳadrī**
Tāze gül tāze güzel tāze çemen tāze bahār

2b dünyāya: nisvāna D.

5a koma: ḳoyma D.

⁵⁴ Mehmet Külahlıoğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s. 134. G.50.

2b Yoğ durur: Ḳanı bir D.

4b şūḥ-ı cefā-cū: gül-bün-i tāze D.

59⁵⁵

Vaḥdeti

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [16a] 1 utaldan rāh-ı ʿaşk içre elif-veş istivā semtin
 ırāṭ-ı müstaḳıme pā başup tutdum Hüdā semtin
- 2 Yüzüm ḥāk eyleyüp pır-i mugānuñ āsitānında
 ıḥamdillāh ki buldum zırve-i ʿarş-ı Hudā semtin
- 3 İdüp seyr-i ilallāhı irişdüm seyr-i fillāha
 Bulup ʿayniyyet-i zātı ḳodum hep māsivā semtin
- 4 Beḳā bulmaḳ dilerseñ ʿālem-i maʿnāda iy ṭālib
 Bu şüret ʿāleminde gel ḳoma elden fenā semtin
- 5 Cemāl-i Kibriyā'dan çeşm-i zāhid beste ḳalmışdur
 Bu yüzden gösterür ḥalkuñ gözine ol riyā semtin
- 6 Yedi iḳlīme şāh olmaḳ diler mi nice añlarsın
 Degişmez ey göñül iki cihāna her gedā semtin
- 7 Şehid-i tiğ-i ʿaşk olmaḳ dilersin **Vaḥdeti** ammā
 Belāya şabr idüp var ṭut Hüseyn-i Kerbelā semtin

60⁵⁶

Hüdāyi

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- [16b] 1 Her kimüñ manzarı bir çeşme-i gül-nār olmaz
 Ravza-i çeşmi anuñ mazḥar-ı envār olmaz
- 2 Vaşl-ı yār ister iseñ cān u seri terk eyle
 İremez menzile anlar ki sebük-bār olmaz

⁵⁵ Yılmaz Öztürk, *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdeti'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

⁵⁶ Mehmet Demiralay, *Hüdāyi-i Kadīm (16. yy) ve Divanı İnceleme-Tenkidli Metin*, s. 137. G.54.
2a terk eyle: terk it kim D.

- 3 Cezbe-i ‘aşk idi Manşūr’ı çeken iy zāhid
Yohsa Haḫ söyleyicek bir kişi ber-dār olmaz
- 4 Çoğ olur deyr-i cihānuñ büt-i ra‘naları līk
Sende olan reviş ü lezzet-i güftār olmaz
- 5 Cevr ü qahruñla **Hüdāyī** işigüñ terk itmek
Olmaz iy şūḫ u sitem-kār u cefa-kār olmaz

61⁵⁷

Nefī Efendi

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [16b] 1 Biñ var ola hicrānuñ ile sīnede dāğum
Çoğdur güzelim devlet-i ‘aşkuñda çerāğum
- 2 Şevḫ-i mey-i la‘lüñle ḳadeḫ düşmez elümden
Meyḫāneye varunca yere degmez ayağum
- 3 Pā-yı seg-i kūyuñ yeridür şanma yer üzre
Ḳaldı ḫaber-i vaşluñ içün yolda ḳulağum
- 4 Vā‘iz ne ḳadar Kevser ü ḫūr añsa uzatsa
Olmaz mey ü maḫbūbdan elḳışsa ferāğum
- 5 **Nefī** gibi ben yara çeküp yāre görünmem
Biñ vār ola hicrānuñ ile sīnede dāğum

62⁵⁸

Nefī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [17a] 1 Hem ḳadeḫ hem bāde hem bir şūḫ sākīdür gönül
Ehl-i ‘aşkuñ ḫāşılı şāḫib-mezāḳıdur gönül

5b şūḫ u sitemkār u cefākār: yār-i cefā-kār u sitem-kār

⁵⁷ Metin Akkuş, *Nef‘i Divanı*, s. 320. G. 82.

4a *Kur’an-ı Kerim*. Kevser 108/1. (Altuntaş ve Şahin, 2011: 702).

⁵⁸ **age**, s. 316. G. 74.

1a Tahribat nedeniyle mecmuada yer almayan bu mısranın baştan bir kısmı *Divan*’dan eklenmiştir.

- 2 Bir nefes didār için biñ cān fedā itsem n'ola
Niçe demlerdür esir-i iştiyākıdur göñül
- 3 Dilledür mihrüñ қо hāk olsun yoluñda cān u ten
Ben ölürsem 'ālem-i ma'nide bākıdır göñül
- 4 Zerredür ammā ki tāb-ı āfitāb-ı'aşq ile
Rūzigāruñ şemse-i tāk u revākıdur göñül
- 5 İtse **Nef'i** n'ola ger göñlüyle dā'im bezm-i hāş
Hem kadeh hem bāde hem bir şūh sākıdır göñül

63⁵⁹

Ve lehū [Nef'i]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [17a] 1 Bildirürdüm derdümi bir āh ile cānāna hep
Çorçaram sūz-ı derūnumdan felekler yana hep
- 2 Gün gibi bilmem kimüñ gam-hānesin pür-şevk ider
Halk-ı 'ālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep
- 3 Dāne virmez hırmenünden merdüm-i dānāya çarh
Bezli ider varını ammā bulsa bir nādāna hep
- 4 Ceng iderler didede her şeb hayāl-i yār için
Girseler müjgānlarum n'ola boyunca kana hep
- 5 Olmaz iy **Nef'i** bu vādide benümle hem-'inān
Gelsün esb-i tab'ına mağrūr olan meydāna hep

5b Burada redd-i matla yapılmıştır.

⁵⁹ age, s. 287. G. 12. // Bu şiir mecmuada iki kez -10b ve 17a- verilmiştir.

5a hem-'inān: hem-īmān D.

64⁶⁰

Nef'i

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [17b] 1 Ğam-ı 'aşkuñ ki hep şekvā ider 'uşşāk-ı zār andan
O dilden hazz ider dil hem dağı bī-ihtiyār andan
- 2 Ten-i zārum ço hāk olsun yoluñda cāna minnetdür
Hemān tek konmasun ol dāmen-i pāka gubār andan
- 3 Gelince fikr-i la'lüñ 'arifāne şoĥbet eyler dil
Kebāb-ı pür-nemek bundan şarāb-ı bī-ĥumār andan
- 4 Öürsem işigünden hāk-i ten dūr olmasun dersin
Buña olsun mı hiç iy dil musā'id rüzgār andan
- 5 N'ičün evvel görüşde yārına cān virmemiş **Nef'i**
Bu günden böyle hiç maqbül olur mı i'tizār andan

65⁶¹

Ve lehū [Nef'i]

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [17b] 1 N'ičün şāh-ı nihāl-i gülde bülbül āşiyān eyler
Bu günler ĥod maĥabbet ehli terk-i ĥānmān eyler
- 2 N'ola bu demde 'aşığ mest ü dilber meyperest olsa
Bu bir demdür ki hep şāh u gedāyı kāmran eyler
- 3 Ĥoşā feyz-i feraĥ-baĥş u nesīm-i şubĥ-ı cān-perver
Ki hem ġam mürdesin iĥyā kıılır hem şādmān eyler
- 4 Benefşe kāmēt-i ĥam-geşte 'arz itmek temāşādur
Bu faşluñ ĥükmi ĥod pīr-i dütāyı nev-cevān eyler

⁶⁰ age, s. 324. G. 89.

1b dil hem: hem dil D.

⁶¹ age, s. 296-297. G. 33. // Mecmuda 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 6 beyittir.

- 5 Müzeyyen reng ü büy ile dil-i **Nefî** gibi gülşen
Meger ol cān-ı ʿālem gāhî geşt-i gül-sitān eyler

66⁶²

Fuzûlî

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [18a] 1 Şubḥ şalup mihr-i ruḥuñdan niķāb
Çık ki temāşāya çıķa āf-tāb
- 2 Rişte-i cānum yeter it pür-girih
Şalma ser-i zülf-i semen-sāya tāb
- 3 Mest çıķup şalma nazār her yaña
Görme revā kim ola ʿālem ḥarāb
- 4 Kesme nazār cānib-i ʿuşşāķdan
Nāle-i dil-sūzdan it ictināb
- 5 Dūzaḥa girmez sitemüñden yanan
Ḳābil-i cennet degül ehl-i ʿazāb
- 6 Şaldı ayakdan ğam-ı ʿālem beni
Vir baña ğam defʿine sākî şarāb
- 7 Yār suʿāl itse ki ḥālüñ nedür
Ḥasta **Fuzûlî** ne virürsen cevāb

67⁶³

Nefî Efendi

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- [18a] 1 Ne tende cān ile sensüz ümîd-i şihḥat olur
Ne cān bedende ğam-ı firķatüñle rāḥat olur

⁶² K. Akyüz vd. (1958). *Fuzûlî Türkçe Divan*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, s. 150. G. 26. // Mecmuada 7 beyit olan bu gazel *Divan*'da 10 beyittir.

6a beni: meni D.

6b baña: maña D.

⁶³ Metin Akkuş, *Nefî Divanı*, s.296. G. 32.

1b rāḥat: rānat D.

- 2 Ne çāre var ki firākuñla eglenem bir dem
Ne ṭāli‘im meded eyler viṣāle fırsat olur
- 3 Ne şeb ki kūyuña yüz sürmesem o şeb ölürin
Ne gün ki kāmētüñi görmesem kıyāmet olur
- 4 Dil ise gitdi kesilmez hevā-yı ‘aşkuñdan
Naşihat eyledüğimce beter melāmet olur
- 5 Belā budur ki alışdı belālaruñla göñül
Ġamuñ da gelse dile bā‘is-i meserret olur
- 6 Nedür bu ṭāli‘ ile derdi **Nef‘i**-i zāruñ
Ne şūhı sevse mülāyim didükçe āfet olur

68

‘Aqlī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [18b] 1 Seyl-i eşküm tutmasun ol serv-i müsteṣnā yolın
Uğrı hayır olsun açsun Hāzret-i Mevlā yolın
- 2 Şöyle yolundan bilür dil kūy-ı dilber semtini
Nitekim peyk-i mübeşşir Kābe-i ‘ulyā yolın
- 3 Cüst ü cū kılmakda rāh-ı ‘aşkı Qays u Kūh-ken
Birisi tağlar yolın tutmuş biri şahrā yolın
- 4 Bāde-i la‘liyle cān virmekden ider çeşmi kan
Gör ne kāfirdür ki tutmaz Hāzret-i ‘Isā yolın
- 5 Ser-fürü kılmaz şeb-i vuşlatda hāk-i pāyuña
‘Aqlī-i şeydā bilür ‘ālemde istiğnā yolın

2a eglenem: *Divan*’da ve mecmuada “eglenemem” şeklinde geçen kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

69⁶⁴

‘Aṭāyī

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [18b] 1 Hāl-i Mecnūn’ı gūş idüp iy dil
Pend iken saña ‘ibret almazsın
- 2 Olma dīvāne bekle yār işigin
Hıdmet eyle yabanda qalmazsın

70⁶⁵

Kit‘a

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [18b] 1 Didi görüp Leylī[yi] bir müdde‘i
Bu ḥod iñen nāzük ü mevzün degül
- 2 Leylī görüp ḥālünü anuñ didi
Ben n’ideyin anı ki Mecnūn degül

71⁶⁶

Ḥayālī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [19a] 1 Ḥaṭṭ-ı miskīnuñ lebüñde ‘anber-i sārā şatar
Ruḥlaruñ mihr ü maḥabbet beñlerüñ sevdā şatar
- 2 ‘İyd-gehde sen dükān açduñ şulu şeftālüye
Nār-ı ḥasretle yanup ‘āşıklarüñ ayva şatar
- 3 Dilde peykānuñdan ayrılmaz ḥayāl-i ḥālünüñ
Güyyā tıfl-ı Ḥabeşdür Ka‘bede ḥurmā şatar
- 4 Çarḥ-ı gerdün mäh-ı nev na‘liyle oldı müşteri
Leblerüñ bāzār-ı ḥüsn içre görüp ḥelvā şatar

⁶⁴ S. Karaköse (2017). *Nev’i-zāde Atāyi Divanı*. [Erişim: 25.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>] Kit‘a (Kt.) 49.

⁶⁵ Bu şiirin kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁶⁶ A. N. Tarlan (1945). *Ḥayālī Bey Divanı*. İstanbul Üniversitesi Yayınları, s. 133-134. G. 23.

- 5 Rindler vardur ḥarābāt içre bir sāğar meye
Taḥt-ı Cemşīdi girev ḳor efser-i Dārā şatar
- 6 Gūşe-i bī-tūşe-i faḳr içre bir kemter gedā
Vaḳt olur kim pādişāh-ı dehre istiğnā⁷ şatar
- 7 Yūsuf-ı Mışr-ı belāğatdür **Ḥayālī** dostum
Anuñ içün kendüyi kıymetlü bī-pervā şatar

72⁶⁷

Ve lehū [Ḥayālī]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [19a] 1 Ciger ḥün-ābesin nūş etmegi ‘aşḳ içre benden şor
Ḥadīs-i la‘l-i Şīrīn’i zebān-ı Kūh-ken’den şor
- 2 Maḥabbet cūy-bārı kim ser-i ‘āşıḳ ḥabābıdur
Geçid virmez anuñ yolını başından geçenden şor
- 3 Peleng-efken gözüñ ḥavf ile ol şīrāne gamzeñden
Ne ḳanlar yutduğın āhū-yı Çīn misk-i Ḥotenden şor
- 4 Belā bezminde Ferhād ile Mecnūn geçdi ben ḳaldum
Şorarsañ meclisūñ keyfiyyetin gezen bilenden şor
- 5 **Ḥayālī** ḫab‘ını şā‘ir geçenlerden su’āl eyle
Hücūm [u] şāh-bāzı bir nice zāğ u zeğandan şor

6b dehre: dehr M.

7b kıymetlü: kıymetle D.

⁶⁷ age, s. 135. G. 26.

3b misk: mişg D.

4 Bu beyit *Divan*’da şöyle geçmektedir:

Hayālūñ şāhı gam ceşşin çeküb dil mülkünü yıkdı
Eğer teftiş-i zulm etseñ şehā ehl-i vaḫandan sor (G. 26/4)

73⁶⁸

Fuzûlî

fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün

- [19b] 1 İy gönül yârı iste cāndan geç
Ser-i küyün gözet cināndan geç
- 2 Ya ʔama‘ kes hayāt zevkından
Ya leb-i la‘l-i dil-sitāndan geç
- 3 Mülk-i tecrīddür ferāgat evi
Terk-i māl eyle hān-ü-māndan geç
- 4 Lā-mekān seyrinüñ ‘azīmetin it
Bu harāb olacaḡ mekāndan geç
- 5 İltifat itme mülk-i dünyāya
İ‘tibār-ı ‘ulüvv-i şāndan geç
- 6 Ehl-i dünyānuñ olmaz aḡireti
Ger bunu ister iseñ andan geç
- 7 Meskenüñ bezm-gāh-ı vaḡdetdür
İy **Fuzûlî** bu ḡāk-dāndan geç

74⁶⁹

Ḥayālî

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- [19b] 1 Dilā Mecnün-şifat ‘uryān-ı ‘aşḡ ol pîrehenden geç
Belā meydānınuñ çāpük-süväriysañ kefenden geç

⁶⁸ Kenan Akyüz vd., *Fuzûlî Türkçe Divanı*, s. 174. G. 50.

1b cināndan: cihāndan D.

5a iltifat: İ‘tibār D.

6b bunu: munı D.

⁶⁹ A. Nihat Tarlan, *Ḥayālî Bey Divanı*, s. 118. G. 2.

1b çāpük-süväriysañ: gerçək şehīdiyseñ D.

- 2 Yürü her serv-i bālāya aķıtma Şu gibi eŐkũñ
Fenā gũlzārınũñ el çek gũlũnden gel dikenden geç
- 3 ÇekilmũŐ dũd [u] ĥasretdür bu bāġũñ serv-i dil-cũsı
DökũlmũŐ zehr-i miĥnetdür ruĥ-ı ĥāke çemenden geç
- 4 Gõñũl Őehbāzını Sımurg-ı Ķāfa hem-cenāĥ eyle
Bu alçaķlarda pervāz eyleyen zāġ u zegandan geç
- 5 **Ĥayālĩ** cāme-i zer-beft ü aķlasdan olup fāriġ
Libās-ı müste‘ārĩden geçũp mũlk-i bedenden geç

75⁷⁰

fā‘ilātũñ fā‘ilātũñ fā‘ilātũñ fā‘ilũñ

- [20a] Çĩst pinhān zĩr-i dāmen iy gũl-i nāzik beden
Cevāb
NaķŐ-ı sũnb-i āĥũ-yı Çĩnest ber-berg-i semen
Cevāb
Gõnce seyr ir emānda ki (?) dehen
Cevāb
(?) la‘l (?) ez dehen

76⁷¹

fā‘ilātũñ fā‘ilātũñ fā‘ilātũñ fā‘ilũñ

- [20a] 1 Őõrbā-yı Őehvetũm lebrĩz-i Őõhret olmadan
Őaĥn-ı vaŐlında içũrsem āĥ aŐçı-zādeye
- 2 Penbe-i gõtũñ gõrũp dõndũm kemān-ı sādeye
Atdırınca ben neler çekdũ[m] o ĥallāc-zādeye
- 3 Bir fitĩlli cāme-i vuşlat giyerdũm Şimdiden
Āĥ bir kez mum dikeydim Şem‘dāncı-zādeye

2a eŐkũñ: gõñlũñ D.

5b mũlk-i bedenden: belki bedenden D.

⁷⁰ Ķim tarafından yazıldıġı belirlenememiştir.

⁷¹ Bu Şiirin kime ait olduġu belirlenememiştir.

4 Çünkü vakfe eyleyemezdüñ cihete derde tenüñ
Mütevelli-zāde sevmek ne vazīfeñdi senüñ

5 Pāy bend-i ıştıbārı hīç diñler mi göñül
Āh bir kez çullanaydım ol maṭavcı(?) -zādeye

77⁷²

[Maṭlaʿ]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

[20a] Gerçi ʿömrüm ḥāşılı benden kaçır çayır çayır
Korkaram bir ḥar ṭabīʿat aña otlar yoldırır

78⁷³

[Maṭlaʿ]

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

[20a] Ç.küni oḥşayıgör dilberi severseñ eger
Metāʿ-ı vaşlın alırsın şıyırma қаңṭārla

79⁷⁴

[Ferd]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

[20a] Āsiyābuñ döndürüp cānā baña vir arduñı
Oluğı boş qalmasun gendüm qoyayım yerine

80⁷⁵

[Ġazel]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

[20a] 1 [ʿAceb] ol şūḥ dilberden mürüvvet şemʿi yanmaz mı
Hemīşe dāde-i baḥtum uyur bir gün uyanmaz mı

2 Esirem dām-ı zülfinden baña raḥm itmedi gitdi
Ki bārī āh u zārumuñ ezāsından usanmaz mı

⁷² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁷³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁷⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁷⁵ Bu şiirin kime ait olduğu belirlenememiştir.

- 3 Hevā-yı nār-ı aşka mübtelā oldum neden bilmem (?)
Bugün firqatla ben (?) o yanmaz mı
- 4 Neden cevri cefāsı çok çok olur şūh-ı mümtāzuñ
Şikāyet eyler aşıklar o dilber böyle şanmaz mı
- 5 Nazar kıll ʿālemūñ nūrı tağayyürden tebeddülden
Geçer hüsnuñ diyü cānā naşihat dirsem almaz mı

81⁷⁶

Ḍurūb-ı Emsāl

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- [20b] 1 Götür kavı-ı kazādan atıla tır
Ki gökden ne yağa götürmeye yir
- 2 Belāya şābir ol eyleme şekvā
Çoruğdan şabr ile gör bişdi helvā
- 3 Māl artmağla olur şanma ğam eksük
Büyük başuñ olur ağrısı büyük
- 4 Çuş olur kim etin yerler hemişe
Çuş olur et yidürürler yarar işe (?)
- 5 Müdām it yatluya iylik ile al
Yüzüñ şuyunu yüzsüzden şatun al
- 6 Degül cenk eylemek kimseyle zinhār
Dime belki gözüñ üzre çuşuñ var

⁷⁶ M. Hengirmen (1990). *Güvāhi Öğütler ve Atasözler Pend-nāme*. Kültür Bakanlığı Yayınları. // Burada yer alan beyitler büyük oranda Güvāhi'nin *Pendnāme* adlı eserinden derlenmiştir. // Bu şiir mecmuada 20b sayfasında başlamaktadır ama varakların doğru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniye şiirin bir kısmı 28a, 28b, 29a, 29b, 30a varaklarında yer almaktadır. Şiirin başlangıcı 20b olduğu için şiir 20b'den başlayarak varak numarasına göre sırayla eklenmiştir.

3a Ğam olur şanma māl artmağla eksük: Māl artmağla olur şanma ğam eksük M. // Mecmuadaki şekli vezin açısından kusurludur. Vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

4b Mısra vezin açısından kusurludur.

- 7 Sebezsiz zulum idüp itme günāhı
Ki almaz yirde bir maqlumuñ āhı
- 8 Bilürsin āıbet bu yer seni yer
Ölecek cāna gerek yataca yer
- 9 Yaramazuñ yanundan a arında
oñuza minnet itme alı ola
- 10 Nie uryānları gördük mülebbes
Olur ut yaprağı abr ile alas
- 11 Kimüñle nān yiseñ haını ray it
uz etmek bilmeyenden yeg durur it
- 12 Sen umma hüsnnin ile bite hācāt
Ki utulmaz urı torba ile at
- 13 Cihān ire belāsuz ba bulunmaz
Bir a gün hi ara gicesiz olmaz
- [28a] 14 ama deryāsına atma bu cānı
Görür var az amadan o ziyānı
- 15 Yoluñ her kiiye olsa emeklü
Dem olur ādem ādeme gereklü
- 16 amakāruñ gözi adur ol ıra
oyırmaz gözini illā ki opra
- 17 Saña kim a atarsa sen at etmek
Degüldir erlik itdüğünü itmek
- 18 Aıtma gözyaunı olma bed-hū
Ocağıña senüñ oñra oyar u

9a arında: arda M. // Mecmuadaki ekli vezin aısından kusurludur. Vezin gereğı bu ekilde okunmuştur.

- 19 Ğurūr[a] tutma yüz devlet irince
Zevālidür kıanatlıansa kıarınca
- 20 Faķırden ğaşıb idüb[en] alma sirke
Beredür serçeye çıbık esirge
- 21 Mu‘ānid olma kendüñi esirge
Ziyān ider kıabına şarp sirke
- 22 Tevāzū‘ eyle halka eyü yavuz
Bilürsün ğod başulmaz yerdeki yüz
- 23 Olur tedrīc her işde ‘āķilāna
Ayak ayak çıkılır nerdübāna
- 24 Güler yüzlüye tut maķşūd için yön
Olur bellü toğuşından eyü gün
- 25 Ğama ğarc it nitelim düğün için
Geh ağ akçe olur kıara gün için
- 26 Kışinüñ rızķı gelür ir eger ğiç
Yemez kimse naşībin kimsenüñ hiç
- [28b] 27 Şaķınup malı itme buğl-ı tedbīr
Kem ile çoğı cömerdüñ olur bir
- 28 Ğayır eksüğüñ ise vir elüñle
Elüñle virdigüñ kıalır senüñle
- 29 İt iĥsānı gerek at baĥre lāyık
Balık bilmezse bilür anı Ğālık
- 30 Gedāyı itme da‘vetden ferāmuş
Bilürsün kıurd yanında toyar kıuş

19a tutma: itme M.

27b çoğı: Mecmuada “ĥüci” olarak geçen kelime anlam gereĝi bu şekilde okunmuştur.

- 31   Ṭa‘āmi bir kesüñ itse ḵanā‘at
İder iki kişiye de kifāyet
- 32   Ḷo isrāfi ḵanā‘at eyle ḥisal
Uzatma yorġanuña göre kösül
- 33   Dürüst olmaz yaluñuz işüñ iy yār
Yaluñuz ṭaş gör e olur mu dīvār
- 34   Yaramazdan řaġın ḥūyi ulařur
Ḷaranuñ varsa yanına bulaşur
- 35   Vefā gelmez deniden itme řoḥbet
Ki pırnardan yedi mi kimse ni‘met
- 36   Kişi[yi] ḥor iden yavuz ḥuyıdur
Ḷılıcı kesdiren yüzi şuyıdur
- 37   Edeb ehli bulur ḥürmet her ānda
Edebsizüñ yiri yoġdur cihānda
- 38   Dilüñ zabṭ it ilüñ ḥālin gözetme
Belā ḵamçısıdur dili uzatma
- [29a] 39   Görürsin ġayrı ‘aybın ḵıl olursa
Görünmez kendi ‘aybuñ fil olursa
- 40   Temāřacıdur il sözini unut
Ki dirler ṭavřana ḵaç tazıya ṭut
- 41   Nařıḥat idicek diñle uluyı
Ḷalur diñlemeyenler řoñ oyı (?)
- 42   řaġınmaya şular kim ḥürmetini
Deper tız ayaġ ile devletini
- 43   şoyunup gezme meclisde süḥandār
řovuġ geçer ḵatı açılma zinhār

- 44 Ne deñlü tatlu ise çok sözi kes
Ki helvā bir kere yinse olur bes
- 45 Bilür yanında şaķın açma ağuz
Yañılup şatma bostancıya ķarpuz
- 46 Ķabül itmeyene güftār ĥardur
Sözi atma yabana söz güherdir
- 47 Utanacaķ sözi dime beyānda
İşidilmez ĥaber olmaz cihānda
- 48 Götürmez gerçi kim ĥalkuñ mizācı
Ĥaķı söyle ĥaķ olur gerçi acı
- 49 Ķamu ĥāl[et]de şer‘den olmađıl dūr
Ki şer‘i ĥor gören kişi olur ĥor
- 50 ‘ilimle zinde-dil görmez memātı
Ölür mi hiç içen āb-ı ĥayātı
- [29b] 51 Bir işde meşveret üzerine ol
Ķulavuzsuz gezen elbet azar yol
- 52 Gerekdür kişiye işinde ĥayret
Ki ĥayretsüz olan erden yeg ‘avret
- 53 Murāda umma zaĥmetsüz vişāli
Yimedi hiç belāsuz kimse balı
- 54 İrağ olma sevenlerden bir ayak
[Olur] gözden ırağ gönülden ırağ
- 55 Beyān-ı ĥāle it iķdāmı kūçek
Verilmez oğlan ağlamasa emcek

48b Ĥaķı söyle ĥaķ olur gerçi acı: Ĥaķķı söyle gerçi ĥaķ olur acı M. // Mecmuadaki şekli vezin açısından kusurludur. Vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

- 56 ‘Aqılsızuñ cihānda işi bitmez
Ki bildigi yañıldıǵına yitmez
- 57 Dürüş qazan cihānda olmaǵıl aq
Ki saǵ göz olmasun şol göze muhtāc
- 58 alış kendüñ il olmaz saña hem-ser
Göbegin öksüz oǵlan kendi keser
- 59 Başa yapış her işde olma ahmaq
Qarar ider mi iy cān başsuz ayak
- 60 Dime ‘avret başarum erlük oldur
Er iseñ nefsi baş serverlük oldur
- 61 Degül ol dost yakın ola şafāda
Velī ola ıraq senden cefāda
- [30a] 62 Yakınlıq eyle kim itmeyeler dūr
El eli yuyıcaq el de yüzi yur
- 63 Olur olmaza yüz virme yañılıq (?)
Qudurmuşdan dadanmış olur artıq
- 64 Şitāb itme bulınca işüñ ucın
Alan ivdüm dimiş kırk yılda öcin
- 65 Yaǵuñla qavrulup olduqça rüyin
Hasise ni‘met için egme boyun
- 66 ü çiglik itmemek isterse özüñ
Qamu yerde bişirüp söyle sözüñ

60b nefsi: Mecmuada “nefsüñi” şeklinde geçen kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

82⁷⁷

Su'āl

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

[21b] Çişt pinhān zīr-i dāmen iy gül-i nāzik beden

Cevāb

Naqş-ı sünb-i āhū-yı Çīnest ber-berg-i semen

83⁷⁸

Tahmīs [Uşūlī]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [21b] 1 Yā ilāhī vādi-i 'iṣyānda ҡaldum bī-meded
'Abd-i 'āṣiyem ṣuḫum bī-hadd ü cürmüm bī-'aded
Şimdi şey'ullāha geldüm ҡılma ben dervīşi red
Fazluña bil baғladum yā vāḥid [ü] ferd ü eḫad
Cümleñ ma'būdı sensen dā'imā ḫayy'ülebed
- 2 Ḥamdülillāh buldı nām-ı a'zamı ҡalb-i selīm
Sālik-i rāha 'ayān oldı şırāt'el müstaḫīm
Ba'd-ezīn kār idemez vesvās-ı şeytāni-r-racīm
Oḫurum ismüñde bismillāhirrahmānirrahīm
İy şifātuñdur şifātuñ ҡulhuvallāhü eḫad
- 3 Çār ismüñden bu şeş sū ҡubbe bulmazsa şübüt
Pāyidār olmaz bināsı hem-çü beyt-i 'ankebūt
Feyz-i cūduñdan irişür cisme ҡuvvet rūḫa ҡūt
Evvel [u] āḫir hüve'l-ḫayyül-lezīsīn lāyemūt
Zāhir u bāḫın hüve'l-bāḫīsīn Allāhü's-şamed

⁷⁷ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // [21b]: Mecmuada, bu sayfadan önceki [21a] sayfasında ne yazdığımızı belirleyemediğimiz bazı yazılar bulunmaktadır.

⁷⁸ M. İsen (1990). *Usūli Divanı*. Akçağ Yayınları, s. 88-89. Tah. 7. // Bu şiir Seyyid'in gazeline tahmistir.

2a a'zamı: a'zam M.

2b rāha: rāh M.

2e *Kur'an-ı Kerim*. İhlās 112/1. // "Ḳul hüvellāhü eḫad": "De ki: O, Allah'tır, bir tektir" (Altuntaş ve Şahin, 2011: 704).

3a şeş sū: şeş M.

3c cūduñdan: zātuñdan M. // rūḫa: cāna D.

3e *Kur'an-ı Kerim*. İhlās 112/2. // "Allāhü's-şamed": "Allah Samed'dir. (Her şey O'na muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir)" (Altuntaş ve Şahin, 2011: 704).

- 4 İy ḥarīm-i dergehūñ ḥāʾif göñüller meʾmeni
Kibriyāñ öñünde kimdür kim kıla māʾ ü meni
Vaşf-ı zātuñdur münezzeḥ zāt-ı pākuñdur ğanī
Lemyelidsen sen oğurlar iy velem yüled seni
Lemyekün zāt u şifātuñdur ki küfüven eḥad
- 5 ʿĀlem-i vaḥdetde kesret dahi tutmuşdur maḳarr
Birbirinden münderic şankim nebāt içre şecer
Zāhir olmamış idi ḥulḳ-ı melek ḥüsn-i beşer
Ol zaman kim luḫf ile bir gevhere kılduñ naẓar
Zāhir ol gevherden oldı cümle eşyā lā ʿaded
- 6 Nükte-i sırr-ı nefahdan çünki urduñ bir demi
Noḳda-i vecdinde derc itdüñ sevād-ı aʿzamı
Yaʿni kılduñ nüshā-i kübrā vücūd-ı ādemi
Kāf ile nūndan yaratduñ on sekiz biñ ʿālemi
Ḳudretüñle erbāʿin günde tamām oldu cesed
- 7 İy **Uşūlī** sırrı dāʾim Ḥaḳʾdan özge nesne yoḳ
Dillere zikri mülāyim Ḥaḳʾdan özge nesne yoḳ
Zāhir u bāḫında ḳāyim Ḥaḳʾdan özge nesne yoḳ
Seyyidʾüñ göñlünde dāʾim Ḥaḳʾdan özge nesne yoḳ
Hem dilinde bu faḳīrūñ dāʾim eydür yā eḥad

4d *Kurʾan-ı Kerim*. İhlās 112/3. // “Lem yelid ve lem yüled”: “O’ndan çocuk olmamıştır. (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır. (Kimsenin çocuğu değildir)” (Altuntaş ve Şahin, 2011: 704).

4e *Kurʾan-ı Kerim*. İhlās 112/4. // “Ve lem yekün lehū küfüven eḥad”: “Hiçbir şey O’na denk ve benzer değildir” (Altuntaş ve Şahin, 2011: 704).

5a Mecmuada eksik olan bu mısra *Divan*’dan eklenmiştir.

5b Birbirinden: Birbirinde D. // nebāt: nevāt D.

5c olmamış idi: olmamışdır M.

5d kılduñ: kıldım D.

5e eşyā lā ʿaded: eşyā-yı bī-ʿaded M.

6a nefahdan çünki: nefahtüden çün D.

6b noḳda-i vecdinde: noḳta-i vāḥidde D.

6d *Kurʾan-ı Kerim*. Bakara 2/117. // *Kurʾan-ı Kerim*. Āl-i İmrān 3/47, 59. “Kāf-nūn”: Allah bir şeyin olmasını istediği zaman “ol” (kūn) der, o da hemen oluverir” anlamındaki birçok āyetten hareketle bu emri ifade edecek şekilde işlenmiştir (Altuntaş ve Şahin, 2011: 65-66).

7a sırrı: dāʿi M.

7e hem dilinde bu faḳīrūñ dāʾim: ol faḳīrūñ hem dilinde her dem D.

84⁷⁹

[Nazm]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [22a] 1 Dostlar şanmañ bizi kim başına āzādedür
Şimdi meylüm hāşılı ol ğamzesi cellādadur
- 2 Halk-ı 'ālem yolına cān virmege üftādedür
Hüsn ile mümtāz-ı 'ālem şimdi bir beg-zādedür

85⁸⁰

[Nazm]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [22a] 1 Sākiyā bezm-i ezelde yārdur eglencemüz
Mest-i 'aşkuz tā ebed didārdır eglencemüz
- 2 Biz hakikat gülşeninden almışuz bŷy-ı vefā
Bŷbŷl-i şŷrīdeyŷz [biz] yārdur eglencemüz

86⁸¹

[Nazm]

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [22a] 1 Yine derdŷñ dile mihmān oldu
Yine 'aşkuñla ciger şan oldu
- 2 Hāne-i dil çatı vīrān oldu
Ğarezŷñ cevr ise evrān oldu

⁷⁹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başlığında ‘‘Murabba’’ yazmaktadır ama bu şiir ‘‘Nazm’’dır.

⁸⁰ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁸¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

87⁸²

[Nazm]

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [22a] 1 Ne 'aşka hayr ider oldum ne 'aql ile yārum
Ne kārı başa iletdüm ne bellü bī-kārum
- 2 Belā-yı 'aşk ile haqqā ki n'olduğum bilmem
Bu añlanur elemümden ki 'āşık-ı zārum

88⁸³

[Nazm]

müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün

- [22a] 1 Faşl-ı bahār oldı güle bülbül mülākīdür yine
Meclis o meclis mey o mey sākī o sākīdür yine
- 2 Sākī şarāb-ı telhuñı dānā içer nādān içer
Zevkin alan bu neşvenüñ ehl-i mezākıdur yine

89⁸⁴

[Nazm]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [22a] 1 Dil-rübālar kim benüm şabr u qarārum aldılar
Çekdiler evvel elümden ihtiyārum aldılar
- 2 Qanlı yaşımdan çemen gülzāra virdi reng [ü] bñ
Uşdılar bülbülleri feryād u zārum aldılar

⁸² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁸³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁸⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

90⁸⁵

Ḥayretī

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [22b] 1 Cihān ḥalkını hep bendeñ bu fāni mülki yurduñ tüt
Geçüp ğayret seririnde sa'ādetle oturduñ tüt
- 2 İdüp kavı-i kuzah gibi dütā kıaddini a'dānuñ
Çeküp Rüstem kemānını bugün şırāne kıurduñ tüt
- 3 Düşüp ḥayret fezāsına idüp bīhūde nālişler
Bülend āvāz ile yazıda şehbāzuñ uçurduñ tüt
- 4 Elinden rüzgār-ı bī-vefānuñ kıurtuluş yokdur
Hezārān pençe-i pülādı bir lu'b ile burduñ tüt
- 5 Vücūduñ meskenet yolında gel iy Ḥayretī ḥāk it
Hevā ile niçe yıl yel gibi yeldüñ yöpürdüñ tüt

91⁸⁶

Yahyā

müfte'ılün mefā'ılün müfte'ılün mefā'ılün

- [22b] 1 Mürşid-i kāmīl ādemi cām-ı cihān-nümā ider
Cām-ı cihān-nümā nedür āyīne-i Ḥudā ider
- 2 Günde beş on kez ādemüñ kıabri lisān-ı ḥāl ile
Muntazıram saña diyü ağızın açup nidā ider
- 3 Dōst olan o ḥazrete düşmen-i māsivā olur
Baḥr-i muḥīṭ-i vaḥdete kendüyi āşinā ider

⁸⁵ M. Çavuşoğlu, & M. A. Tanyeri (1981). *Hayretī Divan Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 147-148. G. 22. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 7 beyittir.

3b uçurduñ: oğurduñ D.

4a bī-vefānuñ: zürkārūñ D.

5a yolında: yolına D.

⁸⁶ Mehmed Çavuşoğlu, *Yahyā Bey Divan Tenkidli Basım*, s. 331-332. G. 80. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 7 beyittir.

2a lisān-ı ḥāl: zebān-ı ḥāl D.

- 4 İki kanad olur aña havf ü recāsı dā'imā
Şol kişi kim şalāḥ ile uçmağı iktizā ider
- 5 Güc ile şıgdı maḳṭa'a Yahyā'nuñ adı fi'l-meşel
Ḳāleb-i ādeme giren rūḥ gibi ibā ider

92

Kātibi

fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün

- [23a] 1 Bilmedüm ḳadr-i vişāl-i yāri
Zehr-i hicrān ile ölsem bāri
- 2 Bir daḥı ol vire mi vuşlat-ı yār
İde mi baña 'ināyet-i Bāri
- 3 Görmedüm gülşen-i 'ömrüm gülünü
N'ola bülbül gibi ḳılsam zārı
- 4 Eyleyüp cānını bir yāre fedā
Mā-sivādan göñül oldı 'ārı
- 5 Āferin **Kātibi**'ye 'ālemde
Cān virüp aldı ğam-ı dildārı

93⁸⁷

Āli Çelebi

fe'ilatün fe'ilatün fe'ilatün fe'ilün

- [23a] 1 Ğamze leb-riz-i tebessüm nigeḥ āşüfte-i ḥ'āb
Ḥande bir leb-girih ü nāz hem-āğüş-ı 'itāb
- 2 Gerçi nāz olmuş idi mest-i şarāb-ı 'işve
'işve de bāde-i nāz ile bugün mest-i ḥarāb

5a maḳṭa'a Yahyā'nuñ: Yahyā'nuñ maḳṭa'a D.

⁸⁷ İsmail Arıkoğlu, *Āli (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 114. G. 5.

2a 'işve: ğamze D.

2b 'işve de: Ğamze de D.

- 3 Gāh ider rūy-ı mehī pençe-i hırşid nihān
Gāh olur berg-i güle sünbül-i gül-pūş niķāb
- 4 Tīz demdür o kadar tīg-i nigāhı kim anuñ
Çorķarın ola yine dāmeni pür-hūn-ı ūitāb
- 5 Āfitāb-ı felek-ārā-yı suķandur Ālī
Feyz-yāb olsa n'ola cümle sözünden aķbāb

94⁸⁸

Ķafzāde

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [23a] 1 Ne mihrin isterüz çarķuñ ne encümden recāmuz var
Ferāğ itdük bu gülzāruñ gülünden yāsemīninden
- 2 'Acebdür 'ādeti diķķān-ı hırmen-gāh-ı dünyānuñ
Çeker alur ne cem' eylerse dest-i hūşe-çīninden

95⁸⁹

Ālī

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- [23b] 1 Gördüm çemende ol mehi bir ūbķ-gāh mest
Leb 'iūve-senc ü ğamze sūķan-gū nigāh mest
- 2 Görsün bugün o ūķ-ı cefākār mest mi
Görmek dilerse kimse cefā-pīşe māh mest

---

4 Bu beyit *Divan*'da ūöyle geçmektedir.

Gül gül olmuş ruķ-ı rengini gülüp açılmış

Yine görmüş gibi bir iki ķadeķ bāde-i nāb (G. 5/4)

⁸⁸ H. İ. Okatan (1995). *Ķafzāde Fā'izi Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, s.222. G. 105. //Mecmuada 2 beyit olan bu gazel *Divan*'da 5 beyittir.

2b hūşe: neūe M.

⁸⁹ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s.118. G. 9.

1b Leb 'iūve-senc ü ğamze sūķan-gū: Ğamze ūarāb-ı nāz ile mest ü D.

2a bugün o ūķ-ı cefākār: bu demde ol meh-i dil-cūy D.

- 3 Bir neşve var bāde-i la‘linde kim olur
Yād itmek ile anı dil-i buse-ḥ‘āh mest
- 4 Buldı o deñlü bāde-i ‘aşk ile perveriş
Kim ser-zemīn-i dilde biter hep giyāh mest
- 5 **Ālī** ne gūne ‘arz ide ḥālīn o şāha kim
Geh mest-i ḥüsn ü bāde-i nāz ile gāh mest

96⁹⁰

‘Ankā

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [23b] 1 Tārīk-i ‘aşka girmez bī-ser ü pā olmayan kimse
İrişmez menzil-i temkīne şeydā olmayan kimse
- 2 Hārābāt erlerinüñ añlamaz remz-i rumūzundan
Girüp bāzār-ı ‘aşka mest-i rüsvā olmayan kimse
- 3 Eli irmez deḳāyık dürrine baḥr-i ḥaḳāyıkdan
Dil-i āvāresi vüs‘atde deryā olmayan kimse
- 4 Ne bilsün Leyletü’l-İsrā’da olan vecd ḥālātı
Enīs-i sūre-i Yāsīn ü Tāhā olmayan kimse
- 5 Ebed simurḡunuñ bilmez ne yüzden kılduḡın pervāz
Ezel Ḳāf-ı kıdemde nāmı ‘Ankā olmayan kimse

97⁹¹

[Maṭla‘]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [24a] Çerāḡ-ı ‘aşkı Mecnūn’dan benim evvel uyandırmış
Nihāyet fitili şevḳüñ gelüp andan uyandırmış

4a bāde-i ‘aşk ile: feyz-i maḥabbetle D.

⁹⁰ 4a *Kur’an-ı Kerim*. İsrā 17/1. // “Leyletü’l-İsrā’”: “Mīraç Gecesi” anlamına gelen bu ifade ile Hz. Peygamberin Mīraç hadisesi kastedilmektedir (Altuntaş ve Şahin, 2011: 301).

4b *Kur’an-ı Kerim*. Yāsīn 36/1. // *Kur’an-ı Kerim*. Tāhā 20/1.

⁹¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “‘Ferd’” yazmaktadır ama bu beyit “‘Matla’”dır.

98⁹²

[Maṭlaʿ]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [24a] Murğ-ı cāna olalıdan zülf-i pür-çinüñ kafes
Kāfirem ger bir nefes uçmağa eylersem heves

99⁹³

[Maṭlaʿ]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- [24a] Getürdüñ Şemsi hātunı ahibbāya refiķ itdüñ
Geh a.in geh g.t.n s.kd.ñ tefennün fi'ṭ-ṭarīķ itdüñ

100⁹⁴

[Kıṭʿa]

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- [24a] 1 Hēsāb öğretmek için bir muhāsib
Selīsī ile Bākī'i s.k.rdi
2 Selīsī ücretüñ virürdi ammā
Ṭ.ş.ķ ḍarbını hep Bākī çekerdi

101⁹⁵

[Kıṭʿa]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- [24a] 1 Uçdı ise hümā yuvasundan
Yerine ḵonmağa ḵoma būmı
2 Ki gören dimesünler ol şūmı
Ol hümā yerine ḵonan bu mı

⁹² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

⁹³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

⁹⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁹⁵ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

102⁹⁶

[Kıt'a]

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [24a] 1 Bu kār-gāh-ı fenāda dirīg [ü] vāveylā
Ki ehl-i dilleri eyler şikeste vü gam-nāk
- 2 Cefā-yı ehl-i menāşib belā-yı qahr-ı felek
Tazarruf-ı müteşā'ir tekebbür-i Etrāk

103

Qudsī

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

- [24b] 1 Cihānda beglere olan muqarreb
Hemānā beñzemişdür şirbāna
- 2 Şafāsuñ her kaçan tüyince anı
Mülāyimdür velī ister bahāne
- 3 Mizācına göre ger itmeseñ kār
Hemān-dem kaçd ider baş ile cāna

104⁹⁷

[Maṭla']

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [24b] Bār-ı aşqını taḥammülle çeker cānānuñ
Esirik nerleri var Ḥazret-i Mevlānā'nuñ

⁹⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

⁹⁷ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında "Ferd" yazmaktadır ama bu beyit "Matla"dır.

105⁹⁸

[Şeyh Gâlib]

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- [24b] Gözüm düş oldı gördüm bir gürühü hep külâhiler
‘Aceb heybet ‘aceb şevket ‘aceb tarz-ı ilâhiler

106⁹⁹

[Maṭla‘]

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- [24b] Şaqlaram derdüñ derün-ı sinede cānum gibi
Kāfirem ‘aşkuñ senüñ sevmezsem imānum gibi

107¹⁰⁰

[Maṭla‘]

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- [24b] Berg-i gülden ruḥı ol lāle-‘izāruñ terdür
Nükte fehm eyle begüm ḥaylice rengin yerdür

108¹⁰¹

[Maṭla‘]

fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün

- [24b] Lebüne dirler ise gonce-i gülden terdür
Şaḫın incinme begüm ḥaylice rengin yerdür

---

⁹⁸ N. Okçu (tarih yok). *Şeyh Gâlib Divanı*. [Erişim: 12.09.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10654,metinpdf.pdf?0>] Müseddes (Msd.) 4. // Mecmuada ferd olarak geçen bu beyit, *Divan*'da “Müseddes-i Vech-i Āhar” olarak yazılmıştır. Bu şiir mütekerrir müseddestir ve mecmuada geçen matla da şiirin tekrar eden beytidir.

⁹⁹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

¹⁰⁰ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

¹⁰¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

109¹⁰²

[Maṭlaʿ]

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [24b] Sen büt-i meh-ṭalʿat [u] şekker-leb [ü] şirîn-kelām
Men ġarīb [u] derd-mend [ü] derd-nüş [u] telḥ-kām

110¹⁰³

Rubāʿī

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilün fāʿ

- [24b] 1 Bu çarḥ ki ʿaşḳ ehlini giryān itmiş
ʿĀşık-ları hep büt-lere ḥayrān itmiş
Bir ḳan içici kāfire ʿaşḳ itmiş nām
Bir ḥāzır ölüm adını hicrān itmiş

111

Miṣālī

fāʿilātün fāʿilātün fāʿilātün fāʿilün

- [25a] 1 Baña göstermez geçer yanumdan ol āfet yüzün
Geçdi ʿömrüm görmedü[m] ben ḥasta dil şihḥat yüzün
2 Bülbül-i dil ol yüzi gül var iken meyl eylemez
Ġoncanuñ bād-ı şabā ʿarz eylese ḳat ḳat yüzün
3 Kīmyā-yı ʿaşḳa mālik olmayınca bir gedā
Görmedi dünyāda iy sīmīn-beden devlet yüzün
4 Baña yüz miḥnetle göstermez geçer gül-ruḥların
Ṭaġıdup zülfin şabā gösterdi bī-minnet yüzün
5 Rūy-ı cānānı öperdüm yummadan çeşm-i ecel
Gözlerüm görse **Miṣālī** bir daḥı fırsat yüzün

¹⁰² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

¹⁰³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

112

Meylî

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- [25a] 1 Mürîd-i pîr-i cāmız deyr-i 'aşka rāhımız vardır
Hakikatden haber-dāruz dil-i āgāhımız vardır
- 2 Bize lāzım degül haşma muqābil tîr-i ta'n atmak
Yanık 'āşıklaruz ancak bizüm bir āhımız vardır
- 3 Ta'allukdan geçüp kılduk tecerrüd kūşesin mesken
Ne bir kes dünyede düşmen ne devlet-ḥ'āhımız vardır
- 4 Tarîḫ-i 'aşka yā Allāh deyüp 'azm itdük iy sâlik
Tevekkül ehliyüz bu rāhda Allāh'ımız vardır
- 5 Temāşā-gāh-ı gülzāra ne hācet gitmege **Meylî**
Cihānda Hāzret-i Mollā gibi dergāhımız vardır

113

Mişālî

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [25b] 1 Cāme-i surḫ [u] kebūd içre nihāndur ḥançerüñ
Şan şafaḫ içre hilāl-i āsumāndur ḥançerüñ
- 2 Āsumānda māh-ı nev deryāda māhî ḥavf ider
Māhdan māhîye dek ḥükmi revāndur ḥançerüñ
- 3 Şöyle keskindür ki ḫande batduḡın bilmez şehā
Ġamze-i mest-i müdāmuñdan nişāndur ḥançerüñ
- 4 Teşne diller gördiği demde n'ola cān virseler
Bir güzel belden çıkar āb-ı revāndur ḥançerüñ
- 5 Tatlu dillerle **Mişālî**'nüñ giripdür göñline
Güyyā bir dilber-i şîrîn zebāndur ḥançerüñ

114¹⁰⁴

Bākī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [25b] 1 Nağş-ı gül seyr it çemende şavt-ı bülbül diñle gel
Şimdi nağş-ı şavtdur 'ayş ehline şālih 'amel
- 2 Başladı gülşende murğ-ı hoş-nevā nev-rūzdan
Ruğlarıñ vaşfında tağsīm itdi bir ğarrā ğazel
- 3 Cām-ı mey şun sākīyā bir pāre gülsün cānumuz
Bī-mecāl olduğ ğam-ı devriyle öldürdi kesel
- 4 Üstümüzden yil gibi geçsün şabānuñ himmeti
İstemezler irdügin ol serv-i sīm-endāma el
- 5 **Bākī**yā ser-levḫa-i eş'āra tertīb eyle kim
Müşkilüñ luṭf-ı şehen-şāh ide altun gibi ḫal

115

Süleymān

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- [26a] 1 Biḫamdi'llāh zūhūr itdi yine bir Yūsuf-ı s̄anī
Dil-i üftādeme mesken yiter çāh-ı zenaḫdānı
- 2 Kemāl ehline māyildir o māhuñ ṭab'-ı nūrunı
Erāzillerle ḫaşr olmaz bilür aḫvāl-i mīzānı
- 3 Eger zemzemleyüp ḫaḫve virürse ol yüzi Kā'bem
Şafāsundan nice gelmez kişiniñ ağızuna cānı

¹⁰⁴

Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 26.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 310. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 7 beyittir.

1b nağş-ı şavtdur: şavt u nağşdur D.

2b Ruğlarıñ vaşfında: Şāh-ı gül bezminde D.

3a gülsün: gelsün D.

3b ğam-ı devriyle: ğam-ı dehr ile: D.

4b İstemezler: İstemezse D.

5a eş'āra: eş'ārı D. // tertīb: tezhīb D.

5b ide: itdi D.

4 Meger hāl-i siyāhından düşüp ‘aks ol sebebden kim
Tutulmuş aya dönmişdür elinde kaḥve fincānı

5 **Süleymān** dāne-i hālūñ diler bir mūr-ı aḥḳardur
Diyüñüz ḥırmen-i ḥüsninde maḥrūm etmesün anı

116

Kesbī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [26a] 1 Gūş idüp nālem felekde ra‘d efgān eyledi
Şanma bārān ḥāl-i zārum ebri giryān eyledi
- 2 Ben perīşān rüzgāruñ bād-ı āhı şubḥ-dem
Bāğda sünbüllerüñ ḥālin perīşān eyledi
- 3 Yerimiz od eyledi āh-ı şerer-bāruñ diyü
Lāle-i şaḥrāyiler çāk-ı girībān eyledi
- 4 Gülşen-i ‘ālemde olup şarşar-ı āhum vezān
Teb-girifte gibi berg-i bīdi lertzān eyledi
- 5 Rüzgār-ı zūr-kāruñdan şikāyet eyleme
Kesbiyā bil Ḥaḳ saña luṭf-ı firāvān eyledi

117¹⁰⁵

Ālī

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [26b] 1 Olmamış iken şu‘le hem-āgūş-ı maḥabbet
Mest itmiş idi göñlümi ser-ḥoş-ı maḥabbet
- 2 Vaşf-ı gül-i nev-ḥāste-i dāğ-ı cigerdür
Hep zemezme-i bülbül-i ḥāmūş-ı maḥabbet
- 3 ‘Āşık ne kadar eylese izḥār-ı tegāfül
Pinhān olamaz āteş-i ḥas-pūş-ı maḥabbet

¹⁰⁵ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 117. G. 8.

4 Bulmaz yine bu neşve-i nā-dān eger olsa
Peymāne-i hūrşid ile mey nūş-ı maḥabbet

5 **Ālī** gibi yanmışdı gönül āteş-i ‘aşka
Olmamış iken şu‘le hem-āgūş-ı maḥabbet

118¹⁰⁶

Ve lehū [Ālī]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [26b] 1 Yār meyl-i iltiyām[ın] her heves-kār eylemiş
Murğ-ı vaşlı dām-ı tezvire giriftār eylemiş
- 2 7oğrusı düşmezdi ol serv-i revāna nīm-i mest
Şubḥ-dem ağıyār ile gül-geşt-i gülzār eylemiş
- 3 Çār-sū-yı bāğda açup dükkān-ı vuşlatı
‘Ālemi kālā-yı ümmide ḥarīdār eylemiş
- 4 Būs-ı la‘l-i verdine kāni‘ geçerken seyri gör
Müdde‘i şoñra hevā-yı bend-i şalvār eylemiş
- 5 Dest-i ṭab‘-ı sāḥirūñ **Ālī** yine gūş eyledüñ
Kilk-i fikri şafḥa-i siḥre güher-bār eylemiş

119¹⁰⁷

Nef‘i

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [27a] 1 Gözi meyḥāne-i nāz u kaşı miḥrāb-ı niyāz
Yaraşur her ne kadar itse niyāz ehline nāz

4a nā-dān eger: bī-nā-dān D.

¹⁰⁶ age, s. 136. G. 26.

4 Bu beyit *Divan*’da şöyle geçmektedir:

Hiç lāyık mı gül-i ra‘nāya şaḥn-ı bāğda

Arzū-yı şoḥbet-i ḥār-ı dil āzār eylemiş (G. 26/4)

5b güher-bār: güher-pāş D.

¹⁰⁷ Metin Akkuş, *Nef‘i Divanı*, s. 308-309. G. 57. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 7 beyittir.

- 2 Şabra tākāt mi kor āh itmemeğe dillerde
O girişme o hırām ol nigeḥ-i şabr-güdāz
- 3 Görmedüm ğamze-i fettānı gibi şūḥ-ı cihān
Şūret-i fitnede bir dilber-i ‘uṣṣāk-nevāz
- 4 Böyle pīrāste vü bükalemün-ḥüsn olmaz
Kendü gūyā ki melek ğamzeleri şu‘bede-bāz
- 5 Sende **Nef’i** dilüñi kırtar eger ‘arīf iseñ
Sözi yā silsile-i zülfi gibi itme dırāz

120¹⁰⁸

Şabūḥi

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [27a] 1 Zülfi ‘anber-bāruñı ruḥsār-ı pür-envāra çek
Ehl-i Rūm’ı iy şanem ser ḥalka-i zünnāra çek
- 2 Da‘vet eyle sīne-i pür-dāġuña cānānuñı
İy göñül bir āl ile ol ġoncayı gül-zāra çek
- 3 Yāre ‘arz eyle dil-i şad-pārenüñ aḥvālını
‘Āşıkāne sīne-i mecrūḥa yer yer yāra çek
- 4 Ger ölürsem iy kelāġ-ı vādī-i miḥnet benüm
Üstüḥ‘ānum armaġān eyle seg-i dil-dāra çek
- 5 Vaḳtidür iḫyā idüp Ferḥād [u] Mecnūn şivesin
İy **Şabūḥi** raḥtı geh şahrāya geh kūh-sāra çek

2b nigeḥ: reviş D.

5a ‘arīf: kādır D.

¹⁰⁸ M. Sarı (1992). *Sabūḥi Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Divanı'nın Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, s. 278. G. 51.

4a kelāġ: külāġ D.

5a Mecnūn: Şirīn M.

Tahmīs-i Ṭab‘ī

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [27b] 1 Gönlüm diler ki fāriğ olup terk-i māl idem
 Dünyā-yı dūn için nice bir ibtizāl idem
 Bir kes mi var ki anda mürüvvet ḥayāl idem
 Bir himmet ehli yok ki varam ‘arz-ı ḥāl idem
 Virüp neşāt-ı ḳalbüme def‘-i melāl idem
- 2 Gezdüm cihānı gün gibi bir yerde ṭurmadum
 Bir āsitāne yok ki yüzüm aña sürmedüm
 Seyr eyleyüp bir encümenüñ terkin urmadum
 Bir ehl-i derd daḥı cihān içre görmedüm
 Tā kim devā-yı derd-i dilümden su’āl idem
- 3 Ḳaldım ayakda devlet ü iḳbāl serde yok
 Gör ṭālī‘i o ḳaşı hilālüm nazarda yok
 Rūy-ı zemīnde mürşid-i kāmil bir er de yok
 Bir şöhre-i memālik-i şāhib-hünerde yok
 Andan hemīşe gün gibi kesb-i kemāl idem
- 4 Hübān egerçi ki ḳatı çoḳdur ḥesābda
 Her biri māha ṭa‘n ider ḥüsn-i tābda
 Mā’il degül birisine dil inḳilābda
 Bir sāde-rū da ḳalmadı dehr-i ḥarābda
 Ālüde-dāmen olmaya seyr-i cemāl idem
- [24a] 5 Gāhī cefā-yı dilber ü gāhī ḡam-ı zamān
 Derd ü belā başumda benüm zār u nā-tüvān
 Şehrümde baña ḳalmadı bir ḡuşe-i emān
 Ṭab‘ī bu derd ü ḡamla şuña ḳaldı ki hemān
 Mecnūn-veş ‘azīmet-i deşt-i cibāl idem

¹⁰⁹ N. Kaya (2009). *Tab‘i, Hayati, Edebi Kişiliği ve Divanı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar. // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır. // Bu şiir mecmuada 27b sayfasında başlamaktadır ama varakların doğru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniyle 5. bendi 24a sayfasında yer almaktadır. Şiirin başlangıcı 27b olduğu için 5. bend 27b’den sonra eklenmiştir.

1c anda: Mecmuada “andan” olarak yazılmış olan kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

122¹¹⁰

[Maṭlaʿ]

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- [29b] Bî-devlet iden kişi[yi] hep ıubı-ı ʿameldür
S.kine uyan götde ıalur ıarb-ı meşeldür

123¹¹¹

[Nazm]

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- [30a] 1 Kişi biriyle yer ise ıuz etmek
Gerek cānı gibi anı gözetmek
- 2 Velı bilmezlık idüp ıılma inkār
Durur gözine ıuz dizine etmek

124¹¹²

[Maṭlaʿ]

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- [30a] Hep yere bakar umma vefā ıarı-ı felekden
Gelmez kişiye ıayr dilā yere bakandan

125¹¹³

Güfte-i Kemāl Paşa-zāde

mefāʿilün mefāʿilün feʿülün

- [30b] 1 Uıuvvet ıaşıdı her bir ādem ile
Degüldür ʿāıile ıüsn-i edebden

¹¹⁰ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Bu matla mecmuada 29b sayfasındaki mesnevinin 47. beytinden sonra gelmektedir ama beytin vezninin mesneviden farklı olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle matla olarak ele alınmıştır.

¹¹¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu şiirin başlığında “Kıt’a” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

1a biriyle yer ise: Mecmuada “bir yerde ise” şeklinde geçen ifade vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

¹¹² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu beytin başlığında “Müfred” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

umma vefā: Mecmuada “vefā umma” şeklinde geçen ifadenin vezin gereği yerleri değiştirilmiştir.

¹¹³ M. A. Yekta Saraç, *Kemāl Paşazāde Divan ve Diğer Şiirler*, s. 426. Kıt’a-yı Kebire 148.

1a Uıuvvet: Maıabbet D. // ādem ile: ādemiden D.

- 2 Şadākat bahşın itdükde gerekdür
Kağıyup hātırın şay bir sebebden
- 3 Taḥammül itmez ise terk it anı
Maḥabbet zā'il olur çün ğazabdan
- 4 Taḥammül eyler ise kıymet olmaz
Aña yüz biñ şemen sīm ü zehebden

126¹¹⁴

Müfred

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [30b] Yārān ço alay seyrine olsun müteraqqıb
Biz idelüm ol gözleri elāyı temāşā

127¹¹⁵

Ve lehū

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [30b] 1 Bu iki pendümi her kim ki qabül itmezse
Bil ki eyyām-ı hayātı dükeli şerde geçer
- 2 Duḡter-i kayşer ise baqmaya 'avret yüzine
Deyn idinme ki eger va'desi maḡşerde ise

2a Şadākat bahşın itdükde: Maḥabbet qaşdın itdügin D.

2b Kağıyup hātırın şay : Kağıdup şınayasın D.

3a terk it anı: terk idesin D.

4a eyler: ider D.

¹¹⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

¹¹⁵ M. A. Yekta Saraç, *Kemāl Paşazāde Divan ve Diğer Şiirler*, s. 403. Kt. 52.

1a qabul itmezse: benüm tutmaz ise D.

1b Bil ki: Naqd-i D. // dükeli şerde geçer: ebedi şerre döne D.

2 Beytin mısraları *Divan'* da yer değıştirmiştir.

2a ise: ise de M.

2b Deyn idinme ki: Borc idinmeye D.

128¹¹⁶

Ve lehū

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [30b] 1 Fażl ile kimse murāda iremez dünyāda
Yūri taḥşil-i kemāl itmek için çekme emek
- 2 Gāh olur bülbüli bend-i kafes[e] miḥnet ider
Gāh olur qarğayı bülbül deyü şatar bu felek

129¹¹⁷

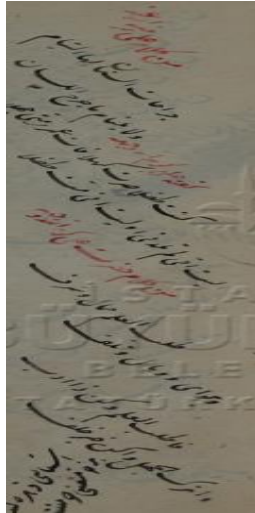
Ve lehū

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [30b] 1 ‘Aklı çok olduğına bir kişinüñ
Sözi az olduğı delālet ider
- 2 ‘Aklı az olan sefihe ammā
Çatı pür-güy olur sefāhet ider

[31a]

130¹¹⁸

¹¹⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

¹¹⁷ M. A. Yekta Saraç, *Kemāl Paşazāde Divan ve Diğer Şiirler*, s. 407. Kt. 70.

2a az: nāķış D. // sefihe: kişi D.

2b olur sefāhet: olup cehālet D.

¹¹⁸ Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

131¹¹⁹

Şems-i Tebrîzî

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- [31a] 1 Be-destem zülf-i ân dilber eger bûdî çi hoş-bûdî
Merâ in ðâlî'-bahtem eger bûdî çi hoş-bûdî
- 2 Zi 'aşket bâde mi-nüşem çi haşmânet ne-mi kuşem
Kad u servet der-âgüşem eger bûdî çi hoş-bûdî
- 3 Menem Mecnûn-ı to Leylâ zi 'aşket suhtem haylî
Tora bâ-süy men meylî eger bûdî çi hoş-bûdî
- 4 Çi hoş bâşed der-ân pîşe-i şarâb-nâb der-şîşe
Rez-i bisyâr der-kîse eger bûdî çi hoş-bûdî
- 5 Ğazel-ğ'âni der- tûbâ şeb-ğîzî vü Ğûn-rîzî
Be-dest-i Şems-i Tebrîzî eger bûdî çi hoş-bûdî

132¹²⁰

Müfred

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- [31a] Âsiyâb-ı dehre göçsin kendümi gendüm gibi (?)
Dâne-i Ğardal kadar kendümde kendüm var ise

¹¹⁹ Şems-i Tebrizi'ye ait Farsça bir şiir bulunmaktadır.

1 Sevgilinin saçları elimde olsaydı ne güzel olurdu. Benim bu hoş-bahtım olsaydı ne güzel olurdu.

2 Düşmanların gibi çalışmıyorum ki aşkıdan bade içiyorum. Boylu boyunca kucağıma alsaydım, ne güzel olurdu.

3 (Ey sevgilil!) Ben senin Mecnun'un aşkıdan hayli yandım Leyla! Senin bana meylin olsaydı ne güzel olurdu.

4 Ne güzel olurdu saf şarap şişesinin önünde olmak. Kesede çok üzüm olsaydı ne güzel olurdu.

5 (Cennette) Tuba ağacında geceleri gazel okuyup kan döken! Şems-i Tebrizi'nin elinde olsaydın ne güzel olurdu.

¹²⁰ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

Müfred-i Rāgıb Paşa

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [31a] Āsiyāb-ı dehre kendüm geldüğüm 'ayb eylemem
Bezme (?) mā'nā hırmeninden şıçramış bir dānedir

Güfte-i Kemāl Paşa-zāde

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [31b] 1 Gūş-ı murğ-ı dile gökden gelür āvāz-ı hūrūs
Kendüni eyleme tezyin çü mişāl-i tāvus
Deyr-i 'ālemde nedür añla şadā-yı ma'kūs
Vaқtidür nālelerüñ diñle ne dir tabl ile kūs
Қanı Keyhūsrev [ü] Dārā [vü] қanı Keykāvus
- 2 Murğ-ı cān-bāz-ı ecelden bulamaz istiḥlāş
Cām-ı pür-zehrin içiser felegüñ 'ām ile hūş
Yoқ ecelden kişi kırtulmağa bir cā-yı menāş
Olamadı kılıcından ecelüñ Zāl ḥalāş
Bulamadı marāz-ı mevte şifā Cālīnus
- 3 Dime ḥükm eylemişem dehre dilāverlük ile
Tutmuşam 'ālemi başdan başa serverlük ile
Server oldur ki geçe 'ömri қalenderlük ile
Er degildir o ki dünyāyı tuta erlük ile
Er odur pīre-zen-i dehr ile olmaz me'nūs
- 4 Bülbül-i qudsi iken rūḥa қafes oldı bu ten
Anı āzād idegör kesr-i қafes itmeyüben
Қır emel şāḥını kıl sidre budāğını vaṭan
Sen melekden ulu insān ulu[sun bil] gökden
Ḥāk-i tengide қalasın қanı 'ār u nāmūs

¹²¹ M. A. Yekta Saraç, *Kemāl Paşazāde Divan ve Diğer Şiirler*. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

1c ma'kūs: māḳūs M.

3e odur: Mecmuada "odur ki" şeklinde geçen ifade vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

- 5 Er iseñ pîre-zen-i dehre iñen aldanma
Zâhîren naqş görüp anı cevândur şanma
Âteş-i hîlesine key şaķın anuñ yanma
Pîre dünyâ yüzüñe güldüğine aldanma
Ki olubdur o ‘acûze niçe dâmâda ‘arûs

135¹²²

Müseddes-i Vecdî

mef‘ûlü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- [32a] 1 Seyr itdüm esb-i fikr ile dehr-i pür-ğamı
Gördüm hezârın ile deyr-i a‘zamı
Gûş eyledüm havâdis-i Havvâ vü Âdemi
Bildüm temâm vâķı‘a-yı faħr-ı ‘âlemi
Her-kes be-ķadr-i h‘îş giriftâr-ı miħnet’ est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemi
- 2 Olsañ serîr-i ‘izz ü sa‘âdetle pâdişâh
Dâ’im yanuçca ins ü perî olsalar sipâh
Her ne olursañ ol olısar âħirüñ tebâh
Ĥikmet-i deyr yazdı sipihre bu beyti âh
Her-kes be-ķadr-i h‘îş giriftâr-ı miħnet’ est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemi
- 3 Hiç kimse râm eyleyemez çerħ-ı ser-keşi
Dâ’im Ĥilâf-ı âdemiyan üzredür işi
Anuñ için ġam üzre dur[ur] erkek [ü] dişi
Vardur cihânda her kişinüñ bir teşvîşi
Her-kes be-ķadr-i h‘îş giriftâr-ı miħne’t est
Kes-râ ne-dâde-end berât-ı müsellemi

¹²² H. Kavruk, & B. Selçuk (2017). *Filibeli Vecdi Divanı*. [Erişim: 27.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55912,filibeli-vecdi-divanipdf.pdf?0>] (Msđ.) 1.

1a fikr ile: fikret ile D.

1b hezârın: hezâr sûret D.

2b olsalar: yürise D.

2d Ĥikmet-i deyr: Ĥikmet debîri D. // sipihre bu beyti: bu beyti sipihre D.

3d kişinüñ bir: nik M.

- 4 Tıfl-ı şağır iken şalınup mehd-i pür-ğama
İtdüñ nüzül işbu ribāṭ-ı mu‘azzama
Sehm-i ğam irdi irş ile ādemden ādeme
Kim geldi gitdi zevk ü şafā ile ‘āleme
Her-kes be-ğadr-i h̄v̄ş giriftār-ı miḥnet’ est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müselleme
- 5 **Vecdī** te‘ākub üzre durur devlet ile let
Her tehniyetlerüñ olısar şoñı ta‘ziyet
Şükr eyle ço şikāyeti var dābirüñ gözet
Bu beyt-i cān-fezā saña yetmez mi tehniyet
Her-kes be-ğadr-i h̄v̄ş giriftār-ı miḥne’t est
Kes-rā ne-dāde-end berāt-ı müselleme

136¹²³

[Maṭla’]

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [32b] Geldi öñüme na‘ş-ı raḳīb-i nemīme-sāz
Ḳıldum ḥuzūr-ı ḳalb ile ‘ömrümde bir namāz

137¹²⁴

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [32b] Ḳaṭ-i erzāḳa sebebsin berg-i h̄v̄ān-ı mün’imeş
Bir bereḳ bir sebaḳ pārı pez kere vü āteş

4c irdi irş ile: irş ile irdi M.

4d ile: birle D.

5a durur: dūrür D.

5c dābirüñ: dā’ireñ M.

5d tehniyet: tesliyet D.

¹²³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

¹²⁴ Matlanın ikinci mısrasında vezin kusurludur.

138¹²⁵

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [32b] Gerçi Hūda goft külū veşrebū
Der-‘aķabeş goft ve lā tūsrifū

139¹²⁶

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [32b] Hest fāsıķ-rā se ḥaşlet der-nihād
Bāşed evvel der-dileş ḥubb-ı fesād

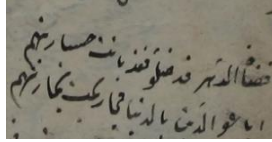
140¹²⁷

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [32b] Hırfe-eş āzürden-i ḥalk-ı Hūdā-st
Dūr dāred ḥiş-t-rā ez-rāh-ı rāst

141¹²⁸

[32b]

142¹²⁹

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [32b] Ey püser ez-‘aķıbet gāfil me-baş
Bā metā an cihān ḥoş-dil me-baş

¹²⁵ Farsça bir bölüm bulunmaktadır.

Kur'an-ı Kerim. A'rāf 7/31. // Cenab-ı Allah yiyin, için fakat israf etmeyin dedi (Altuntaş ve Şahin, 2011: 167).

¹²⁶ Farsça bir matla bulunmaktadır.

Fasığın doğasında üç huy vardır. İlk gönlünde fesat sevgisi vardır.

¹²⁷ Farsça bir matla bulunmaktadır.

İşi Tanrı'nın kullarını incitmektir. Kendisini doğru yoldan uzaklaştırır.

¹²⁸ Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

¹²⁹ Farsça bir matla bulunmaktadır.

Ey oğul, akıbetten gafil olma! O dünyanın mal ve mülkü ile gönlünü eğlendirip sevinme.

143¹³⁰

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [32b] Der beliyyāt-ı cihān sabbār baş
Gāh-ı ni'met şākir-i cabbār baş

144¹³¹

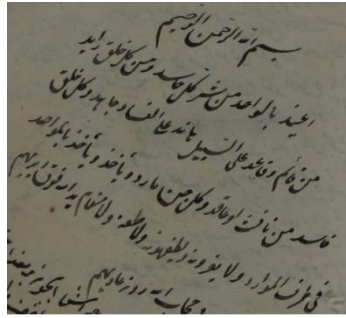
Cevāb

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- [32b] Zamāne şūfisin gör kim beni nār ile kōrğudur
Şanursın kendi dün gelmiş berāt ile cehennemden

145¹³²

[33a]

[Bazı İlaç Tarifleri]¹³³

- [33a] İnsanda vāқи' olan saħķ için bir miğdār lüle kükürd ü bir miğdār şarı zırnık ile keskin sirke ile ھاrışdırup ba' dehu saħķ olan ādem ھاmmām içinde pāk yunup bu eczālar süreler bi-iznillāhi te'ālā şifā bulur.
- [33a] Atuñ 'abrāşı için bir miğdār ھاnzir yağı [ile] gözsüz köpegüñ (?) lāzum degül ھاnzir yağı ile gözsüz köpegüñ (?) gāyet dögüp arpa unı ile ھاrışdırup üç gün 'abrāşı olan ata yidireler bi-iznillāhi te'ālā at şifā bulur.

¹³⁰ Farsça bir matla bulunmaktadır.

Gāh: Kan M. // Dünyadaki belalara karşı sabırlı ol ve nimet zamanında ise Cabbar olan Allah'a şükret.

¹³¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

¹³² Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

¹³³ [33a] sayfasında bazı ilaç tarifleri bulunmaktadır.

[33a] Göz ağrısına gâyet nâfi‘dür. Cevzüñ özin gavurup ba‘de döğüp ince elekden geçürüp yumurtanuñ beyâzı ile qarışdırup agrıyan göze [süreler] bi-iznillâhi te‘âlâ şifâ bulur.

[33b] Zübretü’l-muhaddemât ‘işmetlü ‘iffetlü âhîret hemşirem kadın hazretleriniñ huzûr-ı ismetlerine mezîd-i i‘zâz u ikram u mezîd-i ta‘zîm u tekrîm birle selâmlar olunup hâtrıñız su‘âl olunup hem-vâre şıhhat u ‘âfiyetde olasuz bu def‘â sa‘âdetlü şerâfetlü maħdūmuñız yediyle irsâl eylediğñiz du‘ânâmeñiz vuşul ve mefhūmı ma‘lūmumuz olup hâtr-ı mevūr olınmışdur. Hâk subhâne ve te‘âlâ hazretleri gūn-â gūn-ı mürüvvetlerin müşâhede eylemek müyesser eyleyüp cümlemizi muvaffak-ı bi’l-hayr eyleye âmîn. Bu def‘â mumâileyh oğlumuz yediyle üç kıt‘a işlâh parça ve bir kat nuķūd aķçe teslim vü muṭiben ve mesrūr-ı ‘azîmet itdirilmegin mücerred-i istifsâr-ı hâtrıñız zımnında kâ‘ime-i mevedded taħrîr ve irsâl olınmışdur. İnşallâhu te‘âlâ vuşulünde tarafımızı da‘vât-ı hayriyyeden ferâmüş buyurmayup vaķt-i mübâreke ve maķâm-ı ebrekeden da‘vât-ı hayriyyeleriyle yâd u tezkâr buyurmayup Hâk subhane ve te‘âlâ hazretleriniñ hıfz-ı emânetine ber-devâm ve (?) maķâşid (?) da‘vât-ı hayriyyeleri (?) buyurulmayup ezkârlarıyla (?) bâb ve hayr ile yâd buyurulmaķ.

146¹³⁴

Müseddes-i Kalendar

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

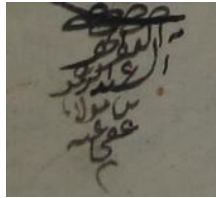
[34a] 1 Hūr bakma fuķarāya [şakın] iy ehl-i hüner
Şürete itme nazâr sîrete olur ekşer
Kâdir olmazsa da bir hâbbeye dünyâda gezer
Dönmez (?) erbâb- ı fenâ luṭf-ı Hudâ’ya mazhar
İtme dervîş-i ‘abâ-pūşa hâķâretle nazâr
O da hâlince fenâ milketinüñ şâhı geķer

¹³⁴

1c gezer: Mecmuada “ekşer” şeklinde geçen kelime anlam ve vezin açısından bu şekilde okunmuştur.
1f milketinüñ: Mecmuada “milelinüñ” şeklinde geçen kelime anlam açısından bu şekilde okunmuştur.

- 2 Ādemüñ fiṭrat-ı evvelde Hudā-yı Müte‘āl
Kimisi[n] şāh-ı cihān itdi kimisi[n] abdāl
Kimine şadr naşīb itdi kimine şaff-ı ni‘āl
Bu naşihatleri gūş it şaķın ey nīk-ḥışāl
İtme dervīş-i ‘abā-pūşa ḥaķāretle nazār
O da ḥālince fenā milketinüñ şāhı geķer
- 3 Hünerine nazār it ‘aybını pinhān eyle
Kibri ķo yanuña el ‘ālemi seyrān eyle
Def‘-i ģam ķıl güle baķ yüzine ḥandān eyle
Ḥāṭırını ele al luṭf idüp iḥsān eyle
İtme dervīş-i ‘abā-pūşa ḥaķāretle nazār
O da ḥālince fenā milketinüñ şāhı geķer
- 4 Şāf-dil ol yere ķo yüzüñi ķün āb-ı revān
Ķapanup (?) tekye-i ‘aşķ içre varup nice zamān
Bir bilür şāh-ı gedā ķadrini ehl-i ‘irfān
Yedi iķlīme olursañ da eger şāh-ı cihān
İtme dervīş-i ‘abā-pūşa ḥaķāretle nazār
O da ḥālince fenā milketinüñ şāhı geķer
- 5 Münkir olma fuķarāya yūri zāhid zinhār
Rıfķ ile baķ yüzine luṭf ile eyle güftār
Fuķarādan ķopar erbāb-ı velāyet her bār
Gel **Ķalender** sözine eyleme luṭf it inkār
İtme dervīş-i ‘abā-pūşa ḥaķāretle nazār
O da ḥālince fenā milketinüñ şāhı geķer

[34a]

2f milketinüñ: milelinüñ M.

3f milketinüñ: milelinüñ M.

4f milketinüñ: milelinüñ M.

5f milketinüñ: milelinüñ M.

- [34b] 1 Ehl-i dil olana mecmū'a gerek
İstemez sıķlet olan yārānı
- 2 Göricek ḥumretini cildinde
Diyeler kim la'l-i Bedaḥşānı
- 3 Giydirüp cāme-i reng-āmizde
Ḳoyasın ḳoynıña bu cānānı
- 4 Ğamdan āzād olayım dirseñ eger
Oķı destüñde birez tut anı
- 5 Pāk mecmū'ası olan ğurebā
Gelmeye ḥāḫırına evṫānı
- 6 Hazer it şūfılere diklenme
Şaķınup hem-dem idüp nā-dānı
- 7 Dime ma'nā-yı laṫıfin beytüñ
Seni yā Lūṫı şanur yā zānı
- 8 Niçe ebyāt-ı laṫıfi oķısañ
Şāi'rüñ kendi şanur eymanı
- 9 Ne bilür ḳadr-i semen şūfi-i ḫar
Kibr ile 'ucb [u] riyādur şānı
- 10 Ne 'aceb ḳılsa Necīb bir tāriḫ
Bu durur 'āşıķ-ı zāruñ cānı

¹³⁵ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

Fennî

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- [34b] 1 Tenezzül eylemezken olmağa ser-tâc-ı hâşânuñ
Edânî meclisinde şimdi pâ-mâl-i 'avân oldum
- 2 [Diyâr-ı] dilde engin ma'rifet memlû iken hayfâ
Neşâtum kalmadı şûr ile [bir] kurı fidan oldum
- 3 'Uluvv-i şab' ile h'ân-ı sipihre el uzanmazken
Varup il şofrasında göz diken (?) oldum
- 4 Cevâhir veznesiyle tartışurken sözlerüm şimdi
Eyâ ile ilüñ keyfince söyler bir ozan oldum
- 5 Eger ebnâ-yı dehr ile görüşmezsem olur düşmen
Ziyâret eyledükçe dem-be-dem bî-kadr [ü] şân oldum
- 6 Ne dîrsin oğ gibi toğrı iken şıdğ [u] riyâsında
Hayıf kim egri diller i'tikâdında gümân oldum
- 7 Bulunmaz gün olur ceybümde [bir] meskûk-ı sulţânî
Köpek yir deyü halkuñ dillerinde dâstân oldum
- 8 Ne kâşânemde râhat var [ne] dîn ile 'ibâdet var
Ne aḥret var ne dünyâ gezmede kara şabân oldum
- 9 Yüzimde aḫ şaḫal zann itmesünler her gören zîrâ
Yulardur her ne yire çekseler aña uyan oldum
- 10 Muşâliḫ-ra's ile i'tibâr (?) biñ la'net
Bize zâ'il şansun alsun ben yapıldum kâmrân oldum

136

2b Neşâtum kalmadı şûr ile [bir] kurı fidan oldum: Şûr ile neşâtum kalmadı kurı fidan oldum M.

6b gümân: bed-gümân M.

9b çekseler: çekerlerse M.

10b Mısrada vezin kusurludur.

- 11 Baña dostlık degül teklif-i ‘ayānlığı eylemek
Pederden alma bāğum işte şatdum ben ziyān oldum
- [35a] 12 Gehī (?) gehi ifk ü mezemmetle
Ne vakt iy geçer çarh (?) şehir-i şād-mān oldum
- 13 ‘Abālım bir gice alıpsar ibā (?) yoħsa
Beni zannetmeñüz ğā’ib zaif [ü] nā-tüvān oldum
- 14 Bu beş günlük ‘ömürde sīm-i rāhat göster iy tālīh
Yeter (?) rızā-yı huşk-ı nān oldum
- 15 Tabi‘at almamış tıflāne-meşreb olduğım bildüm
O şān o şecāat-i nazmumla **Fennī** kışşah‘ān oldum

149¹³⁷

Müseddes-i Haylī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [35a] 1 Hüdāyā cümle derd ehli niyāz eyler devā senden
Şehenşāh-ı cihānsun [sen] lütuş umar gedā senden
İrer cümle esir-i kayd-ı işyāna rehā senden
Meded senden olur iy ‘ālemüñ varı baña senden
Günāhum bildüm eylersem n’ola şefkat recā senden
Benüm rahmetlü sultānum hařā benden ‘atā senden
- 2 Şehā ‘ibret göziyle hālūme çünki nigāh itdüm
Günāhum bī-‘aded gördüm derün-ı dilden āh itdüm
Dirīgā bunca yıllık sa’yimi cümle tebāh itdüm
İlāhī gerçi kim bilmezlık ile çok günāh itdüm
Günāhum bildüm eylersem n’ola şefkat recā senden
Benüm rahmetlü sultānum hařā benden ‘atā senden

¹³⁷ Mecmuada 3. ve 4. bend karışık bir şekilde yazılmıştır. Bu durum müseddesin kafiye bütünlüğünü bozmaktadır. Karışıklığın giderilmesi adına 3. ve 4. bend kafiye düzenine göre okunmuştur. Burada müstensih tarafından hata yapıldığı düşünülmektedir.

- 3 Olup zevk [u] şafâ kârum ğam [u] âlâmı bilmezdüm
Ser-encâmum yine müncer ola encâmı bilmezdüm
Yağarmış âteş-i ğaflet dil-i nâ-kâmı bilmezdüm
Haṭâ ile geçermiş ‘ömrümüñ eyyâmı bilmezdüm
Günâhum bildüm eylersem n’ola şefkat recâ senden
Benüm raḥmetlü sulṭânüm ḥaṭâ benden ‘atâ senden
- 4 Yağarsa nâr-ı kaḥruñ yâ îlâhî cânı bisyârî
Kerem kıl âb-ı iḥsânuñla teskîn eyle ol nârî
Şuçum bî-ḥad günâhum bî-‘adeddür itmem inkârî
Ḳabûl it tevbemi luṭf eyle iy ‘âlemlerüñ varî
Günâhum bildüm eylersem n’ola şefkat recâ senden
Benüm raḥmetlü sulṭânüm ḥaṭâ benden ‘atâ senden
- 5 Ḥalâş it **Haylî**-yi zârı ḥabîbüñ Muştafâ ḥaḳḳı
O nâ-çâra şafâ vir çâr-yâr-ı bâ-şafâ ḥaḳḳı
Olupdur teşne-i luṭfuñ şehîd-i Kerbelâ ḥaḳḳı
Şuçum ‘afv eyle yâ Rab rûḥ-ı pāk-ı enbiyâ ḥaḳḳı
Günâhum bildüm eylersem n’ola şefkat recâ senden
Benüm raḥmetlü sulṭânüm ḥaṭâ benden ‘atâ senden

150

Müseddes [Äzerî]

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- [35b] 1 Dimiş idüñ [o] belâ-keşleri [yâd] ideyin
Dil-i vîrânelerin luṭf ile âbâd ideyin
Hicrûme şabr ideni vaşluma mu‘tâd ideyin
Dir iken ‘aşk[um] ile zâr olanı şâd ideyin
Bunca feryâdum işitdüñ dimedüñ dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesün ben kime feryâd ideyin
- 2 Nâvek-i âh-ı seḥer eylemedi hergiz eşer
Dil-i sengüñ ne ‘aceb saḥt imiş ey gonca-i ter
Ser-i küyuñda figân eyler iken şâm [u] seḥer
Saḥt dil olduĝuña şâhidi ey dil bu yeter
Bunca feryâdum işitdüñ dimedüñ dâd ideyin
Sen ki dâd itmeyesin ben kime feryâd ideyin

- 3 Saña hıdmet idenüñ cümlesi ‘āşık degül a
Da‘vî-yi ‘aşk idenüñ cümlesi şādık degül a
‘Āşık olana cefā ‘adle muvāfık degül a
Bir senüñ gibi kerem kânına lāyık degül a
Bunca feryādum iştdüñ dimedüñ dād ideyin
Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin
- 4 **Āzerî**-veş reh-i ‘aşkuñda olup efkende
Seni terk eylemezem nite ki cānım tende
‘Arz-ı hāl itmege yok ğayrıya tākāt bende
Senüñ ihsānuña kalmışdur ümīdim sende
Bunca feryādum işiddüñ dimedüñ dād ideyin
Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin

151¹³⁸

Meşnevî

mefā‘ilün fe‘ülün mefā‘ilün fe‘ülün

- [35b] 1 Eger to yār ne-dārī çerā taleb ne-konī
Eger be-yār resīdi çerā t̄arab ne-konī
- 2 Be-ki ehli çi nişin ki in ‘aceb kār-est
Aceb toy-i ki hevāy çünin ‘aceb ne-konī

152¹³⁹

Hayālî

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [37a] 1 ‘Ārızuñ meyden ‘araç-riz olsa iy hūr u cemil
Şanuram cennetde tuğyān eylemişdür selsebil

¹³⁸ Farsça bir mesnevi bulunmaktadır.

1 Eğer sen bir sevgiliye sahip değilsen neden talep etmezsin? Eğer bir sevgilin varsa neden sevinmezsin?

2 Bu acayip bir iş ki başkalarıyla oturursun. Sen ki böyle acayip havaları neden acayip görmezsin?

¹³⁹ A. Nihat Tarlan, *Hayālî Bey Divanı*, s. 263. G. 9. // [37a]: Mecmuada bu sayfadan önceki 36a ve 36b’de Ubeydi’nin terki-bendi bulunmaktadır ama varakların doğru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniyle karışmış olan bu varak 2b sayfasında yer alan Ubeydi’nin terki-bendinden sonra eklenmiştir.

1a meyden: nāgeh D.

- 2 Āfitābı nice teşbīh ideyin ruhsāruña
Sen sa‘ādet nūrusın ol hāke düşmüş bir zelil
- 3 Bir kadem çıkmaz ser-i kūyuñ koyup ‘aşıklararuñ
Ṭāq-ı ‘arşa nerdubān olursa perr-i Cebre’il
- 4 Bezmde bir perde açdı rāz-ı ‘aşkuñdan senüñ
Düşdi nāgeh perdeden taşra hezārān kāl ü kıl
- 5 Reşk-i a‘dādan Ḥayālī çekme miḥnet şābir ol
Eyledi Ḥaḳ āteş-i Nemrūd’ı gülzār-ı Ḥalil

153¹⁴⁰

Ālī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [37a] 1 Helāk itmek midür kaçduñ nedir iy şūḥ-ı bī-pervā
Neden ben mübtelāyā tā bu deñlü nāz u istiğnā
- 2 Tekellūf ber-ṭaraf şimden girü arama yok çāre
Muḥaldür kim saña rāz-ı nihānı eyleyem ifşā
- 3 Geçer mi rūzgārı böyle ümmīd-i vişālūñde
Olur mı yoḥsa ol bir gün müyesser bendeñe āyā
- 4 Ruḥ-ı maḳşūd olurdu cilve-ger āyine-i dilde
Felekde eylesem tenhā seni bir kūşede peydā
- 5 Nişār eylerdi ḥāk-i pāyuña hep varını Ālī
Naşīb olsa aña fetḥ-i der-i gencīne-i ma‘nā

4a rāz-ı ‘aşkuñdan: çeng ‘aşkuñda D.

5a Reşk: Mecmuadaki tahribat nedeniyle okunamayan kelime *Divan*’dan eklenmiştir.

¹⁴⁰ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 111. G. 2.

2b kim: ki D. // rāz-ı nihānı eyleyem: rāz-ı derūnı eylesem D.

3b ol bir gün: bir gün ol D. // āyā: Bu kelime *Divan*’da bulunmamaktadır.

4a Bu mısra *Divan*’da şöyle geçmektedir: “Der-āğūş eyleyüp naḥl-i bülendüñ ber-murād olsam”

Kadri

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [37b] 1 Geldi şahın-ı bāğa gösterdi yine ruhsār gül
 'Āleme 'arz itdi bŷy-ı Aḥmed-i muḥtār gül
- 2 Deldi bağrın 'andelībün ḥançer-i ḥār-ı cefā
 İtmedi bīmār-ı derd-i 'ışkına tīmār gül
- 3 Ğam degül baş gösterürse sīneden dāğ-ı derün
 Ƙanda kim iy gonca-fem olavirür gül-zār gül
- 4 Bŷlbŷl-i ŷŷrīdeye rağmen ne ḥŷnīdür gözün
 Gŷlŷen içre ḥār ile her dem güler oynar gül
- 5 Aldı āh-ı ŷubḥ-gāhın bŷlbŷl-i dil-dādenün
 Anuñ içün olmadı gŷlŷende ber-ḥurdār gül
- 6 Ğonca ebkārıyla nā-gāh ŷaflığın gŷŷ eylemiŷ
 Ol sebebdendür ki eyler bŷlbŷle āzār gül
- 7 Bezm-i gŷlŷende nedür feryāduña bā'is̄ deyü
 Andelībün itmedi ḥālinden istifsār gül
- 8 Kimse almaz bāğunı 'ālemde fŷls-i aḥmere
 Düşdi rağbetden olalı ŷāhid-i bāzār gül
- 9 Bāde-i jāliyle āḥir başına düşdi hevā
 Bāda virdi ḳoymadı hiç cŷbbe vŷ destār gül
- 10 Nağme-perdāz olmuş iken gŷlŷen-i kŷyind'anuñ
 'Andelīb-i zārdan niçün olur bīzār gül

¹⁴¹ Mehmet Kŷlahlıođlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kiŷiliđi ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s. 17-19. Kaside (K.) 3. // Mecmuada 23 beyit olan bu kaside *Divan*'da 22 beyittir.

4a gözŷn: görŷn M.

9a Bāde-i jāliyle āḥir: Zŷlf-i sevdāsıyla yārŷn D.

10 Bu beyit *Divan*'da bulunmamaktadır.

10a kŷyind'anuñ: Mecmuada "kŷyında anuñ" ŷeklinde geçen ifade vezin gereği bu ŷekilde okunmuŷtur.

- [38a] 11 Derd-i hecrüñle dem-â-dem nice bir kân ağlasun
Rûyına bülbüllerüñ iy gönca bir miqdâr gül
- 12 Kaṭre-i ŧebnemden almıŧ ŧafḩa-i billür ele
Bülbüle cevr eylemekden eyler istiġfâr gül
- 13 Nâzikâne kûŧe-i gülŧende ŧayd itmek diler
ŧâhidan-ı bâġa her dem gösterür dînâr gül
- 14 Bâġdan bir bir kopup yir yir üzül-di gön-celer
Mülden olmuŧ gördiler ol rû-yı âteŧ-bâr gül
- 15 Baña sen lâlâ geçinmeklik ne ḩaddüñdür deyü
Tâc-ı la'lin lâlenüñ başına itdi dâr gül
- 16 Meclis-i ḩâŧında paŧa-yı 'adâlet gösterüñ
Eyledi zâr-ı hezâra itdüġin inkâr gül
- 17 Gör-di zat-ı pâküñi bir aḩsen-i maḩlûḩsın
ḩıdmetüñde giydi geldi ḩil'at-i jengâr gül
- 18 Reh-güzâruñda ṫurup dâ'im kefinde zer ṫutar
Maḩdemüñde itmek ister varını îŧâr gül
- 19 Rûzġârından ŧehâ feryâda geldi kaḩuña
Yoḩ zebânı saña ḩâlin itmege iŧ'âr gül
- [38b] 20 Sû-be-sû seyr eyledüm ŧu gibi bâġ-ı 'âlemi
Görmedim rûyuñ gibi gerç-i ki yüz biñ var gül
- 21 Gönca-veŧ dem-bestelik saña ne mümkün **ḩadriyâ**
ḩande olsa dâ'im eyler büyünü iḩhâr gül

12a ŧafḩa: ŧubḩa D.

13a gülŧende: ḩalvetde D.

15b lâlenüñ: lâle tek D. // dâr: ṫâr D.

17b geldi: gitdi D.

19a feryâda geldi: feryâd kıldı D.

- 22 Gülşen-i dehr içre dirler ‘ārife bir gül yeter
Baña rüyuñ var iken lāzım degül tekrār gül
- 23 Bāğ-ı ‘ālemde gül-i ruhsār-ı ālüñ şolmasun
Ağlasun düşmenlerüñ gül gibi sen her bār gül

155¹⁴²

Tahmīs-i Ferīdī

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [38b] 1 Hākister olur çarḥ bir ednā şererümden
Çana boyanur yeryüzi ḥün-ı cigerümden
Mehcūr olalı ol gül-i ra‘nā nazārumdan
Teng oldı cihān başıma āh-ı seḥerümden
‘Ālem görünür mi gözime eşk-i terümden
- 2 Mābeyne bürüdet ki o dil-dār ile düşdi
Dil āteş-i hicrānı ile yandı tutuşdı
Şol dem ki beni terk idüp illerle konuşdı
Murğān-ı belā vü sitemi başuma üşdi
Evvel kuş uçurmazdı ol āfet üzerümden
- 3 Dilde heves-i kaddidir ol ḥaṭṭı gubāruñ
Çeşmimde ḥayālāt-ı ruḥıdur o nigāruñ
Gönlümde ğam-ı ḥaṭṭıdır ol lāle-‘izāruñ
Başımda hevā-yı ser-i zülfidür o yāruñ
- [39a] Aḥbāb su’āl eyler ise derd-i serimden
- 4 Olmaz bu cihān içre sirişküm gibi merdüm
Her demde ider dīde-i pür-ḥūna teraḥḥum
Ser-riştesini dostlıguñ eylemeyüp güm
Hem-demlik idüp bezm-i belāda hele eşküm
Dūr olmadı bir nice zamāndır nazārumdan

23a şolmasun: şolmayup D.

¹⁴² Bu şiir Edibî'nin gazeline tahmistir.

- 5 Āl ile alup ʿaqlımı evvel o semen-ber
Kılmışdı **Ferīdī** kerem ü luṭfi füzün-ter
Şimdi beni bilmez geçüp ol yār-ı sitem-ger
Aḥvālümü şormazsa Edībī n’ola dilber
Derd-i dil-i bīmārı bilür nālelerimden

156¹⁴³

Hüve [Nazm]

feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- [39a] 1 Biri evden bunuñ biri қапудан
Hiç ola mı ki redd ola қапудан
- 2 N’ola maʿzül ise timār Emnī
Yapu taşu қалур mı hiç yapудан

157¹⁴⁴

[Nazm]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- [39a] 1 Ferāġāt eyledüm yāruñ ruḡından kākülinden hem
Bu gülzāruñ uşandum lālesinden sünbülinden hem
- 2 Gülistān-ı hevesden gelmez oldu nice demlerdir
Nesīm-i sünbülinden yādıma būy-ı gülingen hem

158¹⁴⁵

Hüve [Sūzī]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

- [39b] 1 Dervişüñem eyle naḡar yā Ḥāzret-i Mollā-yı Rüm
İtme қапуñдан der-be-der yā Ḥāzret-i Mollā-yı Rüm
- 2 Ney sırruñı eyler beyān def sīne döger her zamān
Naʿtūñ oқur murġ-ı revān yā Ḥāzret-i Mollā-yı Rüm

¹⁴³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

¹⁴⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada bu şiirin başlığında “Murabba” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

¹⁴⁵ Bu şiirin mecmuada eksik olduğu tespit edilmiştir.

3 Luṭf-ı kelāmuñ Meşnevî zāhirde zātuñ ma‘nevî
Cānlar virür her Mevlevî yā Ḥazret-i Mollā-yı Rüm

4 Bu **Sūzî**-i zār u nizār āşüfte-i zülf-i nigār
Medhūñ oḡur leyl ü nehār yā Ḥazret-i Mollā-yı Rüm

159¹⁴⁶

Veysi

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

[39b] 1 ıurrelerüñ ruḡlaruña kıl niḡāb
Eyler iseñ baḡduḡumuzdan ḡicāb

2 ıatma ḡaşuñ ruḡlaruñı ḡösterüp
İtme bize luṭf yüzünden ‘itāb

3 Şaymaz ise bendelerinden bizi
Söyleşürüz yār ile rüz-ı ḡisāb

4 Ḥaste ciger sūḡte dil-i bî-ḡarār
Döndi baña bezm-i belāda kebāb

5 Diḡḡat ile vaşf-ı ḡaṡuñ yazsa ger
Her sözi **Veysi**’nüñ ola bir kitāb

160¹⁴⁷

‘Ulvi

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

[40a] 1 Ol şeh-i mülk-i melāḡat ben gedāsından ḡaçar
‘Ādet ancaḡ dil-rübālar mübtelāsından ḡaçar

¹⁴⁶ Z. Toska (1985). *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 190. G. 5.

2b ‘itāb: niḡāb D.

5a ḡaṡuñ: ḡaddüñ M.

¹⁴⁷ İ. Çetin (1993). *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, s. 256. G. 109.

- 2 Āh kim bīgānelik idüp bizi yād eylemez
Yādlarla seyr ider ol āşınāsından kaçar
- 3 Zāhid-i nā-dān cemāl-i yāri görse dūr olur
Beñzer ol huffāşe hurşidüñ ziyāsından kaçar
- 4 Toli içsem tolımı içmez o dilber nāzdan
Bādeden hazz eyler ammā merhabāsından kaçar
- 5 Tevbe eylerdi şarāb-ı nāba ‘Ulvī şūfiyā
Hıvaf ider pīr-i muğānuñ bed-du‘āsından kaçar

161¹⁴⁸

‘Ālī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [40a] 1 Bilinmez niçe gündür çeşm-i bīmārum ne ‘ālemde
Göñül derd ü elemde bilmezem yārum ne ‘ālemde
- 2 Var iy bād-ı seher halvet-serāy-ı hāşını yoqla
Yatur mı h‘āb-ı istiğnāda hānd kārūm ne [‘ālemde]
- 3 Hırāmānī hırāmānī gezer mi şahn-ı gülşende
‘Aceb ol serv-қadd ü lāle-ruhsārūm ne ‘ālemde
- 4 Kimüñle eglenür n’eyler añar mı ben dil-efgārın
Muhaşşal bilsem ol şūh-ı sitem-kārūm ne ‘ālemde

2a Āh kim: ol perī D. // bizi: beni D.

2b Yādlarla seyr ider ol: Yādlar ile seyre varur D.

3a nā-dān: hod-bīn D.

3b huffāşe hurşidüñ: huffāş kim mihrüñ D.

4a nāzdan: nāz ider D.

5a eylerdi şarāb-ı nāba: eyler idi şarāba şūfiyān D. // şūfiyā: velī D.

¹⁴⁸ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 30.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 1215.

2b hānd kārūm: hūnkārūm D.

4a dil-efgārın: dil-efgārı D. // Mecmuada “dil-fikārın” şeklinde geçen kelime vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

5 Sürer mi bāde-i nābuñ şafāsın sensüz iy ‘Ālī
Bilürseñ söyle [gel] ol mest-i hūn-h̄v̄arum ne ‘ālemde

162¹⁴⁹

[Ġazel]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [40b] 1 Zülf-i dilber ki ‘izār-ı dil-rübā üstündedir
Süre-i ve’l-Leyl’dür kim ve’ḍ-Ḍuḥā üstündedir
- 2 Gün yüzünde zülf-i ‘anber bār-ı müşk āsā-yı dost
Ebr gibidir ki cism-i Muştafā üstündedir
- 3 Gördi şām-ı zülfüñi didi ki faḥr-ı enbiyā
Gülşen-i cennet bunuñ altında yā üstündedir
- 4 Diller alur gözlerüñ cānlar bağışlar leblerüñ
Lā-cerem ‘āşıkларуñ ḥavf u recā üstündedir
- 5 Raḥm kıl dervişüñe iy pādişāh-ı ḥüsn kim
Pāy-i taḥt-ı salṭanat dest-i gedā üstündedir

163¹⁵⁰

Zātī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [40b] 1 Ҙanı ol demler ki bir serv-i bülendüm var idi
Sünbülinden her gice boynumda bendüm var idi
- 2 Medḥ iderdüm ḥüsn mir‘ātına karşı leblerin
Tūṭī-i güyā gibi ağızumda қandüm var idi

5b hūn-h̄v̄arum: gam-h̄v̄arum D.

¹⁴⁹ Mecmuada şiirin başlığında Hayālī yazmaktadır fakat bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır. Ve şiirde herhangi bir mahlas da bulunmamaktadır. Bu nedenle şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

1b *Kur’an-ı Kerim*. Leyl 92/1. // “Leyl”: “Gece.” // *Kur’an-ı Kerim*. Duḥā 93/1. // “Ḍuḥā”: “Kuşluk vakti” (Altuntaş ve Şahin, 2011: 688-689).

¹⁵⁰ M. Çavuşoğlu, & M. A. Tanyeri (1987). *Zati Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı III. Cild*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 307. G. 1480.

1a demler: günler D.

- 3 Cüst [ü] cü eylerdi kūyın görmesem bir kez eger
‘Aşk dirler adına çāpuk-levendüm var idi
- 4 H̄‘āce-i hicrāna şatdı āh kim ben bendeyi
Bir kıyāmet serv-қad maḥbūb efendüm var idi
- 5 İy ṭabīb-i cān u dil bir gün ola kim diyesin
Zātī dirlerdi benüm bir derd-mendüm var idi

164¹⁵¹

[Gazel]

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [41a] 1 Zevk ü şafā didükleri derd ü belā mı ki
Mihr [ü] vefā didükleri cevr ü cefā mı ki
- 2 Şāh-ı cihān didükleri ey h̄‘āce-i zamān
Şol mülk-i ‘aşқа mālik olan bir gedā mı ki
- 3 Vuşlat didüğüñ ‘āşıkına dilberüñ ‘aceb
Şol göz ucıyla eyledügi merḥabā mı ki
- 4 Bir serv-i hoş-ḥırāma hevādār olup durur
Göñül kuşu hiç alçağa қonmaz hümā mı ki
- 5 Ol serv-қāmet itse kıyāmet қoparır āh
Bālā mı ki bu yoḥsa baña bir belā mı ki

3a bir kez eger: bir gün yüzün D.

3b ‘Aşk; Eşk D.

5b bir: Bu kelime mecmuada bulunmamaktadır, *Divan*’dan eklenmiştir.

¹⁵¹ Mecmuada şiirin başlığında Bāki yazmaktadır fakat bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır. Ve şiirde herhangi bir mahlas da bulunmamaktadır. Bu nedenle şiirin kime ait olduğu tespit edilememiştir.

165¹⁵²

Zātī

mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün

- [41a] 1 Didüm ki benüm yā Rāb dilber neme kīn eyler
Gönlüm didi 'aynuñda olan neme kīn eyler
- 2 Didüm ki benüm ŧi'rüm düşürme zebānuñdan
Didi o lebi ŧekker ħalvā neme kīn eyler
- 3 Didim ki gözüm yāşı çevrem çemen itmişdür
Ol dilber-i gendüm-gün didi nem ekin eyler
- 4 Tennür-ı belā içre biryān ideyin sīnem
Dilber didi kim yaşıñ anı nemekīn eyler
- 5 Yārān didi iy **Zātī** yok bezm-i maħabbetde
Feryād u fiğānuñdan özge nemekī n'eyler

166¹⁵³

Nāṭıkī

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [41b] 1 Melāḫāt mülkinüñ ŧāḫib-kırānıdur gören yāri
Anıñçün lendhā-veŧ kāküli olmuş kafādāri
- 2 Fünün [u] mekr içinde zerḳ-i dilde ħīle bābında
Olupdur 'Amr-ı 'ayyāri anuñ çeŧm-i siyeh-kāri

¹⁵² A. N. Tarlan (1967). *Zātī Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı I. Cild.* İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 471. G. 471.

1a yā Rāb dilber: dilber yā Rab D.

2a benüm ŧi'rüm düşürme zebānuñdan: zebānundan düşürme benüm ŧi'rüm D.

2b neme kīn eyler: nemeki neyler D.

3b nem ekin eyler: neme kīn eyler M.

4a ideyin: idüben D.

4b yaşıñ: başuñ M.

¹⁵³ S. Akbulut (2004). *Nāṭıkī Divanı İnceleme Metin.* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, s. 290-291. G. 376.

1a gören: göre M.

2a içinde: işinde D. // zerḳ: sarḳ D. // bābında: pāyinde D.

2b 'Amr: 'ömr D.

- 3 O zülf- i nîze-bâzîdür meşelde mâlik-i ejder
Ğazabda ğamzesi Kâsım bedî'ül-ĥüsn-i ruĥsârı
- 4 Nigâh-ı cân-sitânı şan geridür vaĥt-i ĥiddetde
Ve-lîkin Sa' d-i Vaĥĥâş oldu ebrû-yı kemândârı
- 5 Ruĥı mihr-i nigâr u muĥbilidür ĥâl-i hindûsı
Ĥayâl-i ĥaĥĥ-ı sebzi deşt-i dilde çetr-i zengârı
- 6 Raĥîb-i rû-siyehdür baĥtuñ nâ-baĥtiyâr el'ĥaĥ
Velî Nûşirevân olmuş leb-i la'l-i şeker-bârı
- 7 Debîristân-ı naĥmuñ **Nâĥıķı** bir zer-i cumhûrîdür
Anuñçün maĥz-ı ĥikmetdür hüner bâbında ğüftârı

167¹⁵⁴

Leĥû

mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün

- [41b] 1 Meşâm-ı dilde bûy-ı vaşl-ı yârımdan 'alâmet var
Kulaĥum çınlayup seĥrür ğözüm yine işâret var
- 2 Bi'ĥamdillâĥ ğorecek ğözlerümüz var imiş yâri
Açılmış ol ĥül-i ĥandân ğördük ĥoş leĥâfet var
- 3 Uyandı dîde-i devlet yüzün ğördük bi'ĥamdillâĥ
Mezîd-i iltifâtuña bize yine delâlet var
- 4 Raĥîbüñ bî-ĥuzûr olmuş nigârâ istimâ' itdük
Yüzüñ ğörmekde iy mihr-i dıraĥşânım sa'âdet var

4a ĥiddetde: ĥaddinde D.

4b Ve-likin: Hünerde D. // oldu: ol dü D.

5a nigâr u muĥbilidür: nigârı fi'lîdür M.

5b çetr: çîn D.

6a el'ĥaĥ: ancaĥ D. // Bu mısra *Divan'* da eksiktir.

7a Bu mısradâ vezin kusurludur.

¹⁵⁴ Mecmuada bir önceki şiir Nâĥıķı'ye ait olmasına rağmen bu şiiri *Nâĥıķî Divanı*'nda bulamadık. Bu sebeple şiirin kime ait olduĥu tespit edilememiştir.

- 5 Gözüm yollarda ol serv-i revāna intizārundan
İrişdi peyk-i devlet açıl iy āyine vuşlat var

168¹⁵⁵

Ḳadri

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [42a] 1 Açılsa gönca bülbül başlasa gülşende şehnāza
O şūḡ ile biz itsek tāze meclis meclis-i tāze
- 2 Niyāz ehline nāz u şive-kārı ol perī-rūnuñ
Taḥammül eylemek mümkün midür bu şive vü nāza
- 3 Ne sūd ilden senüñle sırr-ı 'aşkı biz nihān itsek
Der [ü] dīvār-ı dārı tutdı cāna cümle āvāza
- 4 Ḳonar başına devlet mālīk olan kimsenüñ iy dil
Bunuñ gibi hümā pervāz bir maḥbüb-ı şehbāza
- 5 Ḥadīs-i la'l-i nābuñ her kitāba itseler taḥrīr
İder 'uşşāk añna ser-rişte-i cān ile şirāze
- 6 'Arūs-ı bezm-i güldür gördi anı oldı meşşāḡa
Ruḡ-ı dildāra tāb-ı bāde iy dil bağladı ḡāze
- 7 Süḡanda dest-yār-ı himmet-i yārān ile Ḳadri
Mesihā'nuñ yitürdi nazm-ı rūḡ-efzāsın i'cāze

169¹⁵⁶

Hüve

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [42a] 1 İçerde ehl-i beytün taşrada sen dögdürüp Nef'i
Çalındı çeng-i ḡarbī her ḡarafdan yine ḡaşmāne
- 2 O 'ālī ḡubbede germiyetinden Şarı Keyvān'ıñ
Çıkar her dem ḡ.ş.ḡ şakıldısı çak burc-ı keyvāna

¹⁵⁵ Mehmet Külahlıoğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

¹⁵⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

170¹⁵⁷

Nef'i

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [42a] 1 Şarı Keyvān'dan s.k ümmīd itmesün Kirli Nigār
Gicir ise f.rci ger başturma gibi tuzlasun
- 2 Şarı s.kden hazz iderse f.rcine taqdurmadın
G.t.n. şoksun Şolağũn kīrini yaldızlasun

171¹⁵⁸

Ḳabūlī

mef'ūlü fā'īlātü mefā'īlü fā'īlün

- [42b] 1 İhsāna mazharuz naẓar-ı iltifāt ile
Manzūr-ı 'ayn-ı 'āṭifetüz her cihāt ile
- 2 Bir manşıb-ı şerīf idi kūyuñ gedālığı
Tevcīh olındı ol bize kayd-ı hayāt ile
- 3 Hazz itdi bī-berāt alanlar menāşıbı
Beñzer ki şimdi çıkdılar anlar berāt ile
- 4 Dil şokma kimse ağzına çün hāme-i devāt
Olmaz muḳayyed ehl-i hıred hırdavāt ile
- 5 Geçdi **Ḳabūlī** küşte-i şemşīr-i 'ışk olup
Kim virdi anı zümre-i maḳtūle ḳāt ile

¹⁵⁷ F. Öztürk (2020). *Siham-ı Kaza (Eleştirel Basım)*. Dün Bugün Yarın Yayınları, s. 189. Kt. 42.

1a Keyvān'dan: Oğlardan S. K.

1b Gicir ise: Pek gicirse S. K.

¹⁵⁸ Mustafa Erdoğan, *Kabuli İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitledi Metin-Dizin)* Cilt 1, s. 711. G. 371.

3a bī-berāt: bī-berātuñ D. // menāşıbı: menāşıbın D.

4a devāt: berāt M.

5b anı: aña M.

172¹⁵⁹

‘Ulvî

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- [42b] 1 Gerçi vardur bu cihân içre firāvān kesici
Çanı gamzeñ gibi iy gözleri fettān kesici
- 2 İy benüm başumı meydān-ı gama tōp idici
İy benüm sīneme biñ nāz ile çevgān kesici
- 3 Yanuma düşdi ‘adū yār ile seyr eyler iken
Aldı bir yanumı geldi yine büryān kesici
- 4 Şefkat itmez n’ideyin baña ħarāmī gözün āh
Beñzer ol kāfire kim ola müselmān kesici
- 5 ‘İyd-ı adĥā-yı vişālinde o şāhuñ ‘Ulvî
Oldı ħurbānı göñül ħançeri ħurbān kesici

173¹⁶⁰

[Maṭla‘]

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- [42b] İy baña seng-i melāmetden irer ‘ār diyen
Benüm ol başını ortaya koyup yār diyen

174¹⁶¹

Bākî

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [43a] 1 Dil-i pür-derd-i mecrūĥı der-i cānāne ṭapşurdum
Varup dārü’ş-şifāya yine bir dīvāne ṭapşurdum

¹⁵⁹ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 573. G. 676.

4b ola: oldı D.

¹⁶⁰ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beyitn başlığında “Müfred” yazılmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

¹⁶¹ Sabahattin Küçük, *Bākî Divanı*. [Erişim: 30.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 341.

- 2 Nigeh-bān eyledüm genc-i ğama bir heft-ser ejder
 Һayāl-i zülfini çün bu dil-i vīrāne Һapşurdum
- 3 ‘Acūz [u] pīre-zen dehrüñ çü Һaşdı cān imiş bildüm
 Erenler himmetinde ben anı merdāne Һapşurdum
- 4 Ruĥı gül-zārına ol ğoncanuñ cān murġını virdüm
 Yine bir bülbül-i ğüyā gül-i Һandāne Һapşurdum
- 5 Ser-i zülfi ucından ‘āķibet ser terkini urdum
 Girüp meydāne **Bākī** Һöpümü çevġāne Һapşurdum

175¹⁶²

Veysi Efendi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [43a] 1 Āh kim olsa gerek pūşış-i tābūt-ı fenā
 Һıl‘at-i pādişeh [ü] Һırķa-i peşmīn-i gedā
- 2 Bir bahāya şatulur dest-i ecelden āĥir
 Zer-nişān efser-i şāhān u külāh-ı fuķarā
- 3 Bir olur külbe-i dervīş ile Һaşr-ı şāhī
 Āteş-endāz olıcaķ sā‘ıķa-i Һahr-ı Һudā
- 4 Serdī-i bād [u] hevā cānumuza kār itdi
 Saña Һaldı işimüz iy kerem ıssı Mevlā
- 5 **Veysi**-i Һaste-dile Һudret-i nuţķ itme dirġ
 Ol zamān kim ola dem-beste zebān-ı büleġā

3b ben anı: anı ben D.

4a gül-zārına: gül-ġünına D. // cān: dil D.

5a ucından: ucında D.

¹⁶² Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti)*, s. 189. G. 3.
 5a Һudret: Һuvvet M.

4 Ecel yetmez ki iklīm-i ‘ademden cānibe varam
Hemān terk-i diyār itmekden özge qalmanı çārem
Ya deryāya atılam tā ki kimse görmeye kıaram
Düşüp yā hancere imansız ölem bir bed-efkāram
Hele gāyetde şimdi derd-i hicrānuñla bīmāram
Hemīn cānlar virir bir mübtelā-yı bī-kes ü zāram
Baña raħm eylemezsin n’emden incindüñ benüm n’emden

[44a] 5 Atup oğ gibi yābāna **Sipāhī**’yi melāl itme
Yoluñda toğrıdur kaşuñ gibi egri hayāl itme
Qalem tek kes başın tek za‘f-ı hicrānuñla nāl itme
Aña kan ağladup yaşın güzel başuñ çün āl itme
Ġam-ı ebrū-kemānuñla büküp kıaddin hilāl itme
Aña bu işleri gel gözlerim nūrı helāl itme
Utanmazsañ Hudā’dan bāri zālīm utan ādemden

178

[Hāverī]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

[44a] Rūzgārına göre kıullan cihānı **Hāverī**
Kāh pür-cüş ol gehī hāmüş deryālar gibi

179¹⁶³

Emrī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

[44a] 1 Öldürürseñ beni hikmet haqquñ
Dirgürürseñ yine kıudret Haqquñ
2 Dilesem cānuñ alurdum didi yār
Didüm iy dost irādet Haqquñ

¹⁶³ M. A. Yekta Saraç, *Emri Divanı*. [Erişim: 30.12.2020,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>] G. 273.

1a hikmet: kıudret D.

1b kıudret: hikmet D.

2a alurdum: olurum D.

- 3 Ni‘met-i būsūñı men‘ itme didüm
Leblerüñ didi ki ni‘met Hakkıñ
- 4 Didim iy dost ‘ināyet eyle
Didi bī-çāre ‘ināyet Hakkıñ
- 5 Şeb-i ğamda ki didüm hādī ol
Didi iy **Emrī** hidāyet Hakkıñ

180¹⁶⁴

[Maṭla‘]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [44a] adīmī yār-ı cānumsın gel iy ğam gitme evden sen
Feraḥ şādī gelür gider benümle alıcak sensen

181

Fevrī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [44b] 1 Öykünürmiş add-i yāre serv-i āzād olmasun
Gül yüzinden utanur güller cemāli şolmasun
- 2 urduğunca ol melik iylükdedir bilmez raıb
Göreyin anı iki ‘ālemde iylük bulmasun
- 3 Döne döne ögidür ğam āsiyābıdur felek
Sāiyā dur sen gözet nāgeh şuyı şoğulmasun
- 4 Būsitān-ı dehr içinde bulmadı bū-yı vefā
Gül nice yırtup yaa sünbül şaını yolmasun
- 5 La‘lüñe evvel nazarda cānum itmezsem revān
Adum iy dilber benüm ‘ālemde **Fevrī** olmasun

3a Ni‘met-i būsūñı: Ni‘am-ı būsēñi D.

3b Leblerüñ: Lebleri D.

5a Şeb-i ğamda: Şeb-i fūratde D. // ki didüm: didüm D. // Mecmuada “didüm ki” şeklinde geçen ifade vezin gereği bu şekilde okunmuştur.

¹⁶⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit matladır.

182¹⁶⁵

Nev'î

mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün

- [44b] 1 Ne bār-ı qahr ile ğam çek ne luṭfa mesrūr ol
Ne vuşlat eyle ṭaleb yārdan ne mehcūr ol
- 2 Qanā'at eyle ṭama' kılma şevket ü cāha
Ne mīr-i mesned-i 'izzet ne 'abd-i me'mūr ol
- 3 Geçinme kelleñe ser kāsesi şınar āḫir
Dilā cihānda gerek Cem gerekse Fağfūr ol
- 4 Niḳāb-ı şüret-i esrārı açma nādāna
Libās-ı 'iffet ile Ka'be gibi mestūr ol
- 5 Çü yok bu fānī cihānuñ baḳāsı iy Nev'î
Ne bār-ı qahr ile ğam çek ne luṭfa mesrūr ol

183¹⁶⁶

[Nazm]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [45a] 1 Sāḳi-yi gül-ruḫ elinden bir ḳadeḫ
İç perişān ḫāṭıruñ olsun feraḫ
- 2 Mey ḫarāmsa Ḥaḳḳ'uñ luṭfi ḫelāl
Ḳamu mezḫebde budur ḳavl-i eşaḫ

¹⁶⁵ M. Tulum, & M. A. Tanyeri (1977). *Nev'i Divan Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 399-400. G. 284.

3b Dilā cihānda: Cihān içinde D.

4b 'iffet: ğaflet M.

5a Çü yok bu fānī cihānuñ baḳāsı: Çü yok baḳāsı bu fānī cihānuñ D.

5b bār-ı qahr: derd-i hecr D. // luṭfa: vaşla D. // Burada redd-i matla yapılmıştır.

¹⁶⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başlığında “Ḳıṭ'a” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

184¹⁶⁷

Hüve

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [45a] 1 Sāki-yi cān-baḥş şunsa bir ḳadeḥ
Yoḳ dime tā kim bula cānuñ feraḥ
- 2 Mağfiret Ḥaḳḳ'dan kesilmez şürb ile
Ehl-i meşreb didi bu ḳavl-i eşah

185¹⁶⁸

[Maḥla']

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [45a] Açma ol sīneñü kim sīm gibi şāfidür
Beni öldürmek için zer kemerüñ kāfidür

186¹⁶⁹

Veysi Efendi

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [45a] Āgyār ile olduñ yine gül seyrine rāḡıb
Gitmem dimiş idüñ baña cānā me'a-zālik

187¹⁷⁰

Fuzūli

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [45a] 1 Ben belā deryāsına ḡarḳ olmaḡa başdum ḳadem
Gezmesün gird-āb-veş çevremde her cānın seven

¹⁶⁷Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başlığında “Ḳıı'a” yazmaktadır ama bu şiir “Naẓm”dır.

¹⁶⁸Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beytin başlığında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

¹⁶⁹Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Şahsiyeti)*, s. 230.

Āgyār ile: Seyr itmege D. // gül seyrine rāḡıb: āgyār-ı salık D.

baña: bize D.

¹⁷⁰Ş. Güngör (1987). *Fuzuli Hadikatü's-Sü'eda*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, s. 311.

1a Ben: Men Hadikatü's-Süeda.

- 2 Bu fenā deyrinde menzil tütmağa ‘azm eyledüm
Türmasun yanumda mülk ü kaçır u eyvānın seven

188¹⁷¹

Ve lehū [Fużülī]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [45a] 1 Kılup gīsū perīşān hātırın cem‘ itme bedh‘āhuñ
Sürūd-ı āh ile zevk-i şarāb arturma eşrāra
- 2 Açup hürşid-i ‘arız kılma rüşen çeşm-i bed-bahtı
Girībān-çāk idüp cennet kapusın açma küffāra

189¹⁷²

‘Ulvī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [45b] 1 Bir niçe ‘aşıkı gördüm der-i cānāna gider
Mūrlardır çekilüp taht-ı Süleymān’a gider
- 2 ‘Azm ider kūyuna dil hāk-i rehin almağ için
Kuhl için hōcaya beñzer ki Şifāhān’a gider
- 3 Nāz ile hāne-i ağıyāra kaçan varsa nigār
Şanuram Yūsuf-ı Mışrī gibi zindāna gider
- 4 Gitme yābāna disem yār ider baña ‘inād
Ne kadar sa‘y ider isem aña yābāna gider
- 5 Dik gelür serv-i çemen dil uzadur bülbül-i bāğ
Yārsuz ‘Ulvī kaçan gülşene seyrāna gider

¹⁷¹ age, s. 325.

1b zevk-i şarāb arturma: derd-i dil ızhār itme Had. Sü.

2a bed-bahtı: bed-bīni Had. Sü.

¹⁷² İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 283. G. 157. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 8 beyittir.

1b çekilüp: çekilür D.

2b hōcaya: h‘āceye D.

3b Mışrī: Ken‘ān D.

4b sa‘y: pend D.

190¹⁷³

Zātī

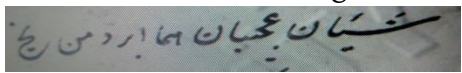
fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [45b] 1 Göricek hüsnuñ 'inān-ı ihtiyār elden gider
Tig-i hışmı luşf it iy řāpük-süvār elden gider
- 2 Bařuñ içün nařř idüb ayağa şalma 'ařıķı
Reng-i hınnā-yı melāħat iy nigār elden gider
- 3 Murę-veş el üzre şut 'ařıķlara rağbetler it
Bu řarāvet āħir iy şadd-i řenār elden gider
- 4 Ğirre olma bunca murę-ı dil řikār itdüm diyü
'Āķıbet řehbāz-ı hüsni iy řehriyār elden gider
- 5 **Zātī**-i mūra elüñden geldügince eyle luřf
Ĥātem-i hüsni iy Süleymān iřtiħar elden gider

191¹⁷⁴

'Ulvī

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [46a] 1 Vařluñ baña ĥuld oldı firāķuñ odı düzaħ
Ol düzaħa şaldı beni bu 'ālem-i berzaħ
- 2 Gördükde didüm pır-i muęānı o şanemle
řeyħ'ün yatařabbā ve şabiyyun yeteřeyyeħ
- 3 Nādān sözi zāhidle 'aceb geldi şamire

- 4 İy şayy-ı menāzilde dil-i ĥaste-i gümrāħ
İy Ka'be-i maķřüd uzamaķda niçe fersaħ

¹⁷³ A. Nihad Tarlan, *Zati Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı I. Cild*, s.288. G. 288.

3 Divanda 3. ve 4. beyitlerin yerleri farklıdır.

¹⁷⁴ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 236. G. 74.

2b Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

3b Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

4a dil-i ĥaste-i gümrāħ: dili ĥaste vü gümrāħ D.

- 5 Keyhüsrev-i ğam sînemi taht eyledi 'Ulvî
Tennür-ı ciger olsa yiridür aña maṭbah

192

Sā'î

mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün mefā'îlün

- [46a] 1 Bozulsun şüret-i Şîrîn ü Hüsrev bî-nişân olsun
Senüñ hüsnuñ benüm 'aşkum cihānda dāstān olsun
- 2 Qo dönsün mû-miyānuñ vaşfi ile müyeden müye
Ten-i zār [u] nizārum çeşm-i hāsidden nihān olsun
- 3 Dem-i āhirde rūḥum çıķmağ için 'arş-ı a'lāya
Serā-yı tende pehlüm üstüh'ānı nerdubān olsun
- 4 Oķut ağyārı gör zātum zamānum rāzıyam ḥaķķa
Benümle mansıb-ı 'aşkuñ da gelsün imtiḥān olsun
- 5 Gedā-yı nā-tüvān olursa şāhum ğam degül Sā'î
Cihān durduķça ol mîr-zā-yı devrān kām-rān olsun

193

Bezmî

fā'îlātün fā'îlātün fā'îlātün fā'îlün

- [46b] 1 Dîde-i terde gönül 'aks-i leb-i cānān arar
Beñzer ol ğavvāsa kim bahre girüp mercān arar
- 2 Çekmek için dîde-i giryānuma bir ber-güzār
Bād düşmüş yollara ḥāk-ı reh-i cānān arar
- 3 Peyk-i āhum her dem eflākı anuñçün geşt ider
Ṭal'at-ı dilber gibi bir aḥter-i tābān arar
- 4 Tîrin alup sînem ol kaşı kemānum kıldı çāk
Beñzer ol ḥünî derūnumda benüm peykān arar

- 5 Degmesine ‘āşıkunñ luṭf itmez ol yār-ı güzīn
Mübtelā **Bezmī** gibi bir lāyık-ı iḥsān arar

194¹⁷⁵

Zāti

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [46b] 1 Alursa destine iy dil ol āfet oḡ u yāsını
Alur cānuñ saña benden vaşıyyet oḡu Yā-Sīn’i
- 2 Eline yıldırım gibi ki tiḡ-i ābdār aldı
Hemān bildüm bu miskīne o sā‘at o kıyasını
- 3 Bilürdüm ol ‘adū-yı ‘āmīyi bu meclis-i ḡāşa
Ezelden ol şeh-i erbāb-ı devlet o kıyasını
- 4 Şanurlar ḡara ḡandan ḡarḡ oluben ḡara geymişdür
Ṭutar ‘āşıklarunñ ol serv-ḡāmet oḡı yasını
- 5 Kıyāsī oḡ-u-yāsıyla aña kıymaḡ idi yāruñ
Bilürdi **Zāti**-i şāḡib firāset o kıyāsını

195¹⁷⁶

[Nazm]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [46b] 1 Geh şafā bulup gönül āyīnesi ḡāḡi keder
‘Ālemün ḡāli budur böyle gelür böyle gider
- 2 Ger dilerseñ ki ide şūret-i Ḥaḡ sende zuḡūr
Şāf ḡıl āyine-i ḡalbi keder ḡoma gider

¹⁷⁵ A. Nihad Tarlan, *Zati Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı I. Cild*, s. 376-377. G. 1589.

1b *Kur’an-ı Kerim*. Yāsīn 36/1.

2a āb-dār: tāb-dār D.

4a ḡandan: ḡana D. // oluben: olubdur D.

¹⁷⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başlığında “Kıt’a” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

196¹⁷⁷

Şemsi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [47a] 1 Her kimüñ murğ-ı dili uçdı hevā vü hevese
Anı şayyād-ı felek āl ile koydı kafese
- 2 Sīnede gördi yine ‘aqs-i ruḥ-ı cānānı
Göreyin āyīneyi uğrasun āḥir- nefese
- 3 Sīneye çekdüm idi tıfl iken ağladı ḥabīb
Koyuna girdi ‘aceb mi kuzıcıkdır melese
- 4 Dil-i ‘uşşāḳı şikār eylemek ister zülfi
Seg-i kūy-ıyla beni bir yere tıksun ferese
- 5 **Şemsiyā** nūr-ı Muḥammed saña olmazsa delil
Kūy-ı cānāna varılmaz katı yollar perese

197¹⁷⁸

Bākī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [47a] 1 Ezelden şāh-ı ‘aşkuñ bende-i fermānıyuz cānā
Maḥabbet mülkinüñ sulṭān-ı ‘ālī-şānıyuz cānā
- 2 Seḥāb-ı luṭfuñ ābın teşne-dillerden dirig itme
Bu deştüñ bağıryanmış lāle-i nu‘mānıyuz cānā
- 3 Zamāne bizde gevher sezdügiçün dil-ḥırāş eyler
Anuñ çün bağrumuz ḥündur ma‘ārif kāmıyuz cānā

¹⁷⁷ Mehmet Akkaya, *Şemsi Paşa Divanı (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*, s. 586. G. 368.

2a Sīnede gördi: Sīneye çekdi D.

3a ḥabīb: nigār D.

4a şikār eylemek ister zülfi: şikār itmege bindükçe o yār D.

4b tıksun ferese: tıksa merese M.

¹⁷⁸ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 31.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 13. // Bu şiir mecmuada iki kez - 47a ve 55a- verilmiştir.

3a sezdügiçün: servüñ için M.

4 Mükedder kılmusun gerd-i küdüret çeşme-i cānı
Bilürsin āb-rūy-ı milket-i ‘Osmānīyüz cānā

5 Cihānı cām-ı nazmum şîr-i **Bākī** gibi devr eyler
Bu bezmüñ şimdi biz de sākī-i devrānıyuz cānā

198¹⁷⁹

Ṭab‘ī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [47b] 1 Kū-yı yāri geşt idüp şūrīde dil cānān arar
Bāgbāndır şanki gülşende gül-i ḥandān arar
- 2 İy ḥayālī dil-rübā dillerde yoḡla ‘aşkı sen
Ṭālib-i gencine zīrā menzil-i vīrān arar
- 3 Ol ṭabīb-i cānı gözler ḳapusunda ehl-i derd
N’eylesün bī-çāre ‘āşık derdine dermān arar
- 4 Ḥaṭṭuñı seyr itdi dil ammā femüñden yoḡ nişān
Ḥızrdır zūlmetde şankim çeşme-i ḥayvān arar
- 5 ‘Arşā-i nazm içre tarḥ itdi yine tāze zemīn
Ṭab‘ī bendeñ raḥş-ı ṭab‘ın sürmege meydān arar

199¹⁸⁰

Revānī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [47b] 1 N’ola dirlerse saña dilber-i ra‘nādur bu
Hele dirler baña da ‘āşık-ı şeydādur bu
- 2 Baḳamaz kimse güneş yüzüñe gözler ḳamaşur
Görenüñ ‘aḳlı gider özge temāşādur bu

5b sākī: Cāmī D.

¹⁷⁹ Nejla Kaya, *Tab‘i, Hayati, Edebi Kişiliği ve Divanı*. // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

¹⁸⁰ Z. Aşar (2017). *Revānī Divanı*. [Erişim: 31.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143.revani-divanipdf.pdf?0>] G. 316.

2b Görenüñ: Kişinüñ D.

- 3 Her denīnūñ sözine uyma helāk itme beni
Olma mağrūr begüm ḥüsñüñe dünyādur bu
- 4 Kimi ağlar kimi iñler kimi feryād eyler
Bilmezem kūy-ı ḥabībümde ne ğavġādur bu
- 5 Vaşf-ı ḥaddüñle gören şî'r-i **Revānī**'yi didi
Bāġ-ı cennetde açılmış gül-i zībādur bu

200¹⁸¹

Rūḥī

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [48a] 1 Dehrden her bī-ser ü bī-pāda ğam Dārā'da ğam
Bir 'aceb 'ālemdeyüz a'lāda ğam ednāda ğam
- 2 Yārdan 'āşık melül aġyārdan 'āşık helāk
İktizā-yı 'aşk ile ednāda ğam a'lāda ğam
- 3 Vaşlda efkār-ı hicr ü hicr-i ḥod 'ayn-ı 'azāb
'Āşık-ı bī-dil çeker 'usrāda ğam yüsrāda ğam
- 4 Bunda meyden bī-naşīb anda riyā senden ḥacel
Zāhid-i nādān çeker dünyāda ğam 'uḡbāda ğam
- 5 Ḥ'āh Ḥızr u ḥ'āh Mecnūn hep esīr-i derd-i 'aşk
Böyle gelmişdür gider iḥyāda ğam mevtāda ğam
- 6 Ḥālūñe dil-dāde encüm çeşmüñe nergis esīr
Hep çekerler miḥnetüñ bīnāda ğam a'māda ğam

3a helāk itme beni: beni itme helāk D.

¹⁸¹ Coşkun Ak, *Baġdatlı Rūḥī Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt II*, s. 813. G. 767. // Mecmuada “gam” redifiyle yazılmış olan bu gazel *Divan*'da “hem” redifiyle yazılmıştır.

1a Dehrden: Dehrde D.

1b a'lāda: ednāda: D. // ednāda: a'lāda D.

2a aġyārdan 'āşık: aġyār 'āşıkdan D.

2b ednāda: a'lāda D. // a'lāda: ednāda D.

7 Ol dü-çeşm-i sâhîr [u] ol iki la'l-i nâbdan
Ger şorarsañ **Rûhiyâ** 'İsâ'da ğam Mûsa'da ğam

201

Veysi

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- [48a] 1 Dem-i zînetde olur nev 'arûs-ı fikr-i cânâne
Gözüm meşşâte gön'lüm âyine kirpiklerüm şâne
- 2 Ne zîbâ beñzer ol naħl-i revānum bâĝ-ı 'âlemde
Otursa şem'e dursa serve gitse mâh-ı tâbâna
- 3 Giyersin cāme-i alı kıyarsın ĥayl-i 'uşşâkı
Yeter kıatl eyledüñ ĥalkı yeter girdüñ yeter kıana
- 4 Nice kıâbildür esrār-ı ğam-ı 'aşkı nihān itmek
Gönül dīvāne ben bigāne çeşm-i yār mestāne
- 5 Devām-ı devlet-i iķbāl için her ĝāh lâzımdur
Du'ā **Veysi**-yi nālāna kerem şāh-ı cihān-bāna

202

Keşfi

mef'ülü mefâ'îlü mefâ'îlü fe'ülün

- [48b] 1 Sevdüm seni iy gözleri şehlä ĥaberüñ yok
İtdüñ beni 'âlemlere rüsvā ĥaberüñ yok
- 2 Cān aldı gözüñ diller esîr eyledi zülfüñ
Niçün senüñ iy dilber-i ra'nā ĥaberüñ yok
- 3 Raħm eyledüğüñ bu ikiden ĥālî degüldür
Yā bilmeze urursuñ iy meh yā ĥaberüñ yok
- 4 Fürkatde bizi ĥāk idiser künc-i belāda
Bizden senüñ iy kıāmet-i bālā ĥaberüñ yok

7b Ger: Ki D.

3b Mısrada vezin kusurludur.

- 5 Yaşı gibi ayağa düşüp **Keşfi** ğamundan
Dil-ḥaste yatur bi-ser ü bī-pā ḥaberüñ yok

203¹⁸²

[Şun'î]

fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün

- [48b] 1 Olayın dirseñ eger berḥordār
Cāhili kendözüñe eyleme yār
Ḳuluñ olursa daḥı eyle firār
Dem-i fırşatda atasına kıyar
Dost-ı cāhilden ise iy dil-i zār
Yeg durur düşmen-i 'āḳil şad bār
- 2 Yār odur kişiye kim 'āḳil ola
'Āḳil olanda olur ḥavf-ı Hudā
Saña her vech ile gösterse rızā
Bī-ḥaḳīḳatdür inanma cūhelā
Dost-ı cāhilden ise iy dil-i zār
Yeg durur düşmen-i 'āḳil şad bār
- [49a] 3 Cāhil olursa ḳuluñ ḳurbānuñ
Bende-vār irse aña fermānuñ
İ'timād eyleme ḳavline anuñ
Dā'imā pendi budur yārānuñ
Dost-ı cāhilden ise iy dil-i zār
Yeg durur düşmen-i 'āḳil şad bār
- 4 Cāhilüñ cāhile şadr olsa yeri
Olsa Ḳārūn'a bedel sīm ü zeri
İltifātını revā görme yūri
Ḳā'ilidür bu sözüñ ins ü perī
Dost-ı cāhilden ise iy dil-i zār
Yeg durur düşmen-i 'āḳil şad bār

¹⁸² H. İbrahim Yakar, *Gelibolulu Sun'î Divanı*. [Erişim: 31.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57257.gelibolulu-suni-divanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

- 5 N'ola zāhirde saña virse elem
Sitem-i bāri kadūñ eylese ham
Düşmenüñ 'āķil ise hiç yeme gam
Şun'iyā 'āķil olur ehl-i kerem
Dost-ı cāhilden ise iy dil-i zār
Yeg durur düşmen-i 'āķil şad bār

204¹⁸³

Figānī

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [49a] 1 Lebün şevķiyle kan yutmaķ baña yegdür elemlele
Lebüñsüz bāde nüş itmekden ise cām-ı Cem'lerle
- 2 Gözüm merdümleri pür itdi rengin dürle dāmānın
Nişār itmek için pāyuña cānā niçe demlerle
- 3 Başumda āteş-i 'ışķuñ yanar güm güm öter sīnem
Fenā bāzārına girdüm bugün tabl ü 'alemlerle
- 4 Eger ben mürdeyi itmezseñ ihyā iy Mesīhā-dem
Kādīd oldum cihān deyrinde sevdā-yı şanemlerle
- 5 Cihānuñ halkı haṭṭāṭ u mürekkebe olsa deryālar
Figānī yazamazlar ser-güzeştüñi kalemlele

5e Bu mısra mecmuada eksiktir.

5f Bu mısra mecmuada eksiktir.

¹⁸³ G. Ç. Cankurt (2015). *Figānī Divanı Gramatikal İndeksi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, s. 75. G. 84. // Mecmuada şiirin başlığında Miyānī yazmaktadır.

4b Kādīd: Ferīd D. // deyrinde: devrinde D.

5b ser-güzeştüñi: ser-güzeştümi D.

205¹⁸⁴

Bākī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [49b] 1   Çāmetüñ yādına iy serv-i revān ırmağlar
Çeşmelerdür eşk-i çeşmümden dem-ā-dem çağlar
- 2   Çāğlardur ki yaşımla āhum iy meh kūyuña
Hem-dem olup varmağa her demde niyyet bağlar
- 3   Bağlar zülfüñ kemendi boynımı dīvāne-veş
Mesken olsa baña 'aşkuñla 'aceb mi taşlar
- 4   Tağlar çekmez şehā ben çekdüğim bār-ı gamı
Nār-ı hicrüñ nāle-veş bağrumda yakdı dāğlar
- 5   Dāğlar kim mihrüñ ile sīnede mühr itmişim
Göz göz olup hālimi sen meh-liķāya ağlar
- 6   Ağlar bīmār çeşmüñ fitnesinden gözlerim
Şayru hālinden bilürsün bī-ħaberdür şağlar
- 7   Şağlar cānı virirler mürdeler bulur hayāt
Leblerüñ vaşfında **Bākī** eylese iblāğlar

206¹⁸⁵

Veysi

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- [49b] 1   Şağın dāğ-ı gamuñ açma aña kim hālüñi bilmez
Bu bir verd-i nihāl-i derddür her yerde açılmaz
- 2   Çatı bir ħaste-i gam kim şifā ümmidin itdükçe
Felek birden bire biñ dürlü derde mübtelā kılmaz

¹⁸⁴ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 02.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

¹⁸⁵ Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*, s. 199. G. 19. //Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 6 beyittir.

1b derddür: tazedür M.

- 3 Şayar bir bûsesin biñ kerre baña ol güzel ammā
Benüm bezl itdügüm naqd-i sirişk-i dīde şayılmaz
- 4 Hārāb eyler göñül Mısrını bir gün kırkaram zīrā
Benüm seyl-āb-ı nīl-i eşk-i çeşmüm artar eksilmez
- 5 Ne bilsün hālūmi bī-derd-i ıřk-ı yār olan **Veysī**
Maħabbet bir belādur ki giriftār olmayan bilmez

207¹⁸⁶

Vaħdetī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [50a] 1 Eşk-i çeşmüm saña çok dürlü güher gösterdi
Mācerāsın hele biñ derd ile ter gösterdi
- 2 Mihr şanmañ görinen fülk-i felek mellāhı
Bahr-ı zulmetde kalan cāna fener gösterdi
- 3 Āllar geydi yaşum üstüme aqın şaldı
Şāh-ı çeşmüm pusudan āl ile er gösterdi
- 4 Seg-i kūyuñ bu kadar ulu iken kapuñda
Karşu çıkdı etegüm tutdı vü yir gösterdi
- 5 **Vaħdetī** kişver-i nazmı garazum almak idi
Minnet Allāh’a ki fi’l-cümle zafer gösterdi

3b bezl: şarf D.

¹⁸⁶ Yılmaz Öztürk, 17. *Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vaħdeti'nin Divanı'nın Tenkitli Metni*, s. 129-130. G. 135.
// *Divan*'da 7 beyit olan bu şiir mecmuada 5 beyittir.

3a üstüme aqın şaldı: yügrüşi düşdi şanmañ D.

5a kişver-i nazmı: mülket-i şi'ri D. // almak idi: almağdı D.

208¹⁸⁷

Ƙadri

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [50a] 1 Vay eger öldüm diseñ cānā yine kār eylemez
Va'd-i vaşlın bir gice ʿuşşāka ikrār eylemez
- 2 Ol ṭabīb-i cāna izhār eylesem derd-i dili
Derdüñüñ dermānı yoğ dir n'eyleyin vār eylemez
- 3 Göz yumar baqmaz dil-i üftādenüñ aḥvāline
Ya'ni ḥ'āb-ı nāzdan çeşmini bīdār eylemez
- 4 Furşatı fevt eyleme cāna şaḫın cān-āferīn
Mālik-i mülk-i ḥasen insānı her bār eylemez
- 5 Dōstum bir būseye cānını ikrār eyledi
Ƙadri-i dil-dāde ikrārını inkār eylemez

209¹⁸⁸

Nefi

mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

- [50b] 1 Āşüfte esīrān-ı ḥam-ı zūlf-i dütāyuz
Dīvāne degül silsile-cünbān-ı belāyuz
- 2 Bilmem ne füsün eyledi ol ṭurra-i cādu
Kim böyle serāsime vü āşüfte-nümāyuz
- 3 Ṭop eylemişüz kelleyi çevgān-ı belāya
Meydān-ı maḥabbetde yeler bī-ser ü pāyuz

¹⁸⁷ Mehmet Külahlıoğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s. 145. G. 61.

1a Vay eger: Āh kim D.

1b Va'd-i: Zevk-i D.

2a cāna: cānı M. // derd-i: rāz-ı D.

5a eyledi: eylemez D.

5b dil-dāde: dil-dādedür D. // ikrārını: ikrārın D.

¹⁸⁸ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, s. 307-308. G. 55.

- 4 Āh ile perākende ğubār-ı dil-i ‘āşķuz
Ne teşne-i şebnem ne taleb-kār-ı şabāyuz
- 5 Bir dāma tutulmaz dilimiz tırradan özge
Zirā kafes-i ‘aşķdan āzāde Hümāyuz
- 6 Pīşānī-i hūrşide düşer sāyemüz ancāk
İsbāt-ı vücūd eylemiş erbāb-ı fenāyuz
- 7 Şā‘ir degülüz sāhirüz ammā söze gelsek
Nef‘ī gibi mu‘ciz dem [ü] pākīze-edāyuz

210

Veysi Efendi

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [50b] 1 Çeşm-i zaķm-ı felege mażhar olan a‘dāñuñ
Olsun iy kån-ı kerem vaķt-i devāda her dem
- 2 Çeşmine sūde-i bārūt-ı ‘adāvet sürme
Zaķmına rīze-i elmās-ı melāmet merhem

211¹⁸⁹

Ferd

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [50b] Bu cihān ğülşeninde bülbül yok
Yoķsa her ğüşede hezār ğül var

7a Şā‘ir degülüz sāhirüz: Sāhir degül şā‘irüz D.

¹⁸⁹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

212¹⁹⁰

Bākī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [51a] 1 İy gönül erkân-ı devlet içre himmet kalmadı
Kimden umarsın mürüvvet ehl mürüvvet kalmadı
- 2 Nefse nefsi oldu 'âlem her kişi hayrettedür
Kimseden kimseye hiç dermân [u] tākāt kalmadı
- 3 İy dirîgâ luṭf [u] iḥsānuñ kapusın yapıdılar
Zikri ḥayr olsun dinür şāhib-sa'âdet kalmadı
- 4 Gel zuhūr it kandasın iy Mehdī-i şāhib-ķırān
Hiç cihānda zāhir olmaduḡ 'alāmet kalmadı
- 5 Cāhil [ü] nādān olıgör ister iseñ mertebe
Kim kemāl ehline **Bākī** şimdi raġbet kalmadı

213

Menba'ī

fe'īlātün fe'īlātün fe'īlātün fe'īlün

- [51a] 1 anı bir tālīb-i Ḥaqq ehl-i fenā şeklinde
Şüret uğrusı çoġaldı fuarā şeklinde
- 2 Men 'aref sırrını fehm eylemedin daḡı henüz
Nice zāhid geinür var 'ulemā şeklinde
- 3 Daḡı 'ömründe nedür bilmez iken ḥüsn-i edā
Her denī Türkī görürsün zurefā şeklinde

¹⁹⁰

Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 02.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 542.

1a erkân-ı devlet: a'yân-ı devlet D.

1b mürüvvet ehl: kerem ehl-i D.

2b kimseye hiç dermân [u] tākāt: hiç kimseye dermāna tākāt D.

4b Hiç: Kim D.

5a olıgör: oh gör D.

4 Cühelâ çok dahı bir mes'ele fehm eyleyemez
Şüret-i zâhiri ammâ 'ulemâ şeklinde

5 **Menba'î** mülk-i fenâda katı nâdir bulunur
Şimdi bir mürşid-i kâmil budalâ şeklinde

214¹⁹¹

'Atâyi

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- [51b] 1 Şevk-i la'lüdüdür dil-i pākize gevherden ğaraz
Neşve-i meydür iki 'âlemde sâğardan ğaraz
- 2 Öldürürsün 'âşık-ı bî-dilleri biñ nâz ile
Ya nedür yanuñda iy hūnî bu hancerden ğaraz
- 3 Kadd-i dil-cūyuñ görüp emsem olur şeftâlüler
Meyvedür zîrâ nihâl-i sâye-küsterden ğaraz
- 4 İsterüz dilber gelüp ğam-hānemüz pür-nūr ide
Feyz-i envār eylemekdir mihr-i enverden ğaraz
- 5 İy **'Atâyi** dil n'ola eylerse ümmîd-i vişâl
Zevk-i vuşlatdır cihānda çünki dilberden ğaraz

215

Şerifi

fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün

- [51b] 1 Devr-i güldür cām-ı Cem nüş it dilâ şimden girü
Pādişāh-ı vaqt olur her bir gedâ şimden girü
- 2 Seyr idüñ bir serv-i hōş reftār ile iy 'âşıkān
Mevsim-i gül-geşt-i şahrādur şalâ şimden girü
- 3 Bülbülān-ı gülsitān-āsā yine bu murġ-ı dil
Perde-i 'uşşākdan kılsun nevā şimden girü

¹⁹¹ Saadet Karaköse, *Nev'i-zāde Atāyi Divanı*. [Erişim: 02.01.2021, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734_nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

4 ʿĀlem-i ʿaşkı bana gösterdi mirʿāt-ı ruḥuñ
Sensin ol āyīne-i ʿālem-nümā şimden girü

5 İy **Şerîfî** pârelendi tiğ-i cevri ile ciger
Var kilâb-ı kûy-ı yâre it ğidâ şimden girü

216¹⁹²

Selîkî

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- [52a] 1 Yoğ iken ʿālemde Mecnûnʼdan daḥı nām u nişān
Yapmış idi başuma murğ-ı melāmet āşiyān
- 2 Hāşr olunca şerḥ olunmaz biñde biri derdümüñ
Cismim üzre her kılm bir dil olup kılsa beyān
- 3 Sehm-i tîr-i hicrûñ ile iy kemān-ebrû senüñ
Āşiyān-ı sinemüzden ürküp uçdı murğ-ı cān
- 4 Tāb-ı ʿaşkuñla eriyüp oldı şu cismüm benüm
Olmışam cānâ ʿadem şahrāsına şimdi revān
- 5 İy **Selîkî** her vişālüñ bir firākı vārdur[ur]
Devr-i gülde nʼola bülbul eylese āh u fiğān

217¹⁹³

Nefî Efendi

fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilâtün fâʿilün

- [52a] 1 Leşker-i müjgānı kim bir ḳahramāndur her biri
Ġamzesiyle ceng ider şāḥib-ḳırandur her biri
- 2 Günde biñ ḳan eylemek çok mı o ḥünî gözlere
Gördüğine rahmı yok bir bî-emāndur her biri

¹⁹² Ö. Zülfe (2009). *Ömer Zülfe, On Altıncı Yüzyıl Şairi Seliki ve Şiirleri*. [Erişim: 08.09.2022, <https://docplayer.biz.tr/11455481-On-altinci-yuzyil-sairi-seliki-ve-siirleri-omer-zulfe.html>]

2 Bu beyit *Divan*ʼda şöyle geçmektedir:

Yüz çevürmez seng-i cevruñden saña hālis olan

Eyleseñ ʿāşıklara anı mehekk-i imtiḥān

¹⁹³ Metin Akkuş, *Nefʼi Divanı*, s. 344. G. 132.

- 3 Ğamzeler Ğod āk çāk itmekte dā'im dilleri
Söyleşilmez ut ki şemşir-i zebāndur her biri
- 4 Āteşin dillerle pür-tāb ol adar Ğisūları
Ğüyyā bir ejder-i āteş-feşāndur her biri
- 5 Āferin **Nef'i** yine ab^c-ı Ğazel-perdāzuña
Penc-beytün nüşha-i sihr ü beyāndur her biri

218¹⁹⁴

Ğabūli

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [52b] 1 Şitāb idüp şitāda rihlet itme Ğāneden ıkma
Żiyā-baĞş ol otur āteş gibi kāşāneden ıkma
- 2 AyaĞ üzre gelüp meclis-be-meclis gezme mey-āsā
Yirün Ğum gibi bekle Ğüşe-i meyĞāneden ıkma
- 3 Dil-i vīrānı gel tenhā Ğoma dūr olma Ğātırdan
Sen iy Ğam gizlü bir gencīnesin vīrāneden ıkma
- 4 Ğanat bük Ğüşe-i Ğāf-ı Ğanā'at bekle 'ankā-veş
Şikāruñ pāyuña gelsün dir iseñ lāneden ıkma
- 5 **Ğabūli** pādişāh olmaĞ dilerseñ terk-i cāh eyle
FerāĞat şālına gir vaz^c-ı dervīşāneden ıkma

219¹⁹⁵

'Ulvī

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [52b] 1 'Ālem-i 'aşka düşüp aldı belā-yı Ğamda
Gitdi şād olmadı bī-çāre Ğöñül 'ālemde

5b sihr ü beyāndur: sihr-i beyāndur D.

¹⁹⁴ Mustafa Erdoğan, *Kabūli İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi KişiliĞi ve Divanı (İnceleme-Tenkitledi Metin-Dizin)*, s. 700. G. 348.

2a mey-āsā: ey sākī D.

¹⁹⁵ İsmail etin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 506. G. 556.

- 2 Dāne-i hālūñe meyl eyledi dil tıflı görüp
 abiliyyet olıca böyle gerek ādemde
- 3 Mürğ-i pā-beste gibi halka-i dām ire yatur
 Baqlanup aldı dil ol zūlf-i ham-ender-hamda
- 4 ‘Aş cāmını eküp gedūgine şahiddür
 Lāleler kim görünür hāk-i mezār-ı Cem’de
- 5 ‘Ömr-i Nūh’a n’ola reşk eylemeseñ iy ‘**Ulvī**
 Gāh olur bir nie biñ yıl yaşaruz bir demde

220¹⁹⁶

Rūhī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [53a] 1 Ezelden āsitānuñ itleriyle āşināyuz biz
 Hāirüz geri ammā hem-dem-i ehl-i şafāyuz biz
- 2 N’ola erbāb-ı ‘aş ire olursa adrimüz ‘ālī
 Cihān bāgında sen serv-i revāna mübtelāyuz biz
- 3 Tenezzül itmezüz nādāna yüz biñ ser-firāz olsa
 Kemāl ehli olan yārāna ammā hāk-i pāyuz biz
- 4 Giderse başımız döndürmezüz yüz tiğ-i a‘dādan
 Belādan dönmemüz yok tābi‘-i hük-m-i azāyuz biz
- 5 Muḫālif gerdişinden **Rūhīyā** gam ekmezüz arḫuñ
 Biḫamdillāh muim-i hāk-i deşt-i Kerbelāyuz biz

5a eylemeseñ: eylemek D.

5b bir: kim biz D. // yaşaruz: beşerüz D.

¹⁹⁶ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhi Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt II*, s. 620. G. 474.

3b ehli olan yārāna ammā: ehliyle ammā bahşimüz yok D.

221¹⁹⁷

Veysi

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [53a] 1 Müjeñdür bîşe-zârı şîr-i merdüm-girdür ğamzeñ
Anuñçün anına erbāb-ı akuñ sırdür ğamzeñ
- 2 Ser-i zülf-i am-ender-amdan aldı cān-ı bīmārı
Şikārın ejder azından apar bir şirdür ğamzeñ
- 3 Ne mümkündür baılma şüret-i zībā-yı dil-cūña
Çekilmiş yāydur auñ atılmış tirdür ğamzeñ
- 4 Gözüñ cellād-ı bî-ram-ı siyāset-gāh-ı minetdür
auñ şemşîr-i tîz u şu'le-i şemşirdür ğamzeñ
- 5 Dil-i **Veysi** dutalum ās-ı fülād-ı sipihr olmuş
Geçer iy aı yā andan azā-te'sirdür ğamzeñ

222¹⁹⁸

Tahmîs [‘Ahdî]

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

- [53b] 1 Bu cihānuñ kāl u ilin iy göñül ğavgā gözet
İşbu keşret ‘āleminden ıl azer tenhā gözet
Hem özüñ her zerre-i nā-ızden ednā gözet
Kendü midāruñdan iy dil herkesi a'lā gözet
Zerre-yi mihr-i münevver atre-yi deryā gözet

¹⁹⁷ Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*, s. 204. G. 28.

2 Divan'da 2 ve 3. beyitlerin yerleri farklıdır.

2a am-ender-amdan: üm ender ümdan D.

2b ejder: ecder M.

3a şüret-i zībā: āfitāb-ı rüy D.

5a fülād: pülād D.

5b Geçer iy aı yā andan: alāş olmaz yine tîr-i D.

¹⁹⁸ A. Bedestani (2018). *XVI. Yüzyıl Şairi Ahdi-i Bağdādi Divanı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul, s. 46-47. Tah. 4. // Bu şiir Fevri'nin gazeline tahmistir.

1b ‘āleminden: ‘āleminde D.

- 2 Gel bu fānī ‘āleme kılğıl ferāgatle nazār
Her ne şey’e vāşıl olsañ kıl ferāsetle nazār
Pāk-bāz ol hīç kese itme ihānetle nazār
‘Ākıl iseñ kimseye itme haķāretle nazār
Şırçayı gevher bil iy dil serçeyi ‘anķā gözet
- 3 Cehd idüp ‘ālemde kesb-i ma‘rifet kıl iy göñül
Meskenüñ sa‘y ile kūy-ı meskenet kıl iy göñül
Çande kim görseñ zebūna merħamet kıl iy göñül
Düş diyar-ı ‘ışķa terk-i memleket kıl iy göñül
Mertebeñ biñ mertebe eflākdan a‘lā gözet
- 4 İtme gel ednā nazār her şahşā nā-dān añlayup
Kıl nazār her nā-tüvāna dehre sulţān añlayup
Kendözüñ ħor u haķır ü ħāk-yeksān añlayup
Merd iseñ merdāne baķ mūrı Süleymān añlayup
‘Ārif iseñ her gedā-yı bī-kesi Dārā gözet
- [54a] 5 ‘Ākıl olan kimseye bu ‘ālem-i künc-i fenā
Pes nesine yetmeye örti döşek bir būriyā
Ĥüsrev-i nazm-ı cihān-ārā dimişdir ‘Ahdıyā
‘İşķ içinde genc-i lā-yefnā dilerseñ Fevriyā
Her neye olsa ķanā‘at eyle istiğnā gözet

2b vāşıl: nāzır D.

2d itme: kılma D.

3e biñ mertebe eflākdan: eflākden biñ mertebe D.

4a gel: Bu kelime *Divan*'da bulunmamaktadır. // ednā: ednāya D.

4b nā-tüvāna: nā-tevān-ı D.

4c ħāk: ħāke D.

4d mūrı: mūra D.

5a kimseye: kimse D. // bu ‘ālem-i: añlar ‘ālemi D.

5b Pes: Ya D.

223¹⁹⁹

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mef‘ülü fe‘ül/mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ül

- [54a] 1 Hâkķā ki ‘aceb bülenddür himmetümüz
Gerdün olamaz ħamle-keş-i şaṭvetümüz
Sulṭān-ı felek serîr-i mülk-i ‘aşkuz
Ġam oldı bizüm müdebbir-i devletümüz

224²⁰⁰

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘

- [54a] 1 Fersüde-i dāğ-ı ħasret itdük tenümüz
Ser-cümle metâ‘-ı derddür maḥzenümüz
Teşvîş-i ħalāşa düşmezüz zîrâ biz
Dest-i ħam-ı ‘aşka virmişüz dâmenimiz

225²⁰¹

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘

- [54a] 1 Geh rāh-ı belāda sāye-veş bî-siperüz
Geh pister-i ħamda ħaste-i bî- ħaberüz
Ĥākister olinca yanaruz el-ħāşıl
Pervāne-i şām u ‘andelîb-i seherüz

226²⁰²

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘

- [54a] 1 Hem şaf-şiken-i ‘adū-yı dil-fersâyuz
Hem gerd-i reh-i fenāda nā-peydâyuz
Küh-sār-ı belāda hem-ser-i Küh-kenüz
Vādî-yi elemde Ḷays ile hem-pâyuz

¹⁹⁹ Cevat Yerdelen, *Azmî-zâde Hâletî'nin Rubaileri*, s. 181. R. 218.

²⁰⁰ *age*, s. 186. R. 237.

²⁰¹ *age*, s. 168. R. 166.

1c yanaruz el-ħāşıl: yanmamuz bâķîdür D.

²⁰² *age*, s. 189. R. 249.

227²⁰³

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilü mefâ‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilü fe‘ül

- [54b] 1 Biz rāh-ı belā bî-ser ü sāmānlarıyuz
Peykār-ı melāl-i merd-i meydānlarıyuz
Cānāneye cān virmegi a‘lā bilürüz
Ġam mektebinüñ ııfl-ı sebağ-dānlarıyuz

228²⁰⁴

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘

- [54b] 1 Ser-kūçe-i ‘aşğ-ı nā-be-sāmānlarıyuz
Kūy-ı elemüñ ‘azîz mihmānlarıyuz
Ārāyiş-i dehre olmazuz dil-beste
Biz dîv-i ıtabî‘atuñ Süleymān’larıyuz

229²⁰⁵

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘

- [54b] 1 Yā Rab beni nefsüme zebün gösterme
Sulıān-ı meıā‘-ı ‘ağlı dūn gösterme
Bezm-i ġamumı hemişe germ-ā-germ it
Cām-ı mey-i ‘aşğumı nigūn gösterme

²⁰³ age, s. 191. R. 259.

1a belā bî-ser: belā-yı ser D.

1b Peykār-ı melāl-i merd-i meydānlarıyuz: Kūh-ı emelüñ ‘azîz mihmānlarıyuz D.

²⁰⁴ age, s. 191. R. 258.

1a ‘aşğ-ı: ‘aşğ D.

1b Kūy-ı elemüñ ‘azîz mihmānlarıyuz: Peyğār-ı melāl-i merd-meydānlarıyuz D.

²⁰⁵ age, s. 263. R. 555.

230²⁰⁶

[‘Azmîzâde Hâletî]

mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilün fâ‘ / mef‘ülü mefâ‘ilün mefâ‘ilü fe‘ül

- [54b] 1 Her dem tenümüzde dâğ-ber-dâğ olsun
Feyz-i ğam ile o güşeler bâğ olsun
Biz seng-i cünûna tutmuşuzdur serümüz
Dil nağdi giderse başumuz şağ olsun

231²⁰⁷

[Kıṭ‘a]

mef‘ülü fâ‘ilâtü mefâ‘ilü fâ‘ilün

- [54b] 1 Bir bendeyem ki rûz-ı ezelden muṭī‘ olup
Ṭavḳ-ı vefâ-yı ‘ahdüñe çekmiş ḳazâ beni
2 Cân nağdin eylemişim [inan] nezr-i ṭâ‘atüñ
Hâşâ ki senden eyleye devrân cüdâ beni

232

Āşafî

mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün

- [55a] 1 Şehîd-i ‘aşḳ olanlar bağrı ḳan olmuş bulunmuşlar
Geçüp cân u cihândan imtiḥân olmuş bulunmuşlar
2 Yoluñda terk idüp dünyâ vü mâ-fi-hâyı ‘âşıkḳlar
Fenâfi’llâh olup bî-ḥânümân olmuş bulunmuşlar
3 İçüp vaḥdet şarâbın deyr-i ‘âlemde fenâ ehli
Gezüp mestâne bî-nâm u nişân olmuş bulunmuşlar
4 Hārâbât erlerin seyr eyle gör kim niçe biñ Dārâ
Yatur ḥâk-i mezelletde nihân olmuş bulunmuşlar
5 Bulup maḳşûda yol iy Āşafî ‘uşşâḳ-ı bî-pervâ
İrüp genc-i nihâna kâmurân olmuş bulunmuşlar

²⁰⁶ age, s. 246. R. 487.

²⁰⁷ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

233²⁰⁸

Bākī

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [55a] 1 Ezelden şāh-ı 'aşkuñ bende-i fermānıyuz cānā
Maḥabbet mülkinüñ sulṭān-ı 'ālī-şānıyuz cānā
- 2 Seḥāb-ı luṭfuñ ābın teşne dillerden dirîg itme
Bu deştüñ bağrı yanmış lāle-i nu'cānıyuz cānā
- 3 Zamāne bizde gevher sezdügiçün dil-ḥırāş eyler
Anuñ çün bağrumuz ḥündur ma'ārif kānıyuz cānā
- 4 Mükedder kılmasun gerd-i küdüret çeşme-i cānı
Bu bezmüñ şimdi biz de sākī-i devrānıyuz cānā
- 5 Cihānı cām-ı nazmum şi'r-i **Bākī** gibi devr eyler
Bilürsin āb-rüy-ı milket-i 'Osmānıyüz cānā

234²⁰⁹

Yaḥyā Efendi

müstef'ılün müstef'ılün

- [55b] 1 Döndi murād üzre felek
Devrān bizümdür bu gice
Sākī ṭolandır sāğarı
Cānān bizümdür bu gice
- 2 Geldüñ dil-i maḥzūn ile
Çeşmi pür itdüñ ḥūn ile
Cām-ı mey-i gül-gün ile
Devrān bizümdür bu gice

²⁰⁸ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 03.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596.bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 13. // Bu şiir mecmuada iki kez - 47a ve 55a- verilmiştir.

4b Bu bezmüñ şimdi biz de sākī-i devrānıyuz cānā: Bilürsin āb-rüy-ı milket-i 'Osmānıyüz cānā D.

5b Bilürsin āb-rüy-ı milket-i 'Osmānıyüz cānā: Bu bezmüñ şimdi biz de Cāmī-i devrānıyuz cānā D.

²⁰⁹ Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yaḥyā Divanı*. [Erişim: 03.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655.seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

3 Pîşe-i hây [u] hūyı ҡo
Zāhid yūri ғavġāyı ҡo
İy müdde‘ī da‘vāyı ҡo
Mihmān bizümdür bu gıce

4 Bezm-i şarāb itmek gerek
Def‘-i hicāb itmek gerek
Cānı kebāb itmek gerek
Devrān bizümdür bu gıce

235²¹⁰

Rahmī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [55b] 1 Bār ġam nāle ceres derd ü belā rāhilemüz
Çekilüp vādi-i ‘ışk içre gider ķāfilemüz
- 2 Hırķamuz n’ola siyāh olsa esīr-i ‘ışkuz
Zülfi zencīrine zīrā irişür silsilemüz
- 3 Bezm-i ġam içre dönen cām-ı mey-i gül-gündur
Eşk-i pür-hūnumuz üzre görinen ābilemüz
- 4 Ƙaddüm olmazdı dütä yā gibi baġrum ķararup
Olsa yanuñda eger tīr ķadar menzilemüz
- 5 Tācir-i ‘ışk olalı **Rahmī** belā bezminde
Zādumuz ġuşşa vü ġam derd [ü] belā rāhilemüz

²¹⁰ M. Erdoğan (2017). *Bursalı Rahmi Divanı*. [Erişim: 03.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0>] G. 97. // Bu şiir, Revāni Divanı’ndaki G. 154 (Avşar, 2017: 265-266)’e naziredir.

1a derd ü belā rāhilemüz: āteş-i dil meş‘alemüz D.

1b Çekilüp: Çekilür D.

5a ‘ışk: ‘ışkuñ M. // bezminde: şehrinde D.

5b ġuşşa vü ġam: ġuşşa durur D. // derd [ü] belā: miñnet ü ġam D. // belā: Mecmuada “belādur” şeklinde geçen kelime vezin gereġi bu şekilde okunmuştur. // rāhilemüz: rıhlemüz M.

236²¹¹

Ferd

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [55b] Ecdādını bir kimse su'āl itse raķībüñ
İblīse çıkar silsilesi Ādem'e irmez

237²¹²

Şāfi

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [56a] 1 Kim bilür atmayalardı kıatı yabana beni
Taş toğıraydı toğırmağdan ise ana beni
- 2 Bilmezin Hāzret-i lā-yüs'elü 'ammā yef'al
Ne için kıoydı ola hey'et-i insāna beni
- 3 Kıā'il idim yata[yı]m hı'yāb-ı 'ademde nice yıl
Mālik idince Hudā Yūsuf-ı 'irfāna beni
- 4 Yaluñuz bu ne belādur ki şafā-yı tab'ım
Bā'is-i hağda hased eyledi yārāna beni
- 5 Kıomasa muħliş-i **Şāfi** gibi alçaıda ne var
Bāri fi'l-cümle kıarın eylese akrāna beni

238²¹³

'Āli

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [56a] 1 Bildi bir dürr idüğüñ atmadı yābāna seni
Tođduğüñ gibi şarup şarmaladı ana seni

²¹¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²¹² 2a *Kur'an-ı Kerim*. Enbiyā 21/23. // "lā-yüs'elü 'ammā yef'al": "O, yaptığından dolayı sorgulanamaz"
(Altuntaş ve Şahin, 2011: 354).

²¹³ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 03.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695.gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 1531. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*'da 7 beyittir.

- 2   ö bu bilmezligi kim kendüni bildürmek için
           oydu allāk-ı ezel hey’et-i insāna seni
- 3   Raḥm-ı māder gibi zindāna giriftār olduñ
           Mālik idince udā Yūsuf-ı ‘irfāna seni
- 4   Şekker-i nazm ile mir’āt-ı şafā-yı ṭab’uñ
           Dilledürse n’ola ṭūṭı gibi yārāna seni
- 5   Maḥlaşuñ şāfi ise ğıll u ğışı terk eyle
           İrgüre himmet-i ‘Ālī daḥı iḥsāna seni

239²¹⁴

Bākī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [56b] 1   Leb-i ḥandānuñ ile kılduñ yād
           Eyledüñ mürdelerüñ rūḥını şād
- 2   Beni yād eyleyüp iḥyā itdüñ
           Öldiler gitdiler ammā ḥussād
- 3   Tır-i ğamzeñle ber-ā-ber kılduñ
           Nāvek-i ğamze yine zaḥm-ı ziyād
- 4   Yüri iy serv-i ser-efrāz yüri
           ad-i bālāña yetişmez şimşād
- 5   **Bākī**’ye emr nedür sultānum
           Emrüñe oldı muṭī’ ü münkād

2b hey’et-i insāna: şüret-i insāna D.

4a Şekker: Sükker D.

5a Bu mısra *Divan*’da şöyle geçmektedir: “Rif’at isterseñ eger maṭlabuñ a’lā eyle”

²¹⁴ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 03.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 37. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 6 beyittir.

2a eyleyüp: eyledüñ D.

3a Tır-i ğamzeñle: Tıĝ-i hecrüñle D. // kılduñ: kıldı D.

3b ğamze yine: ğamzelerüñ D.

4b yetişmez: irişmez D.

5b Emrüñe: Saña kul D.

Zihni

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [56b] 1 Dehān-ı dilbere öykünmese gülşende ger gonca
Olur muydı bu resme nāzik ü rengin [ü] ter gonca
- 2 Qadıñ serv-i şanevber çeşm-i mestüñ nergis-i şehlā
Ruñuñ gül kākülün sünbül femün iy verd-i ter gonca
- 3 Hezārān nāle-i şeb-gır ile 'aşkı ider ifşā
Anuñ çün 'andelib-i zāra karşı yüz dürer gonca
- 4 Qulağına girüp nāz uyhusında nāle-i bülbül
Dehānında çıkardı jāleden tebhāleler gonca
- 5 Eger vaşf-ı dehānuñ böyle rengin itmese **Zihni**
Gelüp her beytiyün ayağına qor muydı ser gonca

Emri

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

- [57a] 1 Bir yanar yoq benüm için cigerümden gayrı
Aqlaram kanı iki çeşm-i terümden gayrı
- 2 Mübtelā olduğumı göricek emrāz-ı gama
Bir acır mı bulunur yaralarumdan gayrı
- 3 Gün mi gösterdi baña hatt-ı siyāh-ı ruḥ-ı dost
Şu'le-i āteş-i āh-ı seherümden gayrı
- 4 Hālümü kime diyem kimsene yoq yanumda
Bir qurı adum añar şir-i terümden gayrı

215

M. A. Yekta Saraç, *Emri Divanı*. [Erişim: <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>] G. 537.

1b Aqlaram: Aqlarum D.

3b seherümden: şererümden D.

4a kimsene: kimse de D.

- 5 **Emrî** sevdâ-yı ser-i zülf-i siyâh-ı yârı
Kimsene başa çıkarmadı serümden gayrı

242²¹⁶

Âli Çelebî

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- [57a] 1 Gitdi hâtırdan vişâl-i dil-rübâya ârzü
Dilde hergiz kalmadı zevk ü şafâya ârzü
- 2 Cilve eyler dâ'imâ mir'ât-ı dilde rû-yı dost
İtmezin âyîne-i 'âlem-numâya ârzü
- 3 Yârdan cevr ü sitem mihr [ü] vefâdur 'âşıkâ
Bü'l-hevesdür eyleyen mihr [ü] vefâya ârzü
- 4 Zevk alan zaḥm-ı sinân-ı ta'ne-i bigâneden
Eylesün mi iltifât-ı âşinâya ârzü
- 5 Pâdişâh-ı mülk-i ma'nâ eylemez **Âlî** gibi
Devlet-i yek-rûze-i dâr-ı fenâya ârzü

243

'İlmî Dede Efendi

mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün

- [57b] 1 Bihamdi'llâh cihân içre bugün 'unvânumuz vardur
Şehîd-i 'aşk-ı yâr olduk fedâ bir cânumuz vardur
- 2 Semâ'-ı def u nây ile n'ola raqş eylesek her dem
Şadâ-yı lâ-mekânı sem' ider iḳânumuz vardur
- 3 N'ola fehm itmese güftârumuz her cân-ı bî-ma'nâ
Ma'ârif baḥrinüñ gavvâsıyuz burhânumuz vardur

5b Kimsene: Kimse D. // çıkarmadı: çıkarımadı D.

²¹⁶ İsmail Arıkoğlu, *Âlî (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 189. G. 79.

4 Gedâyuz gerçi şüretde ma‘ânî mülkine şāhuz
Niçe şehler aña der-bān olur dīvānumuz vardur

5 N’ola baş egmez isek şāh-ı heft iklime biz ‘ilmî
Cihānda Hāzret-i Monlā gibi sulţānumuz vardur

244²¹⁷

Tahmīs-i Kadri

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [57b] 1 Gözlerüñ ser-mest iki āhū-yı ārāmidedür
‘Aks-i hālūñ dīde-i giryāna nūr-ı dīdedür
Serde cānā kākülūñ serdār-ı dāmen-çīdedür
Çin-i zülfüñ kim ‘arağ pāşide gül pūşīdedür
Sünbül-i pīçīdedür kim şebnem ile çīdedür
- 2 Didi cānā seyr iden hatt-ı gubār-ı nāzıñuñ
Sünbül-i gīsū-yı zülf-i müşk-bār-ı nāzıñuñ
Nergis-i şehlā-yı çeşm-i pür-humār-ı nāzıñuñ
La‘l-i nābuñ hāl-i müşkinüñ ‘izār-ı nāzıñuñ
Sükker-i pālūde misk ālūde gül mālīdedür
- [69a] 3 Vāmık-āsā şöhre-i devrān olupdur adumuz
‘Arız-ı ‘azrāñdandur bā‘iş-i feryādumuz
Düşdi t̄āğa iy leb-i şīrīn dil-i Ferhādumuz
Leylī-i zülfüñ gāmıyla hātır-ı nā-şādumuz
Deşt-i gam gerdīde Mecnūn-ı belā verzīdedür

²¹⁷ Mehmet Külahlıoğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*, s. 76-77. Tah. 2. // Bu şiir mecmuada 57b sayfasında başlamaktadır ama varakların doğru sırayla birbirini takip etmemesi nedeniyle şiirin bir kısmı 69a sayfasında yer almaktadır. Şiirin başlangıcı 57b olduğu için şiir 57b'den başlayarak varak numarasına göre sırayla eklenmiştir. // Bu şiir Kabūli'nin gazeline tahmistir.

1b giryāna: ‘uşşāka D.

2e Sükker-i: Şekkeri D.

3a şöhre: şöhret D.

3b Bu mısra *Divan*'da bulunmamaktadır.

- 4 Geldi p̄ir-i ʿiřk̄ gör meydāne k̄y-ı ʿiřk̄da
 şundi bir cām-ı řafā rindāne k̄y-ı ʿiřk̄da
 Oldı Mecnūn iy gözi mestāne k̄y-ı ʿiřk̄da
 Hicr-i zūlfūñle dil-i dīvāne k̄y-ı ʿiřk̄da
 Hufte-i cūnbīde vü zencīr-i cūnbānīdedür
- 5 Laʿl-i nūřinine anuñ **Ķadri** sükkerdür dimek
 Lezzet-i cān-başına ğayr-ı mükerrerdür dimek
 ʿĀriř-ı rengīnine berg-i gül-i terdür dimek
 İy Ķabūlī dūr-i laʿl-i yāri gevherdür dimek
 Güfte-i nā-süfte ammā maʿnī-i ħāyīdedür

245²¹⁸

Müseddes [ʿUlvī]

feʿilātün feʿilātün feʿilātün feʿilün

- [58a] 1 Sevdüñ iy dil yine bir tāze gül-i raʿnāyı
 Arturursuñ yine bülbül gibi vāveylāyı
 Mesken-i künc-i ħarābātı olup rüsvāyı
 Defʿ-i ğam ħılmağ için al elüñe řahbāyı
 ʿAyř u nūř eyle bugün añma ğam-ı ferdāyı
 Saña ıřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı
- 2 Ķāniʿ-i fūrkat olup vuřlat-ı cānāndan geç
 Māʿil-i zillet olup devlet-i ʿünvāndan geç
 ʿĀrif-i vaĥdet olup keşret-i yārāndan geç
 Rāzi-yı ħısmet olup ğayret-i aķrāndan geç
 ʿAyř u nūř eyle bugün añma ğam-ı ferdāyı
 Saña ıřmarlamadılar bu yalan dūnyāyı

4d Hicr: Fikr D.

4e Hufte-i cūnbīde: Hufte vü cebīnde D.

5a nūřinine: nūřına D. // sükkerdür: mükerrerdür D.

5d gevherdür: güherdür D.

²¹⁸ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 168-169. Msd. 26.

1b yine: n'ola D.

1c Mesken-i: Mesken it D.

1e Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan'* dan eklenmiştir.

1f Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan'* dan eklenmiştir.

2d Rāzi-yı: Ķāniʿ-i D.

2e Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan'* dan eklenmiştir.

2f Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan'* dan eklenmiştir.

- 3 Zevk-i dünyā ile şād olma gam ancak ötesi
Dirhemüm yok diyü gam çekme hem ancak ötesi
Şāh-ı ālemde olursañ elem ancak ötesi
‘Āķıbet rāh-ı vücūduñ ‘adem ancak ötesi
Ayş u nūş eyle bugün añma gam-ı ferdāyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyāyı
- [58b] 4 Def idem dirseñ eger bu dil-i şeydā gamını
Bāde iç bāde kıomaz kişinüñ aşlā gamını
İbn-i vaķt ol be göñül añmaya ferdā gamını
‘Āşık olan getürür mi dile dünyā gamını
‘Ayş u nūş eyle bugün añma gam-ı ferdāyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyāyı
- 5 ‘Ulviyā hırķa giyüp cismüñi ‘uryān eyle
Dest-i şevķ ile çeküp çāk-ı girībān eyle
Ber-ķarar olma gezüp ‘ālemi seyrān eyle
Her gice kendüñi bir kūşede mihmān eyle
‘Ayş u nūş eyle bugün añma gam-ı ferdāyı
Saña işmarlamadılar bu yalan dünyāyı

246²¹⁹

Fuzūlī

mütefā‘ilün mütefā‘ilün mütefā‘ilün mütefā‘ilün

- [58b] 1 Yeter iy felek bu cefā yetür men-i zāra serv-i revānumı
Meh-i ķal‘atiyle münevver it dil ü dīde-i nigerānumı

3f yalan: fenā M.

4a Def idem: Çekmeyin D. // bu dil-i şeydā: sen de bu dünyā D.

4b bāde: bād D.

4c añmaya: añma D.

4d ‘Āşık: ‘Ārif D.

4e Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan*’dan eklenmiştir.

4f Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan*’dan eklenmiştir.

5a giyüp: giyinüp D.

5e Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan*’dan eklenmiştir.

5f Mecmuada bu mısra eksiktir. Eksik kısımlar *Divan*’dan eklenmiştir.

²¹⁹ Kenan Akyüz vd., *Fuzūlī Türkçe Divan*, s. 386. G. 262. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 7 beyittir.

- 2 Ruḥum üzre ḥaṭṭ-ı sirişkümü defe‘āt ile alem-i müjem
Raam itdügi ün il oıyup bilür oldı rāz-ı nihānumı
- 3 Cigerüm odını nihān iken ile zāhir itdi mürür ile
Göreyin yire gee āb-ı eşm-i ter-i şerāre-feşānumı
- 4 ıtalum ki zülf-i siyāhuñı utan üzre sābit olur güneh
Ne revā ki amze-i ātilüñ güneh itmeden tōke anumı
- 5 N’ola add ü ḥāl ü ḥaṭ ü ruḥuñ am ü derd ü renc ü belā ile
Būke addümi dōke yaşumı yıa göñlümi yaa cānumı
- 6 [Sitemüñ daşı ile başı sını bedeni şikeste **Fuzūlī**’yem
Bu ‘alāmet ile bulur meni şoran olsa nām ü nişānumı]

247²²⁰

abūlī

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [59a] 1 Gel naṭ‘-ı maḥabbetde şehā bir sen ü bir ben
Şaṭranc oyunun oynayalum māt ola düşmen
- 2 Ferzīn gibi kec-revlik iden şāha muārin
oğrı yürüyen rūḥ gibi baa ıradan
- 3 Bir lu‘b ile rūḥum alup açmaz odı ol yār
Daḥı ne oyunlar gee iy dil saña atlan
- 4 At esb-i murāduñ ruḥ-ı cānāneye arşu
‘Ālemde piyāde yürime merd iseñ atlan
- 5 Leclāc ise de lec iderüz naṭ‘-ı cihānda
Nādāna **abūlī** yeñilür şanma bizi sen

6 Mecmuada eksik olan makta beyti *Divan*’dan eklenmiştir.

²²⁰ Mustafa Erdoğan, *Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitledi Metin-Dizin) Cilt 1*, s. 681. G. 308.

2b baa: ol baar D.

3a Bir: Bu kelime *Divan*’da bulunmamaktadır. // rūḥum alup: ruḥuñ aluban D. // yār: şāh D.

3b gee: geer D.

248²²¹

‘Ulvî

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [59a] 1 Rāh-ı kūyuñda sirişküm cūy-bār itmek nice
Sen perî-rūyı bu āl ile şikār itmek nice
- 2 Cümle ‘āşıklar olurlar t̄alib-i mihr [ü] vefā
Ten senüñ cevır ü cefāñu ihtiyār itmek nice
- 3 ‘Āşıkā şabr u seferdür lāzım olan dirler āh
Şabra t̄ākat kalmadı terk-i diyār itmek nice
- 4 Kalmadı ‘arz [u] vaķārüm hāşılı şimden gerü
‘Āleme rāz-ı nihānum āşikār itmek nice
- 5 Kākül-i dilber hevāsıyla ķarārüm yoğ-iken
‘Ulviyā fūrkat diyārında ķarār itmek nice

249²²²

Tahmīs-i Nizārî

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [59b] 1 Külhan-ı bahründe ‘āşık h̄‘ār olup tenhā yatur
N’eylesün bî-çāre derdüñ ile pür-sevdā yatur
Dīdesinden aķıdup seyli ğarık-i mā yatur
Za‘fdan künc-i ‘anāda kim dil-i şeydā yatur
Ger ecel gelse görünmez şöyle nā-peydā yatur

²²¹ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 496. G. 538.

1a cūy-bār: çeşme-sār D.

1b perî-rūyı: perî-rūy D. // āl: el D.

2b Ten: Ben M.

3a seferdür: seferden D.

4b nihānum: nihānı D.

²²² Bu şiir Bursalı Rahmi’nin gazeline tahmistir.

- 2 Rāh-ı cüst ü cūdayın şevküñle bî-şabr u şebāt
N’ola eylersem ğam-ı hicrūñden ümmīd-i necāt
Rāhberdür vaşluña iy lebleri āb-ı hayāt
Cūşa gelse kim ḥabābıdur rūsūm-ı kâ’ināt
‘Aşkdır nāmı fezā-yı dilde bir deryā yatur
- 3 Geşt iderken sū-be-sū āzürde olmuş cān ile
Şöhre-i şehri maḥabbet sīne-i sūzān ile
Çeşmine dünyā görünmezken ğam-ı cānān ile
Pāyının ḥārın çıkarmış sūzen-i müjgān ile
Deştde Mecnūn görünce nāka-yı Leylā yatur
- 4 ‘Ārif iseñ dā’imā ehl-i dilūñ gūş it sözün
Bî-ḥıred nādāna uyma ol kem itmişdir özin
Gör ne pend eyler görenler şāhid-i ma’nā yüzün
Var fenā deştin temāşā kıl açup ‘ibret gözün
Nice İskender türāb olmuş nice Dārā yatur
- [60a] 5 Tıfl-ı dil ḥursend olupdur derd-i bî-dermānına
Ḥātem-i vaqt olanuñ destin uzatmaz ḥū’ānına
Bende olmuşdur **Nizārī** bir şanem iḥsānına
Şāh-ı ‘ālem gelse çekmez pāyını dāmānına
Künc-i istiğnāda Raḥmī şöyle bî-pervā yatur

250²²³

[Maṭla’]

mef’ülü mefā’ilü mefā’ilü fe’ülün

- [60a] Sensüz benüm iy dost vücūdum ‘adem olsun
Ol göz ki seni görmeye taḥte’l-ḳadem olsun

²²³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beytin başında “Müfred” yazmaktadır ama bu beyit matladır.

251²²⁴

[Maṭlaʿ]

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- [60a] Miyāna ḥaṅçerin ol dil-rübā mestāne bağlandı
Şaķınsun ḥasteler zīrā ki ḳaşd-ı cāna bağlandı

252²²⁵

Taḥmīs-i Nefʿī

mefāʿilün feʿilātün mefāʿilün feʿilün

- [60a] 1 Menem ki ʿāşık-ı bī-tāb u ṭākat u zāram
Belā-yı ʿaşk ile bīmār ḥaylī nā-çāram
ʿAceb esīr-i felāket ʿaceb giriftāram
Ne ʿaşka ḥayr ider oldum ne ʿaql ile yāram
Ne kārı başa iletüm ne bellü bī-kāram
- 2 Benüm ki eyledi ʿaşk ol ḳadar beni ḥayrān
Ki bir gelür baña şimdi vişāl ile hicrān
Cihānda var mı benüm gibi bī-ser ü sāmān
Ne derd çekmege rāzı ne isterem dermān
Ne şıḥḥat üzreyim el-ḥaḳ ne şāfi bīmāram
- 3 Menem o ʿāşık-ı ser-geşte-i esīr-i belā
Ki yoḳ münāsebetim ʿaql [u] fikr ile aşlā
Şu deñlü eyledi ḥayret derūna istilā
Kemāl-i luṭf ile cānān vefāda ben de cefā
Ne çāre oldı vişāle ne bellü nā-çāram

253²²⁶

Fehmī

mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün mefāʿilün

- [60b] 1 Dil ü dīdemle baḥş itmek saña iy baḥr-i kān düşmez
Neden kim sende eşküm gibi dürler her zamān düşmez

²²⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beytin başında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit matladır.

²²⁵ Metin Akkuş, *Nefʿi Divanı*. // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

²²⁶ 1a baḥr-i kān: baḥr ü kān M.

- 2 Seni gördükde ‘āşık zevk-i vaşluñdan kurur kanı
Eger biñ yara ursañ cismine bir kaçre kan düşmez
- 3 Şu deñlü haste diller yaşdanupdur dergeh-i yarı
Dil-i bīmāra ol dārü’ş-şifāda bir mekān düşmez
- 4 Mekān tutduñ ser-i zülfinde yāruñ behremend olduñ
Saña iy murğ-ı dil dünyāda böyle āşiyān düşmez
- 5 Dime ayakda kaldı ārzū-yı zevk-i la‘lūñle
Elinden **Fehmī**’nūñ cām-ı şarāb-ı erguvān düşmez

254²²⁷

Nefī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [60b] 1 [Rüstem-i ehl-i dilim ‘aşk kemānum çekemez
Pādişāh-ı sunanim fitne nişānum çekemez]
- 2 Āfitāb olsa eger kevkeb-i cāh ile hasūd
Kīn-i şemşir-i cihān-gir zebānum çekemez
- 3 Mest-i meyḥāne-i feyzim yine rindān-ı cihān
İttifāk itse biri rıtl-ı girānum çekemez
- 4 Baña bir dilber-i şūḥ olsa hemān ḥāzır-vaḳt
İntizārı dil-i fettān-ı cihānum çekemez
- 5 Dili dilberden anuñ çün şaḳınur endişe
Ġam-ı ‘aşkı bilür ol āfet-i cānum çekemez
- 6 **Nefī**’yem kimse benüm gibi şetāret idemez
Hīç bir kimse daḥı rıtl-ı girānum çekemez

²²⁷ Metin Akkuş, *Nef’i Divanı*, s. 309. G. 58/1. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 7 beyittir.

1 Mecmuada eksik olan matla beyti *Divan*’dan eklenmiştir.

6b rıtl-ı girānum: derd-i nihānum D.

255²²⁸

Ālī Çelebi

fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [61a] 1 Döndi gül-gün sirişk ile dīde
Cām-ı gevher-nigār-ı Cemşīde
- 2 Bir büt-i şūḥa mübtelā oldum
Ki deger vaşlı ‘ömr-i cāvīde
- 3 Nāz ider çeşm-i fitne-āşūbı
Ġamze-i dil-firīb-i nāhīde
- 4 Böyle irmez gider mi dest-i emel
Miyve-i naḥl-i bāğ-ı ümmīde
- 5 Yoḥsa bir gün olur mı iy Ālī
Gevheri sifte la‘lī-i ḥāyīde

256²²⁹

[Tedsīs-i Āzerī]

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [61a] 1 Sevdi gönlüm yine bir dilber-i pākīze ḥıṣāl
Şaçı sünbül yüzi gül ‘arızı ḥurşīd mişāl
Oldı pā-yı dile gīsū-yı girih-gīri ‘iḳāl
Şimdi ḥālümden iderlerse eger ḥalk su‘āl
Gece gündüz menüm ol mu‘tekif-i künc-i melāl
Mütelāşī vü perīşān [u] müşevveş-aḥvāl
- 2 Āteş-i miḥnet olupdur dil-i sūzāna maḥal
Kevkebim burc-ı nuḥūsetde meger oldı zuḥal
Beni ḡam çekmege ḥalk eyledi Ḥallāk-ı ezel
N’ola olsam bu cihān içre melāmetde meşel
Sāz-ı muṭrib gibi dil-beste-i evtār-ı emel
Beyt-i şā‘ir gibi dil ḥānesi pür-vehm [ü] ḥayāl

²²⁸ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 196. G. 86.

4a emel: heves D.

²²⁹ Mecmuada şiirin başlığında “Müseddes-i Nev’i” yazmaktadır fakat şair, Nev’i’nin gazelini tedsis etmiştir.

- [61b] 3 Pür-şafā olsa derūnum n'ola hūrşīd şıfat
Eyledüm şavma'a-yı kâh-ı felekde şoĥbet
Oldı dil mu'tekifi perde serā-yı 'uzlet
Çekmedi bencileyin kâtib-i kilik-i kudret
Lā'ubālī-şıfat [u] Vāmıķ [u] Mecnūn sīret
Bī-nevā tab' gedā meşreb [ü] dervīş ĥişāl
- 4 İrmedi gülşen-i iķbāle dilā neşv ü nemā
Ėonca-i baĥtımı pejmürde ķodı bād-ı fenā
Rūzgāruñ elemi eyledi bī-berg ü nevā
Virmedi ĥayf dıraĥt-ı emelüm bār-ı vefā
Meyve-i ter yerine urdı baña çüb-ı cefā
Bāĝ-ı ümmidde her besledüĝüm tāze nihāl
- 5 Bu göñül 'āķıbet-i kārı te'emmül ķılsun
Çekmesün derd ü elem Ĥaķķ'a tevekkül ķılsun
Nice bir kendü umūrunda tekāsül ķılsun
Āzerī-veş yeridir terk-i taĥammül ķılsun
Bunca bār-ı eleme nice taĥammül ķılsun
Nev'ī-yi ĥaste-dil [ü] 'āşıķ u bī-şabr [u] mecāl

257²³⁰

[Muĥammes-i Cinānī]

fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün

- [61b] 1 Zīver-i fazl iledür ehl-i dilüñ 'unvānı
Viremez kimse kemāline anuñ noķşānı
Ėam degül buĝz ile eylerse 'adū bühtānı
N'idelüm böyle imiş ķavm-i ĥasūduñ şānı
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulţānı

²³⁰ C. Okuyucu (1994). *Cinānī (Hayatı-Eserleri-Divanının Tenkidli Metni)*. Türk Dil Kurumu Yayınları, s. 255-257. Tah. 27. // Mecmuada 2 bend olan bu şiir *Divan*'da 6 bendtir. // Mecmuada şiirin başlığında "Tahmis-i Cinani" yazmaktadır fakat bu şiir muhammestir.

- 2 Medḥ ü zemm itse eḥibbā ile a‘dā bizi ger
Yoḡdur andan bize bir vech ile hīç nef‘ ü keder
Çāre yoḡ çün ola tebdīl-i ḳazā ile ḳader
İtmezüz keşret-i a‘dādan idüp ḥavf u ḥazer
Sevenüñ bendesiyüz sevmeyenüñ sulṡānı

258

Ḥüsrev

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [62a] 1 Bizümle imtizāc itse n’ola ol pādişā-meşreb
Gedālar pādişā-meşreb gerek şehirler gedā-meşreb
- 2 Yüri var hırḳa vü tācı bize ‘arz eyleme şüfi
Nice ḥıfz eylesün anı gedā-yı bī-nevā meşreb
- 3 Baña cām-ı maḥabbetden şunulmuş saña kevşerden
Ḥaḳıḳat hep bir olmaz muḥtelifdir zāhidā-meşreb
- 4 Yine manşür-veş bed nām-ı ‘ām olmaḳ diler göñlüm
Yine Mecnün gibi şeydālıḡ eyler iḳtizā meşreb
- 5 Şaḳın esrār-ı ‘aşḳı **Ḥüsrevā** keşf itme zühhāda
Nice fehm eylesün anı olan ehl-i riyā-meşreb

259²³¹

Nev‘ī

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [62a] 1 Derdā ki dilde ‘ışḳ-ı nihānum bilinmedi
Bu mācerā-yı eşḳ-i revānum bilinmedi
- 2 Bu sūz u nālemüñ sebebin kimse şormadı
Miḥnet şebinde āh u fiḡānum bilinmedi

2a eḥibbā ile a‘dā bizi: eḥibbā bizi a‘dā ile D.

2b keder: zarar D.

2d idüp: iñen D.

²³¹ Mertol Tulum, & M. Ali Tanyeri, *Nev‘i Divan Tenkidli Basım*, s. 526. G. 503.

- 3 Bir dil bilür bulunmadı kim hālüm ağlayam
Bîgāneler içinde zebānum bilinmedi
- 4 Ğarķ oldu baħr-i ‘ıŖķa vücūdum sefīnesi
Bir vech ile ki nām u niŖānum bilinmedi
- 5 **Nev’ī** metā‘-ı derdüme t̄alib bulunmadı
Bāzār-ı ğamda sūd u ziyānum bilinmedi

260²³²

Bākī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [62b] 1 Müje ħaylin düzer ol ğamze-i fettān Ŗaf Ŗaf
Gūyiyā cenge durur nīze-ġüzārān Ŗaf Ŗaf
- 2 Seni seyr itmek için reh-ġüzer-i ġülŖende
İki cānibde durur serv-i ħırāmān Ŗaf Ŗaf
- 3 LeŖker-i eŖk-i firāvān ile ceng itmek için
Ġönderür mevclerin lücce-i ‘ummāñ Ŗaf Ŗaf
- 4 Cāmi‘ içre ġöre tā kimlere hem-zānūsın
Ŗekl-i saķķāda gezer dīde-i ġiryān Ŗaf Ŗaf
- 5 Ġökde eġġān iderek Ŗanma geçer ħayl-i küleng
Çekilür kūyuña mürġān-ı dil ü cān Ŗaf Ŗaf
- 6 Ehl-i dil derd ü ġamuñ ni‘metine müstaġrak
Dizilürler keremüñ ħ‘ānına miħmān Ŗaf Ŗaf
- 7 Ķadriñi seng-i muŖallāda bilüp iy **Bākī**
Durup el baġlayalar ķarŖuña yārān Ŗaf Ŗaf
- 8 VaŖf-ı ķaddüñle ħırām itse ‘alem gibi ķalem
LeŖker-i saķra çeker defter [ü] dīvān Ŗaf Ŗaf

²³²

Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [EriŖim: 04.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 229. // Mecmuada 8 beyit olan
bu gazel *Divan*’da 9 beyittir.

261²³³

Nef'i

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [63a] 1 Ölmek āsān 'āşıkā bir dem firāk-ı yār güc
Böyle müşkil derd esiri ḥasteye tīmār güc
- 2 'Aşq mühlik yār gāfil mübtelālar n'eylesün
Birbirine derdini inkār güc ikrār güc
- 3 Gerçi 'aşq izhārı bī-tāb olmayınca cürm olur
Dilber ammā müdde'ā-fehm olıcağ inkār güc
- 4 Yār eger 'āşık ne eylerse muḥabbet iktizā
İtmemek olur maḥallinde anı izhār güc
- 5 Olsa Nef'i n'ola ger endişesiyle hem-zebān
N'eylesün yā şoḥbet-i yārān-ı nā-hemvār güc

262²³⁴

'Ālī

mef'ūlü mefā'īlü mefā'īlü fe'ūlün

- [63a] 1 Güftāruña taqlid idicek bülbül-i gūyā
Bir sille çalup ḳana yudı ağızını gūyā
- 2 İller baña ben ḥüsnüñe sen şevḳime ḥayrān
Va'llāhi vü bi'llāhi vü ta'llāhi temāşā
- 3 Ağzuñda lebüñ lebde sözüñ sözde 'itābuñ
Andan be ne ra'nā be ne zībā be ne ğarrā

²³³ Metin Akkuş, *Nef'i Divanı*, s. 293. G. 26.

²³⁴ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 04.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 32.

1a bülbül: tütü D.

1b yudı: yuduñ D.

2a şevḳime: 'ışkuma D.

3a Ağzuñda: Ağızda M.

4 Mecnūn gibi bir saçları Leylî hevesinden
Dağlar yaqasına düşebilsem tepe tenhā

5 ‘Ālî ne güzel medħin ider kand-ı lebūñle
Aħsente senūñ ħüsnūñe iħsānuña cānā

263

Maqālî

mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- [63b] 1 Biñ mürdeyi bir ħande ile eyledin iħyā
Güyā ki zühür itdi dem-i mu‘ciz-i ‘Īsā
- 2 Şām-ı ħam-ı hicrūñ ‘acebā var mı şabāħı
Sübħāne qadiren ca‘l-el-leyle nehāran
- 3 Gözler qamaşır şems-i cemālūñde ħabībüm
Andan mı yaqar şem‘-i çerāğın qamer āyā
- 4 Söyler o dehān ħande-zenān lîk görünmez
Tūṭî-yi qudüsdür ki siyeh perdede güyā
- 5 Dīdār-ı şafā-baħşı taleb eyle **Maqālî**
Gülzār-ı cihān zāhid-i şad-sāleye me’vā

264²³⁵

Qabūlî

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [63b] 1 Ġubār-ı ħaṭṭ-ı la‘lūñ ħāyet ile ħurde yazmışlar
Şanasın sūre-i Kevşer durur bir dürde yazmışlar
- 2 Ölümlüdür diyü efvāh-ı ‘ālemden işitmişler
Güzeller defter-i ‘uşşāqa bizi mürde yazmışlar

4a Leylî: Leylā D.

4b Dağlar yaqasına düşebilsem tepe tenhā: Tağlar tepesinde gezebilsem diye tenhā D.

5a medħin: vaşfuñ D.

²³⁵ Mustafa Erdoğan, *Kabūlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitle Metin-Dizin)* Cilt 1, s. 582. G. 102.

1b *Kur’an-ı Kerim*. Kevser 108/1.

- 3 Yatan berf añlamañ güلزārda şeyh-i şitā gelmiş
Harīm-i bāğa anı da‘vete bir bürde yazmışlar
- 4 Ne deñlü telh ise erbāb-ı ‘ışka şabr nāfi‘dür
Yazanlar hikmeti ekser devāyı dürde yazmışlar
- 5 Senüñ yoluñda ölmekden kaçır diyü münāfiqlar
Ķabūli ol şeh-i hüsne bizi öldürde yazmışlar

265²³⁶

Ķıt‘a

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [63b] 1 Kendüyi görmege yoğdur hācet
Bilmege ‘ārif ile nādānı
- 2 Cönküni görmek ile hāşıl olur
Herkesüñ mertebe-i ‘irfānı

266²³⁷

‘Āli

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [64a] 1 Serāy-ı kalb-i ğamda tīre gördüm deste cām aldum
Çeküp Cem cāmını bezm-i felekden intikām aldum
- 2 Hümārın añma şūfi mey şafāsın bī-beķā şanma
Ki ben keyfiyyet-i peymāneden zevķ-i müdām aldum
- 3 Hāyālümde miyān-ı yārı kuçdum ağladum vāfir
Şayup nağd-i sirişküm külçe külçe sīm-i hām aldum
- 4 N’ola yüz şuyı döksem kāse-şüy olsam harābāta
Ben ol ğassāleden çok behre gördüm nice kām aldum

3b bürde: yirde D.

4b dürde: merde D.

²³⁶ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²³⁷ İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 04.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 864.

1b bezm-i felekden: Zāl-i felekden D.

- 5 Vücūdum Mısr'ına mālīk kılp ol Yūsuf-ı şānī
‘Azīz-i vaqt olup ‘Ālī melek-ḥū bir gulām aldum

267²³⁸

Ḳadrī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [64a] 1 Țur disem yolda görüp ol şanem-i mümtāzı
Āh kim durmaz ider baña ‘itāb [u] nāzı
- 2 Nāzı geçdüğini ol serv-i ser-efrāz bilür
Kāşkī sīnemizi eylese ṭabıl-bāzı
- 3 Bāzın aldı eline ‘azm-i şikār itmek için
Anuñ için dil-i dīvāneye eyler bāzı
- 4 Bāz-gū ol büt-i ṭannāza işitmezse sözüñ
Eksik itme var anuñ kūyına türk-tāzī
- 5 Tāziyān ile hücüm eyle hemān iy Ḳadrī
Şūfi-yi ḥar ki eger diñlemez ise sāzı

268²³⁹

[Ġazel]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [64b] 1 Cihānda bāb-ı Mevlāna gibi ‘izzet-me’āb olmaz
Muḥaşşal evliyāda böyle bir ‘ālī-cenāb olmaz
- 2 Kitāb-ı Meşnevī-yi Ma‘nevī bir kenz-i maḥfidir
Kelāmullāh ḥaqqı çün daḥı böyle kitāb olmaz
- 3 Naẓar-gāh-ı Ḥudādur ḳalb-i mü’mīn n’ola pāk olsa
Ki ḥāzır olsa beytüñ şāḥibi hergiz ḥarāb olmaz

5a ol: bir D. // şānī: ḥüsni D.

²³⁸ Mehmet Külahlıoğlu, *Ḳadrī Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*. // Bu şiir *Divan*'da bulunmamaktadır.

²³⁹ Bu şiirin kime ait olduğu belirlenememiştir.

4 Nazar kıl himmet-i merdāna zāhid der-be-der olma
Te‘alluḫ itmeyince evliyāya fetḫ-i bāb olmaz

5 Teḫarrüb kesb idüp tesbîhi durma bî-ḥesāb eyle
Ki maḫbûl-ı Ḥudā olanlara cüz’î ḥesāb olmaz

269²⁴⁰

[‘Azmîzāde Ḥāletî]

mef‘ülü mefā‘ilün mefā‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefā‘ilün mefā‘ilün fā‘

[64b] 1 Pîş ü pesümüz olup beyābān-ı ḡamum
Rîk-i elem itdi rāhumız nā-ma‘lüm
Bir bādiye-i belāya düşdük biz kim
‘Āşıklarında karşılar bād-ı semüm

270²⁴¹

[‘Azmîzāde Ḥāletî]

mef‘ülü mefā‘ilün mefā‘ilü fe‘ül/mef‘ülü mefā‘ilün mefā‘ilün fā‘

[64b] 1 Vuşlat dilesem firāḫ-ı cāvîd çıkar
Gül naḫli nişānda eylesem bîd çıkar
Beyt-i emelüm ‘aceb mu‘ammādur kim
Biñ derd ile andan ism-i cāvîd çıkar

271²⁴²

Muḫyî

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

[65a] 1 Beyābān-ı firāḫuñda olurdum teşne-leb cānā
Nesîm-i rûḫ-baḫşuñ esmese kūyuñdan aḫyānā

²⁴⁰ Cevat Yerdelen, *Azmî-zāde Ḥāletî’nin Rubaileri*, s. 225. R. 401.

1a pesümüz: pesüm D. // olup: oldı hep D.

1b rāhumız: rāhumı D.

1c belāya düşdük biz: fenāya düşdüm ben D.

²⁴¹ *age*, s. 151. R. 93.

1a dilesem: deseler D.

1d Biñ derd: Yüz vech D. // cāvîd: nevmîd D.

²⁴² M. Arslan (2020). *Muḫyî Divanı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/78626.muhyi-divanipdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

- 2 Furāt-āsā aķarsa asitānuña gözüm yaşı
‘Aceb olmaz olur enhār lābüd mā’il-i deryā
- 3 Segān-ı kūyuñuñ şanmıñ sıfālī tāc-ı devletdür
Şehā hāk-i derüñdür tūtiyā-yı dīde-i bīnā
- 4 Kulaķdan ‘aşıķ olduñ ol mehüñ mihr-i cemāline
‘Aceb hālüñ n’olur bir encümende göricek āyā
- 5 Dem-i fūrķatde mā-fāt-ı ķazā için benüm ‘ömrüm
Edā-yı rūh-baħşuñ eylemişdir **Muhyī**’yi iħyā

272²⁴³

Rūhī

mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün

- [65a] 1 Cihānda ehl-i ‘aşķa mihr ider bir dil-rübā yoķdur
Bu bāģuñ güllerinde āh kim būy-ı vefā yoķdur
- 2 Gidelden Vāmıķ u Ferhād u Mecnūn mülk-i ‘ālemden
Diyār-ı ‘aşķda ben bī-kese bir āşinā yoķdur
- 3 Ne hazz itsün řabī‘at meclis-i vā‘ızden iy şūfī
Behişt olsa mey-i nāb olmayan yerde şafā yoķdur
- 4 Şarāb-ı nābdandur reng-i rūyı ehl-i ‘ırfānuñ
İçerler muttaşıl anlarda hiç rūy-ı riyā yoķdur
- 5 Olur bu gülşen-i ‘ālemdede **Rūhī** gonca-veş dil-teng
Elinde gül gibi anuñ ki cām-ı dil-küşā yoķdur

²⁴³ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhī Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt I*, s. 423. G. 179.

1a dil-rübā: meh-liķā D.

2a Gidelden: Olaldan D. // dūr hālī: Bu ifade mecmuada bulunmamaktadır. // Mecnūn mülk-i ‘ālemden: Mecnūn’dan D.

273²⁴⁴

Yaḥyā

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [65b] 1 Dilüñ bir kez şınık mir'atine baqdı yüzün dürdi
Tecellā-yı cemālin var ise dil-dār çok gördi
- 2 'Abir-i ḥāk-i pāyuñ şaḳınur bir kaṭre yāş dökmez
O 'āşık kim ayağuş tozına bir kez yüzün sürdi
- 3 Kerem kıl ben ğubārı iy şabā irgür der-i yāre
Di kim bī-çāreyi hicrān ğamı bu ḥāle irgürdi
- 4 Maḥabbet bağınuñ her biri bir nevres nihāldir
Derün-ı sinede her oḳ ki ol kaşı kemān urdı
- 5 Hele rüz-ı su'āl olsun da görsün yār **Yaḥyā**'yı
Ne bir dem yüzine baqdı ne bir dem ḥāṭırın şordı

274²⁴⁵

Ālī

fā'ılātün fā'ılātün fā'ılātün fā'ılün

- [65b] 1 Müdde'ā mest-i maḥabbet olma dur cānāneden
Neşve taḥşil itmedür maḳşūd olan peymāneden
- 2 Hep su'āl itdüm ğaraż bir cilve-i cānānmış
Zā'ir-i Beyt'ül-Ḥaramdan sākın-i büt-ḥāneden
- 3 Şevḳ-i cām-ı bāde-i la'lüñle varsam küşeme
Na're-i yā hū gelür her küşe-i meyḥāneden

²⁴⁴ Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yahyā Divanı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] G. 416.

4 Bu beyit *Divan*'da şöyle geçmektedir:

Nişān-ı seng-i cevr itse raḳībüñ kellesin derdüm
Güzel fehm eyledi maḳşūdımı çak başına urdı (G. 416/4)

5b dem: kez D.

²⁴⁵ İsmail Arıkoğlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 182. G. 72.

4 Nāliş-i bülbülde hem bir özge hālet var kim
Gelmez ol hālet baña sūz-ı dil-i pervāneden

5 Bir nigāh-ı nīm-nāzuñdur senüñ gayrı degül
Mağşad-ı **Ālī** hemān ol nergis-i mestāneden

275²⁴⁶

Ĥayālī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [66a] 1 Perde-i ref^c eyle gözden kudret-i Yezdāna bak
Gel benī-ādem yüzinde şūret-i Raḥmāna bak
- 2 Muşhaf-ı ḥüsünde gör *Naşrun Minallāh* āyetin
Şūfiyā inkār iderseñ āyet-i Qur’ān’a bak
- 3 Döñme nāmerdüñ felekde yüzine bakma şağın
İy gözüm bārī bakarsañ bir gözi insāna bak
- 4 İy söz añlayan kişi elfāz ço ma‘nāyı gör
Kim dimişler ata bakma ṭona bakma cāna bak
- 5 Ḥūr [u] ğilmān istemez bir ehl-i dīdāram deyü
İy **Ĥayālī** anca aldanduñ şu bir oğlana bak

276²⁴⁷

Bākī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [66a] 1 Ne çāre eyleyem bilmem fağır u zār u ser-gerdān
Müyesser ola mı vuşlat cihān içre ‘aceb bir ān
- 2 Anuñ bir būse-i la‘line cānın virmeyen kimse
Ḥatı zālīm ḥatı kāfir durur ‘ālemde bī-īmān

²⁴⁶ A. Nihat Tarlan, *Ĥayālī Bey Divanı*. // Bu şiir *Divanı*’da bulunmamaktadır.

2a *Kur’an-ı Kerim*. Saff 61/13. // “Naşrun Minellāh”: “Allah’tan bir yardım” (Altuntaş ve Şahin, 2011: 621).

²⁴⁷ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] // Bu şiir *Divanı*’da bulunmamaktadır.

- 3 Elim irmez gücüm yetmez benim ol tıfl-ı hoş-būya
Yine kendü elindedir vefā vü luṭf ile iḥsān
- 4 Bu göñlüm şehri cevḻān eyleyüp ruḥsār u la‘linde
Ḳonup bāl u perīn yaḳdı vefāsın isteyüp dermān
- 5 Ḥabībüm derd-i ‘aşkuñla ciger büryāna dönmüşdür
Düşe bir gün ki iy **Bākī** olasın ḥurrem ü ḥandān

277²⁴⁸

‘Ulvī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [66b] 1 Meskenet kesb eylemez ḥāk ile yeksān olmayan
Genc-i ‘aşka maḥzen olmaz ḳalbi vīrān olmayan
- 2 Bī-ḥaberdür sille-i çevgān-ı zülf-i yārdan
Kūy-veṣ meydān-ı ḡamda başı ḡaltān olmayan
- 3 Şayd olursın ‘ākıbet ‘uşşāḳa naḳd-i cānla
İy metā‘-ı vuşlata ‘ālemde imkān olmayan
- 4 Yār ile mābeynimüzde mācerā çokdur ḳaṭı
Bilmez anı küşte-i şemşīr-i berrān olmayan
- 5 Ehl-i diller bezmidir ol şāh-ı ḥüsnuñ dergehi
Gelmesün bu bezme iy ‘Ulvī suḥan-dān olmayan

²⁴⁸ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 448-449. G. 451. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 7 beyittir.

2a zülf-i yārdan: miḥnetden daḡı D.

3b vuşlata: vaşlına D. // ‘ālemde: dünyāda D.

4a ḳaṭı: di M.

4b berrān: hicrān D.

278²⁴⁹

Veysî

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- [66b] 1 Fikr-i çeşmüñle hayâl-i kadûñ iy serv-i hırâm
Oldı bāğ-ı dil ü cânumda nihâl-i bādām
- 2 Yâsemenle pür olan serv-i dilârâya döner
Pirehenle kaçan ol serv-i sehî itse kıyâm
- 3 Câm-ı la‘lûñ n’ola ağıyar görürse şimdi
‘Aksine devr ider oldı felek-i nâ-fercām
- 4 Biri hûn-ı cigerümdür birisi iki gözüm
Sâkiyâ bâde-yi gül-gün ile cām-ı gül-fâm
- 5 Var ise zerre kadar ‘aqluñ eger başunda
Veysiyâ kendüñi lâ-ya‘qıl-ı ‘aşk eyle müdām

279²⁵⁰

‘Ubeydî

fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün

- [67a] 1 Dime cânâneye ağıyar ile şöhet itme
Seni sevsin dir iseñ aña naşîhat itme
- 2 Ğayra meyl eylemezsin diyü yemîn eyler ise
Mümteni‘dür inanup aña hamâkat itme
- 3 Her ne hâlet ki zühür eyleye dilberdendür
Kimseye anuñ için buğz u ‘adâvet itme
- 4 İhtiyâr elde olaydı dir idüm saña gönül
Hûblar zümresine hîç muhabbet itme

²⁴⁹ Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*, s. 210-211. G. 36.

3b nâ-fercām: bed-fercām D.

4b gül-gün: gül reng D.

²⁵⁰ Ömer Arslan, *Ubeydi Divanı (Metin ve İnceleme)*, s. 503-504. G. 285.

- 5 Çünkü bunlarda ‘**Ubeydî** ğarazuñ var senüñ
Ehl-i ‘arz olımadum diyü nedāmet itme

280

Bahşı

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [67a] 1 Koyup cevri-i maḥabbet ehl-i ‘irfān olduĝın görsem
O kāfir-beççenüñ ben de müselmān olduĝın görsem
- 2 Daḥı cānum bedenden çıkmadan ol şāh-ı bī-dāduñ
Baña itdükleri cevri peşimān olduĝın görsem
- 3 Ben anı sevdüğim gibi sevip ol daḥı bir hūbı
Benüm gibi o da çāk-ı girībān olduĝın görsem
- 4 Raķīb-i mücrimüñ ol Yūsuf-ı gül-çehreden ayru
Bu dünyā-yı denī başına zindān olduĝın görsem
- 5 Dilā kıalmazdı hergiz sükker-i senbūseye reşküm
Lebinden **Bahşı**’ye bir būse iḥsān olduĝın görsem

281²⁵¹

Vahdeti

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [67b] 1 Kef-i desti o mehüñ mihr-i felekdür der-müşť
Cā-be-cā şa‘şa‘adur anda olan penç-engüşť
- 2 Nev-bahār oldu şehā bu kıalemü n’eyler ki
Pārelensün anı gördükde kıabā³-yı Zerdüşť
- 3 Püşťe püşťe göricek küştelerin didi o şāh
Bir ser-i reh-güzerem in-heme bī-çāre ki küşt

5b ‘arz: dil D.

²⁵¹ Yılmaz Öztürk, 17. *Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdeti’nin Divan’ının Tenkitli Metni*, s. 45-46. G. 5.

1b Cā-be-cā: Pertev-i D.

2a oldu: irdi D. // kıalemü n’eyler ki: kıalbimiz Nıl gibi D.

3a şāh: yār D.

4 ʿArşa-i ʿışka girüp sîne gerüp at süremez
Kime kim himmet-i merdân-ı Hudâ olmaya püşt

5 Şöyle bârik ideyin vaşf-ı miyân-ı yâri
Anı hiç anlamaya **Vahdeti** her tabʿ dürüş

282²⁵²

[Nazm]

mefʿülü mefâʿilü mefâʿilü feʿülün

[67b] 1 Biñ cân ile sevdüm yine bir tâze cevânı
Yolına fedâ eylemişim bu ten [ü] cânı

2 Oldı bu gönül Mısr'ına sultân-ı ser-efrâz
Tîr-i müjesi oldı dile Yûsuf-ı şânî

283²⁵³

Der Makâm-ı Segâh

feʿilâtün feʿilâtün feʿilâtün feʿilün

[67b] 1 Yine ser-mest-i mey-i sāgar-ı lebrîz olalum
Yine aşüfte-i zülf-i semen-âmîz olalum

2 ̇o bizi başuñ için reh-güzer-i nâzuñda
Küşte-i pây-ı kad-i gül-bün-i nev-ḥîz olalum

284²⁵⁴

[Nazm]

müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün müstefʿilün

[67b] 1 İy ʿarîzuñ ʿarz it güle gülşende zibâlanmasun
İy serve göster kâmetüñ nâz ile bâlâlanmasun

4a gerüp; görüp D. // süremez: sürmez D.

4b Kime kim himmet-i merdân: Her kime server-i merdân D.

5a bârik: nâzük D. // miyân-ı yâri: miyânın yârüñ D.

²⁵² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁵³ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁵⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başlığında “Murabba” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

- 2 Kıl muḳavves-i ḳaşlaruñ ṭarf-ı külāhuñdan ‘ayān
İy ğurre-i meh ṣekl-i ebrūsıyla ğarrālanmasun

285²⁵⁵

Necātī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [68a] 1 Yaraşur kim seni ser-defter-i ḥübān yazalar
Nāme-i ḥüsnüñ için bir yeñi ‘unvān yazalar
- 2 N’ola gelse ḥaṭ-ı sebzüñ ne ḥaṭāsı ola kim
Ka‘benüñ çevresine āyet-i Ḳur’ān yazalar
- 3 Ḳorḳaram kim lebüñüñ örneğın alup şanemā
Çın muşavvirleri bir şüret ile cān yazalar
- 4 Ekevüz gibi raḳībi gelicek ḥaṭṭ-ı lebüñ
Dīv redd olmağ için mühr-i Süleymān yazalar
- 5 Şi‘r-i dil-süz-ı **Necātī** var iken ḥayf ola kim
Yine yazup yañılup defter [ü] dīvān yazalar

286²⁵⁶

Nādiri

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [68a] 1 Ḥaṭ-ı lebüñ gibi eylerdi künc-i dilde vaṭan
O deñlü cāna yaḳın olsa şāhdān-ı çemen
- 2 Çekince cām-ı müselles hevā-yı la‘lūñ ile
Şikeste oldı elem zevraḳı üçerlemeden

²⁵⁵ A. Nihat Tarlan, *Necati Beg Divanı*, s. 272-273. G. 206. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 8 beyittir.

5b Yine: Halk D.

²⁵⁶ Numan Külekçi, *Gani-zāde Nādiri Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri, Divanı ve Şeh-nāmesi’nin Tenkidli Metni*, s. 269. G. 96.

- 3 Şu resme cismini pür-yāre kıldı şemşirüñ
Ki oldı çāk-ı firāvānı tār [u] pūd-ı kefen
- 4 Cünün-ı ʿışk ile giryān olursañ olma melül
Ne ğam dökilse dūr-i dīde her ziyān berfen
- 5 Doğınmamış bu ħayālāta kimse **Nādiriyā**
Bu deñlü keşret iken reh-güzār-ı şehr-i suĥan

287²⁵⁷

Bākī Efendi

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- [68b] 1 Şabr eyle dilā derdüñi cānāne tıyurma
Cān içre nihān eyle velī cāna tıyurma
- 2 Zinhār şaķın mey yerine řanuñ içerler
Keyfiyyetüñ ol gözleri mestāne tıyurma
- 3 Esrāruñı keşf eyleme taĥşil-i mizāc it
Nüş eyle mey-i nābı ĥakīmāne tıyurma
- 4 Şūfi gelicek açma şaķın ʿaşk ĥadīşin
Dānā-dil iseñ sırruñı nā-dāne tıyurma
- 5 Yaʿküb-şıfat **Bākī**'yi ol Yūsuf-ı şānī
Ĥüzñ içre şomaz kışşayı ihvāne tıyurma

288²⁵⁸

Nevʿī

mefʿülü mefāʿilü mefāʿilü feʿülün

- [68b] 1 Meclisde öpüp laʿlini rindāna tıyurma
Ol ĥāleti ağzuñdaki dendāna tıyurma

3a cismini: cismi M.

3b pūd-ı kefen: pür-kefen M.

²⁵⁷

Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 05.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 405.

²⁵⁸

Mertol Tulum, & M. Ali Tanyeri, *Nevʿi Divan Tenkidli Basım*, s. 465-466. G. 395.

- 2 Ol Yūsuf ile vuşlatı sen düşde görürsen
Erbāb-ı ḥasedden şaķın ihvāna tıyurma
- 3 Rūsvā-yı cihān olmağ ile yār ele girmez
Bilmezlik ile ‘ışķuñı cānāna tıyurma
- 4 Ben böyle ḥayātı n’ideyin rāḥat-ı cān yok
İy ḥ’āb-ı ecel gel ölümüm cāna tıyurma
- 5 Mey içme güzel sevme dimezler saña Nev’ī
Ol zevķi hemān zümre-i nā-dāna tıyurma

289²⁵⁹

[Maṭla’]

mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün

- [69a] Gider nev-reste dilberlerle seyr-i bāğa cānānum
Bir iki goncasuz koptmaz yerinden verd-i ḥandānum

290²⁶⁰

Bākī

mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün mefā’ilün

- [69b] 1 Göñül dāğ-ı ğamuñla sīnede bir şem’ uyandurmuş
Çerāğ-ı ‘aşķa bir ğarrā kıızıl altunı yandurmuş
- 2 Bulup saķķā-yı hicrān teşne-dil şahrāda Mecnūn’ı
Ecel peymānesin şunmuş ḥayāt ābına khandurmuş
- 3 Dimeñ Mecnūn’a gelmiş ‘āķıbet Leylā’dan istiğnā
Belā-yı ‘aşķ o ser-gerdānı cānından uşandurmuş

2a düşde görürsen: düşde de görseñ D.

3a yār: cān D.

4b ölümüm: elemüm D.

²⁵⁹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada beytin başında “Ferd” yazmaktadır ama bu beyit “Matla”dır.

²⁶⁰ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 219.

- 4 Göñüller naḳdin almış yār girmiş ḫalka-i zikre
Bir iki derd-mend āvāreyi varmıŝ ṭolandurmiŝ
- 5 Bugün **Bākī**'ye ol āfet viŝālin va'ciler kılmıŝ
Yalanlar söylemiŝ miskini gerçekten inandurmiŝ

291²⁶¹

Rūhī

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [70a] 1 Ezel naḳḳāŝı ṭarḫ itmezden evvel cism ü cān ŝeklin
Göñül ḫāṭırda naḳŝ itmiŝdi ol ŝuḫ-ı cihān ŝeklin
- 2 Dem-i maḫŝerde didāruñla ḫoŝdur gülşen-i bākī
Ḥudā göstermesün sensüz baña ḫūr u cinān ŝeklin
- 3 Gören Ferhād-veş ṭaŝdan ṭaŝa çalınduğum bilsün
Çek iy hem-dem der [u] divārına ben nā-tüvān ŝeklin
- 4 Kızarsa bādeden ol genc-i ḫüsnüñ rüy-ı raḫŝanı
Mu'anber zülfi bağlar ejder-i āteŝ-feŝān ŝeklin
- 5 Elüñde ölmege bihüde cānın virmiŝ üftādeñ
Görürmiŝ tiğ-i 'aŝḫuñda ḫayāt-ı cāvidān ŝeklin
- 6 Teselli bulmadı ŝeyḫu'l-ḫaremden ḫāṭır-ı **Rūhī**
Anuñçün görmege cān virürüz pīr-i muğān ŝeklin

292²⁶²

Neŝāṭī

mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün mefā'ılün

- [70a] 1 Dil-i sūzānumı ŝem'-i ruḫ-ı cānāne ṭapŝurdum
Maḫabbet nārına yanmağa bir pervāne ṭapŝurdum

²⁶¹ Coŝkun Ak, *Bağdatlı Rūhi Divanı Karşılaŝtırmalı Metin Cilt II*, s. 870-871. G. 855. // Mecmuada 6 beyit olan bu gazel *Divan*'da 8 beyittir.

5a cānın virmiŝ: cān virmezmiŝ D.

6a ḫāṭır-ı Rūhī: ḫāṭır ey Rūhī D.

²⁶² M. Kaplan (2019). *Neŝāṭi Divanı*. [Erişim: 05.01.2021, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67330_nesati-divanipdf.pdf?0&_tag1=006964F7A491139BEB893C13F024BA71C07840A2&crefer=8BE74435EDAFF72595214843A6A50E48F9E6A42A95B581142CA017C2D8334A37] G. 86.

- 2 Seg-i kŭyına cismŭm ũstŭh^vānın ber-gŭzār itdŭm
Bi-ḥamdi'llāh vefā ṭŭmārını yārāne ṭapṣurdum
- 3 Kitāb-ı ıṣṣkı tekmil itmege ũstād arardı dil
Bugŭn vardum anı bir ṭıfl-ı ebced-ḥ^vāna ṭapṣurdum
- 4 Gŏñŭl murġın ruḥuñ gŭlzārına feryāda irgŭrdŭm
Gŭlistāna yine bir bŭlbŭl-i mestāne ṭapṣurdum
- 5 **Neṣāṭı** kākŭli sevdāsı ile oldı āvāre
Varup ṭāh-ı zekān nām anı bir zindāna ṭapṣurdum

293

Hāṣimī

mef^ʿŭlŭ mefā^ʿilŭ mefā^ʿilŭ fe^ʿŭlŭn

- [70b] 1 Faḥr ile dilā faḥr idŭben Ḥaḳḳ'a yaḳın ol
Gir ʿālem-i tecrīde ṣeh-i mŭlket-i dīn ol
- 2 Yŭz gŏstere dirseñ saña ger ṣāhid-i maḳṣŭd
Āyīne ṣıfat gerd-i te^ʿalluḳdan emīn ol
- 3 Ḳalmaz ebedī kimseye bu devr-i zamāne
Dŭnyāda gerek ḥŭsrev ũ ḥāḳān-ı zemīn ol
- 4 Meyl itme ṣaḳın aṭlas u seyfŭrına ṭarḥuñ
Dervīṣ gibi ḥırḳa giyŭp post-niṣīn ol
- 5 Ser-menzil-i maḳṣŭda vuṣŭl ise murāduñ
Var **Hāṣimiyā** dergeh-i Mollā'ya ḳarīn ol

2a ũstŭh^vānın: ũstŭh^vānı D.

3a tekmil: temām D.

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [70b] 1 Faqr ile yüri pādişeh-i mülket-i dīn ol
 Āzāde olup kayd-ı 'alāyıkdan emīn ol
- 2 Şād olma sūrūrına cihānuñ şağın iy dil
 Gülmek diler iseñ ğam-ı 'aşq ile hazīn ol
- 3 Baş egme varup pādişeh-i devr-i zamāna
 Gel dergeh-i Mollā'ya dönüp 'abd-i kemīn ol
- 4 Bu dār-ı cihānda niçe bir cürm ile 'işyān
 Bir pīr etegin dut yüri var Hakk'a yakīn ol
- 5 **Bekdāšī** fenā atlasını giyme bu çarhuñ
 Var tekye-i 'aşq içre şoyın post-nişin ol

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

- [71a] 1 Bāzem ez-'aşr ciger-ḥūn kerde
 Çeşm ez-ḥūn-ābe Ceyhūn kerde
- 2 Karīm ez-miḥnet be-cān āverde
 Cānem ez-timār ğam-ḥūn kerde

²⁶³ Farsça bir şiir bulunmaktadır.// [71a]: Mecmuada bu sayfadan sonraki [71b] sayfası boştur.

1 Doğanım, ikinde vaktinde ciğerimi kan eyledi. Gözlerimden akan kanlı gözyaşlarını Ceyhun eyledi.

2 Bu iş bana mihnetle can getirdi. Canımı bu dert(leş)me gamlı eyledi.

296²⁶⁴

Hüve [Rūhī]

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [72a] 1   Çaçma çevgān-ı maḥabbetden gönül çevgāna gel
Başuñı tūp eyle ehl-i ḥāl iseñ meydāna gel
- 2   Ka'be olursa ayak başmam didüñ meyḥāneye
Kāfir oldun i'tirāf it zāhidā imāna gel
- 3   Yoluña iy dil raķīb-i ḥār dirseñ gelmeye
Gül-sitān-ı kūyına mestāne git mestāne gel
- 4   Mest olup zāhidlere 'arz itme çāk-ı sīneñi
Sırr-ı 'aşkı açma her kec-tab' olan ḥayvāna gel
- 5   Nīze-i 'irfān elüñde tevsen-i ṭab' ise rām
Nazm meydānı senüñdür **Rūhī**yā cevlāna gel

297²⁶⁵

Bākī

mef'ülü mefā'īlü mefā'īlü fe'ülün

- [72a] 1   Ḥurşid-i ruḥuñ kendüyi kim göstere cānā
Minnet mi ḳalur mihr-i ziyā güstere cānā
- 2   Bir yirde ki pertev şala envār-ı tecellī
Ḥācet mi ḳalur mihr ü meh-i envere cānā
- 3   Ḥaşr ide mi bir yirde senüñle beni devrān
Ḥasret ḳala mı yoḫsa dem-i maḥşere cānā

²⁶⁴ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhi Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt II*, s. 807-808. G. 758.

1a çevgāna: cevlāna D.

4a zāhidlere: zühd ehline D.

4b kec-tab': kec-fehm D. // ḥayvāna: nādāna D.

5a tevsen-i ṭab' ise: tevsen ṭab'iyye M.

²⁶⁵ Sabahattin Küçük, *Bākī Divanı*. [Erişim: 06.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 1.

2a envār: etvār M.

- 4 Sen seng-dilüñ şol ki derünında yir eyler
‘Älemde hemân sikke qazar mermere cānā
- 5 Şüret mi bulur bir daḥı ol devr-i ruḥuñda
Yüz virmedüñ āyine-i İskender’e cānā
- 6 Zer saklamaya gonca-şıfat ‘āqıl odur kim
Gül gibi olan naqdi qoya sāğare cānā
- 7 Ben şāh-nazar rind-i cihān aña direm kim
Nergis gibi göz dikmeye sım ü zere cānā
- 8 Tūṭı gibi hoş nükteler öğretti dehānuñ
Bāqı gibi üstād-ı suḥan-pervere cānā

298²⁶⁶

Hüve [Yaḥyā]

mef‘ülü fā‘ilātü mefā‘ilü fā‘ilün

- [72b] 1 Ḥammām gibi odlara yaqup bu çākeri
Qanuma girdi girmedi ḥammāma ol perī
- 2 Bir himmet eyleñ ola ki ḥammāma gire yār
İy başı qaba yaluñ ayaq Rüm erenleri
- 3 Ḥalvetde nūr görmek ise qaşdı zāhidüñ
Ḥammām içinde görsün o māh-ı münevveri
- 4 Ḥammām içini beñzedirüm cāy-ı maḥşere
Kim ola anda şāh u gedānuñ ber-ā-beri

5 Bu beyit *Divan’*da şöyle geçmektedir:

Redd olmaz o leblerden olan turma du‘ā kı
Dārā-yı cihān Şāh-ı Feridün-fere cānā (G. 1/8)

²⁶⁶ Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yahyā Divanı*. [Erişim: 06.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] G. 410.

1 *Divan’*da bu beytin mısralarının yeri tam tersi şekilde verilmiştir.

4b ola: olur D. // şāh u gedānuñ: şāh gedānuñ D.

- 5 **Yaḥyā** şu koymağ için ayağına ol mehüñ
Güyā ki ṭās idindi felek maḥ-ı enveri

299²⁶⁷

Ḳadrī

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [72b] 1 Derilüp ḥayl-i raḳībān der-i cānāne gider
Diyüldür yine dīvān-ı Süleymāne gider
- 2 Çekmege dīdesine ḥāk-ı rehin cānānuñ
Yoğ mıdur iki gözüm kühl-i şafā hāne gider
- 3 Zār olur bülbül-i dil nağme-i rengīn eyler
Yār-ı gülzāra kaçan nāz ile seyrāne gider
- 4 Aña bir cām-ı şafā-baḥş şunarlar āḥir
Bezm-i rindāne gelen ‘aql ile mestāne gider
- 5 Cümle elfāz-ı dürer-bāruñı it Ḥaḳḳ-ı edā
Ḳadriyā ki şaḳın ol mekteb-i ‘irfāna gider

300²⁶⁸

Yaḥyā Efendi

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [73a] 1 Düşmez ol şāha ki her gāh ider istiğnā
Gāh olur ‘āşık-ı şeydāya düşer istiğnā
- 2 Kaçma şimden girü kim cānuma yetdi sitemüñ
Yeter iy şūḥ-ı cefā-pīşe yeter istiğnā

5b māh-ı enveri: mihr-i enveri D.

²⁶⁷ Mehmet Külahlıoğlu, *Kadri Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı'nın Trnaskripsiyonlu Metni*, s. 127. G. 43.

1a Derilüp: Dirilüp M.

1b Diyüldür: Diñülürdür D.

2b hāne: ‘āne D.

5a dürer-bāruñı: dizer bāruñı M.

²⁶⁸ Hasan Kavruk, *Şeyhülislam Yaḥyā Divanı*. [Erişim: 06.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655.seyhulislamyahyadivanihasankavrukpdf.pdf?0>] G. 9.

1a ider: şatar M.

- 3 Getürür hâkdan ol mihr-i cihân-tâb-ı kerem
Eylese ‘aşık eger zerre kadar istignâ
- 4 Almada naqd-i dili hiç tevaqquf itmez
Türmaz ol şahid-i bazar şatar istignâ
- 5 Sitem ü cevri de **Yahyâ**’ya tevâzu‘ görünür
Gerçi her vaz‘ı gelür yâre nazar istignâ

301²⁶⁹

‘Ulvi

fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün

- [73a] 1 Düşdügümce ‘aşka hem-dem hicr-i dilberdür baña
Her zamân bir bî-vefâ sevmek muqarrerdür baña
- 2 Gam belâ hasret belâ fûrkat belâ gurbet belâ
Çanda gitsem bu belâlar cümle rehberdür baña
- 3 Cânı teslim eyledüm şevk-i ruḡ-ı dil-dâr ile
Seyr-i dîdâr umaram Hâk’dan müyesserdür baña
- 4 Birdür iy h‘âce yanumda şadr ile şaf-ı ni‘âl
Pâdişahlıkla gedâlık hep ber-â-berdür baña
- 5 La‘l-i yâre beñzedüp mest-i şarâb olduñ diyü
Gözlerüm yaşı yañılmaz ‘Ulviyâ terdür baña

3a Getürür: Götürür M. // cihân-tâb-ı: cihâna teb M.

²⁶⁹ İsmail Çetin, *Derzi-zâde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 208. G. 26.
2a hasret belâ fûrkat belâ: fûrkat belâ hasret belâ D.

mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün mefā'īlün

- [73b] 1 Dilā gel dāmen-i şabr ile sil çeşmüñdeki yāşı
 1c şābāşı: sābāşı M.
 1d bāşı: nāşı D.
 1e o: şu D.
 2d zaḥmet çeküp beyhüde: beyhüde zaḥmet çekme D.
 2e o: şu D.
 3e o: şu D.
 4e o: şu D.
- 2 N'olur ol bī-vefādan kim uyup aġyār-ı nā-dāna
 Gider geh ḥāne-i ḥammāra geh seyr-i gülistāna
 Geç andan kim raḳībe āşinādur saña bīgāne
 Kerem kıl yok yire zaḥmet çeküp beyhüde yabāna
 Ferāġat kıl o dilberden ki vardur niçe oynaşı
 Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremden taşradur başı
- 3 Odur dilber ki her dem hem-nişinüñ ola bī-minnet
 Saña maḥşūş olup illerle hergiz kılmaya ülfet
 Bu meydān içre aşlā merd olanlar istemez şirket
 Derūnuñda muḥaşşal var ise fi'l-cümle ger ġayret
 Ferāġat kıl o dilberden ki vardur niçe oynaşı
 Geç ol serv-i sehīden kim ḥaremden taşradur başı
- [74a] 4 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

²⁷⁰ Cihan Okuyucu, *Cinānī (Hayatı-Eserleri-Divanının Tenkidli Metni)*, s. 305-306. Tesdis 62.

1c şābāşı: sābāşı M.

1d bāşı: nāşı D.

1e o: şu D.

2d zaḥmet çeküp beyhüde: beyhüde zaḥmet çekme D.

2e o: şu D.

3e o: şu D.

4e o: şu D.

- 5 Raķibe yār olandan el çeküben sen hicāb eyle
Libās-ı ‘āriyetdür Һaz̄z olunmaz ictināb eyle
Cinānī-veş dil-i şūrīdeñe dā'im ‘itāb eyle
Қayırmaz bir iki gün derd-i hecri irtikāb eyle
Ferāğat kıl o dilberden ki vardur niçe oynaşı
Geç ol serv-i sehīden kim Һaremden Һaşradur başı

303²⁷¹

[Nazm]

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [74a] 1 Ter düşüp ‘āşıklarunñ eşk-i girībānın alur
Silküp atup yaķasın Һurtarsa dāmānın alur
- 2 ‘Āşıķunñ her kim ki būs-ı la‘l-i cānānın alur
Zūlm idüp ol derd-mendünñ göz göre cānın alur

304

Maķālī

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [74b] 1 Kime varup derūnum derdinünñ dermānını şorsam
Helākum Һaşdına ol dem şunar bir kāse-i pūr-sem
- 2 Egerçi bir şikeste şişesin Һurmaz içünñde āb
Ne mümkündür seni iy kūze-i Һeşmüm görem bī-nem
- 3 Meşeldür bu ki dirler dem deme irmez bi’Һamdillāh
Bugün yaşlar döker dün Һan dökerdi merdüm-i dīdem
- 4 Eger şağsam vişālünñle vücūdum mülküne şāham
‘Adem iķlimine fikr-i femünñle ger olam mīrem
- 5 **Maķālī** başunñı Һop eyle meydān-ı maĥabbetde
Şorarlarsa eger Һevgān-ı zūlfünñden diyem gūyem

5a el çeküben sen: el çeküp ilden D.

5b ‘āriyetdür: ‘āriyetden D.

5e o: şu D.

²⁷¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir. // Mecmuada şiirin başında “Kıt’a” yazmaktadır ama bu şiir “Nazm”dır.

305²⁷²

Ḳabūlī

mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün

- [74b] 1 Bülend-ḳad bize bir şūḥ-ı şeh-levend gerek
Ya himmeti kişinüñ kendüye bülend gerek
- 2 Girān u tünd gerekmez nigār-ı nāzük olan
Küşāde-ṭab^c u sebük-rūḥ u dil-pesend gerek
- 3 Kemende çek dili pend ü naşihate çekme
Efendi pend gerekmez delüye bend gerek
- 4 Güzelde nāz u nezāket gerek velī 'āşık
Ġarīb ü ğam-zede vü zār [u] müstemend gerek
- 5 **Ḳabūlī** ṭālib-i vaşl-ı nigār olan 'āşık
Niyāz-mend gerekdür niyāz-mend gerek

306²⁷³

'Ulvi

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- [75a] 1 Hüşn-i nikābın ol şeh-i hūbān açar ḳapar
Ṭāvūs şehperin dem-i cevlān açar ḳapar
- 2 Bülbül ğarībe olmadı tīmār gerçi kim
Gül defterin nesīm-i gülistān açar ḳapar
- 3 Girmedir metā^c-ı vuşlat ele bunca demdür āh
Dülāb-ı çerḥi ḥ'āce-yi devrān açar ḳapar

²⁷² Mustafa Erdoğan, *Kabūlī İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin) Cilt 1*, s. 635. G. 211.

2a Girān u tünd: Girān-tünd D.

²⁷³ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 302. G. 189. // Mecmuada "açar ḳapar" şeklinde geçen redif *Divan*'da "açar ḳaçar" şeklinde verilmiştir.

1b dem-i cevlān: dem cevelān D.

3a bunca: niçe D.

3b Dülāb-ı çerḥi: Ṭullāb-ı çarḥ D.

4 Şarf itdi naqş-ı eşkini yâķūt la‘lũñe
Şarrâf-ı dehr bir ķurı dükkân açar ķapar

5 Eş‘âr-ı ‘Ulvi‘ye gözi dũş oldu var ise
Mecmũ‘asını nâz ile cãnân açar ķapar

307²⁷⁴

Bâķi

fâ‘ilâtũn fâ‘ilâtũn fâ‘ilâtũn fâ‘ilũn

- [75a] 1 Gül yüzũñ vaşında bülbül ķılsa elhânı dürüst
Bâğda bir goncanuñ ķalmaz giribânı dürüst
- 2 Dilberũñ ‘ahdi bütün ammâ vefâsı süst olur
‘Âşıķuñ göñli şikeste ‘ahd ü peymânı dürüst
- 3 Cevşen-i pũlâd-ı çarķı çâķ çâķ itdi dilũm
Tiğ-i âteş-bârumuñ şemşir-i bürrânı dürüst
- 4 Âteş-i sũz-ı firâķuñ bir ģarâret virdi kim
Nũş ider her demde dil deryâ-yı ‘ummânı dürüst
- 5 **Bâķiyâ** fennũñde ũutmaz kimse noķşânuñ senũñ
Ĥamdũli‘llâh ũab‘ mevzũn ‘aķl mizânı dürüst

308²⁷⁵

Sırrı

mefâ‘ilũn mefâ‘ilũn mefâ‘ilũn mefâ‘ilũn

- [75b] 1 Ķanı ģâķ-i rehũñ âhumla ber-bâd itdũğũm demler
Añılmaz mı ser-i kũyuñda feryâd itdũğũm demler

4a naqş: naķd D.
274 Sabahattin Kũçük, *Bâķi Divanı*. [Erişim: 07.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidiwanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 22. // Mecmuada 5 beyit olan bu
gazel *Divan*’da 6 beyittir.

3a itdi dilũm: itdũm daķı D.

3b Tiğ: Āh D.

4b her: bir D.

275 Şevkiye Kazan, *Üskũdarlı Sırrı Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliğ-i Divanı*’ı (*Tenkitli Metin-İnceleme*) ve *Şerhu Medhi’n-Nebi*, s. 295. G. 42.

- 2 Gözümde uçar oldu sen tezerv-i şīve-kārumla
Dem-ā-dem murğ-ı cānı ğamdan āzād itdügüm demler
- 3 Aķar cū-yı sirişküm kām̄et-i dil-cūyuñ añduķķa
Tolar ķan ile ķeşmüm la'lüñi yād itdügüm demler
- 4 Hıyāl-i h'āba döndi kūşe-i fūrķatde iy meh-rū
Vişālüñle dil-i nā-şādumı şād itdügüm demler
- 5 Daħı bennā-yı ķudret yapmamışdı hūne-i dehri
Binā-yı 'ışkı **Sırrı** dilde bünyād itdügüm demler

309²⁷⁶

'Ālī

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [75b] 1 Binā-yı ğam gibi aħvāl-i 'ālem ber-ķarar olsa
Sa'ādet ķalsa bākī 'izz ü devlet pāydār olsa
- 2 Vücūdum zevraķın gird-āb-ı fūrķatden hūlāş itse
İrişdürse diyār-ı vuşlata bir rūzgār olsa
- 3 Güzer ķılsam nesīm-i āh ile gülzār-ı 'ālemden
Fenā bulsa ķarīķ-i ğamda cismüm hūk-i rāh olsa
- 4 İrür elbette āsīb-i ecel bād-ı hūzān-āsā
Murāduñ nahli bāğum içre dā'im mīve-dār olsa
- 5 Olurdum 'Ālīyā erbāb-ı nazmuñ beyt-i ma'mūrı
'İmāret ķılsa göñlüm mülküni bir şehriyār olsa

276 İ. Hakkı Aksoyak, *Gelibolulu Mustafa Āli Divanı*. [Erişim: 07.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695,gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>] G. 1247.

2a şīve-kārumla: hoş-hırāmumla D.

3a 'ālemden: 'ālemde M.

3b hūk-i rāh: hūksār D.

4b bāğum içre dā'im: bāğ-ı dehr içinde D.

5b mülküni: kişverin D.

310²⁷⁷

Emrî

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- [76a] 1 Bîşe-i ğam ŧiriyüz deŧt-i maĥabbet beklerüz
Ya'nî āhū-çeŧmler ŧaydına furŧat beklerüz
- 2 'İŧk-ı ŧāhı sîne ŧaĥrāsında kūrmiŧdur otāĝ
Biz sipāh-ı derd ile rāh-ı maĥabbet beklerüz
- 3 Yaluñ itsek n'ola tiĝ-i āh-ı āteŧ-nākumuz
Bir ĥarāmî-çeŧm ile der-bend-i miĥnet beklerüz
- 4 ŧehr-i cānı seng-i miĥnetle ğam itmiŧdür ĥiŧār
Nālemüzle biz beden burcında nevbet beklerüz
- 5 **Emriyā** bād-ı havā ŧanma 'āŧā-yı āhumuz
İŧiginde bir ŧehūñ bāb-ı sa'ādet beklerüz

311

Pertevî

fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün

- [76a] 1 ŧanma iy zāhid bizi rāh-ı selāmet beklerüz
Bir belā-keŧ 'āŧıkuŧ kūy-ı melāmet beklerüz
- 2 Bende-i pîr-i muĝān olduĝ niħe demler durur
'Ālemūñ sultāniyuz bāb-ı sa'ādet beklerüz
- 3 Bulmuŧuz künc-i kânā'atde niħe genc-i nihān
Tāc u taĥtı terk idüp kūy-ı ferāĝat beklerüz
- 4 Almaĝa vaŧluñ metā'ını virüp cān-ı revān
Naĝd-i 'ömri ŧarf idüp iy ĥ'āce nevbet beklerüz

²⁷⁷ M. A. Yekta Saraç, *Emri Divanı*. [Eriŧim: 07.01.2021,
<https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>] G. 210.

1a Bîşe: Pîşe M.

2a ŧaĥrāsında: ŧaĥrāsına D.

3a āteŧ-nākumuz: āteŧ-bārumuz D.

- 5 Biz belā Ferhād'ıyuz yād-ı leb-i Şirîn ile
Niçe demdür **Pertevî** der-bend-i miḥnet beklerüz

312²⁷⁸

Bākî

mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün

- [76b] 1 Hergiz ne ḳadr u cāh u ne sîm ü zer isterin
Bir serv boylu dilber-i sîmin-ber isterin
- 2 Bāğ u bihişt-i ḳüyına yāruñ irem diyü
Ḥaḳ'dan hemîşe uçmağa bāl ü per isterin
- 3 Şahrâ vü kühü geşt ü güzār itdügüm bu kim
Dîvâne göñlüm egleyecek bir yir isterin
- 4 Sîm-i sirişki ḥarc iderin ḥāk-i pāyuña
İksîr-i 'aşḳ ṭālibiyin cevher isterin
- 5 Rûz-ı ğamuñda ğamzeñe meyl itdügüm bu kim
Kendüm helâke ḳaşd iderin ḥancer isterin
- 6 Meylüm cihānda bâde-i gül-günedür benüm
Ma'cün olursa bâri leb-i dilber isterin
- 7 **Bākî** gedâ-yı mey-kede-i 'aşḳ olup yine
Bezm-i ğamında ol şanemüñ sâğar isterin

313²⁷⁹

Nev'î-zāde

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

- [76b] 1 Zer ḥarc ider ol kim ğarażı būs-ı lebidür
Şeftālüsü ol ḳadd-i nihālün zehebîdür

²⁷⁸ Sabahattin Küçük, *Bākî Divanı*. [Erişim: 08.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>] G. 386.

7b ğamında: ğamından D.

²⁷⁹ Saadet Karaköse, *Nev'î-zāde Atāyi Divanı*. [Erişim: 08.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>] G. 60.

- 2 İhsânına her biri virürdi dil ü cānı
‘Āşıklarını öldüren anuñ ğazabıdur
- 3 Bu şeş-der-i ‘ālemde dilā bir pula geçmez
Yārān ile şunlar ki konuşmaz çelebîdür
- 4 Şakḳ (?) itdi yine neyl şıfat şafḥa-i şî‘ri
Güyā ḳalemüm mu‘ciz-i Mūsā-yı benîdür
- 5 Ol māha iden ḥālūmi i‘lām ‘Aṭāyī
Āh-ı seḥer-i sūz-ı dil-i nīm-şebîdür

314²⁸⁰

‘Ulvî

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [77a] 1 Oḳlarıñ kim tende zaḥm-ı ḥün-feşāna girdiler
Ḳıydılar ben ḥasteye yoḳ yire ḳana girdiler
- 2 Gözleriñ şabr u ḳarār u ‘aḳlı tārāc itdiler
Şol ḥarāmiler gibi kim kārḵāna girdiler
- 3 Terk idenler mürdedür şanmañ vücūd iḳlîmini
Yād ilden ḳıkdılar dārü’l-emāna girdiler
- 4 Ruḥlarıñda beñleriñ oldı gözümde mün‘akis
Birḳaç eṭfāl-ı ceş āb-ı revāna girdiler
- 5 Sîne-i pür-dāğ-ı ‘Ulvî’de gezer nāvekleriñ
Serv-ḳadler gönçe-femler gülsitāna girdiler

3a geçmez: degmez D.

4 Bu beyit *Divan*’da şöyle geçmektedir:

Bilmem nice mest itdi beni bāde-i la‘li

Bir ḳatre ter ü taze şarāb-ı ‘inebidür (G. 60/4)

5a māha: yāre D. // i‘lām: i‘lān D.

²⁸⁰ İsmail Çetin, *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*, s. 290. G. 168. // Mecmuada 5 beyit olan bu gazel *Divan*’da 7 beyittir.

1b Ḳıydılar ben ḥasteye: Öldürüp beni ḥaste D.

4a Ruḥlarıñda beñleriñ oldı gözümde mün‘akis: Şaldılar ‘aks gözüme ḳara ḳara beñleriñ D.

5b gönçe-femler: gönçe-lebler D.

315

Cüdāyī

mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün

- [77a] 1 Libās-ı āhuvān şanmañ giyüpdür ol kad-i mevzün
Ser-ā-pā āteş olmuşdur degüldür cāme-i gül-gün
- 2 Gice fikr-i vişālũñ olmasa zülfũñ hayāliyle
Göñül mülkine ceşş-i ğam iderdi hamle-i şebhũn
- 3 Qoyup bir dilber-i mergũbı olmuş bir zene mā'il
Anuñ-çün Qays-ı nā-şāduñ oqurlar ismini Mecnũn
- 4 Segān-ı kũyuñ ile āşinālar idük evvelden
Dağı aşş u maḥabbet birbiriyle olmadın meftũn
- 5 İşũñ āh u fiġāndur ney gibi bir şũḥ-derũndan
Cüdāyī bezm-i miḥnetde meger kim bu imiş kãnũn

316

Ḥasbī

fe'ilātũn fe'ilātũn fe'ilātũn fe'ilũn

- [77b] 1 Dil-i āvāre eger araya Şām u Ḥalebi
Bulınmaz ancılayın bir yüzi gül ğonca lebi
- 2 Giyinüp lāle-şifat egnine gül-gũnī kabā
Āh kim 'aqlım alur āl ile Qadrī Çelebi
- 3 Nedür ol tarz-ı levendāne o tiġ-i zer-kār
Nedür ol ḥancer-i ḥũn-riz ile raḥş-ı 'Arabī
- 4 Nice meddāḥ u sitāyende olam ben aña kim
Gelimez vaşfa anuñ ḥũsn ü kemāl-i edebī
- 5 O meh-i burc-ı melāḥat şeh-i ḥurşidimizũñ
Diyelüm 'ıyd u berāt ola anuñ rüz [u] şebi

317²⁸¹

Emrī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [77b] 1 Gül ğam-ı haddüñle düşmiş hançer-i hār üstine
Gelmiş efġān ider anuñ bülbul-i zār üstine
- 2 Kaşuñ ol rādur ki yazmış anı kudret kātibi
Kıl kalemle şafha-i hüsnuñde ruhsār üstine
- 3 Nīme-i māhı şanasın kapladı ebr-i sefid
Cebhe-i tābānuñuñ kim indi destār üstine
- 4 Olduġıçün na'l-i esb-i dilbere kaşum şebih
Aldı anı merdüm-i çeşm-i güher-bār üstine
- 5 Ayaguñ altında hāk olduġıçün iy meh zemīn
Eşk-i **Emrī** kıldı anuñ la'l-i īsār üstine

318²⁸²

Ālī

fā'īlātün fā'īlātün fā'īlātün fā'īlün

- [78a] 1 Dil niyāz itmez mi yāre böyle nāzı var iken
Ġayra nāz itse muḥāl yāre niyāzı var iken
- 2 'Āşıkı öldürmege tīġ-i sitem lāzım degül
Ġamze-i ser-mest çeşm-i fitne-bāzı var iken
- 3 Künc-i ġamda n'eylesün dil-dāde ġayrī āşinā
'Aşk-ı dilber gibi yār-i dil-nüvāzı var iken

²⁸¹ M. A. Yekta Saraç, *Emri Divanı*. [Erişim: 08.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607.emridivanipdf.pdf?0>] G. 438.

1b ider: eyler D.

3b tābānuñuñ: tābānuñı D.

5a olduġıçün: olduġ da M.

²⁸² İsmail Arıkoġlu, *Ālī (Edirneli Hüseyin Efendi) Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*, s. 183. G. 73.

1b muḥāl: maḥal M.

2b ser-mest: bī-mihr-i D.

4 N'eyleriz nevk-sinān-ı ğamzeye cānlar virüp
Bir nigāh-ı nīm-nāz u 'işve-sāzı var iken

5 Ser-fürü eyler mi **Ālī** her nihāl-i tāzeye
Öyle bir nāzende serv-i ser-firāzı var iken

319²⁸³

Nāme-i Veysi Efendi

fe'ılātün fe'ılātün fe'ılātün fe'ılün

I

- [78a] 1 Bārek-Allāh zihī nāme-i ferħunde tırāz
Ser-i ser-bestesidür perde güşāyende-i rāz
- 2 Nāmedür şem^c-i dil-efrüz-ı şeb-i derd-i firāk
Belki pervāne-yi per-sūhte-yi sūz u güdāz
- 3 Nāmedür ğonca-yı ter beste-yi gülzār-ı ümīd
Nāmedür zanbağ-ı nev ħaste-yi bāğ-ı niyāz
- 4 Bezm-i 'uşşāğda ħ^yānende nedīm-i ħāmūş
Meclis-i yārda güyende velī bī-āvāz
- 5 'Arz-ı ħāl itmege erbāb-ı sa'ādete olur
Tercümān-ı sūħan-ārā-yı faşāħat-perdāz
- 6 Gele iy nāme seni dest-i şabāya vireyin
Der-i Pāşā-yı felek mertebeye göndereyin

II

- [78b] 1 Yazayın her satıruñ ħāme-i müjgānumla
Surħ-ı cedvel çekeyin çeşm-i ħün-efşānumla

²⁸³ Zehra Toska, *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*, s. 169-175. Terkib-bend.

I-1a ferħunde: i'cāz D.

I-3a ter beste: sersebz D.

I-5a erbāb: aşħāb D.

I-6a dest: peyk D.

II-1b çeşm-i ħün-efşānumla: eşk-i firāvānumla D.

- 2 Ruḥ-ı ‘uṣṣāk gibi saña zer-efşānlar idüp
Sīm-i taḥrīr ideyin eşk-i firāvānumla
- 3 Misk [ü] ‘anber dökeyin ḥāme-i müşkīnūmden
Dür [ü] güher dizeyin ṭab‘-ı suḥandānumla
- 4 Nūr-ı çeşmüm dökeyin ḥūn-ı dilüm şarf ideyin
Saña ḥıdmet ideyin başumla cānumla
- 5 Virüp iy nāme seni peyk-i seḥer-gāh eline
Ani hem-rāh ideyün ḳāşid-i efġānumla
- 6 Var o dergāh-ı felek pāygehe çehreñi sür
Nic’olurmuş şeref kevkebe-i devleti gör

III

- 1 Varıcaḳ dergeh-i dīvān-ı bülend eyvāna
Pāye-i ‘izz ü şeref rütbe-i ‘ālī-şāna
- 2 Saña nevbet ki dege çehre-i mihr ü mehden
Rūy-ı mālīde ḳıl ‘itāb-ı felek ‘unvāna
- 3 Seg-i kūyına niyāz ile duḥūl itmek için
Ḥüsn-i ta‘bīr ile söyle sözüñi der-bāna
- 4 Niçe der-bān ki elindeki ‘aşāsınuñ ucu
Doḳunur ḥāṭır-ı Behrām’a dil-i Keyvāna
- 5 Giricek meclis-i pāşā-yı felek mertebeye
Öp elin düş ayaġa sür yüzüñi dāmāna
- 6 Evvelā devlet-i iḳbāle du‘ālar eyle
Şoñra aḥvāl-i dil-i ḥasteyi bir bir söyle

III-1a dergeh: sūdde D.

III-2b ‘itāb: ol bāb D.

III-5b elin: elini M.

IV

- 1 Di ki iy hāme-i dil-beste fuḥūl-i büleḡā
Nevk-i şemşīruñe fersūde riḡāb-ı ümerā
- 2 ılıcuñ āyīne-i ehre-i dil-cū-yı şabāḡ
alemüñ ġāliye-i urre-i hoş-bū-yı mesā
- 3 ātibü'l-ḡükm-i felek böyle ider elḡābuñ
Levh-i sīmīn-i zer-efşān-ı sıphire imlā
- 4 Mültecā-yı fuḡarā kehf-i emāñ zu'afā
Dil-nevāz fuḡalā cāyize-baḡş-ı şu'arā
- [79a] 5 Nefḡa-i bād-ı bahār-ı keremüñ esdükçe
'Andelībān-ı riyāz-ı hünerüñ naḡme-serā
- 6 Bāḡ-ı adrüñ ola mānend-i cinān-ı cāvīd
'Ömrüñi devletüñi ḡazret-i ḡaḡḡ ide mezīd

V

- 1 Di ki iy pādişehüñ maḡrem-i 'ālī-himemi
Maḡremān-ı ḡarem-i salḡanātuñ muḡteremi
- 2 Āsumān-ı hünerüñ 'İsā-yı mu'ciz nefesi
Mesned-i ma'rifetüñ münşī-i āpük-alemi
- 3 Bī-ḡuzūr olma eger 'izz-i ḡuzūra añsam
Rişte-i cānda olan 'uḡde-i efkār-ı ḡamı
- 4 Serverā böyle mi olur resm-i mekārīn-baḡşı
Ser-ferāzā bu mīdur ā'ide-i muḡteşemi
- 5 Dest-i cūduñ ele baḡş eyler iken bī-minnet
Nüş-dārū-yı şifā-ḡāne-i luḡf u keremi

IV-1a hāme-i: ḡāmene D.

IV-5a esdükçe: itdükçe D.

V-1a Di ki iy pādişehüñ: Ey şeh-i muḡteremün D.

V-4a böyle mi olur: böyle midür D.

V-5a bī-minnet: bī-miḡnet D.

- 6 Yād idüp haste-i hırmāna devā itmeyesin
Unudup va'ce-i ihsāna vefā itmeyesin

VI

- 1 Hāḡ seni itmiş iken baḡr-ı firāvān [u] kerem
Ne revādur ben olam teṣne-i ṣaḡrā-yı elem
- 2 Sen çerāḡ-ı ḡarem-i devlet iken lāyık mı
Baña vaḡset vire tārike-i peyḡüle-i ḡām
- 3 Sen Süleymān-ı zamān iken eyā mīr-i suḡan
Ne 'aceb ola benüm murḡ-ı zebānum ebkem
- 4 Bijen-i çāh-ı ḡam itdi beni seḡḡāre-i dehr
Dest-i luṡfuñda iken ṡarf-ı kemend-i Rüstem
- 5 Her kiṣi baṣa iletmiş iken işin devründe
Luṡf-ı iḡsān bu mıdur ben ḡuluñ ayaḡda ḡalam
- 6 Şormaduñ ḡasteñi raḡm eylemedüñ bir kerre
Niçedür ḡāli diyü söylemedüñ bir kerre

VII

- 1 Keremüñle dil-i düşmen yaḡıcı serversin
Pür-kerem ıssı mürüvvetli dilāver ersin
- 2 Evc-i iclālde ṣāhīn-i hümāyūn pervāz
Ḳāf-ı iḡbālde 'anḡā-yı hümā ṣeh-persin
- 3 Gerçi pāṣā-yı ṣehen-ṣāh-ı cihānsın ammā
Lāyık taḡt-ı Cem [ü] efser-i İskendersin
- 4 Luṡf [u] ṡab'uñla nevāzende-i her ḡāṡırsın
Ḳüsn-i re'yüñle ṡirāzende-i her kiṣversin

VI-1a baḡr-ı firāvān: çeṣme-i iḡsān D.

VI-5 Bu beyit Divan'da ṣöyle geçmektedir:

Suḡanuñ Nüṣirevān-baḡṣ-ı dil-i 'ālem iken
Bu ne insāfdur ey Ḳızr-ı mesīhā-maḡdem

- [79b] 5 Saña andil ıfat nār-ı dilüm yandukça
Bilürin sūz-ı derūnuñ diyü luf eylersin
- 6 Çün bilürsün ki yaar āte-i am cān u teni
Ne var iy kān-ı kerem sende çerā eyle beni

VIII

- 1 Aı-ı hāste dilün çem-i uher paı iün
Sūzi-i āte-i amdan dökülen yaı iün
- 2 Bu anem-hāne-i gerdün-ı hıred-fersānuñ
ıfat-ı nādire-i hāme-i nakāı iün
- 3 Nāle-i ūfi-i ad-sāle iün avmaada
Gūe-i mey-gedenüñ nare-i allāı iün
- 4 Hem-reh-i leyle-i mevāc olan ahrā iün
Yanī āh-ı rūsülün ol gice yoldaı iün
- 5 onca-i ül-bün-i ibālün olan gör pürlerin
O saādetli mürevetli üzel baıñ iün
- 6 Beni luf [u] kerem it derd-i belādan urtar
Sebeb-i hım-ı Hudā yanī azādan urtar

IX

- 1 Nic'olur hālüm o ün ki dura dīvān-ı azā
Oına hūkm [ü] hümāyün-ı mükāfāt [u] cezā
- 2 Nic'olur hālüm o ün ki arıa birbirine
Nār-ı āh fuarā āıa-i ahr-ı Hudā
- 3 Bar-i ahrı mutelāüm ide āh-ı malüm
Sā arı mütezelzel ıla dest-i fuarā

VII-6a bilürsün ki: bilür saña D.

VIII-2b ıfat: anat D.

VIII-4a mevāc: mirāc D.

VIII-5a ibālün olan gör pürlerin: devlet-i eh-i āliānuñ D.

VIII-6a luf u: luf it M.

IX-2b Nār: Dūd D.

- 4 Āh kim iki cihānda baña hiç rāḥat yok
iki ʿālemde benem bār-ı melāmetle dū-tā
- 5 Āḥiretde elem-i keş-me-keş-i ehl-i ḥuḳūḳ
Dünyede miḥnet-i keşşāf [u] cefā-yı ümenā
- 6 ʿAcabā ben ne günāh itdüm ola rüz-ı ezel
Ḥācetüm böyle ḳazā itdi Ḥudā ʿazze vü cell

X

- 1 Baḳma nādān-ı gedā meşrebe ḳıl ehle naḳar
Ehl odur ki ola nevāzende-i ḳānūn hüner
- 2 Der-i iḥsānuñı pīrāye-i tāc-ı zer ḳıl
İtme iy kān-ı kerem ḥāk-i ḥaḳīre güher
- 3 Ğonca-i luṭfuñı bülbüllere iḥsān eyle
Ḥayfdur zāğ-ı siyeh bāle düşe ğonca-i ter
- 4 Şāh-meşreblere şun sāğar-ı ğam şahbāyı
Ne bilür anı gedā ṭabʿ [u] fūrū-māye güher
- 5 Ehl-i dilden biri mazūr-ı saʿādet olıcak
Baña luṭf it baña kim bu dil-i dāniş-perver
- 6 Ḳullaruñ içre senüñ fazl ile fāyıkdur
Luṭf u iḥsāna maḥal merḥamete lāyıkdur

XI

- [80a] 1 **Veysiyā** düşmeni bu nazm ile öldürdüñ sen
Oldı her saṭrı bunuñ erre-i ʿömr-i düşmen
- 2 Nazm-ı şīrīnüñe hergiz dil uzatmaz kimse
Lezzet-i sükker-i şīʿrūñle cihān beste-dehen

X-1b odur ki: ki D.

X-2a zer: ser D.

X-2b İtme: Saçma D. //güher: cevher D.

X-4a şahbā: fersā D.

XI-1a öldürdüñ sen: öldürdüm ben D.

- 3 Çarh ser-rişte-i nazmı saña teslim ideli
Süfte-güş-ı suhānumdur dürr-i deryā-yı ‘Aden
- 4 Yūsuf-ı nazmuñı bāzāra çıkardıkça kıpar
Her tarafından niçe hengāme-i āşüb u fiten
- 5 Hıttbe-i saltanat-ı nazm senüñ nāmuñadur
Sensün ol nāmzed-i sikke-i şāhī-i sühan
- 6 Tığ-i tab‘uñla seni eyledi te’yīd-i Hudā
Melikü’l-mülk-i ma‘ānī vü emirü’ş-şuārā

XII

- 1 En‘am‘allāh[u] ‘aleyk iy kalem-i turfa maqāl
Himmetüñ oldu bu nazma sebeb-i istikmāl
- 2 Sensün ol çeşme hikmet ki senüñ ile tab‘um
Düşmene zehr içürür dostlara āb-ı zülāl
- 3 Hı‘āce-i ‘ākıl ider tuhfе-i hāk-ı kademüñ
Her güher kim ola perdāhte-i dest-i hayāl
- 4 Demidür hayr du‘āsın o kerimü’ş-şānuñ
İdesin hāttime-i nazm-ı belāgat-minvāl
- 5 Nitekim reşha-i aqlām-ı bedī‘ bülegā’
Ola ruhsār-ı ‘arūs-ı suhana müşkin hāl
- 6 Şāhid-i gül-ruh-ı maqşūd u murādı gülsün
‘Ömr-i devlet uzasun ‘ākıbeti hayr olsun

XI-3a saña: baña D.

XI-5a senüñ nāmuñadur: benüm nāmımadur D.

XI-5b Sensün: Benem D.

320²⁸⁴

Güfte-i Hâfız

fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- [80a] Hâfızā mey ḥor u rindī kün ü hoş bāş velī
Dām-ı tezvīr me-kün cün degerān Ḳur‘ān-rā

321²⁸⁵

Ferd Cāmī

fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün

- [80a] Dil me-kün bā jendegān-ı bed ki cāsūs-ı dilend
Behr-i cāsūsī çü şeh ender-libās-ı çākerend

322²⁸⁶

Ferd Cāmī

mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

- [80a] Me-dihşān ḳarz mestān nīm ḥabbe
Fe-inne’-lḳarza miḳrazu’l-maḥabbhe

323²⁸⁷

Güfte-i Diger

mef‘ülü mefā‘ilün mef‘ülü mefā‘ilün

- [80a] Men murḡī ṭaleb kerdem tā-nāme bered āncā
Cān ez-ḳafes-i ḳālib güftā ki merā bi-frist

---

²⁸⁴ Farsça bir kısım bulunmaktadır.

baş velī: Mecmuada bu kısım eksiktir. // Ey Hafız! Şarap iç, rintlilik yap ancak diğerleri gibi Kur’an’ı yalan dolan için bir tuzak yapma.

²⁸⁵ Farsça bir matla bulunmaktadır.

bed ki: rā belki: M. // Eski giysili kalenderlere gönlünde kötülük besleme çünkü onlar gönüllerin casusudur. Şah, casusluk yapmak için hizmetçi kılığına girer.

²⁸⁶ Farsça bir kısım bulunmaktadır.

Ödünç verme, kendin de yarım tane ödünç alma çünkü ödünç almak sevginin makasıdır.

²⁸⁷ Farsça bir kısım bulunmaktadır.

Ben mektubu oraya götürmesi için bir kuş istedim, can beden kafesinden seslenerek beni gönder dedi.

324²⁸⁸

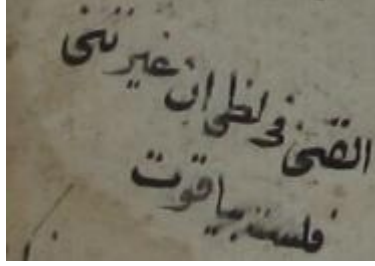
fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

[80a]

Leb be-dendān-ı hāmūşī gīr dil-rā gūş kün
Āteş-i yaķūt ez-āb-ı güher hāmūş kün

[80a]

325²⁸⁹

326²⁹⁰

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

[80a]

Her dīde ki rüzī be-cemālet nigirist
Çün ez-tu cüdā mänd çerā hün ne-girist

327²⁹¹

[Müfred]

fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

[80b] 1

Nāme-i ķāşıd peyāmıyla hoş olmaz hātırım
Öz lebüñde lehçe-i güftāruñ eyler ārzū

²⁸⁸ Farsça bir kısım bulunmaktadır.

Sus ve gönlü dinle, kırmızı ateşi inci suyu ile söndür.

²⁸⁹ Arapça bir bölüm bulunmaktadır.

²⁹⁰ Farsça bir kısım bulunmaktadır.

Bir gün senin cemaline bakan göz senden ayrı kaldığında neden kan ağlamadı.

²⁹¹ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

328²⁹²

[Müfred]

mef'ülü fā'ilätü mefā'ilü fā'ilün

- [80b] 1 İy hāk dört (?) Ka'be-i erbāb araduk
Ger rüy-ı sebū-yı tütüyarım (?) baña erim (?)

329²⁹³

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

- [80b] Du'ahā-yı ki ber-leb nā-reside
Nevīd-i fe's-tecebnāhā şive

330²⁹⁴

[Kıṭ'a]

fe'ilätün mefā'ilün fe'ilün

- [82a] 1 İy şabā saña bir niyāzum var
Eyle yārāna luṭf idüp minnet
2 Umaram diyeler faḳīr olıcak
Eylesün Ḥaḳ ḡanī ḡanī raḥmet

331²⁹⁵

Terkīb-i Bend-i Rūḫī

mef'ülü mefā'ilü mefā'ilü fe'ülün

I

- [82b] 1 Şanmañ bizi kim şire-i engūr ile mestüz
Biz ehl-i ḥarābātđanuz mest-i elestüz
2 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lik
Biz mā'il-i būs-ı leb-i cām [u] kef [ü] destüz
3 Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānuñ
Pāy-ı ḥum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz

²⁹² Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁹³ Farsça bir matla bulunmaktadır. // [80b]: Bu sayfadan sonraki [81a] ve [81b] sayfaları boştur.

Dudağa ulaşmayan dualara (dualarını kabul ettik) müjdesi ulaştı.

²⁹⁴ Kim tarafından yazıldığı belirlenememiştir.

²⁹⁵ Coşkun Ak, *Bağdatlı Rūhi Divanı Karşılaştırmalı Metin Cilt I*, s. 187-195. Terkib-bend.

- 4 Mā'il degülüz kimsenüñ āzārına ammā
Hātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz
- 5 Erbāb-ı ğaraż bizden ıraĝ olduĝı yegdür
Düşmez yire zīrā oğumuz şāhib-i şestüz
- 6 Bu 'ālem-i fānīde ne mīr ü ne gedāyuz
A'lālara a'lālanuruz pest ile pestüz
- 7 Hem-kāse-i erbāb-ı dilüz 'arbedemüz yoğ
Meyhānedeyüz gerçi velī 'aşğ ile mestüz
- 8 Biz mest-i mey-i mey-gede-i 'ālem-i cānuz
Ser-ğalka-i cem'iyet-i peymāne-keşānuz

II

- 1 Sākī getir ol bādeyi kim dāfi-i ğamdur
Şayğal ura mir'āta ki pür-jeng [ü] elemdür
- 2 Dil-bestelerüz bizden ıraĝ eyleme bir dem
Ol bādeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cem'dür
- 3 İy h'āce fenā ehline zinhār ululanma
Dervīşi bu mülküñ şeh-i bī-ğayl [ü] haşemdir
- 4 Hāk ol ki Hudā mertebeni eyleye 'ālī
Tāc-ı ser-i 'ālemdür o kim hāk-i qademdür
- 5 Gel toğrılalum mey-gedeye rağmına anuñ
Kim bār-ı riyādan qad-i ber-geştesi ğamdur
- 6 Mey şun bize sākī bizüz ol qavm ki dirler
Rindān-ı Şabūhī-zede-i bezm-i kıdemdür

II-1b ura: ur o D.

II-3b şeh: Bu kelime *Dıvan*'da bulunmamaktadır. // bī-ğayl: bā-ğayl D.

- [83a] 7 Bu nazmı Peyāmī'den işit hāle münāsib
Kim zübde-i erbāb-ı suḥan-dān-ı 'Acemdür
- 8 Mā rind-i Şabūhī-zede-i bezm-i elestīm
Pîş ez-heme derdī-keş ü pîş ez-heme mestīm

III

- 1 Hoş kûşe-i seyr idi şafā ehline 'ālem
Bir hāl ile sürseydi eger 'ömrini ādem
- 2 Şiḥhat şoñı derd olmasa vuşlat şoñı hicrān
Nūş āḥiri nîş olmasa sūr āḥiri mātem
- 3 Bu 'ālem-i fānīde şafāyı ol ider kim
Yeksān ola yanında eger zevk u eger ğam
- 4 Dā'im ola hem-şoḥbet-i yārān-ı kadeḥ-nūş
Varın koya meydāna eger bîş [ü] eger kem
- 5 Şūfī ki şafāda geçinür mālīk-i dīnār
Bir dirhemini alsañ olur ḥāṭırı derhem
- 6 Zāhir bu ki āḥir yeri ḥāk olsa gerekdür
Ger dirheme muḥtāc ola ger mālīk-i dirhem
- 7 Mey şun bize sākī içelüm raġmına anuñ
Kim cehli ile bilmedüġi yerden urur dem
- 8 Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ḥarābāt
Öz 'aqlı ile Ḥaḳḳ'ı diler kim göre heyhāt

II-7a Peyāmī'den: Beyānī'den D.

II-7b erbāb: yārān D.

III-1a seyr: zevk D.

III-2a şoñı: demi D.

III-3b ola: ol D.

III-4a yārān: rindān D.

III-4b bîş: zevk D. // kem: ğam D.

III-7b cehli: cehl M.

III-8b kim göre heyhāt: bulmaġa heyhāt D.

IV

- 1 Gör zāhidi [kim] şāhib-i irşād olayım dir
Dün mektebe vardı bugün üstād olayım dir
- 2 Meyhānede ister yıkılup olmaya vīrān
Bi-çāre hārābātda ābād olayım dir
- [83b] 3 Elden komasun gül gibi cām-ı meyi bir dem
Her kim ki bu ğam-hānede dilşād olayım dir
- 4 Bir serv-ğadūñ bende-i efgendesi olsun
‘Ālemde o kim ğuşşadan āzād olayım dir
- 5 ‘Ömrin giçürüp kūh-ı belāda dil-i şeydā
Ber-hem-zen-i hengāme-i Ferhād olayım dir
- 6 Vaşl istemeyüp hicr ile hoş geçdügi bu kim
Miskīn ğam-ı cānāneye mu‘tād olayım dir
- 7 Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenicek yir
Min-ba‘d yine ‘āzim-i Bağdād olayım dir
- 8 Bağdād şadefdür güher-i dürr-i Necefdür
Yanında anuñ dürr [ü] güher seng-i hāzefdür

V

- 1 Ol gevher-i yektā ki bulunmaz aña hem-tā
Gelmez şadef-i kevne bir öyle dür-i yektā
- 2 Ol zāt-ı şerīfe yaraşur da‘vī-i himmet
Kim oldı ne dünyā aña maqşūd ne ‘uqbā
- 3 Kim derk ider anı ki ola zātına ma‘lūm
Remz-i kütüb-i medrese-i ‘ālim-i bālā

IV-3a meyi: mey M.

IV-5b Ber-hem-zen: Ber-hezmen D.

IV-7a eglenicek: eglenilecek D.

V-3a ki ola: k’ola D.

V-3b ‘ālim-i bālā: ‘ilm ile bālā D.

- 4 Ol zāhidüñ ağlar yer ü gök hāline yarın
Kim içmeye destinden anuñ cām-ı muşaffā
- 5 Bir noқта durur sırrı didi çār kitābuñ
K'ol çārdadur sırrı kütübḥāne-i eşyā
- 6 Ol noқта menem didi dönüp remzini seyr it
Ya'ni ki menem cümleten esmā-yı müsem mā
- 7 Çün hişşe imiş kışşadan ehl-i dile maqşūd
Maqşūd nedür añla bil iy 'āqil-i dānā
- [84a] 8 Hep mağlaṭadur laqlaqa-i zāhir ü bāṭın
Bir noқта imiş aṣl-ı suḥan evvel ü āḥir

VI

- 1 İy şāhib-i kudret kanı inşāf [u] mürüvvet
Rindān-ı mey-āşāma niçün olmaya şefkat
- 2 Kısmetleri dirseñ ezeli cevr ü cefādur
Cevr ola niçün zevk u şafā olmaya kısmet
- 3 Dirseñ ki bugün eylemeyen yarın ider zevk
Çoq mı iki gün bendelerüñ eyleye 'işret
- 4 Hācetlerimiz kādır iken kılmağa ḥāşıl
Şalmaq keremüñden bizi ferdāya ne hācet
- 5 Nāçār çeker ḥalk bu miḥnetleri yoḥsa
Ādem kara ṭāğ olsa getürmez buña ṭākat
- 6 Hālüñ kime açsañ saña dir ḥikmeti vardur
Öldürdi bizi āh bilinmez mi bu ḥikmet

V-5a Bir noқта durur: bir noқтаdur M.

V-6a menem: benem D.

V-6b menem: benem D. // esmā-yı müsem mā: esmāya müsem mā M.

V-7b 'āqil-i dānā: 'ārif-i dānā D.

V-8a zāhir ü bāṭın: bāṭın u zāhir D.

VI-1b şefkat: rağbet D.

7 Bihūde dönüp neyler ola başımız üzre
Halkuñ bu felek didügi dolāb-ı meşakḳat

8 Bihūde yeter döndi hemān terkini kılsa
Kim ‘aḳsine devr eylemeden yegdi yıķılsa

VII

1 Çarḫuñ ki ne sa‘dinde ne naḫsinde beḳā var
Dehrüñ ki ne ḫāşında ne ‘āmında vefā var

2 Aldanma anuñ sa‘dine naḫsinden alınma
Naḫsinde dime miḫnet ü sa‘dinde şafā var

3 Meyl itme bunuñ ḫāşına ‘āmından üşenme
‘Āmında dime ḫişşet ü ḫāşında ‘atā var

4 Cehd eyle hemān ğayr eline baḳmaya gör kim
Benden ne saña fā’ide senden ne baña var

[84b] 5 Egninde görüp ğayrilerüñ atlas u dībā
Ġam çekme ki egnümde benüm köhne ‘abā var

6 Geç cümle bu efkārdan u ‘ārif-i vaḳt ol
Ser-geşte bil anı ki başında bu hevā var

7 Ferdā elemin çekme mey iç baḳ ruḫ-ı ḫūba
‘Āşıklara ferdāda daḫı va‘d-i likā var

8 El virse şafā fırsatı fevt eyleme bir dem
‘Ālem oña degmez ki cefāsın çeke ādem

VIII

1 Giryeñ ḳopar iy ḫ’āce meger kim cigerüñden
Kim çıḳdı ciger pārelerüñ çeşm-i terüñden

VII-1a naḫsinde: maḫsinde D.

VII-1b vefā: ‘atā D.

VII-4a baḳmaya: bulmayı D.

VII-6b başında: serinde D.

VII-8b ‘Ālem oña: Dünyā aña D.

VIII-1b pārelerüñ: pāreleri M.

- 2 Biñ girye idersüñ seni āhır ayırurlar
Ferzend ü zen ü tañtana-i sîm ü zerüñden
- 3 Bu mülk-i fenāya ki ‘ademden sefer itdüñ
Süduñ nedür ancak anı bilseñ seferüñden
- 4 Yok çıkmağa göñlüñ der-i dünyā-yı deniden
Billāhi di hoşnūd mısın yoħsa yerüñden
- 5 Sîm ile zeri kendüñe kat kat siper itdüñ
Merg okını geçmez mi şanursın siperüñden
- 6 Bu mezbeleden böyle güzār eyleye gör kim
Bir zerre ğubār irmeye tā reh-güzerüñden
- 7 ‘Aql adın añup kendüñi teklife bırakma
Dīvāne olup ref^c-i kalem kıl üzerüñden
- 8 İy h^vāce eger kim sen iseñ ‘ākil [ü] dānā
Şeydāluğı biñ ‘aqla değişmez dil-i şeydā

IX

- 1 Vardum seher-i tã‘at için mescide nāĝāh
Gördüm oturur halka urup bir niçe gümrāh
- [85a] 2 Girmiş kemer-i vaħdete almış ele tesbîh
Her birisinüñ vird-i zebānı çil ü pencāh
- 3 Didüm ne alursız ne virirsiz ne şayarsız
K’aşlā dilüñüzde ne nebī var ne hōd Allāh

VIII-3a sefer: güzere D.

VIII-6a böyle: şöyle D.

VIII-6b zerre: dile M.

VIII-7a bırakma: düşürme D.

VIII-7b ref^c-i kalem kıl: ref^c kıl anı D.

IX-1b urup: olup D.

IX-2a kemer-i vaħdete: kimisi vaħdete D.

IX-3a ne alursız ne virirsiz ne şayarsız: ne şatarsız ne alursuz ne virirsüz D.

- 4 Didi biri kim şehrimüzüñ hâkim-i vaḳti
Ḥayr itmek için ḥalka gelür mescide her gâh
- 5 İḥsânı ya pencâh ya çıldür fuḳarâya
Şabr eyle gelür yanuña ol mîr-i felek-câ
- 6 Geldüklerini mescide bildüm ne içündür
Yüz döndirüp andan didüm iy ḳavm oluñ âgâh
- 7 Sizden kim ırâg oldu ise Ḥaḳḳ'a yaḳındur
Zîrâ ki ḍalâlet yolıdur gitdügüñüz râh
- 8 Taḥḳîḳ bu kim hep işüñüz zerḳ u riyâdur
Taḳliddesiz ṭâ'atüñüz cümle hebâdur

X

- 1 Dünyâda denîlerden idersiz ṭaleb-i kâḡ
İy ḥâm-ı ṭama' niceye dek bu ṭama'-ı ḥâm
- 2 Bir nâ-ḥalefi cübbe vü destâr ile görseñ
Eylersin anuñ cübbe vü destârına ikrâm
- 3 Naḳşın çıkarup eylemedin zâtını ma'lûm
Başlarsın aña eylemege faḳruñi i'lâm
- 4 Cerrâr diyü virmez olur Tañrı selâmın
Şerminden ider eylese bir ḥabbece in'âm
- 5 Dârâ olasin ḥırḳada nâmuñ ola dervîş
Mülhid diyü yandurmağa eyler seni iḳdâm
- [85b] 6 Yazuḳ saña kim eyleyesin ḥırş [u] ṭama'dan
Bir ḥabbe için kendüñi 'âlemlere bed-nâm

IX-5b gelür yañuna: ki demdür gele D.

X-1a idersiz ṭaleb-i kâḡ: idersin ṭama'-ı ḥâm D.

X-2a nâ-ḥalefi: âdemi ger D.

X-4b eylese bir: itse saña D.

X-5a Dârâ olasin: Sen er olasin D.

X-6b ḥabbe: cübbe D.

- 7 Yok sende anā‘at gzũn a olduğı oldur
Rızũn irişur yosa eger şub u eger řām
- 8 Et loması lāzım mı oyurmaz mı seni nān
Zehr olsun o loma k’ola pes-mānde-i dnān

XI

- 1 Ebnā-yı zamānuñ aleb-i nām u niřāndur
Her biri taşavvurda fulān ibn-i fulāndur
- 2 Gftāra gelp sylese her cehl-i mrekkeb
Zu‘mınca veli her biri bir ub-ı zamāndur
- 3 Erbāb-ı ired zerre adar mu‘teid olmaz
Ol mrşide kim mu‘teid-i b-iredāndur
- 4 Talīd ile seccāde-nişin olmiş oturmış
Taıde ammā ar-ı be-gsiste-‘ināndur
- 5 Dirmiş bana keşf oldu hep esrār-ı aıat
Vallāhi yalandur szi billāhi yalandur
- 6 Kendũnden ırađuñ dşp ardına yorulma
K’ol b-aberũn gitdği yol şann [u] gmāndur
- 7 İy řālib-i taı eger var ise derkũn
Gş it bu szi kim aber-i b-aberāndur
- 8 Zinhār unut bildđũni dşme ‘ināda
Bir pre yetiş kim iresin sırr-ı ma‘āda

X-7b yosa: saa D.

XI-2a sylese her: syleseler D.

XI-3b b-iredāndur: b-aberāndur D.

XI-4b be-gsiste: bigsiste D.

XI-6a ırađuñ: ırağa D. // ardına: ardınca D.

XI-6b K’ol: Ol D.

XI-7a derkũn: ‘aluñ D.

XI-8a unut: unudup D.

XI-8b yetiş: yapış D. // ma‘āda: mi‘āda D.

XII

- 1 Şüretde eger zerre isek ma'nide yūhuz
Rūhu'l-ḳudüsüñ Meryem'e nefh itdügi rūhuz
- [86a] 2 Peymāne-i ḥurşid ile her şubḥ iderüz 'ıyş
'İsā ile peymāne-keş-i lāy-ı şabūhuz
- 3 İtdükse şarāb içmemege tevbe güzelsüz
Şābit-ḳademüz tevbemüz üstinde naşūhuz
- 4 Mār ise 'adū biz yed-i beyzā-yı Kelīm'üz
Ṭūfān ise dünyā ğamı biz keştī-i Nūh'uz
- 5 Mollā oḳusun medresede şerḥ-i meṭāli'
Metn-i ḳadeḥi şun bize biz ehl-i şürūhuz
- 6 Şūfi bizi sen cism göziyle göremezsın
Aç cān gözini eyle naḳar gör nice rūhuz
- 7 Pür-gūlara leb-beste görünmekdeyüz ammā
Rindān-ı Mesīḥā-deme miftāḥ-ı fütūhuz
- 8 'İsī-dem ü Rūḥī-laḳab u Hızr-ḥayātuz
Deryā-yı şıfat içre nihān gevher-i zātuz

XIII

- 1 Dünyā talebiyle kimisi ḥalkūñ emekde
Kimi oturup zevḳ ile dünyāyı yemekde

XII-1a eger: nola D.

XII-1b *Kur'an-ı Kerim*. Bakara 2/87, 253. // *Kur'an-ı Kerim*. Māide 5/110. // "Rūhu'l-ḳudüs": "Cebrail."

XII-2a şubḥ: dem D.

XII-2b lāy: cām D.

XII-5a meṭāli': me'ānī D.

XII-6b gör nice: görki ne D.

XII-7a Pür-gūlara: Bed-gūlara D.

XII-8b gevher-i zātuz: gör ki ne zātuz D.

- 2 Yoğ derdüñe bir çāre ider mīr ü gedādan
Sen çekdüğüñ ālāmı gerek şakla gerek de
- 3 A‘yān-ı cihāndan kerem umma anı şanma
Āşār-ı ‘aṭā ola ya pāşāda ya bekde
- 4 Maṭbaḥlarına ac varan ādem degenek yer
Derbānları var göz kapuda el degenekde
- 5 Bir devrde geldük bu fenā ‘āleme biz kim
Āşār-ı kerem yoğ ne beşerde ne melekde
- [86b] 6 Ağyār vefādan dem ura yār cefādan
Ādemde vefā olmaya vü ola köpekde
- 7 Evc-i felege başdı kadem cāh ile cāhil
Erbāb-ı kemālūñ yeri yoğ zīr-i felekde
- 8 Yā Rab bize bir er bulunup himmet ider mi
Yoğsa günimüz böyle felāketle geçer mi

XIV

- 1 Āyā nice bir devr ide bu çār-‘anāşır
Kim añā ne evvel ola ma‘lūm ne āḥir
- 2 Gāh eyleyeler ‘ālem-i tefrīdde seyrān
Gāhī olalar ‘ālem-i terkibde sāyir
- 3 Tefrīdde çār ola [vü] nā-çār ola devri
Terkibe gelince se-mevālid ola zāhir
- 4 Bu cümle mezāhirden ola mu‘teber insān
İnsānuñ ola cümle ṭufeyli bu mezāhir

XIII-2a gedādan: gedāda D.

XIII-2b gerek şakla gerek de: eger şakla eger de D.

XIII-3b ya pāşāda ya bekde: ne pāşāda ne bekde D.

XIII-6a ura: urur D.

- 5 Nefsini bilenler getüre Hâlik'a imân
Bilmezlere imân getürenler ola kâfir
- 6 Kâfir ki yerin düzeḡ ider cehlden ider
Çün cehl ḡaḡikatde ola küfr-i 'aceb-sır
- 7 Dünyā vire cāhillere el kāmīl olanlar
Ayakda ḡalup olmayalar ḡabbeye ḡādir
- 8 Çün cehldedür zevḡ kemāli nidelum biz
ḡāl ehli ṡafā eyleye ḡāli nidelum biz

XV

- 1 Şūfi ki riyā ile ide kendüyi mevşūf
Evḡāf-ı ṡerīfi ola taḡlīd ile maşrūf
- [87a] 2 Minberde ḡaḡīb ola vü maḡfelde mu'arrif
'Ar eylemeye olduḡına cehl ile ma'rūf
- 3 Āyīne-i ḡalbini küdüret ide tīre
Rūşenleri feyz-i ḡaḡ ile olmaya meḡşūf
- 4 Cān u dilinüñ mihr ü mehi olmaya pür-nūr
Dā'im biri maḡşūf ola anuñ biri meḡşūf
- 5 Cem'-i kütüb itmekle ne mümkin ola vāḡıf
Esrār-ı ḡüdā'ya k'ola ol mürşide mevḡūf
- 6 Zātında ki āşār-ı kemāl olmaya ḡardur
Yā ṡāl-ı siyeh egnine almış ya yeşil şūf

XIV-5b ola: diye D.

XIV-6a ider: eyler D.

XIV-7b ḡalup: ḡala D.

XV-1a ide: ider D.

XV-1b Evḡāf: Evḡāt D.

XV-4a mihr ü mehi: revzenesi D.

XV-5b k'ola: ki ola D. // ol: Bu kelime *Divan*'da bulunmamaktadır.

7 ʿĀlemde ki kāmīl çeke ğam zevk ide cāhil
Yerden göge dek yūf baña dimez isem yūf

8 Çün Hāḡ diyeni eylediler zūlm ile ber-dār
Bāṭıl söze āġāz idelüm biz daḡı nā-çār

XVI

1 Yuf ḡārına dehrüñ gül [ü] gülzārına hem yuf
Aġyārına yuf yār-ı cefā-kārına hem yuf

2 Bir ʿıyş ki mevķūf ola keyfiyyet-i ḡamra
ʿAyyāşına yuf ḡamrına ḡammārına hem yuf

3 Zī- kıymet olunca nidelüm cāh ü celāli
Yuf anı şatan dūna ḡarīdārına hem yuf

4 Çün ehl-i vücūduñ yeri şaḡrā-yı ʿademdür
Yuf ḡāfile vü ḡāfile-sālārına hem yuf

5 ʿĀlemde ki bengīler ola vāķıf-ı esrār
ḡayrānına yuf anlaruñ esrārına hem yuf

6 ʿĀrif ki ola müdbir [ü] nādān ola muķbil
İķbāline yuf ʿālemüñ idbārına hem yuf

[87b] 7 Çarḡ-ı felegüñ saʿdine vü naḡsine laʿnet
Kevkeblerinüñ şābit ü seyyārına hem yuf

8 Çün ola ḡarām ehl-i Hāḡʼa dūnyā vü ʿuķbā
Cehd eyle ne dūnyā ola ḡāṭırda ne ʿuķbā

XVII

1 Virdük dil ü cān ile rızā biz ki ḡazāya
Ġam çekmezüz uġrarsız eger derd ü belāya

XV-7b dimez isem: ger dimeyem D.

XVI-3b dūna: dūn M.

XVI-8a ola: oldı D.

XVII-1a biz ki: ḡükm-i D.

XVII-1b uġrarsız: uġrasaḡ D.

- 2   Koyduk vatanı ğurbete bu fikr ile çığduk
Kim renc-i sefer bā'is olur izz ü 'alāya
- 3   Devr eylemedük yer ıomaduk bir nice yıldur
Uyduğ dil-i dīvāneye dil uydı hevāya
- 4   Olduğ ne yere varduğ ise aşka giriftār
Alındı göñül bir şanem-i māh-liķāya
- 5   Bađdād'a yoluñ düşse ger iy bād-ı seher-ħiz
Ādāb ile var ğidmet-i yārān-ı şafāya
- 6   **Rūhī**'yi eger bir şorar ister bulunursa
Dirlerse buluşduñ mı o bī-berg [ü] nevāya
- 7   Bu mağla'ı ğarrā-yı oğu epsem ol anda
Ma'lüm olur ağvālimüz erbāb-ı vefāya
- 8   Ĥālā ki biz üftāde-i ğübān-ı Dımışķ'uz
Ser-ħalka-i rindān-ı melāmet-keş-i 'aşķuz

332

Ĝubārī

mefā'ilün mefā'ilün fe'ülün

- [88a] 1   Nedür bu çeşm ü bu ebrü nedür bu
Nedür bu ğamze-i cādü nedür bu
- 2   Nedür bu kākül-i țarrār u ğaddār
Nedür bu sünbül-i ğoş-bü nedür bu
- 3   Nedür bu ğađđ u ğāl u bu mu'anber
Nedür bu bu nedür bu bu nedür bu
- 4   Nedür bu şive-i reftār ü ğüftār
Nedür bu ķāmet-i dil-cü nedür bu

XVII-2b olur: ola D.

XVII-7a mağla': mağta' D. //anda: andan D.

5 **Ġubārī** görmedüm hergiz nazīrin
Ne āfet nesnedür yā Rab nedür bu

333

Vaşfi

mefā‘ilün mefā‘ilün fe‘ülün

- [88a] 1 Nedür bu turre-i gīsū nedür bu
Nedür bu deste-i şebbū nedür bu
- 2 Nedür vechüñde ol hāl-i mu‘anber
Nedür bu beççe-yi Hindū nedür bu
- 3 Cebīnūñde ‘araqlar tāb-ı mülden
Gül-āb-ı ter midür ya hōd nedür bu
- 4 Aķar her serv-ķaddüñ pāyına dil
Göñül mi ya aķar Şu mı nedür bu
- 5 BaŐuñda **Vaşfi** sevdā-yı zülüfi
Emel mi ya ķar ayazu nedür bu

334

Ĥüsrev

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [88b] 1 Bu bezm-i ‘ālem-ārānuñ geķüp cām-ı Őefāsından
Çevirdüm yüzümi āyine-i ‘ālem-nümāsından
- 2 Aradum bulmadum būy-ı maķabbet lāle-ruķlarda
Ne hazzum var vefāsundan ne vehmim var cefāsından
- 3 Ferāġat eyledüm āķir bu bāġuñ bū hevāsından
Cefāsı anuñ olsun geķdüm anuñ ben vefāsından
- 4 Bu ‘ālem bir seķilmez düş gibi ta‘bire gelmezmiŐ
Ĥaber yok ibtidāsından eşer yok intihāsından

- 5 Hālāş olduñ vefāsız dil-rubā sevmekden iy **Hüsrev**
Velî kırtulmaduñ gitdi raķıbüñ iftirāsından

335²⁹⁶

[Fuzūli]

mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün mefā‘ilün

- [89a] 1 Saña hicrān belāsı hep bu çarķ-ı bī-vefānuñdur
Şefā‘at merħamet şefķat Resūl-i Kibriyā’nuñdur
‘Aṭā vü redd ü baħşış Hālık-ı kevn ü mekānuñdur
Dilā beyhūde şanma sen bu söz bir nüktedānuñdur
Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudā’nuñdur
- 2 Firāķından şafā kesb eyle yāruñ olma bigāne
Derūnuñ derdini cānuñda şaķla açma nādāna
Çerāğ-ı sīneñi yandur getir şevķ ile meydāna
Göñül rāh-ı maħabbetde eger düştünse hicrāna
Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudā’nuñdur
- 3 Belā dāvisinüñ Mecnūn’ı olma bī-ser ü bī-pā
Recāñı kaṭ‘ idüp hicrāndan itme kimseye şekvā
Olursañ cān ile ṭalīb seni maħrūm ide hāşā
Eger başuñda ‘aķluñ var ise iy ‘aşıķ-ı şeydā
Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudā’nuñdur
- 4 Ğam-ı hicrān beni aldı delürdüm ğayra yok tedbīr
Varup ağladum itdüm bir ‘azīze hālūmi taķrīr
Firāķ eyyāminuñ hep serģüzeştin söyledüm bir bir
Bu derde çāre olmaz mı didüm didi baña bir pir
Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül kıl vişāl-i yār için virmek Hudā’nuñdur

²⁹⁶ Kenan Akyüz vd., *Fuzūli Türkçe Divan*. // Bu şiir *Divan*’da bulunmamaktadır.

2e Mecmuada bu mısra eksiktir.

2f Mecmuada bu mısra bulunmamaktadır.

3f Mecmuada bu mısra bulunmamaktadır.

4f Mecmuada bu mısra bulunmamaktadır.

- 5 Yüri ālūde-dāmen ol maḥabbet ḥāk-i rāhında
Beḳā yoḳdur bilürsin ‘āḳıbet devlet külāhında
Fuzūlī aldanup ḳalma cihānuñ ‘izz ü cāhında
Murāda irmek isterseñ bu ‘ālem tekyegāhında
Erenlerden ümīdüñ kesme himmet evliyānuñdur
Tevekkül ḳıl vişāl-i yār için virmek Ḥudā’nuñdur

336²⁹⁷

Tahmīs-i Nev‘ī

mefā‘ilün fe‘ilātün mefā‘ilün fe‘ilün

- [89b] 1 Ne mümkin oldı ḡam-ı fürkatüñle ülfet idem
Ne çāre var talebüñden senüñ ferāḡat idem
Ne ḳādirem ser-i kūyuñ varup ziyāret idem
Ne furşat oldı saña ḡālūmi ḡikāyet idem
Ne vüs‘at oldı ki hicrān ḡamın rivāyet idem
- 2 Hemīşe olmada mümted zamān ḡuşşa vü ḡam
Hemīşe derd ü elem bī-şümār u rāḡat kem
Ne bir ḳarīn muvāfıḳ var olmaḡa hem-dem
Ne bir şehenşeh-i ‘ādil bulundu ki varam
Bu zulmı ‘ādet iden şāhdan şikāyet idem
- 3 Ne bād-ı āh ile ol servi eyledüm meyyāl
Ne eyledi eşer ol mū-miyāna ḳıl ile ḳāl
Şalāḡ-ı kār ise şimden girü ḡayāl-i muḡāl
Ne ‘arz-ı ḡāle meded var ne dilde şabra mecāl
Ne çāre n’eyleyeyim bilmezem ne ḡālet idem
- 4 Murād-ı dilber için nā-murād olup dā’im
Göñül vilāyetine ‘ıḡḳı eyledüm ḡākım
Bu kāra şanma sen iy müdde‘ī olam nādım
Murādı çün beni ḡüldürmemekdür ol zālım
Revā budur ki hemān aḡlamaḡı ‘ādet idem

5e Mecmuada bu mısra eksiktir.

5f Mecmuada bu mısra bulunmamaktadır.

²⁹⁷ Mertol Tulum, & M. Ali Tanyeri, *Nev’i Divan Tenkidli Basım*, s. 215-216. Tah. 13.

2d şehenşeh: şenşe M. // ki: kim D.

3a eyledüm: eyledük D.

4c sen: ben D.

5 Yanuñdan eyleyüp aġyār ben gedāyı ġarīb
Düşürdi reh-i beyābān-ı hecre bī-taķrīb
Ne çāre çünki degülmiş vişālūñ aña naşīb
Ķapuñda ölmege Nev'ī'ye māni' oldu rakīb
O seg ķomadı ki bir laķza istirāhat idem

SONUÇ

Bu mecmua çalışmasında, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları K.0006 numarada kayıtlı bir şiir mecmuasına yer verilmektedir. Bu çalışma, mecmuanın elektronik ortama aktarılan şekliyle faydalanılarak oluşturulmuştur. Kim tarafından ve nerede derlendiği belirlenemeyen mecmuanın tertip tarihi tahminî olarak Hicrî 1175/ Mîlâdî 1761-1762 yıllarını göstermektedir. Mecmuada yer alan şairlerin çoğunluğunu 16. ve 17. asır şairleri oluşturmaktadır.

Mecmua incelendiğinde nazım şekillerinin oldukça çeşitli olduğu görülmektedir. Büyük çoğunluğunu gazellerin oluşturduğu mecmuada, tahmis, kıt'a, müseddes, tesdis, rubai, muhammes, kıt'a-yı kebire, müfred, kaside, matla, terhib-bend, müsebbâ, murabba, mesnevi ve nazmlar yer almaktadır. Bu çeşitlilik çalışmamızı içerik olarak daha da zengin bir hâle getirmiştir. Bu mecmua çalışması, mahlası bilinen 89 şairi ve 244 şiiri bünyesinde barındırmaktadır. Buna ek olarak, kime ait olduğu belirlenemeyen 70 şiir ve beyit bulunmaktadır. Mecmuada yer alan şairler ve şiirleri, ilgili kaynaklarla karşılaştırılmış ve tespit edilen farklılıklar dipnotta belirtilmiştir. Aynı şekilde mecmuada şairin adı altında yer alan ama kaynaklarda tespit edilemeyen şiirler de dipnotta belirtilmiştir.

Mecmuada Arapça ve Farsça kısımlar ile bazı nesir bölümler de bulunmaktadır. Bu da mecmuanın içeriğini daha zengin kılmıştır. Mecmua incelendiğinde Şemsi Tebrîzî'ye ait olduğu düşünülen Farsça bir şiir yer aldığı tespit edilmiştir. Mecmua çalışmasının içeriğinde nesir olarak yazılmış ilaç tarifleri de bulunmaktadır.

Mecmuada en çok şiiri bulunan şair Nefî'dir. Mecmuadaki şairlerin çoğu hakkında yeteri kadar bilgiye ulaşılabılırken, hayatıyla ilgili sınırlı bilgiler olan şairler de bulunmaktadır. Böyle durumlarda elektronik kaynaklar da taranarak en doğru bilgiye ulaşılmaya çalışılmıştır. Mecmuadaki bazı varakların karışması şairlerin şiirlerini tespit etme aşamasında önemli bir sorun oluşturmuştur. Mecmua incelendiğinde boş varaklar olduğu da tespit edilmiştir. Ayrıca mecmuada eksik olduğu tespit edilen matla veya makta beyitleri de mevcuttur. Mecmua içerisindeki eksiklikler ve karışıklıklar ilgili kaynaklardan faydalanılarak en aza indirilmeye çalışılmıştır. Bu çalışma ile hedeflenen amaç, Eski Türk Edebiyatı literatürüne ışık tutan kaynaklar arasında yer alabilmek ve biraz da olsa araştırmacılara katkı sağlayabilmektir.

KAYNAKÇA

- Akbulut, S.** (2004). *Nâtikî Divanı İnceleme Metin*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akçay, G.** (2020). *Şerîfti, Şerif Çelebi*. [Erişim: 08.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-serif-celebi>]
- Akkaya, M.** (1992). *Şemsi Paşa Divānu (İnceleme-Edisyon Kritikli Metin)*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoyak, İ. H.** (2018). *Gelibolulu Mustafa Âli Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/58695.gelibolulu-mustafa-ali-divanipdf.pdf?0>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020a). *Aklî, Bağdatlı*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akli-bagdatli>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020b). *Aklî, Mehmed Aklî Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akli-mehmed-akli-efendi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020c). *Bahşî, Bahşî Çelebi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahsi-bahsi-celebi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020d). *Bahşî, Mehmed Bahşî Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahsi-mehmed-bahsi-efendi-mdbir>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020e). *Fehmî, Fehmî Çelebi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-fehmi-celebi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020f). *Fehmî*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-mdiki>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020g). *Fennî, Mehmed Fennî*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenni-mehmet-fenni>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020h). *Fennî, Yūsuf Fennî Sükûtî Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fenni-yusuf-fenni-sukuti-efendi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020ı). *Gubārî*. [Erişim: 26.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gubari-mdbir>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020i). *Gubārî, Seyyid Kāsım Gubārî Efendi*. [Erişim: 26.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gubari-seyyid-kasim-gubari-efendi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020j). *Kudsî, Kudsî Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kudsi-kudsi-celebi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020k). *Zārî, Nizārî*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nizari-nizari-celebi>]

- Aksoyak, İ. H.** (2020l). *Şerîfî, Seyyid Abdülkerim Efendi*. [Erişim: 08.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-seyyid-abdulkerim-efendi>]
- Aksoyak, İ. H.** (2020m). *Vasfî*. [Erişim: 10.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasfi-mdiki>]
- Aksoyak, İ. H.** (2021). *Kudsî, Arap-zâde*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kudsi-arapzade>]
- Aksoyak, İ. H.** (2022). *Kesbî/Kisbî, Kesbî Mehmet Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesbi-kisbi-kesbi-mehmet-efendi>]
- Aksoyak, İ. H. & İsen, M.** (2020). *Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa*. [Erişim: 05.02.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ali-cesmi-gelibolulu-mustafa>]
- Alptekin, A. B.** (2020). *Bahşî*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahsi>]
- Alptürker, İ. G.** (2020). *Misâlî, Gül Baba, Cafer*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/misali-gul-baba-cafer>]
- Apak, F. T.** (2020). *Hasan Semai Dede*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasan-semai-dede>]
- Arıkoğlu, İ.** (1999). *Âlî (Edirneli Hüseyin Efendi) Hatyatı, Sanatı, Eserleri ve Divanının Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Arslan, M.** (2020). *Muhyî Dîvânı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/78626,muhyi-divanipdf.pdf?0>]
- Arslan, Ö.** (2013). *Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Avşar, Z.** (2017). *Revânî Dîvânı*. [Erişim: 31.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56143,revani-divanipdf.pdf?0>]
- Baki, Z. S.** (2020). *Nüzulî, Mustafa*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nuzuli-mustafa>]
- Bedestani, A.** (2018). *XVI. Yüzyıl Şairi Ahdî-i Bağdādî Dîvânı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Bülbül, T.** (2020a). *Fehmî, Sakkâ-zâde Fehmî Derviş Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-sakkazade-fehmi-dervis-efendi>]
- Bülbül, T.** (2020b). *Hâverî, Açuk Kadioğlu Ali Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haveri-acuk-kadioglu-ali-celebi>]

- Bülbül, T.** (2020c). *Kâtibî, Hasan Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-hasan-efendi>]
- Bülbül, T.** (2020d). *Keşfî, Mustafa Keşfî Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesfi-mustafa-kesfi-efendi>]
- Cankurt, G. Ç.** (2015). *Figânî Divanı Gramatikal İndeksi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Catovic, A.** (2020). *Āsafî, Hızır Çavuş*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asafi-hizir-cavus>]
- Cinānî,** (1994). *Cinānî (Hayatı-Eserleri-Dīvānının Tenkidli Metni)*. (Haz.) Cihan Okuyucu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Çaldak, S.** (2020). *Veysî, Üveys Çelebi, Üveys bin Mehmed*. [Erişim: 11.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/veysi-uveys-celebi-uveys-mehmed>]
- Çetin, İ.** (1993). *Derzi-zāde Ulvi (Hayatı Edebi Şahsiyeti ve Divanının Tenkidli Metni)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Çetinkaya, Ü.** (2020). *Āzerî, İbrahim Çelebi*. [Erişim: 06.02.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/azeri-ibrahim-celebi>]
- Demiralay, M.** (2007). *Hüdāyî-i Kadīm (16. yy) ve Dīvānı İnceleme-Tenkidli Metin*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Devellioğlu, F.** (2007). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat: Eski ve Yeni Harflerle*. Aydın Kitabevi Yayınları.
- Efe, Z.** (2020). *Şerîfî*. [Erişim: 08.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-md1>]
- Eke, N. U.** (2020). *Ferîdî Mehmed Veliyyüddin Ferîdî Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feridi-mehmed-veliyuddin-feridi>]
- Ekinci, R.** (2020). *Fehmî, Fehmî Ali Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-fehmi-ali-efendi>]
- Erdoğan, M.** (2008). *Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebî Kişiliği ve Divanı (İnceleme-Tenkidli Metin-Dizin) Cilt I*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdoğan, M.** (2017). *Bursalı Rahmî Dīvānı*. [Erişim: 03.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55910,bursali-rahmi-divanipdf.pdf?0>]
- Eroğlu, S.** (2020). *Āsafî*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/asafi>]
- Fuzûlî,** (1958). *Fuzûlî Türkçe Divanı*. (Haz.) Kenan Akyüz, vd., Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

- Gönel, H.** (2020). *Kudsî, Nişancı-zâde/Ramazan-zâde Seyyid Mehmed Kudsî Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kudsi-nisancizade-ramazanzade-seyyid>]
- Güngör, Ş.** (1987). *Fuzuli Hadikatü's-Sü'eda*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Gürbüz, M.** (2012). *Şiir Mecmuaları Üzerine Bir Tasnif Denemesi-Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları.
- Gürbüz, M.** (2020). *Menba'î*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/menbai>]
- Güvâhî,** (1990). *Güvâhi Öğütler ve Atasözler Pend-nâme*. (Haz.) Mehmet Hengirmen, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Güzel, B.** (2020). *Ankâ, Hüseyin (Acem Hüseyin Molla)*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/anka-huseyin-acem-huseyin-molla>]
- Hayâlî,** (1945). *Hayâlî Bey Dîvânı*. (Haz.) A. Nihat Tarlan, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Hayretî,** (1981). *Hayretî Dîvan Tenkidli Basım*. (Haz.) Mehmed Çavuşoğlu & M. Ali Tanyeri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- İbn-i Kemâl,** (1996). *İbn-i Kemâl Dîvân Tenkidli Metin*. (Haz.) Mustafa Demirel, Fakülteler Matbaası, İstanbul.
- İbn-i Kemâl,** (2021). *Kemâl Paşazâde Divan ve Diğer Şiirler*. (Haz.) M. A. Yekta Saraç, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- İçli, A.** (2020). *İzâkî, İzâkî Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/izaki-izaki-celebi>]
- İlhan, H. G.** (2019). *İBB Atatürk Kitaplığı Bel_Yz_K_0006, Bel_Yz_K_0007, ve Bel_Yz_K0772 Numaralarda Kayıtlı Şiir Mecmualarının 'Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi'ne (MESTAP) Göre Tasnifi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- İsen, M.** (2020a). *Sûzî*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suzi-mdbir>]
- İsen, M.** (2020b). *Güvâhi, Mehmed*. [Erişim: 03.09.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/guvahi-mehmed>]
- Kalpaklı, M.** (2020). *Fevrî, Ahmed*. [Erişim: 11.02.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fevri-ahmed>]
- Kaplan, H. & Macit, M.** (2022). *Bâkî*. [Erişim: 10.02.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/baki>]
- Kaplan, M.** (2019). *Neşâtî Dîvânı*. [Erişim: 05.01.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/67330,nesati->]

divanipdf.pdf?0&_tag1=006964F7A491139BEB893C13F024BA71C07840A2&crefer=F631DDABE2B708651DE6537FF55C59B30736DE9E7F02BD51D9565BD0AEEB7FBA

Kaplan, Y. (2020a). *Ferīdī, Kehhāl-zāde Ferīdī Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/feridi-kehhalzade-feridi-efendi>]

Kaplan, Y. (2020b). *Gubārī, Abdurrahman Efendi*. [Erişim: 26.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gubari-abdurrahman-efendi>]

Kaplan, Y. (2020c). *Gubārī, Kireççi-zāde Mahmud Çelebi*. [Erişim: 26.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gubari-kireccizade-mahmud-celebi>]

Kaplan, Y. (2020d). *Hāfız, Haylī Hāfızı*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hafiz-hayli-hafizi>]

Kaplan, Y. (2020e). *Haylī, Ahmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayli-ahmed-celebi-mdbir>]

Kaplan, Y. (2020f). *Haylī, Ahmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hayli-ahmed-celebi>]

Kaplan, Y. (2020g). *İlmī, İlmī Dede*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/ilmi-ilmi-dede>]

Kaplan, Y. (2020h). *Keşfī, Keşfī Bey*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesfi-kesfi-bey>]

Kaplan, Y. (2020ı). *Keşfī, Mehmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kesfi-mehmed-celebi>]

Kaplan, Y. (2020i). *Kudsī, Mehmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kudsi-mehmed-celebi>]

Kaplan, Y. (2020j). *Meylī, Ebussuūd-zāde Mehmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meyli-ebussuudzade-mehmed-celebi>]

Kaplan, Y. (2020k). *Pertevī*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/pertevi>]

Kaplan, Y. (2020l). *Sāfī, Sāfī Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-safi-efendi>]

Kaplan, Y. (2020m). *Sipāhī*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sipahi>]

Kaplan, Y. (2021). *Sūzī*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/madde-suzi>]

- Karagözlü, V.** (2020a). *Hāşimī, Emir Kadı Fakih-zade Hāşimī Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasimi-emir-kadi-fakihzade-hasimi>]
- Karagözlü, V.** (2020b). *Emīnī/Sāī, Kağıd Emīni Hızır Çelebi-zāde Mehmed Emīnī Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/emini-sai-kagid-emini-hizir-celebizade>]
- Karagözlü, V.** (2020c). *Vasfī, Abdurrahim-zāde Mustafa Vasfī*. [Erişim: 10.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasfi-abdurrahimzade-mustafa-vasfi>]
- Karaköse, S.** (2017). *Nev'i-zāde Atāyi Divanı*. [Erişim: 25.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55734,nevi-zade-atayi-divanipdf.pdf?0>]
- Kavruk, H.** (tarih yok). *Şeyhülislam Yahyā Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyadiivanihasanakavrukpdf.pdf?0>]
- Kavruk, H.** (2020). *Şeyhülislām Yahyā*. [Erişim: 08.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seyhulislam-yahya>]
- Kavruk, H. & Selçuk, B.** (2017). *Filibeli Vecdi Divanı*. [Erişim: 27.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/55912,filibeli-vecdi-divanipdf.pdf?0>]
- Kaya, D.** (2020). *T.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Bakanlığı Kütüphanesi 3812'de Kayıtlı Mecmū'a-yl Eş'ār (Vr. 106b-132b) (İnceleme-Metin-Diliçi Çeviri)*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Kaya, N.** (2009). *Tab'i, Hayatı, Edebi Kişiliği ve Divanı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Kazan, Ş.** (2003). *Üsküdarlı Sırrī Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği Divan'ı (Tenkitli Metin-İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebī*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kesik, B.** (2020a). *Koca Rāgīb Paşa*. [Erişim: 27.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/koca-ragib-pasa>]
- Kesik, B.** (2020b). *Meylī, Meylī Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meyli-meyli-celebi>]
- Kesik, B.** (2020c). *Sāfī, Karaca Ahmed-zāde Ahmed Sāfī Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-karaca-ahmedzade-ahmed-safi>]
- Kılıç, A.** (2012). *Mecmūa Tasnifine Dair-Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII-Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı*, Turkuaz Yayınları.
- Kılıç, F.** (2020a). *Kātibī, Mustafa Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-mustafa-efendi>]

- Kılıç, F.** (2020b). *Misālī, Hasan Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/misali-hasan-celebi>]
- Kılıç, F.** (2020c). *Sāī, Mehmed Sāī Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/sai-mehmed-sai-efendi>]
- Kılıç, F.** (2020d). *Süleyman, Süleyman Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-suleyman-efendi>]
- Kılıç, F.** (2020e). *Süleyman, Süleyman Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/suleyman-suleyman-efendi-mdbir>]
- Kılıç, F.** (2020f). *Vasfī, Vasfī Çelebi*. [Erişim: 10.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/vasfi-vasfi-celebi>]
- Koyuncu, F.** (2020a). *Makālī, Mehmed Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mehmed-celebi>]
- Koyuncu, F.** (2020b). *Makālī, Mustafa Bey*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/makali-mustafa-bey>]
- Köksal, M. F.** (2020a). *Fehmī*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-mdbir>]
- Köksal, M. F.** (2020b). *Selīkī*. [Erişim: 27.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/seliki>]
- Köksal, M. F.** (2020c). *Hasbī/Habsī*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasbi>]
- Köksal, M. F.** (2020d). *Hāşimī, Hāşimī-i Acem*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/hasimi-hasimii-acem>]
- Köksal, M. F.** (2020e). *Hāverī, Acem*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/haveri-acem>]
- Köksal, M. F.** (2020f). *Kātībī, Seydi Ali Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/katibi-seydi-ali-celebi>]
- Köksal, M. F.** (2020g). *Meylī, Kumsı-zāde*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meyli-kumsizade>]
- Kur'an-ı Kerim.** Āl-i İmrān 3/47, 59.
- Kur'an-ı Kerim.** Bakara 2/117.
- Kur'an-ı Kerim.** Bakara 2/87, 253.
- Kur'an-ı Kerim.** Duhā 93/1.
- Kur'an-ı Kerim.** Enbiyā 21/23.
- Kur'an-ı Kerim.** İhlās 112/1.

Kur'an-ı Kerim. İhlās 112/2.

Kur'an-ı Kerim. İhlās 112/3.

Kur'an-ı Kerim. İhlās 112/4.

Kur'an-ı Kerim. İsrā 17/1.

Kur'an-ı Kerim. Kevser 108/1.

Kur'an-ı Kerim. Leyl 92/1.

Kur'an-ı Kerim. Māide 5/110.

Kur'an-ı Kerim. Saff 61/13.

Kur'an-ı Kerim. Tāhā 20/1.

Kur'an-ı Kerim. Yāsīn 36/1.

Kur'an-ı Kerim Me'ālī (2011). (Haz.) Halil Altuntaş & Muzaffer Şahin, 12. Basım, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Kurtoğlu, O. (2017). *Zātī Dīvānı (Gazeller Dışındaki Şiirler)*. [Erişim: 11.08.2022, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/56164,zati-divanipdf.pdf?0>]

Küçük, S. (tarih yok). *Bāki Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10596,bakidivanisabahattinkucukpdf.pdf?0>]

Külahlıoğlu, M. (1997). *Kadrī Hayatı, Edebī Kişiliği ve Divanı'nın Transkripsiyonlu Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Küleççi, N. (1985). *Gani-zāde Nādirī Hayatı, Edebī Kişiliği, Eserler: Dīvānı ve Şeh-nāmesi'nin Tenkidli Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Levend, A. S. (1998). *Türk Edebiyatı Tarihi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Macit, M. (2020). *Fuzūlī*. [Erişim: 11.02.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fuzuli-mdbir>]

Mesihī, (2020). *Mesihī Dīvānı*. (Haz.) Mine Mengi. [Erişim: 22.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/74203,mesih-i-divanipdf.pdf?0>]

Necātī, (1997). *Necati Beg Divanı*. (Haz.) A. Nihat TARLAN, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Nef'ī, (1993). *Nef'ī Dīvānı*. (Haz.) Metin Akkuş, Akçağ Yayınları, Ankara.

Nev'ī, (1977). *Nev'ī Divan Tenkidli Basım*. (Haz.) Mertol Tulum, M. Ali Tanyeri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.

Okatan, H. İ. (1995). *Kafzāde Fā'izī Hayatı Eserleri Sanatı-Tenkitli Divan Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

- Okçu, N.** (tarih yok). *Şeyh Gālib Divanı*. [Erişim: 12.09.2021, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10654,metinpdf.pdf?0>]
- Önkaş, N. A.** (2021). *Semāī, Sultan Divanı*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/semai-sultan-divani>]
- Ördek, Ş.** (2020a). *Bahşī, Bahşī Halīfe*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/bahsi-bahsi-halife>]
- Ördek, Ş.** (2020b). *Fehmī, Ali Fehmī Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/fehmi-ali-fehmi-efendi>]
- Ördek, Ş.** (2020c). *Şerīfī, Şerīfī-zāde Seyyid Mehmed Efendi*. [Erişim: 08.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/serifi-serifizade-seyyid-mehmed>]
- Ördek, Ş.** (2020d). *Tīgī, Mehmed Bey*. [Erişim: 09.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/tigi-mehmed-bey>]
- Öztürk, F.** (2020). *Siham-ı Kaza (Eleştirel Basım)*. Dün Bugün Yarın Yayınları.
- Öztürk, Y.** (2006). *17. Yüzyıl Şairlerinden Dimetokalı Vahdeti'nin Divan'ının Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.
- Pala, İ.** (2002). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. LM Yayınları.
- Parlatır, İ.** (2006). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Yargı Yayınları.
- Pehlivan, G.** (2020). *Kul Nesīmī, Ali*. [Erişim: <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kul-nesimi-ali>]
- Rūhī,** (2001). *Bağdatlı Rūhī Dīvānı Karşılaştırmalı Metin I-II. Cilt* (Haz.) Coşkun Ak, Uludağ Üniversitesi Yayınları, Bursa.
- Saraç, M. A. Y.** (T. Y.). *Emrī Dīvānı*. [Erişim: 10.02.2022, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10606,giris-emridivanipdf.pdf?0>]
- Saraç, M. A. Y.** (T. Y.). *Emrī Dīvānı*. [Erişim: 21.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/10607,emridivanipdf.pdf?0>]
- Sarı, M.** (1992). *Sabūhī Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebī Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dīvānı'nın Tenkitli Metni*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sefercioğlu, M. N.** (2021). *Nev'ī, Yahyā*. [Erişim: 02.04.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nevi-yahya>]
- Selçuk, E.** (2020). *Kadı Kalender Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/kadi-kalender-kadi-kalender-kalender>]

- Solmaz, S.** (2020). *Cüdayî-i Acem*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/cudayii-acem>]
- Toska Z.** (1985). *Veysi Divanı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tuğluk, İ. H.** (2020). *Meylî, Bayram-zâde Zekerîyye Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/meyli-bayramzade-zekeriyya-efendi>]
- Tuğluk, İ. H. & Aydın, A.** (2020). *Sâfî, Dervîş Ahmed Sâfî Efendi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-dervis-ahmed-safi-efendi>]
- Tulum, M. & Tanyeri, M. A.** (1977). *Nev'i Divan Tenkidli Basım*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Uşulî,** (1990). *Usûli Divanı*. (Haz.) Mustafa İsen, Akçağ Yayınları.
- Uzun, M. İ.** (2003). “Mecmua”, *TDV İslam Ansiklopedisi*, c. 28, s. 265-268.
- Yahyâ,** (1977). *Yahya Bey Divan Tenkidli Basım*. (Haz.) Mehmed Çavuşoğlu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Yahyâ,** (1983). *Yahyâ Bey ve Divanından Örnekler*. (Haz.) Mehmed Çavuşoğlu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Yakar, H. İ.** (2018). *Gelibolulu Sun'i Divanı*. [Erişim: 24.12.2020, <https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/57257,gelibolulu-suni-divanipdf.pdf?0>]
- Yerdelen, C.** (1991). *Azmî-zâde Hâletî'nin Rubailerî*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Yılmaz, F. B.** (2020). *Aklî, Tablî-zâde Şeyh Ali Efendi*. [Erişim: 24.07.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/akli-tablizade-seyh-ali-efendi>]
- Yılmaz, K. H.** (2020). *Sâfî, Sâfî Çelebi*. [Erişim: 07.08.2022, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/safi-safi-celebi>]
- Zâtî,** (1987). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı III. Cild*. (Haz.) Mehmed Çavuşoğlu, & M. Ali Tanyeri, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Zâtî,** (1967). *Zatî Divanı (Edisyon Kritik ve Transkripsiyon) Gazeller Kısmı I. Cild*. (Haz.) Ali Nihad Tarlan, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Zülfe, Ö.** (2009). *Ömer Zülfe, On Altıncı Yüzyıl Şairi Seliki ve Şiirleri*. [Erişim: 08.09.2022, <https://docplayer.biz.tr/11455481-On-altinci-yuzyil-sairi-seliki-ve-siirleri-omer-zulfe.html>]

EKLER

I. İNDEKS

I. 1. Kişi Adları İndeksi

A.

Ādem: 32a: 135/1c, 43b: 177/3f, 55b: 236/1b, 84a: 325/VI/5b

Aḥmed-i muḥtār: 43b: 177/2c

‘Ali’yyü’l Murtażā: 43b: 177/3c

‘Amr: 41b: 166/2b

B.

Behrām: 78b: 319/III/4b

C.

Cālīnus: 31b: 134/2e

Cem: 43b: 177/1g, 44b: 182/3b, 49a: 204/1b, 51b: 215/1a,
52b: 219/4b, 64a: 266/1b, 79a: 319/VII/3b, 82b: 325/II/2b

Cemşīd: 19a: 71/5b, 61a: 255/1b

D.

Ḍaḥḥāk: 3a: 2/I/1c

Dārā: 19a: 71/5b, 31b: 134/1e, 48a: 200/1a, 53b: 222/4e, 59b:
249/4e, 85a: 325/X/5a

Dervīş Vaḥdetī: 8a: 23/1a

E.

Ebū-Bekir: 43b: 177/3c

Edībī: 39a: 155/5d

Emnī: 39a: 156/2a

F.

Faġfūr: 2b: 1/II/2a, 44b: 182/3b

Ferhād:	3b: 4/4b, 8a: 24/1b, 19a: 72/4a, 27a: 120/5a, 69a: 244/3c, 65a: 272/2a, 70a: 291/3a, 76a: 311/5a, 83b: 325/IV/5b
Ferīdūn:	3a: 2/1c
	H.
Ḥalīl:	43b: 177/2a
Ḥasen:	43b: 177/3b
Ḥavvā:	32a: 135/1c, 43b: 177/3f
Ḥızr:	48a: 200/5a, 86a: 325/XII/8a
Ḥüseyn:	36b: 1/IV/1a, 16a: 59/7b, 43b: 177/3b
Ḥüsrev:	46a: 192/1a
	İ.
‘İsā/‘İsī:	18b: 68/4b, 63b: 263/1b, 79a: 319/V/2a, 86a: 325/XII/2b, 86a: 325/XII/8a
İskender:	2b: 1/II/2b, 59b: 249/4e, 72a: 297/5b
	K.
Ḳadrī Çelebi:	77b: 316/2b
Ḳārūn:	49a: 203/4b
Ḳays:	8a: 24/1b, 18b: 68/3a, 54a: 226/1d, 77a: 315/3b
Ḳayşer:	2b: 1/II/3b
Kelīm:	86a: 325/XII/4a
Keyḥüsrev:	31b: 134/1e, 46a: 191/5a
Keykāvus:	2b: 1/II/3a, 31b: 134/1e
Kūh-ken (Ferhat):	18b: 68/3a, 19a: 72/1b, 54a: 226/1c
	L.
Leylī/Leylā:	18b: 70/1a-2a, 69a: 244/3d, 59b: 249/3e, 63a: 262/4a, 69b: 290/3a
	M.
Manşūr:	16b: 60/3a

Mecnūn:	18b: 69/1a, 18b: 70/2b, 19a: 72/4a, 19b: 74/1a, 24a: 97/1a, 27a: 120/5a, 24a: 121/5e, 48a: 200/5a, 69a: 244/3e-4c, 59b: 249/3e, 61b: 256/3e, 62a: 258/4b, 63a: 262/4a, 65a: 272/2a, 69b: 290/2a-3a, 77a: 315/3b, 89a: 329/3a
Mehdī:	51a: 212/4a
Meryem:	85b: 325/XII/1b
Mesīhā:	42a: 168/7b, 49a: 204/4a, 86a: 325/XII/7b
Mevlānā:	64b: 268/1a
Molla ‘Ālī:	8a: 23/3b
Mollā/Monlā:	25a: 112/5b, 57b: 243/5b, 70b: 293/5b, 70b: 294/3b, 86a: 325/XII/5a
Mollā-yı Rūm (Mevlānā):	39b: 158/1a-1b-2b-3b-4b
Muḥammed:	47a: 196/5a
Muḥammed-i ‘Arabī:	8a: 27/1b
Murtaẓā:	8a: 23/3b
Mūsā:	76b: 313/4b
Muṣṭafā:	35a: 149/5a, 40b: 162/2b, 43b: 177/3a
	N.
Nūḥ:	52b: 219/5a, 86a: 325/XII/4b
Nūşirevān:	41b: 166/6b
	O.
‘Oşmān:	43b: 177/3c
	Ö.
‘Ömer:	43b: 177/3c
	P.
Pīr-i Kenān:	9a: 30/3b
Peyāmī:	83a: 325/II/7a

	R.
Resül-i Kibriyâ:	89a: 329/1b
Rüstem:	22b: 90/2b
	S.
Şabūhî:	83a: 325/II/8a
Selîsî:	24a: 100/1b-2a
Süleymân:	4b: 7/4a, 12b: 44/3a, 45b: 189/1b, 53b: 222/4d, 54b: 228/1d, 68a: 285/4b, 72b: 299/1b, 79a: 319/VI/3a
	Ş.
Şems-i Tebrîzî:	31a: 131 (başlık)
Şîrîn:	3b: 4/4a, 19a: 72/1b, 46a: 192/1a, 69a: 244/3c, 76a: 311/5a
	V.
Vakḳāş:	41b: 166/4b
Vâmîḳ:	69a: 244/3a, 61b: 256/3e, 65a: 272/2a
	Y.
Ya'ḳūb:	68b: 287/5a
Yūsuf:	82a: 1/V/3a, 9a: 30/3a, 19a: 71/7a, 26a: 115/1a, 45b: 189/3c, 56a: 237/3c, 56a: 238/3c, 64a: 266/5a, 67a: 280/4a, 67b: 282/2b, 68b: 287/5a, 68b: 288/2a, 74a: 302/4a, 80a: 319/XI/4a
	Z.
Zâl:	31b: 134/2d